ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ
ತುಳುನಾಡಿನ ಇತಿಹಾಸ

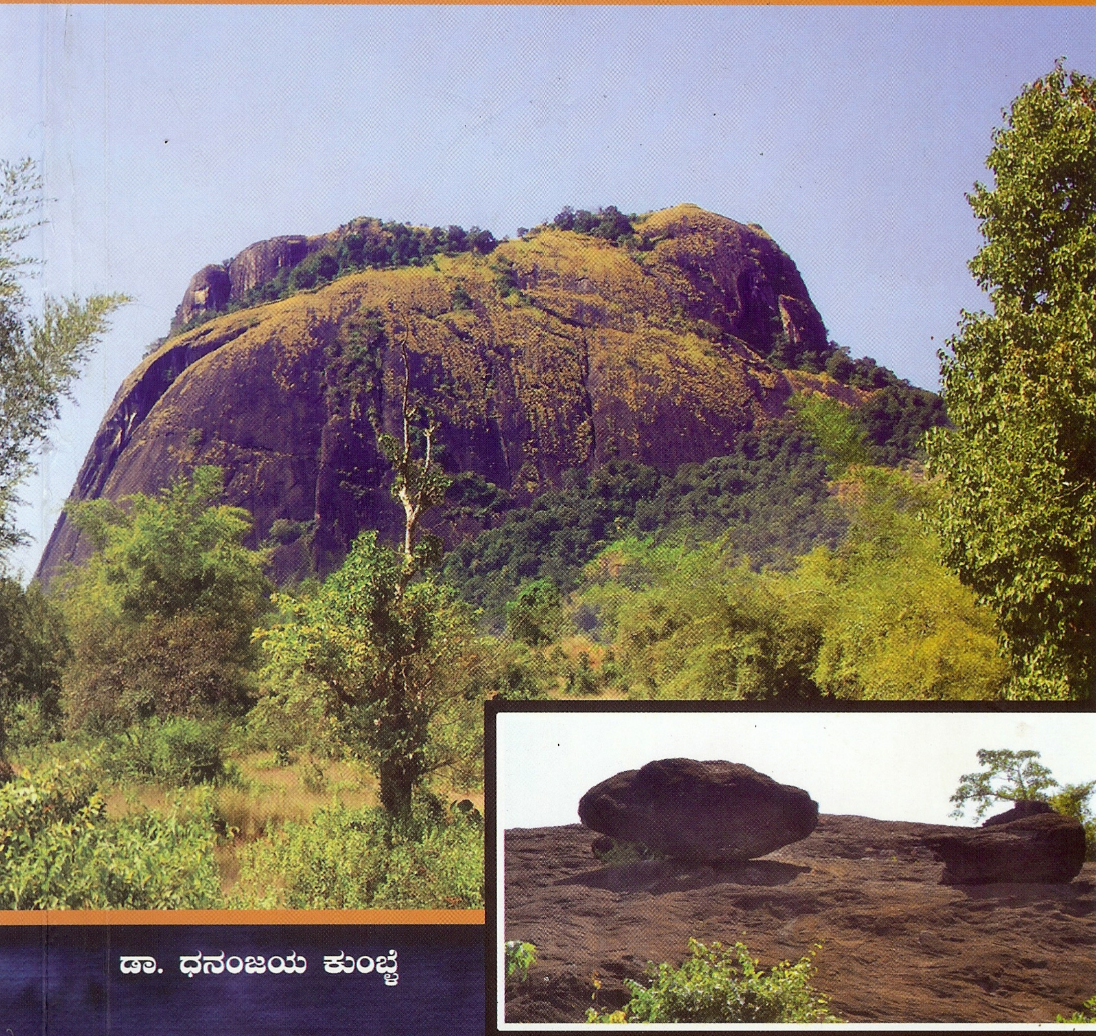

ಡಾ. ಧನಂಜಯ ಕುಂಬ್ಳೆ

ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ
ತುಳು ಭವನ, ಉರ್ವಸ್ಟೋರ್, ಮಂಗಳೂರು – 6

ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ತುಳುನಾಡಿನ ಇತಿಹಾಸ

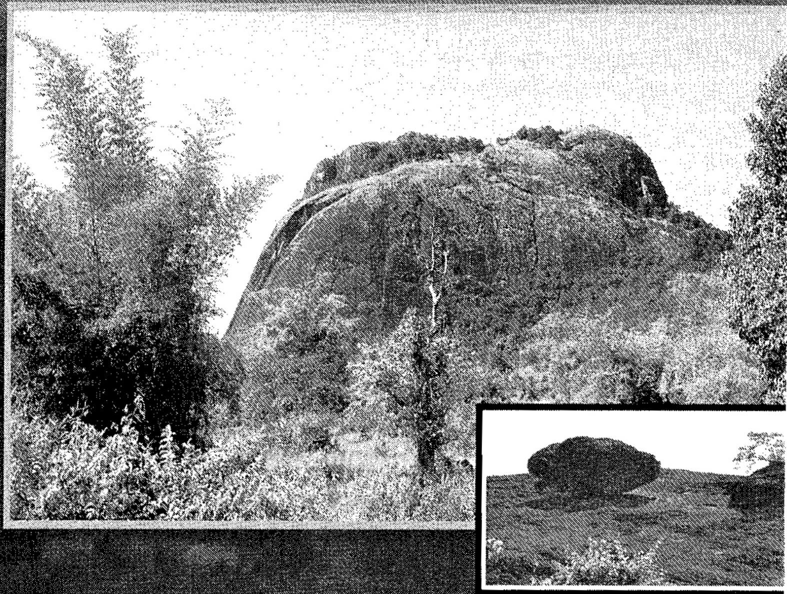

ಡಾ. ಧನಂಜಯ ಕುಂಬ್ಳೆ

ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ
ತುಳು ಭವನ, ಉರ್ವಸ್ಟೋರ್, ಮಂಗಳೂರು – 6

Ithihyagalu Kattikoduva Thulunadina Ithihasa

A Research Study on Ithihyagalu Kattikoduva Thulunadina Ithihasa Compiled by **Dr. Dhananjaya Kumble,** Assistant Professor, Kannada Department, Mangalore University. Cell : 9448911190

Chief Editor	:	**M. Janaki Brahmavara** President Karnataka Tulu Sahithya Academy
Publisher	:	**Chandrahasa Rai B** Registrar Karnataka Tulu Sahithya Academy
Published by	:	**Karnataka Tulu Sahithya Academy** Tulu Bhavana, Urvastore, Post: Ashoka Nagar Mangaluru - 575 006 Tel: 0824-2459389 email: tulu.academy@yahoo.co.in
©	:	Karnataka Tulu Sahithya Academy
First Edition	:	2016
No. of Copies	:	300
Pages	:	116
Price	:	100/-
Design & Printed at	:	**Pavan Graphics Industries** First Floor, N.D. Complex, Opp.Gokarnanatheshwara Temple, Alake Kudroli, Mangalore. Ph. : 9242885743

ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಮಾತು

ತುಳುನಾಡು, ತುಳುನುಡಿ, ಹಾಗೆನೇ ಕೃಷಿ ಆಧಾರಿತ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ತುಳುವರು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗೆಗಿನ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಈ ತರಹದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವ ನೀಡಿ, ತನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಫೆಲೋಶಿಪ್ ಅಧ್ಯಯನ ಯೋಜನೆಯನ್ನೂ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಸರಕಾರದ ಅನುದಾನವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಅರ್ಹ ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನು ಮುಖತ: ಸಂದರ್ಶನದ ಮೂಲಕ ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿ, ಫೆಲೋಶಿಪ್ ನೀಡಿ, ಈ ಅಧ್ಯಯನಾತ್ಮಕ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿತು. 2012ನೇ ಇಸವಿಯಿಂದ ಆರಂಭಗೊಂಡ ಈ ಫೆಲೋಶಿಪ್ ಆಧಾರಿತ ಅಧ್ಯಯನ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಾ ಬರುತಿದ್ದು, ಈಗಾಗಲೇ ಸಿದ್ಧಗೊಂಡ ಬರಹಗಳು ಇದೀಗ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ.

'ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ತುಳುನಾಡಿನ ಚರಿತ್ರೆ' ಎಂಬ ಈ ಕೃತಿಯು ಡಾ. ಧನಂಜಯ ಕುಂಬ್ಳೆಯವರು ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ವಾರ್ಷಿಕ ಫೆಲೋಶಿಪ್‌ನ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡ ಅಧ್ಯಯನದ ಬರಹರೂಪ. ಲಿಖಿತ ಪರಂಪರೆಯ ಕೊರತೆಯಿರುವ ತುಳುನಾಡಿನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ನೆಲೆಯಿಂದ ಕಟ್ಟುವ ಈ ಪ್ರಯತ್ನ ಪ್ರಶಂಸಾರ್ಹವಾದುದು. ತುಳುನಾಡಿನ ತುಂಬ ಹರಡಿರುವ ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಸಂಗ್ರಹ, ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಳು ದೊಡ್ಡಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಆಗಬೇಕಿದ್ದು ಆ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ಕೃತಿಯೊಂದು ಪ್ರವೇಶಿಕೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸದಾ ಅಧ್ಯಯನಶೀಲರಾದ ಸಂಶೋಧಕ, ಕವಿ,ಲೇಖಕ ಡಾ. ಧನಂಜಯ ಕುಂಬ್ಳೆಯವರನ್ನು ಅಕಾಡೆಮಿ ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತಿದೆ. ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ ಡಾ. ಗಣೇಶ ಅಮೀನ್ ಸಂಕಮಾರ್‌ರವರಿಗೆ ಶುಭ ಹಾರೈಸುತ್ತಿದೆ. ಮತ್ತು ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸಿದ 'ಪವನ್ ಗ್ರಾಫಿಕ್ಸ್' ನ ಪ್ರಸನ್ನ ಮತ್ತು ಬಳಗದವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಎಮ್. ಜಾನಕಿ. ಬ್ರಹ್ಮಾವರ
ಅಧ್ಯಕ್ಷರು
ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ
ಮಂಗಳೂರು.

ಡಿಸೆಂಬರ 2016

ಲೇಖಕರ ಮಾತು

ಮೂಲತ: ತುಳು ಮಾತೃಭಾಷೆಯವನಾದ ನಾನು ತುಳು ಸಂಶೋಧನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಳಿಕೊಂಡದ್ದು ನನ್ನ ಗುರುಗಳಾದ ಪ್ರೊ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ ಮತ್ತು ಗೆಳೆಯ ರಾಧಾಕೃಷ್ಣ ಬೆಳ್ಳೂರು ಇವರ ಒತ್ತಾಸೆಯಿಂದ. ವೆಂಕಟರಾಜ ಪುಣಿಂಚತ್ತಾಯರು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಅರುಣಾಬ್ಜ ಕವಿಯ ಮಹಾಭಾರತೊ ಕೃತಿ ಆಗ ತಾನೇ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿತ್ತು. ಪಳಂತುಳುವಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಸಂಶೋಧನೆಯ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಟ್ಟ ನನಗೆ ಡಾ ಮೋಹನ ಕುಂಟಾರ್, ಗುರುಗಳಾದ ಡಾ. ಕೆ ಕಮಲಾಕ್ಷ ಮೊದಲಾದವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಿಂದ ಒಂದು ದಡಕ್ಕೆ ಸೇರುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಅದನ್ನು ಒಂದು ಹಂತಕ್ಕೆ ಮುಗಿಸಿ ಕೂತಾಗ ತುಳು ಅಕಾಡೆಮಿಯವರು ಹೀಗೊಂದು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಒದಗಿಸಿದರು.

ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ವಾರ್ಷಿಕ ಸಂಶೋಧನ ಫೆಲೋಶಿಪ್‌ನ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ 'ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ತುಳುನಾಡಿನ ಇತಿಹಾಸ' ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಕೊಂಡೆ. ಅದರ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಬರಹರೂಪವಿದು. ಸಂತ ಅಲೋಶಿಯಸ್ ಕಾಲೇಜಿನ ಡೀನ್ ಆಗಿರುವ ತುಳು ಜನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸ ಡಾ. ಗಣೇಶ್ ಅಮೀನ್ ಸಂಕಮಾರ್ ಅವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಇದು ಸಿದ್ಧಗೊಂಡಿದೆ. ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಲ್ಲಿನ ನನ್ನ ಹಲವು ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳ ಒತ್ತಡಗಳ ನಡುವೆ ಕುಂಟುತ್ತಾ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಅಧ್ಯಯನ ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಒತ್ತಾಸೆಯಾಗಿ ನಿಂತವರು

ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆ ಶ್ರೀಮತಿ ಎಂ. ಜಾನಕಿ ಬ್ರಹ್ಮಾವರ ಹಾಗೂ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಹಾಸ ರೈ ಬಿ. ಇವರು.

ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ಆಸಕ್ತಿಯ ಕ್ಷೇತ್ರದ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯದ ನಡುವೆ ಬೆಂಬಲ ಹಾಗೂ ಪ್ರೀತಿಯ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿರುವವರು ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರುಗಳು ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು. ನನ್ನೆಲ್ಲ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಹಿಂದಿನ ಬೆಳಕಾಗಿರುವವಳು ಬಾಳಸಂಗಾತಿ ದಿವ್ಯಶ್ರೀ. ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಮಗ ವಿರಾಟ್ ಕೃಷ್ಣ. ಶುಭ ಹಾರೈಕೆಯ ಬಲವಾಗಿರುವವರು ಮಾವ, ಅತ್ತೆ, ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಮತ್ತು ನವ್ಯಶ್ರೀ.

ಇವರೆಲ್ಲರನ್ನು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಮಂಗಳಗಂಗೋತ್ರಿ **ಧನಂಜಯ ಕುಂಬ್ಳೆ**

ಪುಟನೋಟ

ಅಧ್ಯಾಯ : ಒಂದು ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

1.1 ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿ

1.2 ಅಧ್ಯಯನದ ವಿಧಾನ

1.3 ಈವರೆಗಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ಎರಡು : ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆ

2.1 ಲಿಖಿತ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಆಕರಗಳು

2.2 ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸದ ಸ್ವರೂಪ

2.3 ಇತಿಹಾಸ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸ

2.4 ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಸಾಧ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಮಿತಿಗಳು

ಅಧ್ಯಾಯ ಮೂರು : ಐತಿಹ್ಯ ವಿವೇಚನೆ

3.1 ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷಣ

3.2 ಐತಿಹ್ಯ ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸ

3.3 ಐತಿಹ್ಯದ ವರ್ಗೀಕರಣ

ಅಧ್ಯಾಯ ನಾಲ್ಕು : ತುಳುನಾಡಿನ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸ

4.1 ಭೌಗೋಳಿಕ

4.2 ರಾಜಕೀಯ

4.3 ಸಾಮಾಜಿಕ

4.4 ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ

ಅಧ್ಯಾಯ ಐದು : ಸಂಶೋಧನೆಯ ಫಲಿತಗಳು

ಗ್ರಂಥಋಣ

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಶಾಸನ, ನಾಣ್ಯ, ಕಡತ, ವಿದೇಶಿಯರ ಬರಹಗಳು, ಕೈಫಿಯತ್ತು, ಲಿಖಿತ ದಾಖಲೆಗಳು, ಲಿಖಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳು, ಸ್ಮಾರಕಗಳು, ಮ್ಯೂಸಿಯಂಗಳು ಮಾತ್ರ ಇತಿಹಾಸ ರಚನೆಗೆ ಆಕರಗಳಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿದರೆ ಬಹುತೇಕ ಆಧಾರಗಳು ರಾಜ ಕೇಂದ್ರಿತವಾದವುಗಳೇ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇತಿಹಾಸ ಎಂದರೆ ರಾಜರ, ರಾಜಮನೆತನಗಳ ಯುದ್ಧ, ದಿಗ್ವಿಜಯ, ತೆರಿಗೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಇವು ಅಕ್ಷರಸ್ಥರ, ಮೇಲು ವರ್ಗದವರ ಚರಿತ್ರೆ ಎನ್ನುವ ವಾಸ್ತವ ಇಂದು ಅರಿವಾಗಿದೆ. ಈ ಚರಿತ್ರೆಯಡಿ ಆ ಕಾಲದ ಜನರ ನೋವು ನಲಿವು, ದುಗುಡ ದುಮ್ಮಾನ, ಬದುಕು, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಅವಜ್ಞೆಗೆ ಒಳಗಾದವು. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಈ ಬಗೆಗೆ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಚರಿತ್ರೆಗೂ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಇದೆ ಎಂದು ಮನಗಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಮುಖಸ್ಥ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿರುವ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಆಕರವಾಗಬಲ್ಲುದು ಎಂದು ಅವರು ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ.

ಭೌತಿಕ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ಬರವಣಿಗೆಗೆ ಜನರ ಬಾಯಿಂದ ಬಾಯಿಗೆ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ವಿಚಾರಗಳೂ ಆಕರಗಳಾಗಬಹುದೆಂಬ ಎಚ್ಚರ ವಸಾಹತೋತ್ತರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಇತಿಹಾಸ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಇತಿಹಾಸ, ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸ ಮೊದಲಾದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವು. ಜನರ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡ ವಿಚಾರವನ್ನು ಇತಿಹಾಸದ ಆಕರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೇ ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸ. ಈ ಇತಿಹಾಸ ರಚನೆ ಹೆಚ್ಚು ಸೂಕ್ಷ್ಮವೂ, ವ್ಯಾಪ್ತವೂ ಆಗಿದೆ. ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸವು ನಮ್ಮನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಇತಿಹಾಸದ ನೆಲೆಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತದೆ. ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಹಿಂದಿನ ನಗರಕೇಂದ್ರಿತ, ರಾಜಕೇಂದ್ರಿತ ಚರಿತ್ರೆಗಿಂತ ಇದು ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತದೆ. ಇತಿಹಾಸವು ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿ ಮೇಲಿನಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬರುವ ನೆಲೆಯದ್ದಾದರೆ, ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸ, ಸ್ಥಳೀಯ ಇತಿಹಾಸ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಇತಿಹಾಸ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಜನ ಸಮುದಾಯದ ನಡುವಿಂದ ಅರಳುವ ಚರಿತ್ರೆ. ಇದು ಇತಿಹಾಸ ರಚನೆಯ ನೆಲೆಯನ್ನೂ ಮೀರಿ ಸಮಾಜ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಜಾನಪದ, ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ, ಮನ:ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅರಿವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವ ಆಯಾಮವನ್ನೂ ಹೊಂದಿದೆ.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಇತಿಹಾಸದ ತುಣುಕುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಆತ್ಮವಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಐತಿಹ್ಯಗಳೆಂದರೆ ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಗೆ ಸೇರಿದ ಗದ್ಯ ಕಥನಗಳು. ಇದು ವ್ಯಕ್ತಿ, ಸಮಾಜ, ವಸ್ತು, ಸ್ಥಳ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹಿಂದೆ ಘಟಿಸಿರಬಹುದಾದ ಸಂಗತಿಗಳ ವೈಭವೀಕೃತ ನಿರೂಪಣೆ. 'ಸ್ಥಳಕ್ಕಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಥವಾ ಘಟನೆಯೊಂದನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮೂಲವಸ್ತುಗಳೊಡನೆ

ನಿಜಾಂಶವೊಂದರ ಮೇಲೆ ಆಧಾರಿತವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸುವ ಕಥೆಯೇ ಐತಿಹ್ಯ ಆಗಿದೆ' ಎಂದು ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವಕೋಶದಲ್ಲಿ ವಿವರಣೆಯಿದೆ. (ಸಂ:3, ಪು.252). ಆದ್ದರಿಂದ ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ನಾಡಿನ ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸಗಳು. ಹಿಂದೆ ಸಂಭವಿಸಿರುವ ಘಟನೆಗಳ ಆಧಾರ ಸಹಿತ ಲಿಖಿತ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಚರಿತ್ರೆ ಎನಿಸಿದರೆ, ಅದೇ ಘಟನೆಯ ಸುತ್ತ ಜನಿಸಿದ ಅಲಿಖಿತ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಐತಿಹ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಬಾಯ್ದೆರೆಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವಾದ್ದರಿಂದ ಹೇಳುವವನ ಕಲ್ಪನೆ, ವೈಭವೀಕರಣ, ಮನಸ್ಥಿತಿ ಹಾಗೂ ಕಾಲ ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವುದು ಸಹಜ. ಈ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಮನಗಂಡು ಸತ್ಯದ ಎಳೆಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಸಂಶೋಧಕ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಿದೆ.

ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿವೆ. ಪ್ರತಿ ಐತಿಹ್ಯವೂ ವಾಸ್ತವ ಘಟನೆಯ ಎಳೆಯೊಂದನ್ನು ಗರ್ಭೀಕರಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಆ ಘಟನೆ ಅತಿಮಾನುಷತೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಅಥವಾ ಪವಾಡ, ಅಸಂಭಾವ್ಯ ಘಟನೆ, ದೈವಿಕ ಕಥೆಗಳು, ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡು ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಸಂಕೀರ್ಣಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ತುಳುವಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪಾಡ್ದನ ಮತ್ತು ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಪರಿಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆಯಾದರೂ ಇವುಗಳ ನಡುವೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಒಂದು ಗದ್ಯ ಕಥನ ಮತ್ತೊಂದು ಪದ್ಯಕಥನ. ಆದರೆ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಎರಡೂ ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಕಾರಣ ಹಾಗೂ ಅವು ಪರಸ್ಪರ ಒಂದರಿಂದ ಒಂದು ರೂಪುಗೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಐತಿಹ್ಯವೆಂಬ ಪದವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಒಳಗಡೆ ಇತಿಹಾಸದ ಅಂಶವನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುವ ಕೆಲವು ಪಾಡ್ದನಗಳನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ರಾಜೇತಿಹಾಸ ಮನ್ನಣೆ ನೀಡದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಆದರೆ ತನಗೆ ಮುಖ್ಯ ಅನಿಸಿದ ತನ್ನ ಕಾಲದ ವಿವರಗಳು ಜನಮಾನಸದಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲದ ಪ್ರತೀಕವೇ ಐತಿಹ್ಯಗಳ, ಪಾಡ್ದನಗಳ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಮೂಲ ಕಾರಣ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆಯಾ ಕಾಲದ ಮಾನಸಿಕತೆ ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಹಿಂದೆ ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ರೂಪುಗೊಂಡ ಈ ಕಂಠಸ್ಥ ಗದ್ಯ ಕಥನಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಭಿನ್ನ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವಾಗ ಅದು ತನ್ನೊಳಗೆ ಆಕರ್ಷಕಗೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನದ ಫಲವಾಗಿ ಅನೇಕ ಇತರೆ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮೈದುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅವೇ ಮುಂದೆ ಜನಪದ ಪುರಾಣಗಳಾಗಿ ಮೈದಳೆಯುತ್ತವೆ.

ಒಂದು ಜನಾಂಗದ ಅಥವಾ ಸಮಾಜದ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಸದಾ ಉಳಿಯುವಂತಾಗಲು ಕಥೆಗಳನ್ನು ಪದ್ಯಗಳಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆಸಿದ್ದು ಜನಪದ ಬದುಕಿನ ಕ್ರಮ. ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಪಾಡ್ದನಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿದ್ದು ಹೀಗೆ. ಯಾವಾಗ ಗದ್ಯ ಕಥಾನಕವೊಂದು ಕಾವ್ಯ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೋ ಆಗ ಅದು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಧ್ವನಿಪೂರ್ಣ ರೂಪಕಾತ್ಮಕತೆಗೆ ಹೊರಳುತ್ತದೆ. ಈ ರೂಪಕಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ತುಳುನಾಡಿನ ಇತಿಹಾಸದ ತುಣುಕುಗಳನ್ನು ಹೆಕ್ಕಿ ತೆಗೆದು ನಿಜದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶಗಳಲ್ಲೊಂದು.

ಅಧ್ಯಯನ ವಿಧಾನ

ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಎರಡು ನೆಲೆಗಳಿವೆ. ಮೌಖಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯವೇ ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲ ಆಕರವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಮುಖೇನ ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಅಧ್ಯಯನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ತುಳುನಾಡಿನ ವಿವಿಧ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿ ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ. ಜತೆಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡ ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಈ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಈ ಮುಂದಿನಂತೆ ಅಧ್ಯಾಯಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮೊದಲ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಈವರೆಗೆ ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ನಡೆದಿರುವ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಲಾಗುವುದು.

ಅಧ್ಯಾಯ 2 ರಲ್ಲಿ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆ ಕುರಿತು ವಿವರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಲಿಖಿತ ಇತಿಹಾಸದ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಮತ್ತು ಆಕರಗಳು ಯಾವುವು ಎಂಬುದರ ಕುರಿತು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡು ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸವೆಂದರೇನು ಅದರ ಸ್ವರೂಪವೇನು ಎಂಬುದರ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗುವುದು. ಇತಿಹಾಸದ ಪುನರ್ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸದ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವೇಚಿಸಿ ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಸಾಧ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಮಿತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ನಡೆಸಲಾಗುವುದು.

ಅಧ್ಯಾಯ ಮೂರರಲ್ಲಿ ಐತಿಹ್ಯಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ, ಸ್ವರೂಪ, ಉದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜನಪದ ಇತರ ಪ್ರಕಾರಗಳಿಗಿಂತ ಐತಿಹ್ಯ ಹೇಗೆ ಅನನ್ಯ ಎಂಬುದರ ವಿವೇಚನೆ, ತುಳುನಾಡಿನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ವಿವರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಪಾಡ್ದನ ಮತ್ತು ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಅನುಸಂಧಾನದ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ವಿವೇಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ನಾಲ್ಕರಲ್ಲಿ ತುಳುನಾಡಿನ ಐತಿಹ್ಯಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಇತಿಹಾಸ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗುವುದು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ತುಳುನಾಡಿನ ಭೌಗೋಳಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಎಂಬ ವಿವೇಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ಐದರಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಫಲಿತಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ತುಳುನಾಡಿನ ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ವಿವೇಚನೆಯನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಬಂಧದಲ್ಲಿ ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳ ವಿವರವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಈವರೆಗಿನ ಅಧ್ಯಯನದ ವಿವರಗಳು

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ ಆರಂಭಗೊಂಡು ಶತಮಾನವೇ ಕಳೆದರೂ ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನ ಬಹಳವಾಗಿಲ್ಲ. ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಆದ್ಯರೆಂದರೆ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ ಎಂಬವರು. 1936ರಲ್ಲಿ 'ಕೋಲಾರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಾಡಕತೆಗಳು' ಎಂಬ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. 1950ರಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲೂರು ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಜೋಯಿಸರು 'ನಾಡಕತೆಗಳು' ಎಂಬ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದರು. ಡಾ. ಜಿ. ವಿ ದಾಸೇಗೌಡರ 1975ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡ 'ಕನ್ನಡ ಐತಿಹ್ಯಗಳು' ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತೇ ಬಂದಿರುವ ಮೊದಲ ಕೃತಿ. 'ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ' ಎಂಬುದು ಡಾ. ವೃಷಭ ಕುಮಾರ್ ಅವರ ಸಂಶೋಧನ ಪ್ರಬಂಧ ಕೃತಿ.

ಡಾ. ಎ ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ರೈಯವರ ' ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಐತಿಹ್ಯಗಳು' ಕೃತಿ 1994 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿತು. ಇದು ಮುಂಬಯಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಪಿಎಚ್‌ಡಿ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ. ಎಸ್ ಎಸ್ ಭದ್ರಾಪುರ ಅವರ 'ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಪದ ಐತಿಹ್ಯಗಳು' ಎಂಬ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದ ಪ್ರೌಢಪ್ರಬಂಧ, ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಕ್ಕೆ ವೀರಣ್ಣ ಅವರು ಸಮರ್ಪಿಸಿದ 'ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳ ಮೇಲಿನ ಐತಿಹ್ಯಗಳು' ಎಂಬ ಎಂಫಿಲ್ ಪ್ರಬಂಧ, ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯವರು ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ 'ಕೋಲಾರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಐತಿಹ್ಯಗಳು' ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಕುರಿತು ಆಗಿರುವ ಮಹತ್ವದ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು.

ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಕೆಲಸಗಳಾಗಿವೆ. ಪಂಜೆ ಮಂಗೇಶರಾಯರು 1953ರಲ್ಲಿ 'ಕೋಟಿ ಚೆನ್ನಯ'ರ ಕತೆಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದರು. 1956ರಲ್ಲಿ ಕೆ. ವೆಂಕಟ ರಾಯಾಚಾರ್ಯರು ಸಂಪಾದಿಸಿದ 'ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ವೀರರ ಕಥೆಗಳು' ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿತು. ಅಮೃತ ಸೋಮೇಶ್ವರರ 'ತುಳು ಪಾಡ್ದನ ಕತೆಗಳು' 1962ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿತು. ಬೇಕಲ ರಾಮ ನಾಯಕರು ಐತಿಹ್ಯಗಳಿಗೆ ಸೃಜನಶೀಲ ಸ್ಪರ್ಶವನ್ನು ನೀಡಿದವರು. ಅವರ 'ಕಿಚ್ಚಿನ ಕಿಡಿಗಳು' 1966ರಲ್ಲಿ, 'ತೆಂಕನಾಡ ಐತಿಹ್ಯಗಳು' 1969ರಲ್ಲಿ, ಬಳಿಕ 'ಬಾಳಿದ ಹೆಸರು' ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿತು. ಇದು ತುಳುನಾಡಿನ ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ಕೃತಿ.

ತಾಳ್ತಜೆ ವಸಂತ ಕುಮಾರರ 'ಸಾರಸ' ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಕೆಲವು ಜನಪದ ಐತಿಹ್ಯಗಳು, ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಬಿಳಿಮಲೆ ಅವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ 'ಕರಾವಳಿ ಜಾನಪದ' ಎಂಬ ಕೃತಿಯ ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಕುರಿತ ಬಿಡಿ ಲೇಖನ, ಮಂಗಳೂರಿನ ತುಳುಕೂಟದವರು ಪ್ರೊ. ಕೆ ಚಿನ್ನಪ್ಪಗೌಡರ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ 'ಪನಿಯಾರ' ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಕುರಿತಂತೆ ಲೇಖನಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. 19ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಎ ಮ್ಯಾನರ್ ಪಾಡ್ದನದ ಸಂಗ್ರಹದತ್ತ ಗಮನಹರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಡಿಯನ್ ಆಂಟಿಕ್ವೆರಿ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಚಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು

ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡಿದೆ. ಮೆಕೆಂಜಿಯು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಕೈಫಿಯತ್ತುಗಳ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಐತಿಹ್ಯಗಳಿವೆ. ಬೇಕಲ ರಾಮ ನಾಯ್ಕರು 'ಪುಳ್ಳೂರು ಬಾಚ' ಎಂಬ ಐತಿಹ್ಯವನ್ನು ತಮ್ಮದೇ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಇದು 1966ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿತು.

ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಸಂಶೋಧಕರು, ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಇತರೆ ಆಕರಗಳು ಸಾಕಷ್ಟಿಲ್ಲದ ಕಾರಣವೋ ಏನೋ ಜಾನಪದ ಆಕರಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಎರಡು ನೆಲೆ. ಒಂದು ಬರಿ ಜಾನಪದ ಆಕರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ನಾಡಿನ ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ರಚಿಸುವುದು. ಇನ್ನೊಂದು ಲಿಖಿತ ದಾಖಲೆಗಳಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಜಾನಪದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಗೋವಿಂದ ಪೈ, ಪಿ.ಗುರುರಾಜ ಭಟ್ಟ, ಗಣಪತಿ ರಾವ್ ಐಗಳ್, ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗಡೆ, ಎನ್.ಎಸ್.ಕಿಲ್ಲೆ, ವಿವೇಕ ರೈ, ಅಮೃತ ಸೋಮೇಶ್ವರ, ಪಾಲ್ತಾಡಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಚಾರ್, ಎ.ವಿ.ನಾವಡ, ಚಿನ್ನಪ್ಪ ಗೌಡ, ವಾಮನ ನಂದಾವರ, ಗಣೇಶ್ ಅಮೀನ್ ಸಂಕಮಾರ್ ಮೊದಲಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಜಾನಪದ ಆಕರಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ತುಳು ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ತುಳುನಾಡಿನ ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ಇತಿಹಾಸದ ಆಕರವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಬಂದಿಲ್ಲ. ಎ.ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ರೈ ಅವರ 'ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಐತಿಹ್ಯಗಳು' ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಹಾಗೂ ಕ್ರಮಬದ್ಧ ವಿಂಗಡನೆ, ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯ. ದಶಕಗಳ ಹಿಂದೆ ಅವರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಐತಿಹ್ಯಗಳು, ಬೇಕಲ ರಾಮನಾಯಕರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಇಂದು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಲಭ್ಯ. ಆದರೆ ಇಂದಿಗೂ ದಾಖಲಾಗದೇ ಉಳಿದಿರುವ ಐತಿಹ್ಯಗಳೂ ಬಹಳಷ್ಟಿವೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ಎರಡು :

ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆ

ಲಿಖಿತ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಆಕರಗಳು

ಇತಿಹಾಸವೆಂದರೆ ಅದು ಭೂತಕಾಲದ ದಾಖಲೆ ಎಂದೇ ಲಿಖಿತ ಇತಿಹಾಸದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಂಬಲಾಗಿದೆ. ಭೂತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಸರೆಸಿಕ್ಕ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಾಗತ ಸರಣಿಯಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಸುವ ಮತ್ತು ಆ ಘಟನೆಯ ಕಾಲ ಮತ್ತು ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಇತಿಹಾಸ ರಚನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಗ್ರಹಿಕೆಯಿಂದ ಈ ಇತಿಹಾಸದ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದೆ. ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ವಿಜ್ಞಾನವೆಂದು ಪರಿಭಾವಿಸುವ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳು ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದಲೇ ರೂಪುಗೊಂಡಿವೆ. "ಕಾಲ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟತೆಯಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾಗಿ ಸಾಬೀತು ಮಾಡುವ ವಿಜ್ಞಾನವೇ ಇತಿಹಾಸ" ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಒಂದು ಸರಳ ರೇಖಾತ್ಮಕ ಕ್ರಮಾಗತ ಚಲನೆಯೆಂದೂ ಕಾಲ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳ ಅದರ ಗ್ರಹಿಕೆಯ ಪ್ರಧಾನ ನೆಲೆಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತದೆ.

ನಿಜವಾಗಿ ನಡೆದ ಘಟನೆಗಳು ಲಿಖಿತ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಆಕರ. ಅದು ವಸ್ತು ನಿಷ್ಠವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಭೂತದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಶಾಸನಗಳು, ಲಿಖಿತ ಗ್ರಂಥಗಳು, ಪತ್ರಗಳು, ಪತ್ರಿಕೆಗಳು, ಸ್ಮಾರಕಗಳು, ಸರ್ಕಾರಿ ದಾಖಲೆಗಳು, ದಿನಚರಿಗಳು, ನಾಣ್ಯಗಳು, ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಮ್ಯೂಸಿಯಂ ಮೊದಲಾದವು ಆಕರಗಳು. ನಡೆದ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಈ ಆಕರಗಳ ಮೂಲಕ ಅದರ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವುದು ಚರಿತ್ರೆಯ ಉದ್ದೇಶ. ಘಟನೆಯೇನು? ಆ ಘಟನೆಗೆ ಅಥವಾ ಘಟನೆಗಳಿಗೆ ಇರುವ ಮೂಲ ಕಾರಣಗಳೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸುವ ಹಾಗೂ ಘಟನೆಗಳ ಪರಿಣಾಮಗಳೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದು ಲಿಖಿತ ಇತಿಹಾಸದ ರಚನೆಯ ಪ್ರಧಾನ ಲಕ್ಷ್ಯ.

ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸದ ಸ್ವರೂಪ

ಲಿಖಿತ ಇತಿಹಾಸದ ಆಕರಗಳು ರೂಪಿಸಿದ ಚರಿತ್ರೆ ಹಲವು ಕೊರಕಲುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅದು ಸಮಗ್ರ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿಲ್ಲ. ಪ್ರಭುತ್ವ

ಮತ್ತು ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿಯ ಸುತ್ತವೇ ತಿರುಗುವ ಲಿಖಿತ ಇತಿಹಾಸ ತಳವರ್ಗದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು, ಸ್ಥಳೀಯ ಇತಿಹಾಸದ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿಸಿದೆ. ಈ ಅಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೊಳಗಾದ ಇತಿಹಾಸದ ಶೋಧವೇ ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸ. ಈ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಭೌತಿಕ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಸಮಾಜದ ಜನರ ಸ್ಮೃತಿಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿವೆ. ಸ್ಮರಣೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಈ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಇತಿಹಾಸವಾಗಿ ರೂಪಾಂತರಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೇ ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸ.

Oral History, A strategy that works ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಥಾಡ್ ಸಿಟ್ಟಾನ್ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಂತೆ 'ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸವೆಂದರೆ ಬದುಕಿರುವ ಜನರ ಪೂರ್ವಸ್ಮೃತಿ'. ಈ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಅಲ್ಲಿರುವ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮನುಷ್ಯನ ನೆನಪುಗಳಿಗೆ ಕಾಲ, ವಯಸ್ಸು ಮತ್ತು ಮನಸ್ಥಿತಿಗಳು ಪ್ರಭಾವಿಸುತ್ತವೆ ನಿಜ. ಆದರೆ ಅವುಗಳ ಆಂತರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯದ ಎಳೆಗಳಿರುತ್ತವೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಮೌಖಿಕವಾಗಿ ದೊರೆಯುವ ಮಂಗಳೂರಿನ ಕದ್ರಿ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಕುರಿತ ಐತಿಹ್ಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಈ ದೇವಸ್ಥಾನದ ದೇವರು ಪರಶುರಾಮನಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದ ಶಿವ. 21 ಸಲ ಭೂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ ದುಷ್ಟ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ರಾಜರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೊಂದು ಭೂಮಿಯನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಿ ಅನಂತರ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಲು ಭೂಮಿ ಬೇಕೆಂದು ಸಮುದ್ರರಾಜನನ್ನು ಬೇಡಿ ಕೊಡಲಿ ಬಿಸಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆತ ಬಿಸಾಡಿದ ಕೊಡಲಿ ಎಷ್ಟು ದೂರ ಹೋಯಿತೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಸಮುದ್ರ ಹಿಂದೆ ಸರಿಯುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಪರಶುರಾಮ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಶಿವ ಒಲಿದು ದುಷ್ಟ ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಬೇಡ ಎಂದು ಆತ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಬಳಿಕ ಪರಶುರಾಮ ಕೆಲ ಕಾಲ ಇಲ್ಲಿದ್ದು ಹಿಮಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

ಮುಂದೆ ಉತ್ತರದಿಂದ ಮಚ್ಚೇಂದ್ರನಾಥರು(ಮತ್ಸ್ಯೇಂದ್ರನಾಥ ಎಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: ಮತ್ಸ್ಯದ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವ) ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಕಾಡು ತುಂಬಿ ಪ್ರಶಾಂತವಾಗಿದ್ದ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಶಿವ ಒಲಿಯದಿದ್ದಾಗ ಕಾಶಿಯಿಂದ ಲಿಂಗ ತರಲು ಶಿಷ್ಯ ಗೋರಖನಾಥನನ್ನು ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವನು ಹೋಗಿ ಲಿಂಗ ತರುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮಚ್ಚೇಂದ್ರನಾಥರಿಗೆ ಶಿವ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಕಾಶಿಯಿಂದ ಶಿಷ್ಯ ತಂದ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ಏನು ಮಾಡುವುದು ಎಂದು ಚಿಂತಿತನಾದಾಗ ಆಕಾಶವಾಣಿಯಲ್ಲಿ 'ಆ ಲಿಂಗವನ್ನು ಕೆರೆಯ ಜಲದಲ್ಲಿಡಿ. ಮುಂದೆ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ' ಎಂಬ ಸಂದೇಶ ಸಿಗುತ್ತದೆ.

ಕೆಲ ಕಾಲದ ಬಳಿಕ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಧರ್ಮಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ದೀಕ್ಷೆಗೆ ದೇವಾಲಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಕದ್ರಿಯ ಲಿಂಗವನ್ನು ತರುವಂತೆ ಅಣ್ಣಪ್ಪನಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿದಾಗ ಅಣ್ಣಪ್ಪ ಕದ್ರಿಗೆ ಬಂದು ಕೆರೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಲಿಂಗವನ್ನು

ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಲಿಂಗವು ನೇತ್ರಾವತಿ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಬಳಿಕ ನೋಡಿದರೆ ನೇತ್ರಾವತಿ ತುಂಬಾ ಲಿಂಗಗಳು. ಅದರಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣಪ್ಪ ಒಂದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಧರ್ಮಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಇಂದಿಗೂ ನೇತ್ರಾವತಿಯ ನೀರೇ ಧರ್ಮಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅಭಿಷೇಕಕ್ಕೆ ಆಗಬೇಕು ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇದರಿಂದ ಹುಟ್ಟಿತು. ಮಚ್ಚೇಂದ್ರನಾಥ ಮತ್ತು ಗೋರಖನಾಥರು ಇರುವಲ್ಲಿ ದೇವಸ್ಥಾನ ಆಗಬೇಕೆಂದು ಆಗಿನ ಅರಸರು ಕದ್ರಿಯಲ್ಲಿ ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಐತಿಹ್ಯ ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಕಥನದ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ಈ ಐತಿಹ್ಯವು ಕದ್ರಿ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಅಂಶವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವುದಲ್ಲದೇ ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ನಾಥಪಂಥ ಬಲವಾಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸತ್ಯವನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. 'ಮಂಜುನಾಥ' ಮೊದಲಾದ ದೇವರ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ನಾಥ ಪಂಥದ ಉಲ್ಲೇಖ ಇರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಮುಂದೆ ಕಡವ ಶಂಭುಶರ್ಮರು ಮಾಡಿದ ನಾಥಪಂಥದ ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನ ಬರಹಗಳು ಇದನ್ನು ಪುಷ್ಟೀಕರಿಸುತ್ತವೆ.

ಇತಿಹಾಸ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸ

ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಕುರಿತ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮೂರು ಹಂತಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

1. ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹ ಅಥವಾ ಸಾಕ್ಷ್ಯಾಧಾರಗಳ ಸಂಗ್ರಹ
2. ಸಂಗ್ರಹಿತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೆಲೆಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಇತಿಹಾಸದ ರಚನೆ
3. ವಿಶ್ಲೇಷಣಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ತಾತ್ವಿಕ ಚರ್ಚೆ

ತುಳುನಾಡಿನ ಇತಿಹಾಸ ರಚನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಹತ್ವವುಳ್ಳ ಜನರ ಅನುಭವಗಳನ್ನು, ಅವರ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿರುವ ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಕಾರ್ಯ ಮೊದಲು ನಡೆಯಬೇಕಿದೆ. ಸಂಶೋಧನೆಯ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಇಂತವರನ್ನು 'ಕ್ರಿಟಿಕಲ್ ಹಿಸ್ಟೋರಿಯನ್ಸ್' ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವರು ವಿವಿಧ ಮಾದರಿಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮೌಖಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಮಹತ್ವದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಎರಡನೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಗತ್ಯ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ತುಳು ಐತಿಹ್ಯದ ಕುರಿತ ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಲಿಖಿತ ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಜತೆಗೆ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ನಡೆಸಿ ಹಲವು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಹತ್ವದ ಕಥನಗಳನ್ನು ವಕ್ತೃಗಳ ಮೂಲಕ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಯಿತು.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಆಲಿ ಚಾಮುಂಡಿಯ ಐತಿಹ್ಯ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಕುರಿತು. ಮೊದಲು ಕುಂಬಳೆ ಸಮೀಪದ ಪಾರೆಸ್ಥಾನವನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿ ಆಲಿ ಚಾಮುಂಡಿ ದೈವಸ್ಥಾನ ವೀಕ್ಷಣೆ, ಬಳಿಕ ಆಲಿ ಭೂತ ಕಟ್ಟುವವವರ ಸಂದರ್ಶನ, ಬಳಿಕ ಛತ್ರಂಪಳ್ಳ ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಕಥೆಗೆ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳಾಗಿರುವ ಕಲ್ಲಿನ ಕೊಡೆ, ಕಲ್ಲಾದ ಉರ್ಕು ಮತ್ತು ಬಟ್ಟೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಛಾಯಾಚಿತ್ರ, ಬಳಿಕ ಬಂಬ್ರಾಣದ ತಂತ್ರಿಗಳ ಭೇಟಿ, ಸ್ಥಳೀಯ ಮುಕ್ತೇಸರರ, ಭಕ್ತರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಹೀಗೆ ಹಲವು ನೆಲೆಗಳಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ನಿರೂಪಣೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಪರಸ್ಪರ ಮಾಹಿತಿಗಳ ನಡುವಿನ ಸಾಂಗತ್ಯವನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು.

ಮೂರನೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿ ಅದರ ತಾತ್ವಿಕತೆಯನ್ನು ಸತ್ಯಾಂಶವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವುದು ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸ ರಚನೆಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವಾದ ಅಂತಿಮ ಹಂತ. ಇಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಎಚ್ಚರದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಇದು ಬಹುಪಾಲು ತರ್ಕದ ಸಹಾಯವನ್ನು ಪಡೆದ ಊಹೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಭೂತಕಾಲದ ಸಂಭಾವ್ಯ ತುಣುಕುಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯ. ಐತಿಹ್ಯಗಳೆಂದರೆ 'ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿವರಗಳು ಜಾನಪದೀಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಥೆಯಾಗಿ ಸಾಗಿಬರುವ ಪರಂಪರೆ' (ರಾಧಾಕೃಷ್ಣ ಬೆಳ್ಳೂರು, ಶಬ್ದಸೂತಕ, ಪು.ಸಂ78.) ಐತಿಹ್ಯದ ಮೂಲಕ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಶೋಧಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅದರ ಅತಿರಂಜನೆಯ ಮತ್ತು ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಬಗೆಯುತ್ತಾ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಸೃಜನಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗುವ ಪರಿಕ್ರಮ. ಒಂದೊಂದು ಐತಿಹ್ಯದಲ್ಲೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಚರಿತ್ರೆಯ ಎಳೆ ಬೀಜರೂಪದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಸಂಶೋಧನೆ ಅದರ ಬೆನ್ನುಹಿಡಿದು ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ಕಲ್ಕುಡ ಕಲ್ಲುರ್ಟಿ ಐತಿಹ್ಯದ ರೂಪ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಐತಿಹ್ಯ ಹೀಗಿದೆ: ಕಾರ್ಕಳದ ಬೈರರಸನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ ಬೀರ ಕಲ್ಕುಡ ಕಾರ್ಕಳದಲ್ಲಿ ಭವ್ಯವಾದ ಗೊಮ್ಮಟ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಕೆತ್ತಿ ನಿಲ್ಲಿಸುವನು. ಕೆಲಸವೆಲ್ಲಾ ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ಇಂತಹ ಸುಂದರವಾದ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಬೇರೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ನಿರ್ಮಿಸಬಾರದು ಎಂಬ ಕುತ್ಸಿತ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಕಲ್ಕುಡನ ಎಡಗೈ ಮತ್ತು ಬಲಗಾಲನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುತ್ತಾನೆ (ಕೆಲವು ವಕ್ತೃಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಕೈಯನ್ನು ಮಾತ್ರ) ಕೈಕಾಲು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಬೀರ ಕಲ್ಕುಡ ವೇಣೂರಿನ ಅಜಿಲರ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದು ಒಂದೇ ಕೈಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಗೊಮ್ಮಟನನ್ನು ಕೆತ್ತುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ತಂಗಿ ಕಲ್ಲುರ್ಟಿ ಅಣ್ಣನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಮಮ್ಮಲ ಮರುಗಿ ಕೊನೆಗೆ ಇಬ್ಬರೂ ಜೋಗ ಬಿಟ್ಟು ಮಾಯವಾಗುತ್ತಾರೆ. ಮುಂದೆ ಅವರಿಬ್ಬರು ಕಾರ್ಕಳದರಸನನ್ನು, ಅವನ ಸಂತತಿಯನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಾರೆ. ತುಳುನಾಡು ಇಂದು

ಇವರಿಬ್ಬರನ್ನು ಅವಳಿ ದೈವಗಳೆಂದು ಆರಾಧಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ಕುರಿತು ಇತಿಹಾಸ ಹೇಳುವುದೇ ಬೇರೆ. ಶಾಸನಾಧಾರಗಳು ಕಾರ್ಕಳದ ಗೊಮ್ಮಟನನ್ನು ಕ್ರಿ.ಶ.1432ರಲ್ಲಿ ಒಂದನೇ ಪಾಂಡ್ಯ ರಾಜನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಚದುರ ಚಂದ್ರಮ ಕವಿ ರಚಿತ ಕಾರ್ಕಳದ ಗೊಮ್ಮಟೇಶ್ವರ ಚರಿತೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ವಿವರಗಳು ಈ ಐತಿಹ್ಯದ ವಿವರಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ.

ವೇಣೂರಿನ ಗೊಮ್ಮಟನ ಕುರಿತ ಶಾಸನಾಧಾರ ಅಜಿಲ ಮನೆತನದ ತಿಮ್ಮರಾಜು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕೆತ್ತಿದ ಶಿಲ್ಪಿಯ ಹೆಸರಿಲ್ಲ. ಕಾರ್ಕಳ ಅರಸರ ಕೈಫಿಯತ್ತು (ಸಂ: ಕರ್ನಲ್ ಮೆಕೆಂಜಿ)ನಲ್ಲಿ 'ಕರಿಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಗುಮ್ಮಟ ಬಿಂಬವನ್ನು ಚಿಕ್ಕಣಾಚಾರಿ ಕೆತ್ತಿದನೆಂದೂ ಮುಂದೆ ಆತ ಬೇರೆ ಕಡೆ ಗುಮ್ಮಟನ ಮೂರ್ತಿ ಮಾಡಬಾರದು ಅಂತ ಹೇಳಿ ಚಿಕ್ಕಣಾಚಾರಿಗೆ ಬಲಭಾಗದ ಕೈಯ ಹಸ್ತ ತೆಗೆಸಿ ಬಿಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟರು' ಎಂಬ ವಿವರವಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಲಿಖಿತ ಆಕರಗಳ ವಿವರಗಳು ನೀಡುವ ಇತಿಹಾಸ ಒಂದು ಬಗೆಯದಾದರೆ ಐತಿಹ್ಯ ಮತ್ತು ಕೈಫಿಯತ್ತು ನೀಡುವ ಚರಿತ್ರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಬಗೆಯದು. ಎರಡು ಗೊಮ್ಮಟ ಪ್ರತಿಮೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ನಡುವೆ 172 ವರ್ಷಗಳ ಅಂತರವಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಐತಿಹ್ಯವನ್ನು ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ಸತ್ಯ ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಭೈರರಸು ಮತ್ತು ಅಜಿಲರ ನಡುವೆ ವೈಷಮ್ಯ ಇದ್ದು ಗೊಮ್ಮಟನ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಘರ್ಷ ಏರ್ಪಟ್ಟುದರ ಬಗೆಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಎರಡು ರಾಜರ ನಡುವಿನ ದ್ವೇಷ, ಸ್ವಾರ್ಥ ಹೇಗೆ ಪ್ರಜೆಗಳ ಶೋಷಣೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ಐತಿಹ್ಯ ತೆರೆದಿಡುತ್ತದೆ. ಯಾವಾಗ ಕಲ್ಕುಡ ಕಲ್ಲುರ್ಟಿಯ ಈ ಕಥಾನಕ ಶೋಷಣೆಯ ವಿರುದ್ಧದ ಪ್ರತಿಭಟನೆಗೆ ಮಾದರಿಯಾಗಿ ಆರಾಧನೆಯ ರೂಪು ಪಡೆಯತೊಡಗಿತೋ ಆಗ ಐತಿಹ್ಯ ಪದ್ಯಕಥನವಾಗುತ್ತಾ ಬೆಳೆಯಿತು. ಇಂತಹ ಶೋಷಣೆ ವಸ್ತುವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಹತ್ತಾರು ಐತಿಹ್ಯಗಳು ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿವೆ. ಅವುಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ರಾಜಕಾರಣ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟ ಹೊಸ ಸತ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊರತೆಗೆಯಲು, ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಹೊಸ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಲು ಸಾಧ್ಯವಾದೀತು.

ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಸಾಧ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಮಿತಿಗಳು

ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಸಿದ್ಧ ಚರಿತ್ರೆಯ ಕೊರಕಲುಗಳನ್ನು ತುಂಬಬಹುದೆಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ಯಾರೂ ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲಾರರು. ಆದರೆ ಈ ಮೌಖಿಕ ನೆಲೆಯ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳನ್ನು ನಾವು ಅನುಮಾನದಿಂದಲೇ ನೋಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಇದು ವ್ಯಕ್ತಿಕೇಂದ್ರಿತ ಮಾಹಿತಿ. ಹೇಳುವ

ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಎಷ್ಟು ನಂಬಬಹುದು ಎಂಬುದು ಮೊದಲ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಅವನು ಹೇಳುವ ವಿಚಾರಕ್ಕೂ ಅವನಿಗೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧ, ಅವ ಬದುಕಿರುವ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಅವನು ವಿವರಿಸುವ ಘಟನೆಗೂ ಇರುವ ಅಂತರ, ಅನುಭವವನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸೃಜನಶೀಲಗೊಳಿಸುವ ಆತನ ಮನಸ್ಥಿತಿ ತಂದೊಡ್ಡಬಹುದಾದ ಕಲ್ಪನೆ, ರಂಜಕತೆ, ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೆಗಳು ಮೌಖಿಕ ವಿವರವನ್ನು ಸತ್ಯದಿಂದ ಬಹುದೂರ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಬಲ್ಲುದು. ಇದು ಮೌಖಿಕ ಸಾಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಆಕರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸುವಾಗ ಒದಗುವ ಸವಾಲು ಅಥವಾ ಮಿತಿಯೆನ್ನಬಹುದು

ಮೌಖಿಕ ನೆಲೆಯಿಂದ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಹೊರತೆಗೆಯುವುದೇ ಒಂದು ಸಾಹಸದ ಕಾರ್ಯ. ಹೇಳುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನೆನಪು ಹಳೆಯದಾದಂತೆ ಮಸುಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಹಲವು ಸಂಗತಿಗಳು ವಕ್ತೃವಿನ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಮರೆವನ್ನು ತುಂಬುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಅದನ್ನು ಎಷ್ಟು ನಂಬಬಹುದು ಎಂಬುದು ಪ್ರಶ್ನೆ. ತುಳುನಾಡಿನ ಪುಳ್ಕೂರು ಬಾಚನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಹೆಸರಾದ ಕುಸ್ತಿಪಟುವಿನ ಐತಿಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಆತ ಹಾಕಿದನೆಂದು ಹೇಳಲಾದ ಕಲ್ಲಿನ ಹಾಸುಗಲ್ಲು ಕನಿಷ್ಟ 30– 40 ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಒಟ್ಟು ಸೇರಿ ಸಾಗಿಸಬಹುದಾದಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದು. ಐತಿಹ್ಯ ಬಾಚನೊಬ್ಬನೇ ಇದನ್ನು ಹಾಸಿದನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಬಾಚನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಹಾಸಿರಬಹುದೆಂದು, ಬಾಚ ಆ ಕಾಲದ ಶಕ್ತಿಶಾಲಿ ಜಟ್ಟಿಯಾಗಿದ್ದನೆಂದು ಈ ಐತಿಹ್ಯದ ನೆಲೆಯಿಂದ ಗ್ರಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕಾಲಾನುಕ್ರಮದ ಸಮಸ್ಯೆಯೂ ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎದುರಾಗುತ್ತದೆ. ಆಶಯ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಾಲಗಣನೆಗೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಜನಪದರ ಜಾಯಮಾನ ಅವರು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಮೌಖಿಕ ವಿವರಗಳಲ್ಲೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಇತಿಹಾಸದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಈ ಅಂಶವನ್ನೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸಬೇಕು. ತುಳುನಾಡಿನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ಚಿಂತನೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಮಾದರಿಯ ಒಂದು ಸಂದಿಗ್ಧವನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು ಈಗಾಗಲೇ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ ಕಲ್ಕುಡ ಕಲ್ಲುರ್ಟಿಯ ಕುರಿತ ಐತಿಹ್ಯದ ಕಾಲದ ಕುರಿತ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಶಾಸನಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುವ ಪ್ರಕಾರ ಕ್ರಿ.ಶ 1432 ಕಾರ್ಕಳ ಮತ್ತು 1603 ರಲ್ಲಿ ವೇಣೂರಿನ ಗೊಮ್ಮಟ ವಿಗ್ರಹ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಒಬ್ಬನೇ ಕಲ್ಕುಡ ಎರಡೂ ವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ತೀರಾ ಕಡಿಮೆ. ಆದರೆ ಈ ಎರಡು ಮೂರ್ತಿಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ಬಳಿಕವೇ ಈ ಐತಿಹ್ಯ ಹುಟ್ಟಿದೆ. ಆದರೆ ಇವೆರಡನ್ನೂ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದಿದ್ದ ಜನ ಈ ಐತಿಹ್ಯ– ಪಾಡ್ದನವನ್ನು ರಚಿಸಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಲದ ಚರ್ಚೆಗಿಂತ ಆಶಯ ಮುಖ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಪ್ರಭುತ್ವ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಬಳಿಕ ತನ್ನ ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ಹೇಗೆ ಕ್ರೌರ್ಯವನ್ನು ಮೆರೆಯುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಮುನ್ನೆಲೆಗೆ ತರುವುದು ಈ ಐತಿಹ್ಯದ ಮುಖ್ಯ

ಆಶಯ. ಪ್ರಭುತ್ವಕೇಂದ್ರಿತ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ಜನಸಮುದಾಯ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಇಂತಹ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಆಶಯಗಳಿಂದ ತುಳುನಾಡಿನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕಿದೆ.

ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಸತ್ಯವೆಂದು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ, ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸುಳ್ಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ವೈಭವೀಕರಣಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವೂ ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಇದು ಈ ಆಕರದ ಮಿತಿಗಳಲ್ಲೊಂದು. ಚರಿತ್ರೆ ರೋಚಕ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲ. ಅದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮುಖಸ್ಥ ಪರಂಪರೆಯ ಆಕರಗಳನ್ನು ಬಳಸುವಾಗ ಇತಿಹಾಸಕಾರ ಹೆಚ್ಚು ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಯನ್ನೂ, ವಸ್ತು ನಿಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕಿದೆ. ತುಳುನಾಡಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ದಾಖಲೆಗಳಾಗಿ ಬಳಸುವಾಗ ಈ ಎಚ್ಚರ ಇನ್ನೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ರೂಪಕಗಳಾಗುತ್ತಾ, ಪುರಾಣಗಳಾಗುತ್ತಾ ಸಾಗುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು. ಶೋಷಣೆಗೊಳಗಾದ ಮನುಷ್ಯ ಶಕ್ತಿಗಳು ಮಾಯಕವಾಗುವ, ದೈವಗಳಾಗಿ ಶೋಷಕರನ್ನು ಕಾಡುವ ನೂರಾರು ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಇಲ್ಲಿವೆ. ತುಳುನಾಡಿನ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಬಗೆಗಿನ ಪರಶುರಾಮನ ಕುರಿತ ಐತಿಹ್ಯವೂ ಕೊಡಲಿಗೆ ಸಮುದ್ರ ಹಿಂದೆ ಸರಿದ ಭೂಮಿಯಿದು ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಿದೆ. ತುಳುನಾಡಿನ ನಿಜವಾದ ಚರಿತ್ರೆ ಎಂಬಂತೆಯೇ ಈ ಐತಿಹ್ಯವನ್ನು ಜನ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೂ ಇಲ್ಲಿನ ಆಶಯಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕಥನ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಗೊಳ್ಳುವ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಚಹರೆಗಳೇನು ಎಂಬುದು ಸಂಶೋಧಕನಿಗೆ ಸವಾಲೊಡ್ಡುವ ಮಾದರಿಯದ್ದು. ಈ ಎಲ್ಲ ಮಿತಿ ಮತ್ತು ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಕೊಡಬಹುದಾದ ತುಳುನಾಡಿನ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕಿದೆ.

****

ಅಧ್ಯಾಯ ಮೂರು

ಐತಿಹ್ಯ ವಿವೇಚನೆ

3.1 ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷಣ

3.2 ಐತಿಹ್ಯ ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸ

3.3 ಐತಿಹ್ಯದ ವರ್ಗೀಕರಣ

3.1 ಐತಿಹ್ಯದ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷಣಗಳು

ಹಿಂದೆ ನಡೆಯಿತೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವ ಘಟನೆಗಳ ಸುತ್ತ ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಕತೆಗಳೇ ಐತಿಹ್ಯಗಳು. ಘಟನೆಗಳು ಕೇವಲ ಬೀಜ ಮಾತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದು ಅವುಗಳ ಸುತ್ತ ಅನೇಕ ಕಾಲ್ಪನಿಕ, ಊಹಾತ್ಮಕ, ವೈಭವೀಕೃತ ವಿವರಣೆಗಳು ಕೂಡಿಕೊಂಡ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಪುರಾಣದ ನೆಲೆಗೆ ವಿಸ್ತರಿತಗೊಳ್ಳುವುದೂ ಇದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಕದ್ರಿ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ ಶಿವಲಿಂಗ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ಕುರಿತ ಐತಿಹ್ಯವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕದ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಮಚ್ಚೇಂದ್ರನಾಥ ಮತ್ತು ಗೋರಖನಾಥರು. ಮಚ್ಚೇಂದ್ರನಾಥ ಗುರು, ಗೋರಖನಾಥ ಶಿಷ್ಯ. ಗೋರಖನನ್ನು ಗುರು ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ತರಲು ಸಮಯ ನಿಗದಿಗೊಳಿಸಿ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದ. ಆದರೆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬರಲು ಗೋರಖನಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ವೇಳೆ ಮೀರಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಮಚ್ಚೇಂದ್ರನಾಥ ತಾನೇ ಒಂದು ಲಿಂಗವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಅದನ್ನು ಕದ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ ಮಾಡಿದ. ಆಗ ಗೋರಖನಾಥ ಶಿವಲಿಂಗ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಂದ. ಆದರೆ ಆಗಲೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ ಕಾರ್ಯ ಆಗಿ ಹೋಗಿದ್ದರಿಂದ ಕೈಲಾಸದಿಂದ ತಂದಿರುವ ಲಿಂಗವನ್ನು ಅಲ್ಲೇ ಇರುವ ಕೆರೆಯ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಇಟ್ಟರು.

ಕೆಲ ಸಮಯದ ಬಳಿಕ ಧರ್ಮಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಬಂದಾಗ ದೇವರು ಇಲ್ಲದ ಊರಲ್ಲಿ ನೀರು ಮುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ಅಣ್ಣಪ್ಪ ಶಿವಲಿಂಗ ತರುತ್ತೇನೆಂದು ಕದ್ರಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಕದ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದ ಲಿಂಗವನ್ನು ಕೇಳಲು ಬಂದಾಗ ಅಭಯದ ನುಡಿಯಾಯಿತು. ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ನೀನು

ಕೊಂಡು ಹೋಗು ಎಂದು. ಅಣ್ಣಪ್ಪ ಕೈಲಾಸದಿಂದ ಗೋರಖ ತಂದ ಲಿಂಗವನ್ನು ಧರ್ಮಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದ. ಕೈಲಾಸದಿಂದ ತಂದ ಲಿಂಗವಾದುದರಿಂದ ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಕಾರಣಿಕ ಹೆಚ್ಚು ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇಂದಿಗೂ ಇದೆ.

ಈ ಇಡೀ ಐತಿಹ್ಯವು ಕರಾವಳಿಗೆ ನಾಥಪಂಥದ ಆಗಮನ ಹಾಗೂ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ ಭೇಟಿಯ ಕುರಿತ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಕೈಲಾಸ, ಅಣ್ಣಪ್ಪನೇ ಮೊದಲಾದ ವಿವರಗಳ ಸೇರ್ಪಡೆ, ಅಶರೀರವಾಣಿಯಂತಹ ವಿವರಗಳಿಂದ ಅದೊಂದು ಪುರಾಣದ ಕಡೆಗಿನ ನಡೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಸತ್ಯಾಸತ್ಯತೆಯ ಕುರಿತು ಚರ್ಚೆಗಳು ವಿದ್ವಾಂಸರ ನಡುವೆ ಸಾಕಷ್ಟು ನಡೆದಿವೆ. 'ಐತಿಹ್ಯಗಳೆಂಬುದು ಒಂದು ಸ್ಥಳ, ಘಟನೆ ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಕುರಿತ ಹೇಳಿಕೆಗಳು. ಅವು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದುದಾಗಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಇರುವುದಾಗಿರಬಹುದು. ಐತಿಹ್ಯ ಆ ಸ್ಥಳ, ಘಟನೆ ಯಾ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮಹತ್ವವೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಅವು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಗತದ ಇತಿಹಾಸದ ನೆನಪುಗಳಿಗೆ ಚಿರಂಜೀವಿತ್ವವನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಡಲು ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನಬಹುದು.

'ಐತಿಹ್ಯವು ತಾನು ಸತ್ಯವೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡರೂ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅದು ಅಸತ್ಯ' ಎಂಬುದು ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯಾಧಾರಿತ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಮೊದಲ ಆಧುನಿಕ ವಿದ್ವಾಂಸನೆಂಬ ಖ್ಯಾತಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿರುವ ಫ್ರೆಡ್ರಿಕ್ ರಾಂಕೆಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ. ಈ ಮಾತು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಮರ್ಪಕ ಎಂಬುದು ಚಿಂತನಾಹ9. ಐತಿಹ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸತ್ಯದ ಅಂಶ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನಲಾಗದು. ಆಂಶಿಕ ಸತ್ಯವನ್ನಾದರೂ ಹೊಂದಿರುವ ಐತಿಹ್ಯಗಳೂ ಸಾಕಷ್ಟಿವೆ. ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು, ಮಾಸ್ತಿಕಲ್ಲು, ವೀರಗಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಐತಿಹ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಾಂಶಗಳು ಢಾಳಾಗಿವೆ. ಲೂಟ್ನಿ ಎಂಬ ವಿದ್ವಾಂಸ Disputability is not only a feature of the Legend, it is very essence ಎಂಬ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ವಾದಗ್ರಸ್ತತೆಯೂ ಐತಿಹ್ಯದ ಒಂದು ಗುಣವೇ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ವಾದಗ್ರಸ್ತತೆಗೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಆಂಶಿಕವಾದರೂ ಇರುವ ಸತ್ಯವೇ ಕಾರಣ ಎಂಬುದು ಅವನ ಅಂಬೋಣ.

ಈಗಾಗಲೇ ಹೇಳಿರುವಂತೆ "It is the archive of the Pre-history of a people" (ಅದು ಮನುಷ್ಯರ ಚರಿತ್ರ ಪೂರ್ವದ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ) ಎಂಬ ರೀನ್ ಹೋಲ್ಡ್ ಕೋಹ್ಲರ್‌ನ ಹೇಳಿಕೆ ಮಹತ್ವದ್ದು. ಇದು ನಿಜವಾದರೂ ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಸೃಷ್ಟಿ, ಪ್ರಭಾವ ಕೇವಲ ಚರಿತ್ರಪೂರ್ವದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗದೆ, ಚರಿತ್ರೆಯ

ಜೊತೆ ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವಕೋಶದಲ್ಲಿ 'ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಜನಪದ ಕತೆಗಳಿಗಿಂತ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿ, ಗದ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ, ಪರಿಮಿತ ಪಾಠಾಂತರಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುವ, ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ವರೂಪದ ಮನೋಜ್ಞ ಕಥಾನಕ. ಐತಿಹ್ಯವೆಂದರೆ ಕೇವಲ ಸ್ಥಳಕ್ಕಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಥವಾ ಘಟನೆಯೊಂದನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ ಮೂಲವಸ್ತುಗಳೊಡನೆ ನಿಜಾಂಶವೊಂದರ ಮೇಲೆ ಆಧಾರವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸುವ ಕಥೆಯೇ ಆಗಿದೆ' ಈ ಹೇಳಿಕೆ ಐತಿಹ್ಯವನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ವಿವರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ ಐತಿಹ್ಯದ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಐತಿಹ್ಯವು ಹೆಚ್ಚಿನವೂ ಗದ್ಯಾತ್ಮಕವಾದವುಗಳು. ಹೆಚ್ಚಿನ ಐತಿಹ್ಯಗಳೂ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ, ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ, ಘಟನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಯಾವುದೋ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾರಣವೊಂದರ ನೆಲೆಯಿಂದ ಕಟ್ಟಲ್ಪಡುವವುಗಳಾದ್ದರಿಂದ ಗದ್ಯ ಅದರ ನಿರೂಪಣೆಯ ನೆಲೆಯಾಗಿರುವುದು ಸಹಜವೇ ಆಗಿದೆ. ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ಇದು ನಡೆದಿರುವ ಸಂಗತಿಗಳ ಕುರಿತ ಕಥನವೇ ಆಗಿದೆ. ಆದರೆ ಆ ಗದ್ಯಕ್ಕೂ ಒಂದು ಲಯವಿದೆ. ಗುಳಿಗನ ಕುರಿತ ತುಳು ಐತಿಹ್ಯವೊಂದರ ಕನ್ನಡಾನುವಾದ ಹೀಗಿದೆ. 'ಮೇಲಿರುವವ ಆಕಾಶ ಗುಳಿಗ, ಕೆಳಗಿರುವವ ಪಾತಾಳ ಗುಳಿಗ, ನೀರಿನಲ್ಲಿರುವವ ನೀರ ಗುಳಿಗ, ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡಾ ಗುಳಿಗ ಇದ್ದಾನೆ 'ಪೇರ್ ಗುಳಿಗ', ಮಸಣದಲಿ ಮಸಣ ಗುಳಿಗ, ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿದ್ದವ ಕಲ್ಲ ಗುಳಿಗ, ಮುಳ್ಳಿನಲ್ಲಿದ್ದವ ಮುಳ್ಳು ಗುಳಿಗ, ಬೆಂಕಿಯುಲ್ಲಿದ್ದವ ಅಗ್ನಿ ಗುಳಿಗ, ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದವ ಮಂತ್ರ ಗುಳಿಗ, ಮೂಕಾಂಬಿಕೆಯೊಂದಿಗಿದ್ದವ ಮೂಕಾಂಬಿ ಗುಳಿಗ ಹೀಗೆ 84 ಗುಳಿಗರಿದ್ದಾರೆ'. ಹೀಗೆ ಗದ್ಯಕ್ಕೂ ಒಂದು ಮಾತಿನ ನಿರರ್ಗಳ ಲಯ ಇರುವುದನ್ನು ಬಹುತೇಕ ಐತಿಹ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಇವು ಜನಪದ ಕತೆಗಳಿಗಿಂತ ಚಿಕ್ಕವು. ಕತೆಯ ವಿಸ್ತಾರ ಐತಿಹ್ಯಗಳಿಗಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಹ್ರಸ್ವವಾಗಿರುವುದೂ ಇದೆ. ಕೆಲವು ಘಟನಾ ಕೇಂದ್ರಿತ, ವ್ಯಕ್ತಿವಿಶೇಷವುಳ್ಳ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ದೀರ್ಘವಾಗಿರುವುದೂ ಇದೆ.

* ಇವುಗಳಿಗೆ ಪಾಠಾಂತರಗಳಿದ್ದರೂ ಅವು ಪರಿಮಿತವಾದವು
* ಇವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುವಂತವು
* ಇವು ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಥವಾ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆಯೂ ಇರಬಲ್ಲವು
* ಇವು ನಿಜಾಂಶದ ಮೇಲೆ ಅಧಾರಗೊಂಡಿವೆಯೆಂದು ನಂಬಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಲಕ್ಷಣಗಳೂ ನಿಜವೇ ಆದರೂ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿರುವ 'ಇವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುವಂತವು' ಎಂಬ ಲಕ್ಷಣ ಕರಾರುವಾಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗೇ ಇರುತ್ತದೆ ಎನ್ನಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರಲೂಬಹುದು. ವಲಸೆ ಹೋಗಲೂಬಹುದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ತುಳುನಾಡಿನ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಹರಡಿಕೊಂಡಿರುವ ದೇವಾಲಯಗಳ ಉಗಮದ ಕುರಿತಾದ ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಮಧೂರು ದೇವಾಲಯದ ಕುರಿತಾದ ಐತಿಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಮದರು ಎಂಬ ದಲಿತ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಶಿವಲಿಂಗವು ದೊರೆಯಿತು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. 'ಮದರು' ಎಂಬಾಕೆ ಕುಳೋವುತಡ್ಕ ಅಥವಾ ಉಳಿಯತ್ತಡ್ಕವೆಂಬ ಕಾಡು ಪೊದೆಗಳ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸೊಪ್ಪು ಹೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಆಕೆಯ ಕತ್ತಿಯು ಒಂದು ಕಲ್ಲಿಗೆ ತಾಗಿತು. ಆಗ ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ರಕ್ತ ಚಿಮ್ಮಿತು. ಈ ಅದ್ಭುತವನ್ನು ಆಕೆ ಸೀಮೆಯ ಅರಸನಿಗೆ ಹೇಳಿದಾಗ ಆತ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು ಇದು ಕಾರಣಿಕದ ಶಿವಲಿಂಗವೆಂದು ಊಹಿಸಿ ದೇವಾಲಯ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಈ ಲಿಂಗವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ ಮಾಡಿಸಿದ. ಮದರುವಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಶಿವಲಿಂಗವಾದ್ದರಿಂದ ಮಧೂರು ಎಂಬ ಹೆಸರಾಯಿತು ಊರಿಗೆ. ಇದು ಐತಿಹ್ಯ. ಈ ಕತೆಯನ್ನು ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಂಡ ಹಲವು ಐತಿಹ್ಯಗಳು ನಮಗೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಅಡೂರು, ಕಾಂತಾವರ ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಸ್ಥಳ ಐತಿಹ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಆದರೆ ಒಂದು ಐತಿಹ್ಯ ವಲಸೆ ಹೋಗಿ ಇನ್ನೊಂದು ಸ್ಥಳಕ್ಕೂ ಅಂಟಿಕೊಂಡರೂ ಸಹ ಮೊದಲಿದ್ದ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಅದೇನೂ ಕಿತ್ತು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಅದೇ ಕತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಬೇರೊಂದು ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಜಾನಪದತಜ್ಞ ಗ್ರೀಮ್ ಕೂಡಾ ಐತಿಹ್ಯಕ್ಕೆ ವಿವರಣೆ ಕೊಡುತ್ತಾ Legnd cannot like fairy tale, find its ome anywhere ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಅಮೇರಿಕೆಯ ಇಂಡಿಯಾನ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಜಾನಪದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದ ಪ್ರೊ. ರಿಚರ್ಡ್ ಎಂ. ಡಾರ್ಸನ್ ತಮ್ಮ Folklore and folklife- an Introudction ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಐತಿಹ್ಯ ಹಾಗೂ ಜನಪದ ಕವಿತೆಗಳ ತುಲನೆಗಾಗಿಯೇ ಒಂದು ಅಧ್ಯಾಯ ಮೀಸಲಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅದು ಅವರು ಸರಳವಾಗಿ ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ನೀಡಿರುವ ಹೇಳಿಕೆ ಹೀಗಿದೆ; 'Legends deal with persons, places and events, because they purport to be histrocial and factual, they must be associated in the minds of the community with some known individual, geographical landmark or particular episode' ಈ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಐತಿಹ್ಯದ ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಸಮಾವೇಶಗೊಂಡಿವೆ– ಐತಿಹ್ಯಗಳು, ವ್ಯಕ್ತಿ, ಘಟನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಅವು ತಮ್ಮನ್ನು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹಾಗೂ ಸತ್ಯವೆಂದು ಬಣ್ಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಸಮುದಾಯವು ತನಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಭೌಗೋಳಿಕ ಲಕ್ಷಣ ಹಾಗೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಘಟನೆಯೊಂದರ ಜೊತೆ ನವೀಕರಿಸುತ್ತದೆ.

ಐತಿಹ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತ ಮತ್ತೊಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯೂ ಇದೇ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. "A Legend stand sin a special clam of its own being neither fully fictious like a tale, nor supernatural like a myth, it is the story of an extraordinary happening believed to have actually taken place.. .. It is after related to a definite place''

ಅಂದರೆ ಐತಿಹ್ಯವೆನ್ನುವುದು ಇತ್ತ ಕತೆಯಂತೆ ಪೂರ್ಣ ಕಾಲ್ಪನಿಕವೂ ಅಲ್ಲದೆ, ಅತ್ತ ಪೂರ್ಣ ಪುರಾಣದಂತೆ ಸಹಜತೆಗೆ ಅತೀತವಾದದ್ದೂ ಅಲ್ಲದೆ, ತನ್ನದೇ ಆದೊಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವಂತಹದು. ನಿಜವಾಗಿ ನಡೆಯಿತೆಂದು ನಂಬಲಾದ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಘಟನೆಯೊಂದರ ಕತೆ ಅದು. ಅನೇಕ ವೇಳೆ ಅದೊಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಹೀಗೆ ಕತೆಯ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಇವನ್ನು' ಐತಿಹ್ಯಕತೆ' ಗಳೆಂದು ಬಣ್ಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವ ಒಂದು ಅಂಶವೆಂದರೆ ಐತಿಹ್ಯಗಳಿಗೆ ಇತಿಹಾಸದೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧವಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು.

ಐತಿಹ್ಯದ ಲಕ್ಷಣಗಳು

ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾದ ನಿರೂಪಣೆಯಿರುವ ರಚನೆಗಳಲ್ಲ. ಅವು ಬಹುತೇಕ ಮಾತಿನ ಲಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಒಂದು ತರ್ಕಬದ್ಧವಾದ ಲಿಖಿತ ರಚನಾಕ್ರಮವನ್ನು ಹೊಂದಿರದ ನಿರೂಪಣೆಗಳು. ಅವುಗಳಿಗೆ ಆಕರ್ಷಕ ಕಥನಶೈಲಿ ಇದ್ದೇ ಇರಬೇಕೆಂಬ ಕಡ್ಡಾಯವಿಲ್ಲ. ಸಂಗ್ರಹಕಾರರು ಬಳಿಕ ಅದನ್ನು ಒಂದು ನಿಶ್ಚಿತ ರಚನಾವಿನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸುವುದಿದೆ.

ಐತಿಹ್ಯಗಳು –ಸ್ಥಳೀಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಬದಲಾವಣೆ ಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅವುಗಳ ವಿವರಗಳು ಹಾಗೂ ಸಂದೇಶ ಕೂಡಾ ಬದಲಾಗಬಹುದು ಅಥವಾ ಬದಲಾಗದೆಯೂ ಇರಬಹುದು. ಎಂಕು ಪಣಂಬೂರಿಗ್ ಪೋಯಿಲೆಕ್ಕ (ಎಂಕು ಪಣಂಬೂರಿಗೆ ಹೋದಂತೆ) ಎಂಬ ಪ್ರಚಲಿತ ತುಳು ಗಾದೆ ಮಾತಿನ ಹಿಂದಿರುವ ಐತಿಹ್ಯ ಪೂರ್ವಾಪರ ಯೋಚನೆಯಿಲ್ಲದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತಂತಿದೆ.

ಹಿಂದೆ ಎಂಕು ಎಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಧನಿಕರೊಬ್ಬರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸದಾಳಾಗಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ. ಒಂದು ದಿನ ಮನೆಯವರು ನಾಳೆ ದಿನ ಎಂಕುವನ್ನು ಪಣಂಬೂರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಬೇಕೆಂದು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮಲ್ಲೇ ಮಾತಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡ ಎಂಕುವು ಮನೆಯೊಡೆಯನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಮೊದಲೇ ಮರುದಿನ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಎದ್ದು ಪಣಂಬೂರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದ. ಹೋಗಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವೇನು ಎಂದು ಕೇಳುವ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಯಜಮಾನ ಹೇಳುವ ಮುನ್ನವೇ ಅವರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ತೀರಿಸಿ ಅವರಿಂದ ಪ್ರಶಂಸೆ ಗಿಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶ ಅವನದ್ದಾಗಿತ್ತು.

ಆದರೆ ವಿಷಯ ತಿಳಿದು ಎಲ್ಲರೂ ಹೊಟ್ಟೆ ಹುಣ್ಣಾಗುವಂತೆ ನಗಾಡಿದರು. ಇದನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ ಕುಟ್ಟಿ ಕುಂದಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೋದ ಹಾಗೆ ಎಂಬ ಮಾತು ಚಾಲ್ತಿಗೆ ಬಂತು. ಈ ಐತಿಹ್ಯ ಕೇವಲ ಪೆದ್ದು ನಡೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸೂಚಿಸದೆ ಧನಿಗಳನ್ನು ಓಲೈಸಬೇಕಾದ ಮನಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಐತಿಹಾಸಿಕ ನೆಲೆಯನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಬಂಗರಸರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಐತಿಹ್ಯವೊಂದು ತುಳುನಾಡಿನ ನಂದಾವರ ಎಂಬ ಪ್ರದೇಶದ ಜೊತೆಗಿನ ಸಂಬಂಧದ ಕುರಿತು ಇದೆ. ನಂದಾವರ ಬಂಗರಸರಿಗೆ ಸೇರುವ ಮೊದಲು ಅಲ್ಲಿ ನಂದ ಅನ್ನುವ ಒಬ್ಬ 'ಬೈರ ಅರಸನಾಗಿದ್ದ. ನಂದಾವರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮನೆಯಿಂದ ಒಬ್ಬಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಮೂರನೇ ದಿನಕ್ಕೆ ಸಾಯುತ್ತಾನೆ. ಆ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ತಲೆ ಬೋಳಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಒಬ್ಬ ಮನ್ಸ ಜನಾಂಗದ ಯುವಕ ಮುಂಡನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವವರನ್ನು ಓಡಿಸಿ ಅವಳನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆ ಯುವಕನಿಗೆ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಎಂದು ಹೆಸರಿಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನೇ ಈ ನಂದರಸು. ಅವನು ನಾಯಿಗಳನ್ನು ಸಾಕಿಕೊಂಡು ನಾಯಿಗಳ ಸೈನ್ಯ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಚರ್ಮದ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಚಲಾವಣೆಗೆ ತಂದಿದ್ದ. ಅವನು ಬಂಗರಸರಿಗೆ ಕಪ್ಪ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ. ಕೊನೆಗೆ ನಂದಾವರದಲ್ಲಿ ಕೊಪ್ಪರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಅರಮನೆ ಕಟ್ಟಿಸುವಾಗ ನಂದರಸನ ಮಗಳು ದಾರಪ್ಪೆದೇವಿಯನ್ನು ಬಂಗರಸನಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಕೊಡಲಾಯಿತು. ಇಂತಹ ಐತಿಹ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಸ್ತುವಿನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಏಕತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ರಚನೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಮನೋರಂಜನೆಯು ಇವುಗಳ ಗುರಿಯಲ್ಲ. ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಚಿಂತನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಜನರಿಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಕೊಡುವುದು ಹಾಗೂ ಬರಲಿರುವ ಅಪಾಯಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಜಾಗೃತರಾಗಿರುವಂತೆ ಜನರನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸುವುದು ಕೆಲವು ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಗುರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇವು ವಲಸೆ ಹೋಗುವ ಹಾಗೂ ವಿಭಿನ್ನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಹರಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಗುಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೂ, ಸ್ಥಳೀಯ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ವರದಿಯಂತೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ನಿಜವಾದ ಘಟನೆಗಳೆಂಬಂತೆ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿರುವ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಅಸತ್ಯವಾದ ಜನಪ್ರಿಯ ಕತೆಗಳು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ವಿಟ್ಲ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಕುರಿತ ಐತಿಹ್ಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಐದು ಜನ ಪಾಂಡವರೆಲ್ಲಾ ದೇವಸ್ಥಾನ ಕಟ್ಟುವ ಎಂದು ಹೊರಟರು. ಭೀಮನಿಗೆ ಊಟ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಗಟ್ಟಿ ನಿದ್ರೆ ಬಂತಂತೆ. ಇನ್ನು ಅವನನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸುವುದು ಬೇಡ ಇಂದು ವಿಟ್ಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೇವಸ್ಥಾನ ಕಟ್ಟಿದರಂತೆ. ಇನ್ನು ನಾವು ಹೋಗಿ ಒಂದೊಂದು ಕಟ್ಟಿ ಬರುವ ಎಂದು ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಅವರು ಹೋದರು. ಅಷ್ಟಾಗುವಾಗ ಭೀಮನಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಗಿ ಎದ್ದು ನೋಡಿದ.

ನೋಡುವಾಗ ಇಲ್ಲಿ ದೇವಸ್ಥಾನ ಆಗಿದೆ, ಇವರು ಯಾರು ಇಲ್ಲ. ' ಆ ಕಡೆಯಿಂದ ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಾ ಬಂತು, ನಾನು ಎಲ್ಲಿ ದೇವಸ್ಥಾನ ಕಟ್ಟಲಿ' ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಗದೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ, ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಇದ್ದ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ. ಇನ್ನು ಅವನೇ ಕಟ್ಟಿದ ದೇವಸ್ಥಾನ ಅದು ಎನ್ನುವ ಸಾಕ್ಷಿ ಬೇಕಲ್ಲಾ ಅದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಮೂಲೆಗಳನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಉಜ್ಜಿ ವೃತ್ತಾಕಾರ ಮಾಡಿದ. ಇನ್ನು ದೇವಸ್ಥಾನ ಕಟ್ಟಿ ಪೂಜೆ ಆಗಬೇಕಲ್ಲಾ? ಹಾಗೆ ಬಂದು ನೋಡುವಾಗ ಅವರು ಬೇಯಿಸಿಟ್ಟಿದ್ದ ನೈವೇದ್ಯ ಉಂಟು, ಅದನ್ನೇ ಬಡಿಸಿ ಟಿನಿ ಟಿನಿ ಮಣಿ ಆಡಿಸಿ ಪೂಜೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿದನಂತೆ. ಅಷ್ಟಾಗುವಾಗ ಇವರು ನಾಲ್ಕು ಜನನೂ ಬಂದು ತಲುಪಿದರು. 'ನೀನು ಮಲಗಿದ್ದಾ? ನಾವು ಹೋಗಿ ಒಂದೊಂದು ದೇವಸ್ಥಾನ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬಂದೆವು' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆಗ ಭೀಮ ಹೇಳಿದ 'ನಾನೂ ಒಂದು ಕಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ನೀವು ಕಟ್ಟಿದ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಮೂಲೆಗಳು ಎಷ್ಟು' ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ' ನಮ್ಮದಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಮೂಲೆ, ನಿನ್ನದು ಯಾವುದು ದೇವಸ್ಥಾನ ' ಎಂದು ಅವರು ಕೇಳಿದರು. ನೋಡುವ ಎಂದು ಹೋದರು. ಹೋಗಿ ನೋಡುವಾಗ ಹೌದು, ಎರಡು ಮೂಲೆ ವೃತ್ತಾಕಾರವಾಗಿದೆ. ಬಾಗಿಲು ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಆಗಿದೆ, ದೇವರೂ ಉಂಟು. ಹೀಗೆ ವಿಟ್ಲದ ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಾಂಡವರು ಕಟ್ಟಿದ್ದು ಎಂದು ಹೇಳ್ತಾರೆ. ವಿವಾದ ಗ್ರಸ್ತವಾಗುವಿಕೆ ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಲಕ್ಷಣವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಆತ್ಮ ಕೂಡಾ.

ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳುವವರು ಹಾಗೂ ಕೇಳುವ ಇಬ್ಬರೂ ನಂಬಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ನಂಬಿಕೆಯೇ ಅವುಗಳ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕೆ ಮೂಲ. ಇವು ಗದ್ಯ ಅಥವಾ ಪದ್ಯರೂಪದಲ್ಲೂ ಇರಬಹುದು. ಇವು ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಸ್ಥಳ/ವ್ಯಕ್ತಿ/ಘಟನೆಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಅದರೆ ಬೇರೊಂದು ಕಡೆ ವಲಸೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಂಥದೇ ಅಂಶಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾತಿ ಎನಿಸುವ ಇನ್ನೊಂದು ಮೌಖಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಕಾರವೆಂದರೆ ಜನಪದ ಕತೆ. ಇದಲ್ಲದೆ. ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು, ಗಾದೆಗಳು, ಮುಂತಾದವು ಕೂಡ ಐತಿಹ್ಯಗಳೊಡನೆ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿವೆ.

ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯದಂತೆ ಖಚಿತವಾದ ಪ್ರಕಾರಗಳಾಗಿ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಪ್ರಕಾರ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಕಾರದ ಲಕ್ಷಣ, ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಬೆಳೆಯುವುದನ್ನು ನಾವು ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವೇಚಿಸುವಾಗ ಜನಪದ ಕತೆಗಳಿಗೂ ಅದಕ್ಕೂ ಇರುವ ಭಿನ್ನತೆಗಳನ್ನು ಇರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಜನಪದ ಕತೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಪ್ರಾರಂಭ, ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಶಿಖರಸ್ಥಿತಿ ಹಾಗೂ ಮುಕ್ತಾಯ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದರೆ ಐತಿಹ್ಯಗಳಿಗೆ ಇಂಥ ಒಂದು ಸ್ವರೂಪ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಐತಿಹ್ಯ ಇದ್ದಕ್ಕಿದಂತೆ ಆರಂಭಗೊಂಡು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ನಿಲ್ಲಬಹುದು. ಕಥೆ ನಿಜವಲ್ಲ. ಆದರೆ ಐತಿಹ್ಯ ನಿಜವಿರಬಹುದು. ಕಥೆ ಸೃಜನಶೀಲತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಿದರೆ, ಐತಿಹ್ಯ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು, ಅರಿವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ಜನಪದ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೊನೆಗೊಂದು 'ಪರಿಹಾರ' ಅಥವಾ ನೀತಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದರೆ ಐತಿಹ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಅನಿವಾರ್ಯವಲ್ಲ.

ಜನಪದ ಕತೆ ಒಬ್ಬನಾಯಕ/ ನಾಯಕಿಯ ಸುತ್ತ ಕೇಂದ್ರಿಕೃತಗೊಂಡಿದ್ದು, ಅವನ ಸಾಹಸಗಳನ್ನು ಬಿಂಬಿಸಿದರೆ, ಐತಿಹ್ಯವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯರು ಎದುರಿಸಬೇಕಾದ ಅನುಭವಗಳ ಸುತ್ತ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಕತೆಯ ನಾಯಕ ತಾನು ಎದುರಿಸುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಂದ ಮೇಲೇರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಐತಿಹ್ಯದ ಘಟನಾವಳಿಗಳು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಯಾವ ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಡದೆಯೇ ಅವನ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ಅವನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನೇನೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ತನ್ನ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಕತೆಯು ಪುರಾಣಾಂಶಗಳಿಂದ ತನ್ನನು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಸಾಗಿದರೆ, ಐತಿಹ್ಯವು ಪುರಾಣ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೀರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಲೇ ವರ್ತಮಾನದಲ್ಲೂ ತನ್ನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ನಿಕಟವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಇವೆರಡರ ನಡುವೆ ಆಕೃತಿ, ವಸ್ತು ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ, ಮನಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಬುನಾದಿ- ಇತ್ಯಾದಿಗಳೆಲ್ಲದರಲ್ಲೂ ಇವೆರಡು ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ಒಂದರಿಂದೊಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ತಾರ್ಕಿಕ ಅಡಿಪಾಯ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳು ಕೂಡಾ ಇವೆರಡಕ್ಕೂ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ

ಐತಿಹ್ಯವು –ಹೇಳುಗ ಕೇಳುಗರು ತನ್ನನ್ನು ನಂಬಬೇಕೆಂದು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವಂತೆ ಆ ನಂಬಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅದರ ಅಸ್ತಿತ್ವವಿರುವಂತೆ ಜನಪದ ಕತೆಗೆ ಇಲ್ಲ. ಅದು ಕಾಲ್ಪನಿಕವೆಂದು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಅದರಲ್ಲಿನ ರಂಜನೆ, ನೀತಿ, ಅದ್ಭುತ ಕಾಲ್ಪನಿಕತೆ. ಇವುಗಳಿಂದಾಗಿ ಅವು ಹುಟ್ಟುತ್ತಾ ಹರಡುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಐತಿಹ್ಯಕ್ಕಾದರೋ ರಂಜನೆಯು ಉದ್ದೇಶವಲ್ಲ.

ಐತಿಹ್ಯಗಳಿಗೆ ಬಹು ಆಯಾಮಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅದರ ಕತೆಗಳಿಗೆ ಆಳವಿರದ ಒಂದೇ ಆಯಾಮ ಮಾತ್ರವಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಲೂಥ್ನಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಜನಪದ ಕತೆಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಓದಿದವರಾರೂ ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪಲಾರರು. ಜನಪದ ಕತೆಗಳಿಗೂ ಬಹು ಆಯಾಮಗಳಿರುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ಆಳವೂ ಹೆಚ್ಚು. ಐತಿಹ್ಯಗಳು

ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ವಿಕಾಸಗೊಳ್ಳುವ ಬಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಣ್ಣದಾದ ನೈಜ ಘಟನೆಯೊಂದು ತನ್ನ ಸುತ್ತ ಅದ್ಭುತ, ರಮ್ಯ , ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ತನ್ನ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗಳಿಗೆ ದಾಖಲಿಸುತ್ತಾ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಕತೆ ಎನ್ನುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಬೆಳೆದು ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಜನಪದ ಕತೆಗಳು ಬೆಳೆಯುತ್ತವಾದರೂ ಅವುಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ರೀತಿ ಬೇರೆ. ಹೊಸ ಆಶಯಗಳು, ಉಪವರ್ಗಗಳು ಸೇರುತ್ತಾ ಸಂಕೀರ್ಣತೆಯನ್ನು ಕತೆಗಳು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಕತೆಗಳಿಗೆ, ಐತಿಹ್ಯಗಳಿಗಿರುವ ' ಸ್ಥಳೀಯತೆ'ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಜಕೋಬ ಗ್ರೀಮ್ ಹೇಳುವಂತೆ ' ಕಿನ್ನರ ಕತೆ ಹಾರುತ್ತದೆ. ಐತಿಹ್ಯ ನಡೆಯುತ್ತಾ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲು ತಟ್ಟುತ್ತದೆ'. ಅವನೇ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಹೇಳುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೂ ಗಮನಾರ್ಹ. ಕಿನ್ನರ ಕತೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಾವ್ಯಾತ್ಮಕ, ಐತಿಹ್ಯ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹೀಗೆ ಇಂಥ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನೇ ಇನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಬಹುದು. ವಿಸ್ತರಿಸಬಹುದು.

ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪನೆಯ ಪಾತ್ರವೇ ದೊಡ್ಡದು. ಆದರೆ ಐತಿಹ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಂಬಲಾದ ಸತ್ಯದ ಪಾತ್ರವೇ ಮುಖ್ಯ. ಐತಿಹ್ಯಗಳಿಗೆ ಜನಪದ ಕತೆಗಳಿಗಿರುವಂಥ ವರ್ಣಮಯ, ಸಂಕೀರ್ಣತೆ ಇಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೋ ವೇಳೆ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ನೀರಸವಾಗುತ್ತವೆ. ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ರಂಜಕತೆ ಐತಿಹ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣದು. ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಉದ್ದೇಶ– ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಥವಾ ಸ್ಥಳದ ಬಗ್ಗೆ ಜನಜಾಗೃತಿ. ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಜನಪದ ಕತೆಗಳನ್ನು ಆಶಯ ವರ್ಗಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ವರ್ಗೀಕರಿಸಬಹುದಾದಂತೆ , ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಐತಿಹ್ಯ ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸ:

ಐತಿಹ್ಯವು ಮುಖಸ್ಥ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಜನಪದ ಇತಿಹಾಸ. ಇದು ಹೆಚ್ಚು ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿರುವುದು ಸ್ಥಳೀಯ ಇತಿಹಾಸದೊಂದಿಗೆ, ಜಾನಪದ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಂತೂ ಅದೇ ನಿಜವಾದ ಇತಿಹಾಸ. ಈಗಾಗಲೇ ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಸ್ವರೂಪ, ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವಾಗಲೂ ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಜನಪದರ ಮತ್ತು ಅವರ ಸಂಪರ್ಕಕ್ಕೆ ಬಂದವರ ಕುರಿತು ಮಾತಾಡುವ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ ದಾಖಲಿಸಲ್ಪಡಲು ಯೋಗ್ಯವೇ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಆದ್ಯ ಅಧ್ಯಯನಕಾರರಲ್ಲೊಬ್ಬರಾದ ಕಾಫ್ ಹ್ಯಾಮರ್ ಈ ರೀತಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾನೆ. The legend is rooted in a historically authenticized for believed to be documentable event that manifests as a specific reflection of human experience and becomes a means for argumentation. ಆದ್ದರಿಂದ ಐತಿಹ್ಯಗಳಿಗೂ

ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಸಂಬಂಧವಿದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವಾದರೂ ಇತಿಹಾಸ ಮನೋಭಾವದೊಂದಿಗೆ, ಅಂದರೆ – ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವ, ಅಥವಾ ಇರುವ ಪರಂಪರೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ದಾಖಲು ಮಾಡುವ ಮನೋಭಾವದೊಂದಿಗೆ ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಸಂಬಂಧವಿದ್ದೇ ಇದೆ ಎಂದು ಖಚಿತವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. 'Believed to be documentable event' ಎಂಬ ಮಾತಿನ ಹಾಗೂ ಇತರ ಹಲವು ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ `purported to be historical ' ಎಂಬಂಥ ಮಾತಿನ ಅಥ9 ಇದೆ. ಗ್ರಿಮ್ ಹೇಳಿದ–'ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಇತಿಹಾಸದ ಅಧಿಕೃತತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ' ಎಂಬ ಮಾತು ಇದನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ ಕಾಲದಿಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ, ಬಾಯಿಂದ ಬಾಯಿಗೆ ಹರಿದು ಬರುವಾಗ ಲೋಪ, ಸ್ಖಾಲಿತ್ಯ, ಪ್ರಕ್ಷೇಪಗಳು ಅದರಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಇತಿಹಾಸ ಸೃಷ್ಟಿಸುವಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತವಾಗಿರುವ ಮನಸ್ಸೇ ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಜನನಕ್ಕೆ ಮೂಲವಾದರೂ ಕಲ್ಪನೆ, ವೈಭವೀಕರಣ, ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಹಲವು ವೇಳೆ ನಿಜವಾದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಂಗತಿ ಇವುಗಳ ಹಿಂದೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಅನ್ಯ ಅಧಾರದಿಂದ ಅದು ದೃಢವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರೆ ಹಾಗಿಲ್ಲದೆ, ಕೇವಲ ಕಲ್ಪನೆಯ ಅಥವಾ ಸತ್ಯದ ನೆರಳಿನ ಮೂಲದಿಂದ ಸ್ಥಳ, ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಐತಿಹ್ಯವೊಂದು ಅಂಟಿ ನಿಲ್ಲುವ ಪ್ರಮೇಯವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಐತಿಹ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ನೀತಿಕಥೆಗಳು ಬಿಡಿಸಲಾಗದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇತಿಹಾಸದ ಬರವಣಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಬಂದು ತನ್ನ ವಸ್ತುವಿನ ನಿಜತ್ವವನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ, ಉಳಿದ ನೀತಿ ಕಥೆಗಳು ಮತ್ತು ನಂಬಲಾಗದ ಕತೆಗಳು ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದವೆಂದು ಕೆಲವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಈ ಹೇಳಿಕೆಯಿಂದ ಹೊರಡುವ ಒಂದಂಶವೆಂದರೆ – ಇತಿಹಾಸದ ಬರವಣಿಗೆ ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆರಂಭವಾಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಮನುಷ್ಯ ತತ್ಸಂಬಂಧೀ ನಿರೂಪಣೆಗಳನ್ನು (ಅಂದರೆ – ಇತಿಹಾಸವಾಗಿ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆಂದು ದಾಖಲಿಸಬೇಕೆಂದಿರುವ ಅಂಶಗಳನ್ನು) ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಕತೆಯಾಗಿಸಿ ಚಾಲ್ತಿಗೆ ಬಿಟ್ಟಿರಬೇಕು.

ಆದರೆ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಲಿಖಿತ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಬರೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದ ಬಳಿಕವೂ ಅಂದರೆ ಇತಿಹಾಸ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ದಾಖಲಿಸುವಿಕೆ ಆರಂಭವಾದ ಬಳಿಕವೂ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಂದ ಸಮನಾಂತರವಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಡುತ್ತ, ಪ್ರಚುರಗೊಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. 'ಮುಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿಗಾಗಿ ಒಂದು ನಿಜಸಂಗತಿಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿ ಕಾದಿರಿಸಬೇಕು" ಎಂಬುದು ಇತಿಹಾಸ ಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳವರ

ಧೋರಣೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಕಲ್ಲಿನ, ತಾಮ್ರದ ಶಾಸನಗಳು, ಪ್ರವಾಸಿ ದಿನಚರಿಗಳು, ರಾಜರ ಅಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವವರು ಬರೆವಂತಹ ದಾಖಲೆಗಳು, (ಅಕ್ಬರ್ ನಾಮಾದಂಥವು), ಕೈಫಿಯತ್ತುಗಳು, ವಂಶಾವಳಿಗಳು – ಇವೆಲ್ಲ ರಚನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ , ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ 'ಸತ್ಯ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕಂಡ ಅಥವಾ ಕೇಳಿದ ಜನಕ್ಕೆ ಅದರಲ್ಲಿನ ಔದಾರ್ಯ, ಶೌಯ9, ತ್ಯಾಗ – ಇಂಥ ಯಾವುದೋ ಅಂಶ ಥಟ್ಟನೆ ಚಿತ್ತಕಲಕಿ ಅದು ಬಾಯಿಂದ ಬಾಯಿಗೆ ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಹರಡುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ' ಇತಿಹಾಸ' ಅರಂಭವಾದ ಬಳಿಕವೂ ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಸೃಷ್ಟಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ.

ಐತಿಹ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿರುವ ಚರಿತ್ರೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾದ ಚರಿತ್ರೆ ಅಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಿರುವ ಅಂಶವೇ. ಇಲ್ಲಿರುವುದು 'ಜನಪದ ಚರಿತ್ರೆ'– ಅಂದರೆ ಜನಪದರೇ ರೂಪಿಸಿ, ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯ ಚರಿತ್ರೆ. ರಿಚರ್ಡ್ ಎಂ. ಡಾರ್ಸನ್ ಹೇಳುವಂತೆ 'ಜನಪದ ಸ್ಮರಣ ಶಕ್ತಿ ತನಗೆ ಬೇಕಾದ್ದನ್ನು ಗತದಿಂದ ಆಯ್ದು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಗತದ ಬಗೆಗೆ ವಕ್ತೃವಿನ ಯಾವುದೇ ಹೇಳಿಕೆ ಒಂದು 'ಪಠ್ಯ' ವಾಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಈ ಪಠ್ಯವೇ ಚರಿತ್ರೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಆ ಸಮುದಾಯವು ತನ್ನ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿರುವ ಚರಿತ್ರೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ ಮೌಖಿಕವಾಗಿ ದಾಖಲಾದ ಇತಿಹಾಸ ಈ ತುಣುಕುಗಳಿಂದ ಒದಗುವ ಉಪಯುಕ್ತತೆ ಏನು? ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಹಾಗೂ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾಗಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗದೆ ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷಿತ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಂಥ ಇವನ್ನು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಇತಿಹಾಸಕಾರನೊಬ್ಬ ಅಂಗೀಕರಿಸಬಹುದು? ಈ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಜಾನಪದ ಹಾಗೂ ಇತಿಹಾಸದ ಅಭ್ಯಾಸಿಗಳನ್ನು ಕಾಡಿವೆ. ಈ ಕುರಿತು ಡಾರ್ಸನ್ ಹೇಳುವ ಮಾತುಗಳು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿವೆ.

'ಐತಿಹಾಸಿಕ ಘಟನೆಯೊಂದಕ್ಕೆ ಭಾಗೀದಾರ ಅಥವಾ ಸಾಕ್ಷೀದಾರನಾದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ತನಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಬರೆದಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಮಯವನ್ನಾಗಲೀ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನಾಗಲೀ ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಚರಿತ್ರೆಕಾರನೂ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಘಟನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಯಾರೋ ಒಬ್ಬನ ಮೌಖಿಕ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಸಾಕ್ಷ್ಯವೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಅವನು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳ ಕುರಿತಾದ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸದಿದ್ದರೆ ಅಂಥ ಮೌಖಿಕ ಹೇಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯ ಚರಿತ್ರೆ ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದೇನಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಘಟನೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾದ ನಂಬಿಕಸ್ಥರಾದ ಇಬ್ಬರು ನೀಡಿದ ಹೇಳಿಕೆ ಒಂದೇ ತೆರನಾಗಿದ್ದರೆ ಅದು ಲಿಖಿತ

ಚರಿತ್ರೆಯಷ್ಟೇ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾಗಿದ್ದು ಎಲ್ಲ ಸತ್ಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡಬಲ್ಲದು." ಆದರೆ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಕರ್ಣಾಕರ್ಣಿಯಾಗಿ ಬರುವಾಗ ಹಾಗೂ ಘಟನೆ ನಡೆದ ಕಾಲದಿಂದ ದೂರ ಸರಿದಂತೆ, ಅವು ಅಷ್ಟೇ ವಸ್ತು ನಿಷ್ಠವಾಗಿ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಏನೇನೋ ಅಲಂಕಾರಗಳು, ಹೊಸ ವಿವರಗಳು ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳದೆ ಹೋದರೆ ಅವಕ್ಕೆ ತಾಜಾತನವೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಜನಪದ ಮನಸ್ಸು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಸ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ, ಅದು ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದಂತೆ ನಡೆಯುವ ಸಹಜಕ್ರಿಯೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಕಾಲಕಳೆದಂತೆ ವಿವರಗಳು ಕಳಚಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಸಹಜ. ಭೌತಿಕ ಹಾಗೂ ಕಾಲದ ಅಂತರ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಅಂತಹ ಸತ್ಯದ ಅಂಶಗಳು ಕ್ರಮೇಣ ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷಿತಗೊಳ್ಳಬಹುದು ಅಥವಾ ತೆಳುವಾಗಬಹುದು. ಅಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನಕಾರ ಅವನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ರೈಗಳ ದ. ಕ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನ ಕುರಿತ ಐತಿಹ್ಯ ಇಂಥ ನಂಬಲರ್ಹ ಮೌಖಿಕ ಚರಿತ್ರೆಗೊಂದು ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬಹುದು. ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನು ಒಂದು ಬಾರಿ ಬ್ರಹ್ಮಾವರಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರವಿರುವ ಪೇತ್ರಿಯ ಸಂತ ಪೀಟರ್ ಇಗರ್ಜಿಯಿಂದ ಬೃಹದ್ಗಾತ್ರದ ಗಂಟೆಯೊಂದನ್ನು ಲೂಟಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಹಾಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರಲು ಕುಂದಾಪುರದ ಶಂಕರನಾರಾಯಣಕ್ಕೆ ತಲಪುವಾಗ ಅದನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಗಾಡಿಯು ಮುರಿದು ಹೋಯಿತು. ಹಾಗಾಗಿ ಆ ಗಂಟೆಯನ್ನು ಆತ ಇಲ್ಲಿನ ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಇತ್ತನು. ಈಗಲೂ ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಆ ಗಂಟೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಟಿಪ್ಪುವಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇಂತಹ ಹಲವು ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ, ಕುಂಬಳೆ, ಮಧೂರು, ಬೇಕಲ ಕೋಟೆ ಮುಂತಾದೆಡೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ವಿವಿಧ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅನೇಕ ಘಟನೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ಐತಿಹ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಗಳಿವೆ. ಮೌಖಿಕ ಮೂಲದಿಂದ ಸಮಕಾಲೀನ ಚರಿತ್ರೆಯೊಂದನ್ನು ವಿವರಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಹುದಾದ ನೆಲೆಗೆ ಈ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆಗಳಾಗಿವೆ.

ಐತಿಹ್ಯಗಳ ವರ್ಗೀಕರಣ

ಐತಿಹ್ಯವೆನ್ನುವುದು– ಇತಿಹಾಸದಂತೆ ಭಾಸವಾಗುವ, ಆದರೆ ಹಾಗಿರಲೇಬೇಕೆಂಬ ನಿಬಂಧನೆಯೇನೂ ಇಲ್ಲದ, ಜನರಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಒಂದು ಕಥನಾತ್ಮಕ ನಿರೂಪಣೆ. ಇದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಸ್ಥಳ, ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಥವಾ ಘಟನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಂಶ. ಈ ಐತಿಹ್ಯಗಳ ವಸ್ತು, ತಂತ್ರ, ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಶೈಲಿಗಳು ತುಂಬಾ ಸಂಕೀರ್ಣವೂ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವೂ ಅಗಿದ್ದು ಅವುಗಳನ್ನು ಕರಾರುವಾಕ್ಕಾಗಿ

ವಿಭಜಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ. ಕಳೆದ ಏಳೆಂಟು ದಶಕಗಳಿಂದ ನಾನಾ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಹಲವು ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳಿಂದ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ವರ್ಗೀಕರಿಸುವ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಆ ವರ್ಗೀಕರಣದ ಬಗೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಿದ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲಿ ರಾಲ್ಫ್ ಸ್ಟೀಲ್ ಬಾಗ್ಸ್ ಪ್ರಮುಖರು. ಇವರು ಜಾನಪದ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಪುರಾಣ, ಐತಿಹ್ಯ ಮತ್ತು ಕತೆ ಎಂಬ ಮೂರು ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ಅವುಗಳಲ್ಲಿನ ಪಾತ್ರಗಳು, ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ವಸ್ತುಗಳು– ಇವುಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಏಳು ಬಗೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಏಳು ವಿಧಗಳು ಇವು

1. ಅತಿಮಾನುಷ ವರ್ಗ: ಉದಾ: ದೇವದೂತರು, ದಿವ್ಯಪುರುಷರು, ಯಕ್ಷ – ಯಕ್ಷಿಣಿಯರು, ಪಿಶಾಚಿ, ರಾಕ್ಷಸ, ಇತ್ಯಾದಿ.
2. ಮಾನವ ವರ್ಗ : ಇದರಲ್ಲಿ ಹಲವು ಉಪವರ್ಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ.
    - ಅ) ಧಾರ್ಮಿಕ ಪುರುಷರು: ಏಸು, ವರ್ಜಿನ್, ಸಾಧುಸಂತರು, ಬೈಬಲಿನ ಪಾತ್ರಗಳು, ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ
    - ಆ) ಲೌಕಿಕ ವೀರರು : ವರ್ಜಿಲ್, ಚಾರ್ಲ್ ಮಾನೆ, ಜಾನ್ ಹೆನ್ರಿ, ಸಿಡ್ ಮೊದಲಾದವರು
    - ಇ) ಅಪರಾಧಿಗಳು: ರಾಬಿನ್ ಹುಡ್, ಜೆಸ್ಸಿ ಜೇಮ್ಸ್, ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಕಿಡ್ ಇತ್ಯಾದಿ
    - ಈ) ಮೋಹಿನಿ, ಮಾಟಗಾತಿ/ ಮಾಟಗಾರ, ಮೊದಲಾದವರು
    - ಉ) ವಿಕಾರರೂಪಗಳು: ದೈತರು, ಕುಬ್ಜರು, ನರಭಕ್ಷಕರು ಇತ್ಯಾದಿ
    - ಋ) ಅಂಗವಿಕಲರು: ಗೂನು ಬೆನ್ನಿನವರು, ಹೆಳವ, ಕುರುಡ, ಕಿವುಡ, ಮೂಗ, ಉನ್ಮತ್ತ ಇತ್ಯಾದಿ
    - ಎ) ದೇಹದ ವಿವಿಧ ಅಂಗಗಳು
3. ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗ– ಇದರಲ್ಲಿ ಸಸ್ತನಿ , ಪಕ್ಷಿ, ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಗಳು, ಮೀನು ಇತ್ಯಾದಿ
4. ಆಕಾಶಕಾಯಗಳು : ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ಗ್ರಹ, ತಾರೆ, ಧೂಮಕೇತು ಇತ್ಯಾದಿ
5. ಪ್ರಕೃತಿ ದತ್ತ ವಸ್ತುಗಳು–ಅಂಶಗಳು: ಉದಾ: ಗಾಳಿ, ಹವೆ, ಬೆಂಕಿ ಇತ್ಯಾದಿ
6. ಭೂಮಿವರ್ಗ: 1) ಜೌಗು, ನೆಲ, ಕಾಡು, ಪರ್ವತ, ಕಣಿವೆ, ಗುಹೆ, ದ್ವೀಪ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ರಚನಾ ವಿಶೇಷ. 2) ಖನಿಜ 3) ಸಸ್ಯ 4) ಮನುಷ್ಯ ಅಥವಾ ಪ್ರಾಣಿಯ ಹುಟ್ಟು ಅಥವಾ ಚಟುವಟಿಕೆ, ಕಣ್ಮರೆಯಾದ ನಗರ,

ಪಾಳುಬಿದ್ದ ನಗರ , ಸುಡುಗಾಡು, ಗುಪ್ತನಿಧಿ – ಇತ್ಯಾದಿ 7) ವ್ಯಕ್ತಿ/ಸ್ಥಳದ ಕುರಿತ ವಿವರಣೆ

7. ನೀರು –ಇದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಉಪವರ್ಗಗಳು

ಅ) ತಟಸ್ಥ ನೀರು– ಸಾಗರ, ಸಮುದ್ರಗಳಂತಹ ಬೃಹತ್ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯುಳ್ಳವು, ಸರೋವರ, ಹೊಂಡಗಳಂತಹ ಕಿರು ನೀರಿನ ನೆಲೆಗಳು, ಬಾವಿ, ಕೊಳಗಳಂತಹ ಮಾನವ ನಿರ್ಮಿತ ನೆಲೆಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ

ಆ) ಹರಿಯುವ ನೀರು– ನದಿ, ಹೊಳೆಯಂತಹ ಬೃಹತ್ ಪ್ರವಾಹಗಳು, ತೊರೆ, ನೀರಿನ ಬುಗ್ಗೆಯಂತಹ ಸಣ್ಣ ಪ್ರವಾಹಗಳು, ಕಾಲುವೆ, ಕಾರಂಜಿಗಳಂತಹ ಮನುಷ್ಯ ನಿರ್ಮಿತ ಪ್ರವಾಹಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳು

ಬಾಗ್ಸ್ ಇವರು ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ವಿವರಣಾತ್ಮಕವಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಿದ್ದರೆ ಜರ್ಮನಿಯ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಗ್ರಿಮ್ ಸೋದರರು ಇವನ್ನು ಬೇರೆಯೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಭಾಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿಶ್ವದ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಪ್ರಧಾನ ಮಾಡಿದ ಅದ್ಯರೆಂಬ ಕೀರ್ತಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿರುವ ಇವರು Grimm's Fairy tale ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಕತೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವಾಗ ಸಿಕ್ಕಿದ ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮೂರು ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ವಿಭಜಿಸಿದ್ದಾರೆ.

1. ಸ್ಥಳೀಯ ಐತಿಹ್ಯಗಳು (Local Legends)
2. ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಐತಿಹ್ಯಗಳು (Etiological Legends)
3. ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಐತಿಹ್ಯಗಳು (Historical Legends)

ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣವೊಂದರಲ್ಲಿ ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಗಗಳಾಗಿ ವಿಭಜಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಹಾಗೂ ಅಂತಿಮಗತಿ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಐತಿಹ್ಯ (Eltiological and Exchatological Legends), ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕತೆಯ ಚರಿತ್ರೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಐತಿಹ್ಯಗಳು (Historical Legends and legends related to History of Civilization), ಅತಿಮಾನುಷ ಶಕ್ತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಪುರಾಣಿಕ ಶಕ್ತಿಗಳ ಕುರಿತಾದ ಐತಿಹ್ಯಗಳು (Legends of Supernatural beings of Mythical forces), ಧಾರ್ಮಿಕ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಅಥವಾ ದೇವರುಗಳ ಮತ್ತು ನಾಯಕರುಗಳ ಪುರಾಣ (Religionals Legends of Mythe of Gods and Heros).

ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿನ ಸಂಶೋಧಕರು 1.ಜನಪದ ಐತಿಹ್ಯಗಳು (Folk Legends) 2.ಜನಪ್ರಿಯ ಐತಿಹ್ಯಗಳು (Popular

Legend) 3.ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಐತಿಹ್ಯಗಳು (Literary Legdends) ಎಂದು ಮೂರು ಬಗೆಯಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸ ರಿಚರ್ಡ್ ಎಂ. ಡಾರ್ಸನ್ ಅವರು ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ಅವು ಯಾವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತವೆ ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ವಸ್ತುವಿನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮೂರು ವರ್ಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

1. ವ್ಯಕ್ತಿ ಐತಿಹ್ಯಗಳು (Legends Dealing with Person)
2. ಸ್ಥಳ ಐತಿಹ್ಯಗಳು (Legends Dealing with Places)
3. ಘಟನಾ ಐತಿಹ್ಯಗಳು(Legends Dealing with Event)

ಈ ಮೇಲಿನ ವರ್ಗೀಕರಣವು ಪಶ್ಚಿಮ ದೇಶಗಳ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ವಿಶ್ವಜಾನಪದವನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ವಿಂಗಡಿಸಿದ್ದಾದರೂ ಅದು ಆಯಾಯ ದೇಶಗಳ ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡೇ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ, ಕಾಲದಿಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಬರುವುದು ಸಹಜವೇ ಆಗಿದೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ಎರಡು ಭಿನ್ನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವಕೋಶವು ಸೃಷ್ಟಿ ಅಥವಾ ಜಗತ್ತಿನ ಮೂಲವನ್ನು ಕುರಿತ ಐತಿಹ್ಯಗಳು, ಅತಿಮಾನುಷ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಐತಿಹ್ಯಗಳು, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಎಂದು ವಿಭಾಗಿಸಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವದಹುಟ್ಟು ಹಾಗೂ ಅದರ ಈಗಿನ ಸ್ಥಿತಿ. ಮನುಷ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸೃಷ್ಟಿ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಿತಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಎರಡನೇ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಕಿನ್ನರರು, ದೆವ್ವ, ಪಿಶಾಚಿಗಳು, ರಾಕ್ಷಸರು, ಇಂಥವರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಸೇರ್ಪಡೆಯಾದರೆ, ಮೂರನೆಯ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಅಥವಾ ಘಟನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅರೆಕಾಲ್ಪನಿಕ ಕಥೆಗಳು ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ದೇ. ಜವರೇಗೌಡರು ಸ್ಥಳೀಯ ಅಥವಾ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಐತಿಹ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರವಾಸೀ ಅಥವಾ ಸಂಚಾರಿ ಐತಿಹ್ಯಗಳೆಂದು ಎರಡು ಬಗೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಐತಿಹ್ಯದ ವಿವರಣೆ ಅಥವಾ ಪ್ರಸಾರದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ವಿಂಗಡನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

1. ಸ್ಥಳೀಯ ಐತಿಹ್ಯಗಳು: ಇವು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವು. ಅಂದರೆ ಸ್ಥಳ ನಿರ್ದಿಷ್ಟತೆ ಹೊಂದಿರುವಂಥವು (Space Specific) ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಐತಿಹ್ಯ 1) ಜನಪದ ನಿರುಕ್ತಿಯ ಐತಿಹ್ಯ 2. ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಐತಿಹ್ಯ
2. ವಲಸೆ ಐತಿಹ್ಯಗಳು (Migrtatory Legends) ಕೆಲವು ಐತಿಹ್ಯಗಳು

ಒಂದು ಸ್ಥಳದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಾರಗೊಂಡು ಮತ್ತೊಂದು ವಸ್ತು/ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಆರೋಪಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ವಿವಿಧ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಂದೇ ಮಾದರಿಯ ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ನಾವು ಕೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ 'ವಲಸೆ ಐತಿಹ್ಯಗಳು'. ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ನಾಯಿ ಬಸದಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಮೂಡುಬಿದಿರೆ, ಪುತ್ತೂರಿನ ಮಣಿಮುಂಡ, ನರಿಮೊಗರು, ಸವಣೂರುಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಹಲವು ಕ್ಷೇತ್ರ ಮಹಾತ್ಮೆಗಳ ಉಗಮದ ಕುರಿತ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಳವರ್ಗದ ಯಾರಿಗೋ ದೇವರು ಸಿಗುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ವಿವರವೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಡಾ. ತಾಳ್ತಜೆ ವಸಂತಕುಮಾರರು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು – 1) ವ್ಯಕ್ತಿ ಕೇಂದ್ರಿತ 2) ಸ್ಥಳ ಪ್ರಧಾನ ಹಾಗೂ 3) ಘಟನಾ ಪ್ರಧಾನ ಐತಿಹ್ಯಗಳೆಂದು ಮೂರು ಬಗೆಯಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಹಾಗೂ ವಲಸೆ ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇದೇ ರೀತಿ, ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು 1) ಸ್ಥಿರ ಮತ್ತು 2) ನಶ್ವರ ಎಂದು ಎರಡು ಗುಂಪಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂದು ಡಾ. ಎ. ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ರೈ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ಬೆಟ್ಟ, ಗುಡ್ಡ, ಆಕಾಶ, ನದಿ–ಇತ್ಯಾದಿ ವಸ್ತುಗಳ ಮೇಲಿನ ಐತಿಹ್ಯ ಸ್ಥಿರ ಐತಿಹ್ಯಗಳೆಂದೂ, ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗಬಹುದಾದ ಮರ , ಕಟ್ಟಡ, ಸೇತುವೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಮೇಲಿನ ಐತಿಹ್ಯಗಳೆಲ್ಲ 'ನಶ್ವರ' ಎಂಬುದು ಅಭಿಮತ. ವ್ಯಕ್ತಿ ಐತಿಹ್ಯಗಳೂ ನಶ್ವರ ಐತಿಹ್ಯಗಳೆಂದೇ ಇವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಸ್ಥಿರ ಐತಿಹ್ಯಗಳೂ ಕ್ರಮೇಣ ನಶ್ವರವಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯೂ ಉಂಟೆಂದೂ ಇವರು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸತನವಿದೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ಇವರು ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ಅವುಗಳಲ್ಲಿನ ಆಶಯಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ವೀರತನದ ಐತಿಹ್ಯ, ಸಾಹಸಗುಣದ ಐತಿಹ್ಯ, ತ್ಯಾಗಗುಣದ ಐತಿಹ್ಯ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯ ಐತಿಹ್ಯ ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಹದಿನೆಂಟು ವರ್ಗಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಬಹುದೆಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು –ವ್ಯಕ್ತಿ, ಘಟನೆ, ಸ್ಥಳ, ಪ್ರಾಣಿ–ಪಕ್ಷಿ, ಪ್ರಕೃತಿ ವೈಚಿತ್ರ್ಯ ಹಾಗೂ ಇತರ ವಸ್ತು ಐತಿಹ್ಯಗಳೆಂದು ಆರು ವರ್ಗಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದರೂ ಘಟನಾ ಐತಿಹ್ಯಗಳೆಂಬ ವರ್ಗವೊಂದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆಯಾದರೂ ಘಟನೆಗಳು ಎಲ್ಲಾ ಐತಿಹ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಆ ವರ್ಗವನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ'ಎಂದೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಹೀಗೆ– ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿರುವ ವಿವಿಧ ವಿದ್ವಾಂಸರು

ಹಲವು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ್ನು ವರ್ಗೀಕರಿಸಲು ಸಲಹೆ ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಡಾ. ಜಿ.ವಿ.ದಾಸೇಗೌಡರೂ ಸಹ ತಮ್ಮ 'ಕನ್ನಡ ಐತಿಹ್ಯಗಳು' ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಇವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ, ಸಂಚಾರಿ ಎಂಬ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಪುನ: ಬಲಿದಾನದ ಐತಿಹ್ಯಗಳು, ಯುದ್ಧಸಂಬಂಧಿ ಐತಿಹ್ಯಗಳು, ಜನಪ್ರಿಯ ನಂಬಿಕೆಯ ಐತಿಹ್ಯಗಳು, ದೇವರುಗಳಿಗೆ, ಬೆಟ್ಟ-ಗುಡ್ಡ-ಕಲ್ಲುಗಳಿಗೆ, ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಿಗೆ – ಇತ್ಯಾದಿ ಹಲವು ಬಗೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಐತಿಹ್ಯಗಳೆಂದು ವಿಭಾಗಿಸಬಹುದೆಂದು ಸೂಚಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಐತಿಹ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ತಾವು ಮಾಡಿರುವ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಉಪವರ್ಗಗಳನ್ನೂ ಸಂಚಾರಿ ಐತಿಹ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಮೂರು ಉಪವರ್ಗ (ದೇವರು, ಕಲ್ಲು-ಬೆಟ್ಟ ಗುಡ್ಡಗಳು, ನಿಕ್ಷೇಪಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ) ಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಎಲ್ಲ ವಿವರಣೆಗಳಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವ ಅಂಶಗಳು ಇವು-

1. ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.
2. ಐತಿಹ್ಯಗಳ ವರ್ಗೀಕರಣವು ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ.
3. ಒಂದೇ ಐತಿಹ್ಯ ವರ್ಗೀಕರಣದ ದೃಷ್ಟಿ ಭಿನ್ನತೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ವಿವಿಧ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಸೇರಲು ಸಾಧ್ಯ.
4. ಒಂದೇ ಐತಿಹ್ಯ ಒಂದು ಬಗೆಯ ವರ್ಗೀಕರಣದಲ್ಲಿಯೇ ಭಿನ್ನ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಸೇರಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಬರಲೂ ಸಾಧ್ಯ. ಅದ್ದರಿಂದ ಆ ಐತಿಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅಂಶ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದೆ (ವ್ಯಕ್ತಿ/ ಘಟನೆ/ಸ್ಥಳ- ಇತ್ಯಾದಿ) ಅದರ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉಪವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಅಂಶಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ವರ್ಗೀಕರಿಸಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶಗಳು ಇವು.

1. ಈ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಅವು –ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು (ಮುಳ್ಳೂರು ಬಾಚ, ಸೂರಗೋಳಿ ಅಂತು, ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನ ಇತ್ಯಾದಿ) , ಸ್ಥಳಗಳು (ಎಣ್ಣೆ ಹೊಳೆ, ಮಧೂರು, ಕಟೀಲು ಇತ್ಯಾದಿ) ಹಾಗೂ ಘಟನೆಗಳು (ಸಿಪಾಯಿಗಳು ಮತ್ತು ಸೂಳೆಯರ ಐತಿಹ್ಯ, ಯುದ್ಧ, ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪನೆ- ಇತ್ಯಾದಿ) ಇವುಗಳನ್ನೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಹೊಂದಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಇವನ್ನು ರಿಚರ್ಡ್ ಎಂ. ಡಾರ್ಸನ್ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಐತಿಹ್ಯಗಳು, ಸ್ಥಳ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಘಟನಾ ಐತಿಹ್ಯಗಳೆಂದು ಮೂರು ಪ್ರಧಾನ ವರ್ಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಹೆಚ್ಚು ಅನುಕೂಲಕರ.

2. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಐತಿಹ್ಯದಲ್ಲೂ ಘಟನೆ ಎಂಬುದೊಂದಿರಲೇಬೇಕು ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿ ಘಟನೆಯಲ್ಲೂ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಇರಲೇಬೇಕು. ಅಲ್ಲದೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಐತಿಹ್ಯಕ್ಕೂ ಒಂದು ಸ್ಥಳದ ಸಂಬಂಧವೂ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿ ಈ ವರ್ಗೀಕರಣವನ್ನು ತಳ್ಳಿಹಾಕಲಾಗದು. ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ಈ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ, ನಿರೂಪಕನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಸ್ಥಳ, ಘಟನೆ– ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಅತಿ ಮುಖ್ಯವೋ, ಆ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಆ ಗುಂಪಿಗೆ ಅದನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

3. ಈ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವರ್ಗದಲ್ಲೂ ಕೆಲವು ಉಪವರ್ಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ –ವ್ಯಕ್ತಿ ಐತಿಹ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಟಿಪ್ಪು ಸಂಬಂಧಿ ಐತಿಹ್ಯಗಳು, ಭೂತಾರಾಧನೆಯ ಕುರಿತ ವ್ಯಕ್ತಿ ಐತಿಹ್ಯಗಳು, ಅವಳಿ ವೀರರ ಐತಿಹ್ಯಗಳು, ಸಾಹಸಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಾಡಿನ ತುಂಬ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಮೌಖಿಕ ನೆಲೆಯ ಈ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಕಥೆಗಳು ಲಿಖಿತ ಪರಂಪರೆಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಪುನರ್ ರೂಪಿಸುವ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಸಾರಿ ಹೇಳುವಷ್ಟು ಶಕ್ತವಾಗಿವೆ. ವರ್ಗೀಕರಣದ ವೈವಿಧ್ಯತೆ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ವಿಶಾಲವಾಗಿ ಬೇರು ಬಿಟ್ಟಿರುವುದರ ಸಂಕೇತ. ವಿನಾಕಾರಣ ಜನಸಮುದಾಯ ಕಟ್ಟು ಕತೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಮನೋಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘಕಾಲ ಒಯ್ಯಲಾರದು ಎಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಸತ್ಯಗಳನ್ನು ವಿಶ್ವಾಸದ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ನಾಲ್ಕು

ತುಳುನಾಡಿನ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸ

ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿರುವ ಐತಿಹ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ತಾವು ಕಂಡ, ಕೇಳಿದ ಘಟನೆ ಯಾ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಮ್ಮದೇ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವಾಗ ಅದು ಕಾಲದಿಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹರಿದು ಬರುವಾಗ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಹೇಳುವವನ ಕಲ್ಪನೆ, ವರ್ಣನೆಯ ಅಂಶಗಳು ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಆಕರವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಅದರ ಸತ್ಯಾಸತ್ಯತೆಯನ್ನು ಒರೆಗೆ ಹಚ್ಚಿ ನೋಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ತುಳುನಾಡಿನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸಂಶೋಧಕ ಪಿ.ಗುರುರಾಜ ಭಟ್ಟರು 'ಚರಿತ್ರೆ ರಚನೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ಒಳಗಾಗಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ' ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೂ ಅದನ್ನು ಚರಿತ್ರೆ ರಚನೆಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆಕರಗಳೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಐತಿಹ್ಯವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ರೈಗಳು ಇದನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ ' ಒಂದು ಕಾಲದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಕಾಲದ ಜನರ ಜೀವನ ವಿಧಾನ, ರೀತಿ ನೀತಿಗಳು, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ನಡಾವಳಿ ಆಚರಣೆಗಳೆಲ್ಲ ಬಂದೇ ಬರುತ್ತವೆ'. ಹಾಗಾಗಿ ಅವುಗಳ ಕೈಬಿಟ್ಟಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ನಾಡಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನವು ಪರಿಪೂರ್ಣವೆನಿಸಲಾರದು. ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ನಂಬಿಕೆ , ಆಚರಣೆ ಐತಿಹ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಈ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿಯೇ ಜಾನಪದವು ಇತಿಹಾಸ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ತುಳುನಾಡಿನ ಐತಿಹ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಚರಿತ್ರೆ ದಾಖಲಿಸಿದ ವಿವರಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ಸಮಾಜದ ಅಂತರಂಗದ ಒಳಗೆ ಹುದುಗಿರುವ ಸತ್ಯಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಅದರಲ್ಲೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ತಳವರ್ಗದ ದಲಿತ ಬದುಕಿನ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ವಿವರಗಳನ್ನು ನಾವಿಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಸ್ಥಳೀಯ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿವರಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಒತ್ತು ಸಿಕ್ಕಿರುವುದನ್ನೂ ನಾವು ಗುರುತಿಸಬಹುದು

4.1 ಭೌಗೋಳಿಕ

ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ, ಭೌಗೋಳಿಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳಿಗೆ, ನಾಡಿನ ಗಡಿಗಳಿಗೆ, ಸೃಷ್ಟಿಯ ವೈಚಿತ್ರ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಗಳಾಗಿವೆ. ತುಳುನಾಡಿನ

ಕುರಿತು 'ತಚ್ಚೋಳಿ ಚಂದು' ಎಂಬ ಮಲಯಾಳದ ಐತಿಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ವಿವರಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ.

ತಾಳತ್ತು ಮಠದ ಮಾತ್ತುಕುಟ್ಟಿಯೆಂಬ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ತಚ್ಚೋಳಿ ಚಂದುವು ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆಕೆ ಓಮಲ್ಲೂರು ಕಾವು ಎಂಬ ಸರೋವರ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆಂದು ತೆರಳುತ್ತಾಳೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ತುಳುನಾಡಿನ ಕಂಡರ್ ಮೆನನ್ ಎಂಬ ವೀರನು ತನ್ನ ದಂಡಿನ ಜತೆಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಈಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಆಕರ್ಷಿತನಾದ ಕಂಡರ್ ಮೆನನ್ ಈಕೆ ಯಾರೆಂದು ವಿಚಾರಿಸಿ ತಾಳುತ್ತು ಮಠದವಳು ಎಂದು ಗೊತ್ತಾಗಿ 'ಹೋ ಹಾಗಾದರೆ ನಮ್ಮ ಕೋಟೆಗೆ ಸೇರಿದ ಹೆಣ್ಣು' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ನಾಯರ್ ವೀರರು ಆಕೆಯ ಗಂಡ ತಚ್ಚೋಳಿ ಚಂದುವು ಪರಾಕ್ರಮಿಯೆಂದೂ, ಸಾಹಸಿಯೆಂದೂ ಎಚ್ಚರಿಸಿದರೂ ಕೇಳದೇ ತುಳುನಾಡು ಕೋಟೆಯ ಎದುರು ಸೋತವರಲ್ಲದೇ ಗೆದ್ದವರಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಹಂಕಾರ ತೋರ್ಪಡಿಸುತ್ತಾ ಕಂಡರ್ ಮೆನನ್ ಆಕೆಯನ್ನು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿ ತನ್ನರಮನೆಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಾನೆ.

ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ತಚ್ಚೋಳಿ ಚಂದುವು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿ ತುಳುನಾಡಿನ ಕೋಟೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಕಾಳಗವನ್ನು ಮಾಡುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ? ತನ್ನ ಮಾವನ ಸೈನ್ಯವೇ ಅವರೆದುರು ಸೋತಿರುವಾಗ ನಾನು ಗೆಲ್ಲುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಕಪಟದಿಂದಲೇ ಅವನನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವ ದಾರಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸಿದ. ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ಸೈನಿಕ ಪಡೆಯುಳ್ಳ, ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಬಿಲ್ಗಾರರ ತಂಡವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಕಂಡರ್ ಮೆನನ್‌ನನ್ನು ಉಪಾಯದಿಂದ ಮಣಿಸಲು ಚಂದುವು ಸನ್ಯಾಸಿ ವೇಷ ಧರಿಸಿ ತುಳುನಾಡು ಕೋಟೆಯ ಕಡೆಗೆ ತೆರಳುತ್ತಾನೆ.

ಅಲ್ಲಿಂದ ಏರಿಯಾ ಗ್ರಾಮ, ಏರಿಮರಿಞ್ಞ ಮಲೆ, ಕೋಯಿಕಳುತ್ತನ್ ಮಲೆ, ತಾನೂರು ನಾಡು ಎಂಬ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಬೆಟ್ಟದ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನೋಡಿದಾಗ ತುಳುನಾಡಿನ ಧ್ವಜಸ್ತಂಭ ಚಂದುವಿಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ತುಳುನಾಡ ಕೋಟೆ ತಲಪಿದ ಚಂದುವು ನಾನು ಗಂಜಿ ನೀರು ಕುಡಿಯದೆ ಇಂದಿಗೆ ಏಳು ದಿನವಾಯಿತು ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಈ ವಿವರ ತಚ್ಚೋಳಿಯಿಂದ ತುಳುನಾಡ ಕೋಟೆಗೆ ಏಳು ದಿನಗಳ ಪ್ರಯಾಣವಿತ್ತೆಂದು ಊಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ ತುಳುನಾಡ ಕೋಟೆಯು ತಾನೂರು ನಾಡಿನಿಂದ ಮುಂದೆ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಇರುವ ಕೋಟೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಎಡೆಯಿದೆ. ತಚ್ಚೋಳಿಯಿಂದ ಬಡಗಣ ಕೆಲವು ಊರುಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿ ತಾನೂರು ನಾಡನ್ನೂ ದಾಟಿ ಅದನ್ನೂ ದಾಟಿ ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲೇರಿ ನಿಂತಾಗ ತುಳುನಾಡಿನ ಕೋಟೆಯ ಧ್ವಜಸ್ತಂಭ ಕಾಣಿಸಿತು ಎಂಬ ವಿವರ ಈ ಐತಿಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ.

'ಬಡಕ್ಕಾಯಿ ಗಂಗೆಡ್ದ್ ತೆನ್ಕಾಯಿ ಮಲ್ಯಲ ಮುಟ್ಟ, ಕಾಯಿರಿ ಗಟ್ಟಡ್ದ್ ನುಗುರು ಪೊಯ್ಯ ಮುಟ್ಟ' ಎಂಬ ತುಳುನಾಡಿನ ಮೇರೆಯನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ ತುಳುವ ಪಾಡ್ದನದಲ್ಲಿನ 'ಮಲ್ಯಲ' ಎಂಬುದು ಯಾವ ಪ್ರದೇಶ ಎಂಬುದು ಖಚಿತವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ

ಮೇಲಿನ ಐತಿಹ್ಯದ ವಿವರ ಈ ಗಡಿಯನ್ನು ಕುರಿತಿರುವಂತದ್ದು ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟ.

ತಚ್ಚೋಳಿ ಚಂದುವಿನ ಕುರಿತ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಕೊನೆಗೆ ಕಂಡರ್ ಮೆನನ್ ಮತ್ತು ತಚ್ಚೋಳಿ ಚಂದು ಇವರ ಕಾದಾಟವು ತುಳುನಾಡಿನ ಕೋಟೆಯೊಳಗೇ ಆಗಿ ನಡೆದು, ಉಪಾಯದಿಂದ ಮೆನನ್‌ನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದ ಚಂದುವು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ತುಳುನಾಡಿನ ಕೋಟೆ ಹಾಗೂ ತಾಳತ್ತು ಮಠದ ನಡುವಣ ದೂರವನ್ನು ಕುರಿತು ಕೆಲವು ವಿವರ ಸಿಗುತ್ತದೆ 'ತುಳುನಾಡಿನ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದ ಬಳಿಕ ಅವರು ತಮ್ಮೂರಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದರು. ಕುದುರೆಯ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೇರಿ ನಾಲ್ವರೂ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಟರು. ಎಣಿಸಿದರೆ ತೊಂಬತ್ತು ಗಾವುದ ದಾರಿ. ಆದರೆ ಮೂರು ಮುಕ್ಕಾಲು ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತಲಪಿದರು' ಎಂದಿದೆ. ಈ ಆಧಾರದಿಂದ ತಾಳತ್ತುಮಠ ಮತ್ತು ತುಳುನಾಡಿನ ಕೋಟೆಗಿರುವ ದೂರ ತೊಂಬತ್ತು ಗಾವುದ ಎನ್ನಬಹುದು. ಗಾವುದ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮೈಲು, ಮಲಯಾಳಂನಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಮೈಲು, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಮೈಲು ಎಂಬ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ವಿವರಣೆಗಳಿವೆ.

ತುಳುನಾಡಿನ ಭೌಗೋಳಿಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯದ ಕುರಿತು, ತುಳುನಾಡು ರೂಪುಗೊಂಡ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಕುರಿತು ಇರುವ ಸ್ಥಳ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿವೆ. ಪರಶುರಾಮ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಐತಿಹ್ಯ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದುದು

ಪರಶುರಾಮನನ್ನು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಆರನೇ ಅವತಾರವೆಂದು ಶಿಷ್ಟ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಜಮದಗ್ನಿಗೆ ಕೇಡನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ ಆತನ ಆಶ್ರಮದಿಂದ ಧೇನುವನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದನೆಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನನ್ನು ಕೊಂದ ಪರಶುರಾಮನು ಮುಂದೆ ಕ್ಷತ್ರಿಯರ ಕುಲವನ್ನೇ ನಿರ್ನಾಮ ಮಾಡಿದನೆಂದೂ, ಗೆದ್ದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಋಷಿ-ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡಿದವನೆಂದೂ, ಕೊನೆಗೆ ತನಗೆ ನೆಲೆ ನಿಲ್ಲಲ್ಲು ಜಾಗವಿಲ್ಲದೆ ಕೊಡಲಿಯನ್ನೆಸೆದು ಸಮುದ್ರ ರಾಜನಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಪಡೆದನೆಂದೂ ಅಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ ಹೀಗೆ ರಾಮನು ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ಎಸೆದನೆಂದೂ ಅದು ದಕ್ಷಿಣದ ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿಯಿರುವಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಬಿದ್ದತೆಂದೂ, ಆಗ ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿಯಿಂದ ಗೋಕರ್ಣದವರೆಗೆ ಪಶ್ಚಿಮ ಕರಾವಳಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಆವರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಸಮುದ್ರ ಜಲವು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಿತೆಂದೂ, ಹಾಗಾಗಿ ಕರಾವಳಿ ಕರ್ನಾಟಕ, ಕೇರಳ ಕರಾವಳಿ ಮತ್ತು ಗೋವಾ ಕರಾವಳಿಗಳನ್ನೊಂಡ ಭೂಪ್ರದೇಶವು 'ಪರಶುರಾಮ ಸೃಷ್ಟಿ'ವೆನಿಸಿತೆಂದೂ ನಂಬಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಜನಜನಿತ ವೃತ್ತಾಂತವು ಇಂದು ಸಂಚಾರಿ ಐತಿಹ್ಯವಾಗಿ ಕೊಂಕಣ, ಕರಾವಳಿ-ಕರ್ನಾಟಕ, ಕೇರಳಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿದೆ. ಕೆಲವು ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ಋಷಿ-ಮುನಿಗಳಿಗೆ ದಾನ ಕೊಡಲೆಂದೇ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಲೆಂದೇ ಕೊಡಲಿ ರಾಮನು ಈ ಸ್ಥಳವನ್ನು ವರುಣನಿಂದ ಕೇಳಿ ಪಡೆದನೆಂದಿದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ-

ಕೊಂಕಣ, ಕರಾವಳಿ ಕರ್ನಾಟಕ, ಕೇರಳಗಳನ್ನೂ ಕೆಲವು ಪುರಾಣ ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ಪರಶುರಾಮ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಪರಶುರಾಮನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಹಿಂದೆ ಬದುಕಿದ್ದು. ಆತ ಭಾರತದ ವಿವಿಧೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರ ಕೈಗೊಂಡಿರಬಹುದು. ಅದು ಐತಿಹ್ಯದ ಈ ಸಂಚಾರಿ ಗುಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು. ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತಗಳಲ್ಲಿ ಆತ ಕರಾವಳಿಯ ಮಹೇಂದ್ರ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನೆಂದಿದೆ. ಹರಿವಂಶ, ಪುರಾಣಗಳು ಪಶ್ಚಿಮದ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಘಟ್ಟದೊಂದಿಗೆ ಪರಶುರಾಮನಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸಿವೆ. ಸುಪಾರದಲ್ಲಿರುವ ರಾಮಕುಂಡದ ಉಲ್ಲೇಖವಿರುವ ನಾಸಿಕ ಶಾಸನವು ಈ ಐತಿಹ್ಯ ಕ್ರಿ. ಶ 2ನೇ ಶತಮಾನದ ಪ್ರಾರಂಭದ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೇ ಪಶ್ಚಿಮ ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಮೂಲತಃ ಇದು ಯಾವ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದಾಗಿರಲಿ, ಇದು ಸಂಚಾರ ಕೈಗೊಂಡಿರುವುದಂತೂ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ಐತಿಹ್ಯವು ಮೇಲೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ ಕೆಲವು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ 'ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣಾ'ಂತರ್ಗತ "ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಖಂಡ" 'ಕೇರಳೋತ್ಪತ್ತಿ ' ಇತ್ಯಾದಿ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲೂ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹೊಂದಿ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇಂದು ಒಂದು ಐತಿಹ್ಯದ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದಿಲ್ಲ ಎನ್ನಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಮೂಲತಃ ಇದು ಒಂದು ಐತಿಹ್ಯದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದಾದರೂ ಈಗ ಒಂದು ಪುರಾಣ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಕಂಠಸ್ಥ ಪರಂಪರೆಯಿಂದಲೇ ಇದು ರೂಪುಗೊಂಡದ್ದು ಎಂಬುದನ್ನು ಅನೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಈಗಾಗಲೇ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ತುಳುನಾಡಿನ ಭೌಗೋಳಿಕ ನೆಲೆಯ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಬಹುತೇಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸ್ಪರ್ಶವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಕ್ಷೇತ್ರ ಮಹಾತ್ಮೆಗಳಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಿರಬಹುದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ಚರಿತ್ರೆಯ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಷ್ಟ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ವೈಚಿತ್ರ್ಯಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಐತಿಹ್ಯ ಕೆದ್ದೊಟೆಯು ವಿಶಾಲವಾದ ಕೆರೆ (ಸರೋವರ)ಯೊಂದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು. 'ಕೆಡ್ಡಸದ ಬೇಟೆಗಾಗಿ ಚಲ್ಲಮೇರ ಎಂಬವನು ಕಲೆಂಜಿಮಲೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಕಾಡಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಆತ ಸುತ್ತಲೂ ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ಆವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಅದರಿಂದ ಪಾರಾಗಲು ಪೇಚಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸರ್ಪವೊಂದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. ಸರ್ಪದ ತೀಕ್ಷ್ಣ ವಿಷದ ಅರಿವಿದ್ದ ಚಲ್ಲನು ಅದರೆ ಅದು ಚಲ್ಲನನ್ನು ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ಬಿಡದೆ ತನ್ನನ್ನು ಯಾವುದಾದರು ತಂಪು ಜಾಗಕ್ಕೆ ಕೊಂಡುಹೋಗಿ ಬಿಡುವಂತೆ ಯಾಚಿಸುತ್ತದೆ. ಆ ಚಲ್ಲಮೇರನು ಅದರ ಅಜ್ಞಾಪಾಲಾಕನಂತೆ ಅದನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಕಲೆಂಜಿಮಲೆಯಿಂದಿಳಿದು ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಿ ಹೊರಡುತ್ತಾನೆ. (ಹೀಗೆ ಬರುವಾಗ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಆಯಾಸ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಕೆಲವಡೆ ಹಾವನ್ನು ಕೆಳಗಿರಿಸಿ ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡನೆಂದೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಪಳ್ಳಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆಂದೂ, ಅಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಬೇಸಗೆಯಲ್ಲೂ ನೀರನ್ನು ಕಾಣಬಹುದೆಂದೂ ಜನಪದ ಹೇಳಿಕೆಯಿದೆ)

ಹಾವಿನೊಂದಿಗೆ ಹೊರಟ ಚಲ್ಲಮೇರನು ಮತ್ತೂ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಂದು ತಂಪಾದ ನೆರಳಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ನೀರಿಗೆ ಹಳ್ಳವಿರುವ ಪ್ರದೇಶವೊಂದನ್ನು ತಲುಪಲು ಹಾವು ತನಗದು ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಸ್ಥಳವೆಂದು ಹೇಳಿದುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಅದನ್ನಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ತದನಂತರ ಆ ಸರ್ಪವು ಚಲ್ಲನಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯುಪಕಾರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಿಧಿಯೊಂದನ್ನು ನೀಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ. ಅದನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಬರುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ವಾದ್ಯ, ನಗಾರಿ, ಕೊಂಬುಗಳ ಕಿವಿಗಡಚಿಕ್ಕುವ ಗದ್ದಲವುಂಟಾಗಿ ಅದರಿಂದ ಹೆದರಿದ ಚಲ್ಲನು ಮಾಯಲ್ತಿ.. ಮಾಯಲ್ತಿ... ಎಂದು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಹೆಸರಿಡಿದು ಕೂಗುತ್ತಾ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಗುಡ್ಡೆ ಹತ್ತಿ ಓಡುತ್ತಾನೆ. (ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಆ ಗುಡ್ಡಕ್ಕೆ 'ಮಾಯಲ್ತಿ ಗುಡ್ಡೆ'ಯೆಂಬ ಹೆಸರು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿಯಲಾಗುತ್ತದೆ.) ನಿಧಿಯನ್ನು ತಂದ ಸರ್ಪವು ಚಲ್ಲನಿಗಾಗಿ ಹುಡುಕಾಡುತ್ತಾ ಅದನ್ನು ಸುಮಾರು ಎಪ್ಪತ್ತು ಕಡೆ ಎಳೆಯುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಎಪ್ಪತ್ತು ಮೂಲೆಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಕೊನೆಗೂ ಚಲ್ಲನನ್ನು ಕಾಣದೆ ನಿರಾಸೆಗೊಂಡ ಬೇಸತ್ತು ಆತನಿಗಾಗಿ ತಂದ ನಿಧಿಯು ಅಲ್ಲೇ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಹೂತುಹೋಗಲಿ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಅದರಂತೆ ಆ ನಿಧಿಯು ಅಲ್ಲಿನ ತೇವ ಭರಿತ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಹೂತುಹೋಗಲು ಅದಷ್ಟು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನೀರು ಮೇಲೆ ಬಂದು ಈಗಿರುವ ವಿಶಾಲ ಕೆರೆ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು.

ಕೆರೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅತ್ಯಂತ ವಿಶಾಲವಾಗಿದ್ದು ಇದನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವುದು ಯಾರಿಗೂ ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವೆ. ಇದೊಂದು ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಕೆರೆಯಾಗಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನೂ ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಚಲ್ಲನೆಂಬ ಮೇರನಿಗೂ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸರೋವರಕ್ಕೂ ಏನಾದರೂ ಸಂಬಂಧವಿದ್ದಿರಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದರೂ ಮೇಲಿನ ಐತಿಹ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಘಟನಾವಳಿಗಳನ್ನೂ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸಂಗತಿಯೆಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾಗದು.

ಸ್ಥಳನಾಮದ ಹಿಂದೆ ಸ್ವಾರಸ್ಯಪೂರ್ಣವಾದ ನಿರೂಪಣೆಗಳಿದ್ದು ಸತ್ಯವೆಂದೇ ಜನ ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಎಣ್ಣೆಹೊಳೆಯ ಕುರಿತ ಐತಿಹ್ಯ ಇದಕ್ಕೊಂದು ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಕಾರ್ಕಳದಿಂದ ಅಜೆಕಾರಿಗೆ ಹೋಗುವ ಮಾರ್ಗ ಮಧ್ಯೆ ಸುವರ್ಣಾ ನದಿಯ ಒಂದು ಕಡವು ಇದ್ದು ಅದನ್ನಲ್ಲಿ 'ಎಣ್ಣೆಹೊಳೆ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಹಾಗೆ ಹೆಸರು ಬರಲು ಕಾರಣ ಹಿಂದೆ ಗಾಣಿಗನೊಬ್ಬನು ಕೊಡದಲ್ಲಿ ಎಣ್ಣೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಆ ದಾರಿಯಾಗಿ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದ. ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ನೆಲ್ಲಿ ಮರದಿಂದ ನೆಲ್ಲಿ ಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಯ್ದು ತಿಂದು ಆ ಕಡುವಿನಲ್ಲಿ ಹೊಳೆ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದ. ನೆಲ್ಲಿ ಕಾಯಿಗಳನ್ನು ತಿಂದಾದ ಬಳಿಕನೀರು ಕುಡಿದುದರಿಂದ ಆತನಿಗೆ ಸಿಹಿಯ ಅನುಭವವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಆ ಗಾಣಿಗನು ಈ ವಾಸ್ತವ ಕಾರಣವನ್ನೂ ತಿಳಿಯಲಾರದೆ. ಆ ಹೊಳೆಯ ನೀರೆ ಸಿಹಿಯೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ ತನ್ನ ಕೊಡದಲ್ಲಿದ್ದ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿ ಅದರ ತುಂಬ ಹೊಳೆ ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡನು ಈ ಘಟನೆಯಿಂದಾಗಿ ಆ ಕಡವಿನಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಗೆ 'ಎಣ್ಣೆ ಹೊಳೆ'ಯೆಂಬ ಹೆಸರು ಬಂತು.

ತುಳುನಾಡಿನ ಜನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಪರಿಭಾವಿಸುವ ನೆಲೆಯೇ ವಿಭಿನ್ನವಾದುದು.

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಮಾದರಿಯಂತೆ ಸಾಕ್ಷ್ಯಾಧಾರಗಳಿರುವುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ ಎಂಬ ನಿಲುವು ಇಲ್ಲಿನದಲ್ಲ. ಕಲ್ಪನೆ, ಭಾವುಕತೆ, ವಾಸ್ತವಗಳು ಮಿಳಿತಗೊಂಡ ನಿರೂಪಣೆಗಳನ್ನು ಅವರು ಚರಿತ್ರೆಯೆಂದೇ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡವರು. ಈಗಾಗಲೇ ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಿದ ಹಾಗೇ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮಹಾತ್ಮೆಗಳಲ್ಲಿ ದಲಿತರನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಸಂಚಾರಿಯಾಗಿ ಹರಿದಾಡುವುದನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ತುಳುನಾಡಿನ ಜನರು ಚರಿತ್ರೆಯೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಕಟೀಲಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸ್ಥಳ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳುವ ಐತಿಹ್ಯವೊಂದು ಹೀಗಿದೆ. ಕೊರಪ್ಪಳೊಬ್ಬಳು ಬುಟ್ಟಿ ಹೆಣೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಳ್ಳಿಯ ಸಂಗ್ರಹ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರತಳಾಗಿರಬೇಕಾದರೆ ಆಕೆಯ ಕತ್ತಿಗೆ ಕಲ್ಲೊಂದು ತಾಗಿ ರಕ್ತವೊಸರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಗಾಬರಿಗೊಂಡ ಕೊರಪ್ಪಳು ತನ್ನ ಮಗ ಕಟೀಲನು ತೀರಿಕೊಂಡಾಗ ಆತನನ್ನು ಅದೇ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ದಫನ ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಕತ್ತಿಗೆ ಆತನ ದೇಹವೇ ತಾಗಿರಬಹುದೆಂಬ ಭ್ರಮೆಯಿಂದ 'ಓ ಮಗ ಕಟೀಲ' ಎಂದು ಉದ್ಗರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಮುಂದೆ ಆಕೆಯ ಕತ್ತಿಗೆ ತಾಗಿದುದು ಲಿಂಗವೆಂಬುದು ಮನದಟ್ಟಾದ ಬಳಿಕ ಅದನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ 'ಕಟೀಲು' ಎಂಬ ಹೆಸರಾಯಿತು. ಈ ಐತಿಹ್ಯದ ಮಾದರಿಯನ್ನೇ ನಾವು ಕಾಸರಗೋಡು ತಾಲೂಕಿನ ಅಡೂರು, ಪುತ್ತೂರು ತಾಲೂಕಿನ ನೆಟ್ಟಣಿಗೆ, ಬಂಟ್ವಾಳ ತಾಲೂಕಿನ ಶಿಶಿಲ, ಕಾರ್ಕಳ ತಾಲೂಕಿನ ಕಾಂತಾವರ ಹಾಗೂ ಇತರ ಕೆಲವು ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆಯೂ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗೊಂಡು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ದಲಿತ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಅದರಲ್ಲೂ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ದೇವರ ಕಲ್ಲು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಿಗುವುದು ಎಂಬ ಈ ಉಲ್ಲೇಖ ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾದುದು. ಇದು ತುಳುನಾಡಿನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆಳವಾದ ವಿವೇಚನೆಗೆ ಒಳಗಾಗಬೇಕಾದದ್ದು. ಧಾರ್ಮಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ದೂರವಿಟ್ಟದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ದಲಿತರು ಇಂತಹ ಕತೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ತನ್ಮೂಲಕ ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರ ವಿರುದ್ಧದ ತಮ್ಮ ಅಸಹನೆಯನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸಿದರೋ, ಅಲ್ಲ ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರೇ ದಲಿತರನ್ನು ತಮ್ಮ ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಮಾದರಿಯ ಕತೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನೆಸಗಿದರೋ ಅಂತೂ ಈ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ತುಳುನಾಡಿನ ಚರಿತ್ರೆಯ ನಾಡಿಮಿಡಿತವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯುತ್ತದೆ ಎನ್ನಬಹುದು.

4.2 ರಾಜಕೀಯ

ಉತ್ತರದ ಕಡೆಯಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಆಗಮನ, ಅವರು ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಮೆರೆದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಅಂಶವನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವ ಪರಶುರಾಮಸೃಷ್ಟಿಯ ಐತಿಹ್ಯವನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸುವ ಮಾದರಿಯ ಬಲಿಯೇಂದ್ರನ ಕುರಿತ ಐತಿಹ್ಯವೂ ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ರೈಗಳು ಈ ಐತಿಹ್ಯವನ್ನು ತಮ್ಮ 'ದ.ಕ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಐತಿಹ್ಯಗಳು' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ಬಲಿಯೇಂದ್ರನ ಕತೆ ಶಿಷ್ಟ ಪುರಾಣದ ವಾಮನ

ಪಾರಮ್ಯದ ಕತೆಗಿಂತ ಕೊಂಚ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ತುಳುನಾಡಿನ ರಾಜಕೀಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿಯೂ ಆಗಿದೆ. ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಲಿಯೇಂದ್ರನೆಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ರಾಜನಿದ್ದ. ಉತ್ತರದಿಂದ ಬಂದ ಮೂರು ಮಂದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಮಾರರು ಬಲೀಂದ್ರನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ದಾನ ಬೇಡುತ್ತಾರೆ. ಮೂರು ಹೆಜ್ಜೆ ನೆಲವನ್ನು ದಾನವಾಗಿ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಬಲೀಂದ್ರ ಕೈತಟ್ಟಿ ಭಾಷೆ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಒಂದು ವಾರದ ಬಳಿಕ ಬಂದು ನೆಲವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿ ವಟುಗಳು ಹೊರಡುತ್ತಾರೆ. ಬಲೀಂದ್ರನು ಇದನ್ನು ಮಾವ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರ ಜೊತೆ ಚರ್ಚಿಸಲು ಇದರಲ್ಲಿ ಕುತಂತ್ರವಿದೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನು ಒಂದು ಉಪಾಯ ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ದಾನ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಮುನ್ನ ಕೊಂಬುಗಿಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಬಿಂದು ನೀರನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿಡಬೇಕು ಎಂದು ವಟುಗಳಿಗೆ ಸೂಚಿಸಬೇಕು. ಕೊಂಬುಗಿಂಡಿಯ ನೀರಲ್ಲಿ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರು ಕಿರುಗಪ್ಪೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ವಟುಗಳು ಗಿಂಡಿಯ ನೀರನ್ನು ಎರೆಯಲು ತೊಡಗಿದಾಗ ನೀರು ಬಾರದಿರಲು ದರ್ಭೆಯಿಂದ ಚುಚ್ಚುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಗಾಯವಾಗಿ ರಕ್ತ ಸೋರುತ್ತದೆ.

ಬಲೀಂದ್ರ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರ ಉಪಾಯ ಸೋತು ಮೂರು ಹೆಜ್ಜೆ ನೆಲವನ್ನು ದಾನ ಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಎರಡು ಹೆಜ್ಜೆಗೇ ಘಟ್ಟದ ಸಂದಿನಿಂದ ಕಡಲ ಕಿನಾರೆಯ ತನಕದ ಭೂಮಿ ಮುಗಿದು ಹೋಯಿತು. ತನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಉಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಲೀಂದ್ರನು ತಾನು ಮಲಗಿ ತನ್ನ ಎದೆಯನ್ನು ಒಡ್ಡುತ್ತಾನೆ. ಭಾಷೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಲಾರದ ಬಲೀಂದ್ರನನ್ನು ಇನ್ನು ಈ ಊರಲ್ಲಿ ಇರಗೊಡಬಾರದೆಂದು ಆ ವಟುಗಳು ಆತನನ್ನು ದೋಣಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಏಳು ಕಡಲಾಚೆ ದಾಟಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆ ದಾಟಿಸುವಾಗ ಬಲೀಂದ್ರ ಆಸೆಯಿಂದ ತನ್ನೂರತ್ತಲೇ ನೋಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ವಟುಗಳು ದೀಪಾವಳಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತನ್ನೂರಿಗೆ ಬಂದು ಹೋಗುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಇದು ತುಳುನಾಡಿನ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳ ಆರಂಭಿಕ ನೆಲೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಆರ್ಯ ದ್ರಾವಿಡ ಸಂಘರ್ಷದ ನೆಲೆಯನ್ನು ಈ ಐತಿಹ್ಯ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಊಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಆರ್.ಎಚ್ ದೇಶಪಾಂಡೆಯವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುವಂತೆ 'ವಾಮನನು ಬಲಿಯನ್ನೊತ್ತಿದ ಪಾತಾಳಲೋಕವು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತವಾಗಿದ್ದಿರಬೇಕು. ನಾಗರು ವಾಸಿಸುವ ಕೆಳಗಿನ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಪಾತಾಳ ಲೋಕವೆಂಬ ಸಂಜ್ಞೆಯೊರುವುದೂ ತೆಂಕಲಲ್ಲಿ ನಾಗರು ಪ್ರಬಲರಾದ್ದರಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕದ ಒಂದು ಭಾಗಕ್ಕೆ ನಾಗರ ಖಂಡವೆಂಬ ಹೆಸರಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಮದ್ರಾಸಿನ ತೆಂಕಲಲ್ಲಿ ಮಹಾಬಲಿಪುರಂ ಎಂಬ ಪುರಾತನ ಪಟ್ಟಣ ಇರುವುದರಿಂದಲೂ, ಬಲಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಮತ್ತು ಅವನ ಮಗ ಬಾಣನ ವಂಶದವರು ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೆಲ ಭಾಗವನ್ನು, ತಮಿಳು ತೆಲುಗು ನಾಡುಗಳನ್ನು ಬಹುಕಾಲ ಆಳಿದವರೆಂದೂ ಉಲ್ಲೇಖಗಳಿರುವುದರಿಂದ ವಾಮನ ಪುರಾಣದ

ಪಾತಾಳ ಲೋಕ ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶವೇ ಇರಬೇಕು' ಎಂಬುದು ಅವರ ಚಿಂತನೆ. ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ನಾಗಾರಾಧನೆ ಪ್ರಬಲವಾಗಿರುವುದೂ ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಪರಾಮರ್ಶನಯೋಗ್ಯ ಸಂಗತಿಯೇ ಆಗಿದೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ದೀಪಾವಳಿ ಓಣಂ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಬಲಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ಭೂಭಾಗ ತುಳುನಾಡು ಮತ್ತು ಕೇರಳದ ಕೆಲವು ಭಾಗವಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಈ ಐತಿಹ್ಯ ಪುಷ್ಟಿ ಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಅಲೂಪ ಅರಸರ ಕಾಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹಿಂದೆ ತುಳುನಾಡನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯ ಮೂಲ ನಿವಾಸಿಗಳು ಆಳಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. 'ನಂದನ ಬದುಕು ನರಿನಾಯಿ ತಿಂದು ಹೋಯಿತೆಂಬ' ಗಾದೆಯಿಂದ ನಂದಾವರದಲ್ಲಿ ನಂದನೆಂಬ ಅರಸನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದನೆಂದೂ ಅವನು ಚರ್ಮದ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಬಳಕೆಗೆ ತಂದಿದ್ದನೆಂದೂ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಹುಬ್ಬಾಸಿಗನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಸೊಪ್ಪು ಕೊರಗನು ಬನವಾಸಿಯ ಲೋಕಾದಿತ್ಯನ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಮಂಗಳೂರಿಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿ, ಮಂಜೇಶ್ವರವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು, ಅಲ್ಲಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ಅಂಗಾರವರ್ಮನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡಿದನೆಂದು ಸ್ಥಳಪುರಾಣ ಮತ್ತು ಇತರ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ತೋರುತ್ತದೆ. ಮಂಜೇಶ್ವರದ ಪಟ್ಟದಮೊಗರಿನಲ್ಲಿ ಮುಗರನೆಂಬವನೂ ಬಡಾಜೆಯಲ್ಲಿ ಬಡಜನೆಂಬವನೂ ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಗತಿಯು ಸ್ಥಳ ಮಹಾತ್ಮೆಗಳಿಂದ ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ

ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಕೊರಗ ರಾಜರುಗಳು ಆಳುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬ ಉಲ್ಲೇಖವೂ ಕೆಲವು ಐತಿಹ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ತುಳುನಾಡಿನ ಮೂಲ ನಿವಾಸಿಗಳಾದ ಕೊರಗರನ್ನು ಆರ್ಯರು ಸೋಲಿಸಿದ ಕುರಿತ ಐತಿಹ್ಯಗಳೂ ನಮಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಹುಬಾಸಿಕನೆಂಬ ಕೊರಗ ಅರಸ ಘಟ್ಟದ ಮೇಲಿಂದ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ತಂದು ಮಯೂರಶರ್ಮನೆಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ರಾಜನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದನೆಂದೂ ಅವನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಬಳಿಕ ಹುಬಾಸಿಕನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಅವನ ಬೆಂಬಲಿಗ ಕೊರಗರನ್ನು ಕಾಡಿಗೆ ಓಡಿಸಿದರೆಂದೂ ಐತಿಹ್ಯವಿದೆ. ಹುಬಾಸಿಕನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇನ್ನೊಂದು ಐತಿಹ್ಯವೂ ಇದೆ. ಹುಬಾಸಿಕನು ಮಂಜೇಶ್ವರದ ಅರಸ ಅಂಗಾರವರ್ಮನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಸೋತವನ ಚಿತಾವಣೆಯಿಂದ ನೆರೆಯ ದೊರೆಯೊಬ್ಬ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಆತನಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಡಲು ಒಪ್ಪಿದಂತೆ ನಟಿಸಿ ದಿಬ್ಬಣ ಬಂದಾಗ ಮದುಮಗನ ಸಹಿತ ಸಾಮೂಹಿಕ ಕೊಲೆ ಮಾಡಿಸಿದನೆಂದೂ ಅಳಿದುಳಿದವರು ಕಾಡಿಗೆ ಓಡಿ ಹೋದರೆಂದೂ ಈ ಐತಿಹ್ಯ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಹುಬಾಸಿಕನ ಕುರಿತ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಕತೆಗಳು ಹೀಗಿವೆ.

1. ಕೊರಗರ ಅರಸ ಹುಬಾಸಿಕನೆಂಬುವನು ಕದಂಬರ ಮಯೂರವರ್ಮನನು ಸೋಲಿಸಿದನೆಂದೂ ಮುಂದೆ ಅವನ ಅಳಿಯ/ಮಗ ಗೋಕರ್ಣದ ಲೋಕಾದಿತ್ಯನು ಹುಬಾಸಿಕನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದನು.

2.. ಹುಬಾಸಿಕನು ಘಟ್ಟದ ಮೇಲಿಂದ ಚಂಡಾಲ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ತಂದು ಬನವಾಸಿಯ ದೊರೆ ಲೋಕಾದಿತ್ಯನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಮುಂದೆ ಮಂಗಳೂರು ಕಡೆ ಧಾವಿಸಿದನು. ಮುಂದೆ ಮಂಜೇಶ್ವರದ ದೊರೆ ಅಂಗಾರವರ್ಮನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದನೆಂದೂ, ಮುಂದೆ ಅಂಗಾರವರ್ಮನ ಮಾಟಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಹುಬ್ಬಾಸಿಗನು ತೀರಿಕೊಂಡನು.

3. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೋತ ಅಂಗಾರವರ್ಮನ ಚಿತಾಮಣಿಯಿಂದ ನೆರೆಯ ಅರಸನೊಬ್ಬನು ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಆತನಿಗೆ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಒಪ್ಪಿದಂತೆ ನಟಿಸಿ ಮದುವೆ ದಿಬ್ಬಣ ಬಂದಾಗ ಮದು ಮಗನ ಸಮೇತ ಸಾಮೂಹಿಕ ನರಹತ್ಯೆ ನಡೆಸಲಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಹಿಂದೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೋತ ಅಂಗಾರವರ್ಮನೇ ಅಳಿದುಳಿದ ಹುಬ್ಬಾಸಿಕನ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಕಾಡುಗುಡ್ಡಗಳಿಗೆ ಓಡಿಸಿದಂತೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಅಂದಿನ ಭೂಮಾಲಿಕರ ಊಳಿಗದ ಆಳಾಗಿ ನಿಂತರು . ಹುಬ್ಬಾಸಿಕನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತಿಗೇರಿದ ಕೊರಗರನ್ನು ವಸ್ತ್ರಗೊಳಿಸಿ ಕೊಲ್ಲಲೆಂದೆಣಿಸಿದ ಕೊಲೆಗಡುಕರು ದಯೆದೋರಿ ಮುಂದೆ ನೆಕಿಸೊಪ್ಪು ಹೊರತು ಇನ್ನಾವುದರಿಂದಲೂ ದೇಹವನ್ನು ಮರೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಕೂಡದೆಂದು ಅವರು ತಾಕೀತುಮಾಡಿದರಂತೆ. ಕೊರಗರಸನು ಮೇಲುವರ್ಗದ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಬಯಸಿದನೆಂದೂ ಇದರಿಂದ ಕುಪಿತರಾದ ಅವರು ಕೊರಗರ ಹೆಣ್ಣುಗಳು ಬಟ್ಟೆಯುಡಬಾರದೆಂದು ಕಟ್ಟು ಮಾಡಿದರಂತೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಮಾನ ಮುಚ್ಚಲು ಅವರು ಹೆಣೆದ ನೆಕ್ಕಿ ಮಾಡಿದರಂತೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಮಾನ ಮುಚ್ಚಲು ಅವರು ಹೆಣೆದ ನೆಕ್ಕಿ ಸೊಪ್ಪುಗಳನ್ನೇ ತೊಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತಂತೆ.

ಐತಿಹ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಈ ಹೇಳಿಕೆಗಳಿಗೆ ಖಚಿತ ಇತಿಹಾಸಿಕ ದಾಖಲೆಗಳು ಸಿಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಅಲೂಪ ದೊರೆಗಳು ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಲಾಢ್ಯರಾಗುವ ಪೂರ್ವದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ನೆಲದ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಒಡೆತನ ಹೊಂದಿದವರಾಗಿರಬೇಕು ಮುಂದೆ ಈ ಮಣ್ಣಿಗೆ ಬಂದ ಬಲಾಢ್ಯ, ಜನವರ್ಗ ಅವರನ್ನು ಬದಿಗೆ ತಳ್ಳಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬಹಿಷ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಗುರಿಪಡಿಸಿರಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಜೀತದ ಆಳುಗಳಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಆರ್ಥಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ದುಸ್ಥಿತಿಯಿಂದಾಗಿ ಬಟ್ಟೆ ಉಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದ ಕೊರಗರ ಬಗೆಗೆ ಈ ಕತೆ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು. 'ಹುಬ್ಬಾಸಿಕ ಎನ್ನುವ ಪದ 'ಹುಬಾತಿ' ಎಂಬ ಆಫ್ರಿಕನ್ ಮೂಲಕ ಪದವಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ. ಆ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಪದಕ್ಕೆ ನೀಗ್ರೋ ಅಥವಾ ಅಬಿಸೀನಿಯನ್ ದೇಶದವನು ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿದೆಯಂತೆ. ಗುಲಾಮರ ಮಾರಾಟ ಕ್ರಿಸ್ತಶಕದ ಆರಂಭದಿಂದಲೇ ಆಫ್ರಿಕಾ, ಈಜಿಪ್ಟ್ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಬಗ್ಗೆ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಕೊರಗ ಜನಾಂಗ ಆಫ್ರಿಕಾ ಖಂಡದಿಂದ ವಲಸೆ ಬಂದವರಿರಬಹುದೆನ್ನುವ ಊಹೆಗೆ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಎಂಬುದು ವಾಸುದೇವನ್ ಎಂಬ ಸಂಶೋಧಕರ ಅಂಬೋಣ.

ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಯಿಲರ ಬಣಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಅರಸರು ಆಳಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಸಂಗತಿಗಳೂ

ಜನಜನಿತವಾಗಿ ಬಂದಿವೆ. ಕಾಸರಗೋಡಿನ ಮಧೂರಿನಿಂದ ಪುತ್ತೂರಿನ ಕಾವುವರೆಗೆ ಮಾಯಿಲಕೋಟೆಯ ಕುರುಹುಗಳು ಈಗಲೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಕುಂಬಳೆ ಮತ್ತು ವಿಠಲದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಯಿಲರಸರ ಹಲವು ಕಥೆಗಳು ಕೇಳಿಬರುತ್ತವೆ. ಮಧೂರಿನ ಬಳಿಯ ಪಟ್ಲಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮಾಯಿಲರಸನಿದ್ದನು. ಅವನ ಕೋಟೆ, ಬತ್ತೇರಿ, ಕೋಟೆಕಣಿ, ಅರಮನೆ, ಕೊಟ್ಟಾರಗಳ ಕುರುಹುಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣಸಿಕ್ಕುತ್ತವೆ. ಮಧೂರು ದೇವಸ್ಥಾನದ ಎದುರು ಕಾಣಿಸುವ ಕೊಟ್ಟಾರಿ ಗುಡ್ಡೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಕೊಟ್ಟಾರವಿದ್ದಿತು. ಪಟ್ಲ ಗ್ರಾಮದ ಭೂತದ ನುಡಿಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮಧೂರ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಮೂಲ ಸ್ಥಾಪಕನಾದ ಆ ಮಾಯಿಲರಸನ ಕತೆಯ ಸೂಚನೆಯಿದೆ.

ಒಂದು ದಿನ ಮದರು ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ಹೊಲತಿಯು ಉಳಿಯತಡ್ಕದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸೊಪ್ಪು ಸವರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಸವರುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಅವಳ ಕತ್ತಿಯು ರಕ್ತಮಯವಾಯಿತು. ಅವಳು ಬೆದರಿ ಬೊಬ್ಬಿಟ್ಟಳು. ಆ ಬೊಬ್ಬೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಲ್ಲೇ ಸೊಪ್ಪು ಕಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಕೆಲವರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಓಡಿ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿ ನೋಡುವಾಗ ಒಂದು ಲಿಂಗವು ಕಾಣಿಸಿತು. ಕತ್ತಿ ತಾಗಿ ಅದರಿಂದ ರಕ್ತ ಸುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಅಚ್ಚರಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಅವರೆಲ್ಲ ಬೆರಗಾದರು. ಕೂಡಲೆ ಹೋಗಿ ಮಾಯಿಲರಸನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ಆ ಮಾಯಿಲರಸನು ದೇವರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದನು. ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಕುದುರೆಯನ್ನೇರಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು.

ಅವನು ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ಕಂಡು ಮೈಮರೆತು ಮುಗ್ಧನಾದನು. ಉಕ್ಕಿಬಂದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೈ ಮುಗಿದನು. ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಆ ದಿವ್ಯಲಿಂಗವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವನ ಅಂತಃಕರಣವು ಹೇಳಿತು. ಅಂತೆಯೇ ಬಳಿಯ ನದೀ ತಟದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶಿವಾಲಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಆ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ವೈಭವದಿಂದ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗೊಳಿಸಿದನು. ನಿತ್ಯಪೂಜೆ ಪುನಸ್ಕಾರಗಳ ಕಟ್ಟುಕಟ್ಟಳೆಗಳನ್ನು ವಿಧಿಸಿದನು.

ಮಾಯಿಲರಸನು ಪೂಜೆಯನ್ನು ನೋಡಲು ನಿತ್ಯವೂ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದಿರಿನ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಮಿಂದು ಮಡಿಯಾಗಿ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಹೊರ ನಡೆಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಮಂಗಳಾರತಿಯನ್ನು ನೋಡುವುದು ಅವನ ನಿತ್ಯದ ಕ್ರಮವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಶಿವಲಿಂಗವು ಅವನಿಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದಿರಿನ ಕೊಡಿಕಂಬವು ಅಡ್ಡವಾಗಿತ್ತು. ಒಳಗೆ ಹೋಗುವುದು ಅಂದಿನ ನಡೆವಳಿಗೆ ತಕ್ಕುದಲ್ಲವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೂ ಆ ಭಕ್ತನು ಶಿವನಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ ಹೊರಗೆ ನಿಂತುಕೊಂಡೇ ಪೂಜೆಯನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಒಂದು ದಿನ ಹೀಗೆಯೇ ಅಚಲವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಶಿವನಲ್ಲದೆ ಅವನಿಗೆ ಬೇರೆ ಉಸಿರೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಇದಿರಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಕೊಡಿ ಕಂಬವು ತಾನಾಗಿ ತೆಂಕು ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಸರಿಯಿತು. ಮಾಯಿಲನು ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ದೇವರನ್ನು ಕಂಡನು. ಆನಂದ ಪುಲಕಿತನಾದನು. ಆ ದೇವ ದೇವನ ದಯೆಯನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತ ಅರಮನೆಗೆ ಹೋದನು.

ಆ ದಿನವೆಲ್ಲ ಶಿವಲಿಂಗವಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನೂ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಸದಾಶಿವನೇ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ದಿವ್ಯಾನಂದ ಸುಖದ ಮುಂದೆ ಅವನಿಗೆ ಮತ್ತೊಂದೂ ಬೇಕೆನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಮಣಿಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಒರಗಿ ಶಿವನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಪಕ್ಕನೆ ಮನೆಯೆಲ್ಲ ಬೆಳಗಿತು. ಒಂದು ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯ ಸುಂದರ ರೂಪವು ಅವನ ಕಣ್ಣ ಮುಂದೆ ನಿಂತಿತು. ಜಟೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಗೆ, ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರ, ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಸರ್ಪ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ತ್ರಿಶೂಲ ಧರಿಸಿದ ಆ ಮಹಾದೇವನು ಭಕ್ತನಿಗೊಲಿದು ಕಣ್ಣ ಮುಂದೆ ನಿಂತಿದ್ದನು. ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ 'ಭಕ್ತನೇ! ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದೆನು. ನೀನು ಇನ್ನು ಒಂದು ಕಾಲನ್ನು ಕೊಟ್ಟಾರಿ ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲೂ ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಕೊಡಿ ಕಂಬದ ಮೇಲೂ ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ನನ್ನ ನಡೆಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಕಾದಿರು. ನೀನು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲುವೆ' ಎಂದು ನುಡಿದನು. ಮಾಯಿಲನು ಕಣ್ಣು ತೆರೆದು ನೋಡಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ಏನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡ ದಿವ್ಯಮೂರ್ತಿ ಮನದಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿಸಿತ್ತು. ಕೇಳಿದ ನುಡಿ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರ್ದನಿಗೊಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತ ಪರಿವರ್ತನೆಯುಂಟಾಗಿತ್ತು.

ಮಾಯಿಲನ ಭಕ್ತಿಯು ಬಲಿಯಿತು. ಅವನು ಅನುಭಾವಿಯಾಗಿ ಅಖಂಡ ಸತ್ಯವನ್ನು ಕಂಡನು. ಸ್ವಾಮಿ ಮದನೇಶನಲ್ಲಿ ಇಂಬು ಪಡೆದನು. ಆ ಭಗವಂತನ ಭೃತ್ಯನಾಗಿ ಬಾಗಿಲು ಕಾಯುತ್ತಾ ನಿಂತನು. ಹೀಗೆ ಆ ಭಕ್ತ ಶ್ರೇಷ್ಠನು ಹಮ್ಮನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿ ಉನ್ನತವಾದ ಪರಮಗತಿಯ ಹಂತಕ್ಕೇರಿ ಕೊಟ್ಟಾರಿ ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲೊಂದು ಕಾಲು, ಧರ್ಮಧ್ವಜದ ಮೇಲೊಂದು ಕಾಲೂರಿ ಕಾಲದೇಶವನ್ನು ಮೀರಿ ನಿಂತನು. ಇತಿಹಾಸದ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಕಾಣದಿದ್ದರೂ ಜನತೆಯ ಹೃದಯ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಅವನು ಚಿರಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಿರುವನು.ಇಂತಹ ಕಾವ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ, ಧ್ವನಿಪೂರ್ಣವಾದ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ತುಳುನಾಡಿನ ರಾಜಕೀಯ ಚರಿತ್ರೆಯ ಆರಂಭಿಕ ಚಲನೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.

ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಲವು ಐತಿಹ್ಯಗಳು ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿದೆ. ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ, ಕುಂಬಳೆ, ಮಧೂರು, ಬೇಕಲಕೋಟೆ ಮುಂತಾದವು ಅಂತಹ ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಆತನನ್ನು ಹಿಂದೂ ಸಹಿಷ್ಣುವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದರೆ ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಹಿಂದೂ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿವೆ.

ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನು ಒಂದು ಬಾರಿ ಬ್ರಹ್ಮಾವರಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರವಿರುವ ಪೇತ್ರಿಯ ಸಂತ ಪೀಡರ್ ಇಗರ್ಜಿಯಿಂದ ಬೃಹದ್ಗಾತ್ರದ ಗಂಟೆಯೊಂದನ್ನು ಲೂಟಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಹಾಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರಲು ಕುಂದಾಪುರದ ಶಂಕರನಾರಾಯಣಕ್ಕೆ ತಲಪುವಾಗ ಅದನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಗಾಡಿಯು ಮುರಿದುಹೋಯಿತು. ಹಾಗಾಗಿ ಆ ಗಂಟೆಯನ್ನು ಆತ ಅಲ್ಲಿನ ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಇತ್ತನು. ಈಗಲೂ ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ಆ ಗಂಟೆಯನ್ನು

ಕಾಣಬಹುದು.

ರಾಜಕೀಯ ಮಹತ್ವದ ಐತಿಹ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಜಮಾಲಾಬಾದ್ ಕೋಟೆಯ ಮುತ್ತಿಗೆಯ ಕುರಿತ ಐತಿಹ್ಯ ತುಳುನಾಡಿನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನು ಕಾಲವಾದ ಮೇಲೆ ಇಂಗ್ಲಿಷರು ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕೊಡಿಯಾಲದಲ್ಲಿ ಬೀಡುಬಿಟ್ಟು ತುಳುನಾಡಿನ ಒಡೆಯರೆನ್ನಿಸಿದರು. ಆಗ ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಉಪಪತ್ನಿಯ ಪುತ್ರನೆನಿಸಿದ ಫತ್ತೆಹೈದರನು ತಾನು ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯೆಂದು ಸಾರತೊಡಗಿದನು. ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಕರಣಿಕನಾಗಿದ್ದ ಸುಬ್ಬರಾಯನು ಇವನೊಡನೆ ಕೂಡಿದನು. ಹಲವು ಮಾಪ್ಪಿಳ್ಳೆಯರೂ, ಇತರ ಜನರೂ ಇವರೊಡನೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನೆಬ್ಬಿಸಿ ದಂಗೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ದಂಗೆಗಾರರ ಬಲವು ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆ ಫತ್ತೆಹೈದರನು ಉಪ್ಪಿನಂಗಡಿಯ ಸಹಸ್ರಲಿಂಗೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದನು. ಬಂಟವಾಳ ಬಂದರನ್ನು ಸುಲಿಗೆ ಮಾಡಿದನು. ಪುತ್ತೂರಿನ ಅಮಿಲ್‌ದಾರನನ್ನು ಓಡಿಸಿ ಜನರಿಂದ ಕಂದಾಯವನ್ನು ಕೂಡಿಸಿದನು. ಬಳಿಕ ಜಮಾಲಾಬಾದ್ ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿ ಅದನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ಬಂಟವಾಳದ ಪಠೇಲರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ಕುಮಾರ ಹೆಗ್ಗಡೆಯೆಂಬವನು ತನ್ನ ಪೇದೆಗಳ ಸೇನೆಯೊಡನೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಓಡಿಸಿದನು. ಶತ್ರುಗಳೊಡನೆ ಕಾದಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಕುಮಾರ ಹೆಗ್ಗಡೆಯ ಬಲದೋಳಿಗೆ ಗುಂಡು ತಾಗಿ ಅವನು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿದನು. ಆಗ ಹಿಂದೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಶತ್ರುಗಳು ಕಡಬಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿಯ ಅಮಿಲ್‌ದಾರನ ಮನೆಯನ್ನು ಸೂರೆಮಾಡಲು ಅವನು ಅವರನ್ನು ಶಿಶಿಲಗಟ್ಟದವರೆಗೆ ಓಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದನು. ಹೀಗೆ ನಾಡಿನಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ತಪ್ಪಿ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿಯಿರಲಿಲ್ಲ.

ಇಂಗ್ಲಿಷರು ಈ ದಂಗೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅಡಗಿಸಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗೊಳಿಸಲೆತ್ನಿಸಿದರು. ಜಮಾಲಾಬಾದ್ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಅಲ್ಲಿಯ ಕಿಲ್ಲೆದಾರರೊಡನೆ ಕೇಳಿದರು. ಆಗಲಾ ಕೆಚ್ಚೆದೆಯಾ ಕಿಲ್ಲೆದಾರರು ಯುದ್ಧವಲ್ಲದೆ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಬಿಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂದು ಛಲವಿಡಿದರು. ಆಗ ಕೊಡಿಯಾಲದಲ್ಲಿ ಮಿಲಿಟರಿ ಗವರ್ನರನಾಗಿದ್ದ ಕೇಪ್ಟನ್ ಮನ್ರೋ ಸಾಹೇಬನು ದಂಡನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಜಮಾಲಗಡವನ್ನು ಮುತ್ತಿದನು. ಕೂಡಲೇ ಯುದ್ಧಕ್ಕಾರಂಭವಾಯಿತು. ಕೋಟೆಯೊಳಗಿನಿಂದ ಸಿಡಿಮದ್ದುಗಳು ಇಂಗ್ಲಿಷರಲ್ಲಿ ಹಲವರನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿತು. ಉನ್ನತವಾದ ಆ ದುರ್ಗವನ್ನೇರುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಮೂರು ದಿನಗಳ ಪರ್ಯಂತ ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಿತು. ಕೋಟೆಯ ಸೈನಿಕರು ಭಯಭೀತರಾಗಿ ಓಡಿದರು. ಕಿಲ್ಲೆದಾರರು ಕೂಡಲೆ ಇಂಗ್ಲಿಷರ ಬಂಧಿಗಳಾದರು. ಹೀಗೆ ಜಮಾಲಾಬಾದ್ ಕೋಟೆಯು ಇಂಗ್ಲಿಷರ ಸ್ವಾಧೀನವಾಗಲು ಕೆಲವು ಸರದಾರರು ಅದರ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಬಿರವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೇಕಲದುರ್ಗದಲ್ಲಿ ತಿಮ್ಮಯ್ಯ ನಾಯಕನೆಂಬವನು ದುರ್ಗಾಧಿಪತಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ರಾಮರಾಜಕ್ಷತ್ರಿಯನು, ಹೂಡೆ ಪಂಗಡದವನು. ದುರ್ಗಾಧಿಕಾರವು ಅವನಿಗೆ ಕುಲ ಕ್ರಮಾನುಗತವಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದಿತು. ಇಕ್ಕೇರಿಯ ರಾಣಿಯಾದ ಚೆನ್ನಮ್ಮಾಜಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವನ ಮುತ್ತಾತನಾದ ತಿಮ್ಮನಾಯಕನು ಕೊಡಿಯಾಲದಿಂದ ದೇಕಲದ ವರೆಗಿನ ಯಾವತ್ತು ದುರ್ಗಗಳನ್ನು ವೈಭವದಿಂದ ನೆಲೆಸಿದ್ದನು. ಹೈದರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಅವನ ಹಿರಿಯರು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರು. ಒಮ್ಮೆ ಹೈದರನು ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು 'ನನಗೆ ಕೂತು ಪಟ್ಟವಾದರೆ ನಿಮಗೆ ನಿಂತು ಪಟ್ಟ' ಎಂದು ಭರವಸೆಯ ಮಾತು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನಂತೆ. ಹೀಗೆ ಹಿರಿಯರ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದಲೂ ಕೀರ್ತಿಯಿಂದಲೂ ತಿಮ್ಮಯ್ಯ ನಾಯಕನು ಒಬ್ಬ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಪುರುಷನಾಗಿದ್ದನು. ಆದುದರಿಂದ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರಕಾರದವರು ಅವನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವಿರಿಸಿ ತಮ್ಮ ಬೊಂಬಾಯಿಯ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಜನ ಕೂಡಿಸುವ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ದುರ್ಗದ ಸೇನೆಯು ಬೊಂಬಾಯಿಯ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಕೂಡಿಸಿದ ಜನರನ್ನೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಪ್ರಬಲನಾಗಿರಲು ಪುಂಡುಗಾರನಾದ ಸುಬ್ಬರಾಯನು ಅವನನ್ನು ಹುರಿದುಂಬಿಸಿ ಸಹಾಯವನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸಿದನು. ಆ ದುಷ್ಟನ ಬಡಿವಾರದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿಮ್ಮಯ್ಯ ನಾಯಕನ ತಲೆತಿರುಗಿತು. ಕೂಡಲೆ ತನ್ನಧೀನದಲ್ಲಿದ್ದ ದಂಡನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸುಬ್ಬರಾಯನೊಡನೆ ಫತ್ತೆಹೈದರನನ್ನು ಸೇರಿದನು.

ಫತ್ತೆ ಹೈದರನು ಬಯಲಂಗಡಿಯ ಸಮೀಪ ಒಂದು ದೇವಾಲಯದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಸುಬ್ಬರಾಯನು ಸನಿಹದ ಗುಡ್ಡಗಳ ಸಂದಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಅವಿತಿದ್ದನು. ತಿಮ್ಮಯ್ಯನಾಯಕನು ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಜಮಾಲಾಬಾದ್ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಹೋದನು. ಉನ್ನತವಾದ ದುರ್ಗದ ಕೆಳಗೆ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ್ದ ಒಂದು ಶಿಬಿರದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸರದಾರರು ಮಲಗಿದ್ದರು. ಕುಲಾಧಮನಾದ ತಿಮ್ಮಯ್ಯನು ಹೇಡಿಯಂತೆ, ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮೈಮರೆತಿದ್ದ ಆ ವೀರರನ್ನು ಕಡಿದು ಹಾಕಿ, ಬೆಟ್ಟವನ್ನೇರಿ ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಫತ್ತೆ ಹೈದರನೂ ಸುಬ್ಬರಾಯನೂ ಬೆಟ್ಟದಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದು ನೆರೆಯ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಸೂರೆಸುಲಿಗೆ ಮಾಡಿದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದುವರಿಸಿ ಬಂಟವಾಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ತಹಸೀಲ್ದಾರನನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದು ಪೇಟೆಯನ್ನು ಸುಲಿಗೆ ಮಾಡಿದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಧರ್ಮಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ರಾಜ ಹೆಗ್ಗಡೆಯೊಡನೆ ಕಾದಾಡಿ ಅವನ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಪ್ರಾಂತದ ಇಬ್ಬರು ತಹಸೀಲ್ದಾರರು ಪೇದೆಗಳ ಒಂದು ದಳವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ ದಂಗೆಗಾರರನ್ನು ಚದುರಿಸಿದರು. ಫತ್ತೆ ಹೈದರನೂ ಸುಬ್ಬರಾಯನೂ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಗುಡ್ಡಗಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಅವಿತುಕೊಂಡರು. ಆ ಮೇಲೆ ಆ ಪುಂಡರನ್ನು ಯಾರೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ.

ಇತ್ತ ಜಮಾಲಾಗಡದಲ್ಲಿ ತಿಮ್ಮಯ್ಯನಾಯಕನು ಮುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಹಿಂತೆಗೆಯದಿರಲು ಕೊಡಿಯಾಲದಿಂದ ದೊಡ್ಡ ಇಂಗ್ಲಿಷು ಫೌಜು ಬಂದು ಅವರನ್ನು ಎದುರಿಸಿತು. ದೊಡ್ಡ ಯುದ್ಧವಾಗಿ ತಿಮ್ಮಯ್ಯ ನಾಯಕನ ಸೇನೆಯು ಸೋತು ನಿರ್ನಾಮವಾಯಿತು.

ನಾಯಕನು ಕೋಟೆಯ ಕನ್ನಗಂಡಿಯಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಅವಿತುಕೊಂಡನು. ತಿಮ್ಮಯ್ಯ ನಾಯಕನ ಈ ದ್ರೋಹಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಕುಂಪಣಿ ಸರಕಾರವು ಬಹಳ ಕೋಪಗೊಂಡು ಆ ಧೂರ್ತನನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಟ್ಟವರಿಗೆ ಐನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳ ಬಹುಮಾನ ಕೊಡಲಾಗುವುದೆಂದು ಡಂಗುರ ಹೊಡೆಸಿದರು. ಈ ಬಹುಮಾನದ ಆಶೆಯಿಂದ ಹಲವರು ತಿಮ್ಮಯ್ಯ ನಾಯಕನನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ದೇಕಲ ಕೋಟೆಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಜುಮಾತ್ ಮಸೀದಿಯ ಜಗಲಿಯ ಮೇಲೆ ಫಕೀರನೊಬ್ಬನು ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಅವನು ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಚಿಂದಿಗಳ ಒಂದು ಹರಕು ನಿಲುವಂಗಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಮೇಲೊಂದು ಕರಿಕಂಬಳಿಯನ್ನು ಹೊದೆದಿದ್ದನು. ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕಾಂಗಿನ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮುಸುಕು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅದು ಜಾರಿಹೋಗದಂತೆ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮಣಿಗಳ ಸರದಿಂದ ಅದನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದನು. ಗಡ್ಡ ಬೆಳೆದ ಅವನ ಮುಖವು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾತ್ರ ತೋರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜಪ ಸರವಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವನು ನಮಾಜು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮಸೀದಿಗೆ ಬಂದವನಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಏನೋ ಒಂದು ನಿಗೂಢ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದಿತು.

ಆಗ ಒಬ್ಬ ನಾಯರನು ಆ ದಾರಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲಿಗೋ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವನು ಮಸೀದಿಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಫಕೀರರನ್ನೇ ಎವೆಯಿಕ್ಕದೆ ನೋಡಿದನು. ಅವನ ಮನಸ್ಸಿಗೇನೋ ಸಂದೇಹ ತಟ್ಟಿತು. ಬಳಿಕ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ 'ತಿಮ್ಮಯ್ಯ ನಾಯಕರೇ! ನಮಸ್ಕಾರ! ಫಕೀರನಾಗಿ ಮಸೀದಿಯನ್ನು ಸೇರಿದುದು ಯಾವಾಗ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ತಿಮ್ಮಯ್ಯ ನಾಯಕನು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ 'ಮಹಾರಾಯಾ! ನನ್ನ ಗುಟ್ಟನ್ನು ರಟ್ಟು ಮಾಡಬೇಡ. ನನ್ನ ಹಳೆಯ ಗೆಳೆಯನಾದ ನೀನು ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನುಳಿಸು' ಎಂದನು. ಆಗ ನಾಯರನು 'ಸ್ವಾಮಿ! ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಮಿತ್ರನಾಗಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಈ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಹಾಕುವೆನೆ? ಸಂಶಯವನ್ನೆಣಿಸದಿರಿ. ನನ್ನನ್ನು ನಂಬಿರಿ. ಇನ್ನು ನಾನು ಹೋಗುವೆನು' ಎಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ನಡೆದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬಿದಿರು ಮೆಳೆಯ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣು ಬಿದ್ದವನಂತೆ ನಟಿಸಿ 'ಆಹಾ! ಒಳ್ಳೆಯ ಬಿದಿರು. ನೆಟ್ಟಗಿದೆ. ನನಗೆ ಒಂದು ದೋಟಿ ಬೇಕಿತ್ತು. ಕತ್ತಿ ತರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ! ನಾಯಕರೇ! ಅಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಕತ್ತಿ ಇದೆಯೇ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಆಗ ನಾಯಕನು ಮಿತ್ರಾ! 'ಇಗೋ ಕತ್ತಿ' ಎಂದು ತನ್ನ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು.

ತಿಮ್ಮಯ್ಯ ನಾಯಕನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಜೋಡು ಧಾರೆಯ ಒಂದು ಖಡ್ಗವು ಯಾವಾಗಲೂ ಇರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕತ್ತಿಯಿರುವಾಗ ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿಯುವುದು ಯಾರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಕುಟಿಲನಾದ ಆ ನಾಯರನು ಮಿತ್ರನೆಂಬ ಸೋಗಿನಿಂದ ಈಗ ನಾಯಕನ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಕೈಸೇರಿಸಿಕೊಂಡನು. ತುಸು ದೂರ ಹೋಗಿ ಸಿಳ್ಳು ಹಾಕಿದನು. ಬಳಿಯ ಕೋಟೆಯಿಂದ ಕೆಲವು ಸರದಾರರು ಓಡಿ

ಬಂದು ನಿರಾಯುಧನಾಗಿದ್ದ ನಾಯಕನನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಸೆರೆ ಹಿಡಿದರು. ನಾಯರನಿಗೆ 500 ರೂಪಾಯಿಗಳ ಬಹುಮಾನವು ದೊರೆಯಿತು. ಬಳಿಕ ಕುಂಪಣಿ ಸರಕಾರದವರು ಸ್ವಾಮಿದ್ರೋಹಿಯಾದ ತಿಮ್ಮಯ್ಯ ನಾಯಕನನ್ನು ಗಲ್ಲಿಗೇರಿಸಿದರು.

ಬೇಕಲ ರಾಮ ನಾಯಕರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಈ ಐತಿಹ್ಯವು ಟಿಪ್ಪುವಿನಾನಂತರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ರಾಜರು ಮತ್ತು ಬ್ರಿಟಿಷರ ನಡುವಿನ ಸಂಘರ್ಷದ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಈ ಐತಿಹ್ಯವನ್ನು ಡಾ| ಬುಚೆನನ್ ಮತ್ತು ಮೆ| ಸ್ಟರ್‌ರೋಕ್ ಎಂಬ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವರು. ಆದರೆ ಕೆಲವರು ಜಮಾಲಾಬಾದ್ ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದವನು ತಿಮ್ಮಯ್ಯ ನಾಯಕನಲ್ಲವೆಂದೂ ಚಂದ್ರಗಿರಿಯ ಕೃಷ್ಣ ನಾಯಕನೆಂಬವನೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಗಿರಿಯಲ್ಲಿ 'ನಾಯಕ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಯಾರಿಗೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಕಾಲದ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಕೃಷ್ಣ ನಾಯಕನೆಂಬೊಬ್ಬನು ಚೆರ್ಕಳ ರಾಜನಿಂದ ನಾಯಕನೆಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡನಂತೆ. ಇದು ಎಷ್ಟೋ ನಂತರವಾದುದರಿಂದ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಿದವನು ಅವನಾಗಿರುವುದು ಅಸಂಭವವು. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು, ತಿಮ್ಮಯ್ಯ ನಾಯಕನು ಸೆರೆ ಸಿಕ್ಕ ಮೇಲೆ, ಒಂದು ನರಕಚತುರ್ದಶಿಯ ದಿನ ಅವನನ್ನು ಅದೇ ಮಸೀದಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿ ಮಸೀದಿಗೆ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅವನನ್ನು ಸಜೀವವಾಗಿ ಸುಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರೆಂದೂ ಹೇಳುವರು.

ವಿಜಯನಗರದ ಚಿನ್ನದೇವರಾಯನ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದ ತುಳುನಾಡಿನ ಚಿತ್ರಣವು ಬೇಕಲ ರಾಮನಾಯಕರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಬಾಳಿದ ಹೆಸರು ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ವಿಜಯನಗರಕ್ಕೂ ತುಳುನಾಡಿಗೂ ಸಂಬಂಧ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಇತ್ತು. ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನ ತಾಯಿ ತುಳುವಳಾಗಿದ್ದಳು ಎಂಬುದಕ್ಕೂ ಒಂದು ಐತಿಹ್ಯವಿದೆ. ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯ ತುಳುವೆದಿಯ ಮಗನೆಂದು ಸಾರುವ ಐತಿಹ್ಯ ಹೀಗಿದೆ. ಹಿಂದಿನ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಂಟ್ವಾಳದ ಒಬ್ಬ ಗೌಡರ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಕಿಡಿರುದ್ಯಾವರ (ಬಂಗಾಡಿ)ದ ಒಬ್ಬ ಗೌಡರ ಹುಡುಗಿಯೊಂದಿಗೆ ಮದುವೆ ನಿಶ್ಚಿತಾರ್ಥವಾಯಿತು. ಜನವರಿ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಹುಡುಗಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಹೋಗುವಾಗ ಅಕಾಲವೃಷ್ಟಿ. ಆ ಮಳೆಗೆ ಮದುಮಕ್ಕಳು ತೆಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಹೋಗುವಾಗ ಅದು ಮುಳುಗಿ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣು ಎಲ್ಲರು ಬೊಳ್ಳದಲ್ಲಿ ಹೋದರು. ಕನಪಾಡಿ (ಮುಂಡಾಜೆ)ಯ ಹತ್ತಿರ ಈ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು ಬಿದಿರಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದಳು. ವಿಜಯನಗರದ ಅರಸರ ಪಾಳ್ಯ ಅಲ್ಲಿತ್ತು. ಅವರು ಈ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿದರು. ಏನೇ ಆಗಲಿ ಈ ಹುಡುಗಿಯ ಮುಖದಲ್ಲಿ ರಾಜಕಳೆ ಉಂಟು, ನಮಗೂ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವಳನ್ನು ವಿಜಯನಗರಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನ ತಂದೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಮುಕ, ಈ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಸಾಕುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವಳೊಂದಿಗೆ ಅನೈತಿಕ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸಿದ, ಆ ಹುಡುಗಿ ಗರ್ಭವತಿಯಾದಳು. ಈ ವಿಷಯ ರಾಣಿ ಪಾಳಯದಲ್ಲಿ ತಿಳಿದು ಅವಳಿಗೆ ವಿಷ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು

ತೀರ್ಮಾನವಾಯಿತು. ಮಂತ್ರಿ ತಿಮ್ಮರಸ ಆ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿ ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಸಾಕಿದ. ಅವಳಿಗೆ ಹೆರಿಗೆಯಾದಾಗ ಹುಟ್ಟಿದವನೇ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯ. ತುಳುನಾಡಿನ ಹುಡುಗಿಯ ಮಗನಾದ್ದರಿಂದ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯ ತುಳುವನಾದ.

ತುಳುನಾಡನ್ನೂ ಆಳಿದ್ದ ವಿಜಯನಗರದ ಅರಸ ಚಿನ್ನದೇವರಾಯನ ಕಾಲದ ಐತಿಹ್ಯವೊಂದು ಹೀಗಿದೆ. ವಿಜಯ ನಗರದಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನದೇವರಾಯನು ಸಾಮ್ರಾಟನಾಗಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ತುಳುನಾಡು ಅವನ ಕೈಯೊಳಗೆ ಅಡಗಿತ್ತು. ಆಗಲೇ ಕಾರ್ಕಳದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಜರಗಿದ ಗೋಮಟನ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಆತ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದನು. ಆಗ ತುಳುನಾಡಿನ ಸೊಬಗನ್ನೂ, ಐಸಿರಿಯನ್ನೂ ಕಂಡು ಸಂತಸಗೊಂಡಿದ್ದ. ಆದರೆ ತುಳುರಾಯರ ಶಕ್ತಿ ಎಲ್ಲಿ ಮಿತಿಮೀರಿಬಿಡಬಹುದೋ ಎಂದು ಶಂಕಿಸಿ, ಅವರಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಸಾಲದೆ ಅವರ ಮೇಲಿನ ಹಿಡಿತವನ್ನು ಬಿಗಿಗೊಳಿಸಿದನು. ಅವರು ಕೊಡತಕ್ಕ ಕಪ್ಪಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಏರಿಸಿದನು. ಎಲ್ಲರೂ ವಿಜಯನಗರದ ಕಟ್ಟಳೆಯಂತೆ ಸೀಮೆಗಳನ್ನು ಆಳುತ್ತ, ಸಾಮ್ರಾಟನೊಡನೆ ಸ್ನೇಹ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದೆಂದು ಶಾಸನ ಬರೆಸಿದನು. ತುಳುವರ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣಿಡುವಂತೆಯೂ, ಸೀಮೆಗಳ ಕರಕಂದಾಯ, ವಂತಿಗೆ ವಸೂಲು ಮಾಡುವಂತೆಯೂ ಬಾರ್ಕೂರು ಹೋಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಒಡೆಯನನ್ನು ನೇಮಿಸಿದನು.

ಒಂದು ದಿನ ಹೋಬಳಿಯ ಕಛೇರಿಯಲ್ಲಿ ಒಡೆಯ ಚಂದರಸನು ಸೀಮೆಗಳ ಲೆಕ್ಕಪಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಮೂಡುಬಿದಿರೆಯ ಚೌಟರಸನ ಲೆಕ್ಕಪಟ್ಟಿಗಳೂ ಬಂದಿದ್ದುವು. ಆಗಿನ ಜೈನರಾಯರಲ್ಲೆಲ್ಲ ಮೂಡುಬಿದಿರೆಯ ಚೌಟ ಅರಸನಾದ ಚಿನ್ನದೇವರಾಯನೇ ಗಣ್ಯನಾಗಿದ್ದನು ಅವನ ಸೀಮೆ ಏಳಿಗೆಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಜನ ನೆಮ್ಮದಿಯಂದಿತ್ತು. ಶಾಂತಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿತ್ತು. ಅವನು ವಿಜಯ ನಗರಕ್ಕೆ ಸಾವಿರ ಹೊನ್ನುಗಳ ಕಪ್ಪ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಚಂದರಸನು ಲೆಕ್ಕದೋಲೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, 'ಧರ್ಮ ಸಮ್ರಾಟ ಚಿನ್ನದೇವರಾಯ' ಎಂಬ ಒಪ್ಪವು ಅವನ ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕಿತು. ಈ ಚೌಟನ ಅಟ್ಟಹಾಸ ಹದ್ದು ಮೀರಿತು ಎಂದು ಕೋಪಗೊಂಡನು.

ಚಿನ್ನದೇವರಾಯ ಚೌಟನು ಹಾಗೆಯೇ. ಸೀಮೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ, ಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಟೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಮಂದಿ ಮಾರ್ಬಲಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಮಣೇಲ ಸಾವಿರ ಸೀಮೆಯ, ಪೊರಲ ದೇವಿಯ ಕೊಡೆ ಚೆಂಡುಗಳ ಪಾರುಪತ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ತನ್ನ ಕೈಗೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ಜಾತ್ರೆಗೆ ಬರುವಾಗ ಅರ್ಕುಳ ನಾನೂರಾಳರು, ಅಮ್ಮುಂಜೆ ಆರುನೂರಾಳರೂ ಕೂಡಿ ಮಣೇಲ ಪಟ್ಟಣಶೆಟ್ಟಿ ಸಹಿತ ಮಿಜಾರ ಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಾನ ಮರ್ಯಾದೆ, ತೋರಣಗಳಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಇದಿರುಗೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಕಟ್ಟು ಮಾಡಿದ. ಮಾಗಣೆಗಳ ಸೀಮೆ ಸಾಮ್ಯ ಮೊದಲಾಗಿ ಬಡ್ಡಿ ಸಿದ್ಧಾಯ ಮುಂತಾದುವುಗಳೆಲ್ಲ ತನ್ನ ಬೊಕ್ಕಸಕ್ಕೆ. ಆ ಸಾವಿರ ಕಂಬದ ಬಸದಿಗಾಗಿ ಜೈನ ಸೆಟ್ಟರು ಹಣವನ್ನು ನೀರಿನಂತೆ ಚೆಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಹಲವು ಬಗೆಗಳಿಂದ ಸೊಕ್ಕೇರಿದ

ಈ ಚೌಟನು ತಾನು ಸಾಮ್ರಾಟನೆಂದೇ ಬಗೆದಿದ್ದನು. ಅವರ ವಿರುದ್ಧ ಎದ್ದ ಕೆಲವರ ಅಸಮಾಧಾನಗಳು ಬಣ್ಣಗೊಂಡು ದೂರೊಕ್ಕಣೆಗಳು ವಿಜಯನಗರಕ್ಕೆ ಹರಿದುವು. ಮೊದಲೇ ಸಂಶಯ ತಾಳಿದ್ದ ಸಾಮ್ರಾಟನು ಚೌಟನ ನಿರಂಕುಶ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಕೆರಳಿ ಕೋಪಗೊಂಡನು. ಕೂಡಲೇ ಅವನನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದು ತರುವಂತೆ ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಸೋದರಳಿಯನನ್ನೇ ದಂಡಿನೊಡನೆ ಮೂಡುಬಿದಿರೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು.

ವಿಜಯನಗರದ ದಂಡು ಕೋಟೆಯ ಕಡೆಗೆ ಭರದಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದಿತು. 'ಜೈ ಕರ್ಣಾಟಕ ಸಾಮ್ರಾಟ' ಎಂಬ ಜಯಕಾರವು ಕೋಟೆಯ ಗೋಡೆಗಳಿಗೆ ಬಡಿದು ಮಾರ್ದನಿಗೊಟ್ಟಿತು. ಕನಲಿ ಬುಸುಗುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದ ತುಳುಪಡೆಯು ತಲೆತಗ್ಗಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಸಮ್ರಾಟನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸಾಮಂತನ ಸೈನ್ಯವು ಇದುರಿಸುವುದು ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ವಿರೋಧ. ಚೌಟನೂ ಪ್ರಧಾನಿಯೂ ಗಾಬರಿಗೊಂಡು ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲತ್ತ ನಡೆದರು. ನಾಲ್ಕು ಹೆಜ್ಜೆ ಹೋಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬಾರ್ಕೂರು ಹೋಬಳಿಯ ಚಂದರಸ ಒಡೆಯನೂ, ವಿಜಯನಗರದ ಸೇನಾಧಿಪತಿಯೂ ಅವರನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಿದರು. ಚೌಟನು ಹೌಹಾರಿದನು. ಮುದಿ ಪ್ರಧಾನಿಯ ತಲೆ ಮೇಲೆ ಆಗಸವೇ ಬಿರಿದು ಬಿದ್ದಂತಾಯಿತು. ಹೇಗೂ ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡು 'ಸ್ವಾಮೀ! ಸ್ವಲ್ಪ ಶಾಂತರಾಗಬೇಕು. ಹಿಂದು ಮುಂದನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿ ದಯೆದೋರಬೇಕು' ಎಂದು ದೈನ್ಯದಿಂದ ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ಎಷ್ಟು ಬೇಡಿಕೊಂಡರೂ ಸೇನಾಧಿಪತಿಗೆ ದಯೆ ಹುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ವರಾತ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಉಪಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಚೌಟನು, ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ, ಉಟ್ಟಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲೇ ಹೊರಟನು. 'ಏನು ಕೆಡುಗಾಲ ಬಂತಪ್ಪಾ' ಎನ್ನುತ್ತಾ ಆ ನಂಬಿಕೆಯ ಮುದುಕನೂ ತನ್ನೊಡೆಯನ ಹಿಂದೆಯೇ ನಡೆದನು. ಸೇನೆಯು ರಣವಾದ್ಯದೊಡನೆ ಶಿಸ್ತಿನಿಂದ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುತ್ತಾ ಮುನ್ನಡೆಯಿತು. ಅರಮನೆಯ ಆಳುಗಳೆಲ್ಲ ಬಾಯಿ ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸೇನಾಧಿಪತಿಯು ಬಂದಿಗಳೊಡನೆ ಸೀಮೆಯ ಗಡಿಯನ್ನು ದಾಟಿದನು. ಪಯಣವು ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿತು. ಪಯಣದಿಂದ ದಣಿದಿದ್ದ ಸೇನಾಧಿಪನು ಚೌಟನನ್ನೂ, ಪ್ರಧಾನಿಯನ್ನೂ ನೆಟ್ಟಗೆ ಸೆರೆಮನೆಯೊಳಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿ ಮನೆಯನ್ನು ಸೇರಿದನು.

ದುರ್ದೈವಿಯಾದ ಚೌಟರಾಯನೂ, ಅವನ ಪ್ರಧಾನಿಯೂ ಸೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸೊರಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಾಮ್ರಾಟನಿಗೆ ಅವರ ಸುದ್ದಿ ಮರೆತೇ ಹೋಗಿದ್ದಿತು. ದಿನದ ಮೇಲೆ ದಿನ ಉರುಳಿತು. ಒಂದು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿತು. ದಸರೆ ಬಂತು. ನಾಡಹಬ್ಬವೆಂದು ನಾಡೆಲ್ಲ ನಲಿಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಅರಮನೆಯು ಬಣ್ಣ ಬೆಡಗುಗಳಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ವಿಜಯ ದಶಮಿಯ ದಿನ ಸಾಮ್ರಾಟನ ಒಡ್ಡೋಲಗ. ಪಟ್ಟೆದಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ರತ್ನದ ಹಿಡಿಯ ಪಟ್ಟದ ಕತ್ತಿಯು ಒಪ್ಪುತ್ತಿತ್ತು. ಮುಖವು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ತೇಜಃ ಪುಂಜವಾಗಿದ್ದಿತು. ತೆಲುಗ, ತಿರುಕೊಂಕಣ, ಕೊಂಗ, ತಿಗುಳ, ಕೊಡಗ, ತುಳುವ ಸಾಮಂತರು ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಜರು ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದರು.

ತುಳುವ ಸಾಮಂತರಲ್ಲಿ ಮೂಡುಬಿದಿರೆಯ ಚೌಟನು ಇಲ್ಲದಿದ್ದುದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಸಮ್ರಾಟನು ಕೋಪಗೊಂಡು 'ಚೌಟನೆಲ್ಲಿ!' ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಮಹಾಪ್ರಧಾನಿಯು ಅವನನ್ನು ಸೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಂಡನು. ಕೂಡಲೇ, ಕರೆತರುವಂತೆ ಅಪ್ಪಣೆಯಾಯಿತು. ರಾಜದೂತರು ಚೌಟನನ್ನು, ಅವನ ಪ್ರಧಾನಿಯನ್ನೂ ತಂದು ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು. ಇಬ್ಬರೂ ಅಡ್ಡಬಿದ್ದು ಕೈಮುಗಿದು ನಿಂತರು. ಸಾಮ್ರಾಟನು ಒಮ್ಮೆ ಅತ್ತ ಕಣ್ಣು ಹರಿಯಿಸಿದನು. ಮುಖವು ಕೆಂಪೇರಿತು. ಚೌಟನಿಗೆ ನಡುಕ ಹತ್ತಿತು. ದಿಕ್ಕೇ ತೋರದಾಯಿತು. ಅನುಭವಶಾಲಿಯಾದ ತನ್ನ ಪ್ರಧಾನಿಯು ಏನಾದರೊಂದು ಉಪಾಯ ಕಂಡುಹಿಡಿಯದಿರಲಾರನೆಂದು ಅವನನ್ನೇ ನಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಪ್ರಧಾನಿಯಾದರೋ ಒಡೆಯನನ್ನು ವಿಪತ್ತಿನಿಂದ ಹೇಗೆ ಪಾರುಗೊಳಿಸಲಿ ಎಂಬ ಚಿಂತೆಯಿಂದ ನೆಲಕ್ಕಿಳಿದು ಹೋಗಿದ್ದನು.

ಸಾಮ್ರಾಟನು ಗಂಭೀರವಾಣಿಯಿಂದ 'ಎಲವೋ ಚೌಟ! ಸಾವಿರ ಹೆಸರುಗಳಿದ್ದರೂ ನೀನು ನಮ್ಮ ಬಿರುದನ್ನೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವುದು ನಿನ್ನ ಸೊಕ್ಕಲ್ಲವೇ?' ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು.

ಚೌಟ–ಜೀಯಾ! ಜೈನ ಅರಸರಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯನಾದೊಬ್ಬನನ್ನು ಧರ್ಮದರ್ಶಿಯನ್ನಾಗಿ ಜೈನಗುರುಗಳು ನೇಮಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯಿದೆ. ಆ ಧರ್ಮದರ್ಶಿಯನ್ನು ಧರ್ಮಸಮ್ರಾಜನೆಂದು ಕರೆಯುವ ರೂಢಿ ಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ಬಂದಿದೆ. ಅದೇ ಮೇರೆಗೆ ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಧರ್ಮಸಮ್ರಾಜನೆಂದು ಕರೆಯುವರು. ಅದು ಬರೇ ಧರ್ಮಸಂಬಂಧ ಸೂಚಕವಾದ ಹೆಸರಲ್ಲದೆ ರಾಜಕೀಯ ಅರ್ಥವುಳ್ಳದಲ್ಲ. ಚಿನ್ನ ದೇವರಾಯ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ನನ್ನ ಹೆತ್ತವರಿಟ್ಟರು. ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವರು ಆ ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟರೋ ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು. ನನ್ನ ಜನನದ ಪೂರ್ವದಿಂದಲೇ ಇರುವ ಈ ವೃದ್ಧನು ತಿಳಿದಿರುವನೋ ಏನೋ. ಆದರೆ ಮನೋವಾಕ್ಕಾಯಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಸಾಮ್ರಾಟರಿಗೆ ಎರಡೆಣಿಸಿದವನಲ್ಲ ಎಂದನು.

ಆಗ ವೃದ್ಧ ಮಂತ್ರಿಯು ಈ ನನ್ನೊಡೆಯನ ತಾಯಿ ಆಳಿದ ಪದುಮಾಲಾ ದೇವಮ್ಮಣ್ಣಿಯವರು. ತಂದೆ ವರದಪ್ಪರಸರು. ಅಮ್ಮಣ್ಣಿಯವರಿಗೆ ಹದಿನೆಂಟು ಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳು. ಈ ರಾಯರೇ ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಮಗು. ಆ ಹದಿನೆಂಟು ಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿರುವುದು ಇದೊಂದೇ ಮಗು. ಚೊಚ್ಚಲ ಕೂಸು ಹುಟ್ಟಿದಾಗ, ಮುದ್ದಿನಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಬಿರ್ಮಣಶೇಖ ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟರು. ಒಂದು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಅದು ತೀರಿ ಹೋಯಿತು. ಎರಡನೆಯ ಕೂಸು ಹುಟ್ಟಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ಹಮ್ಮಣಶೇಖ ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟರು. ಅದೂ ಹೆಚ್ಚು ದಿನ ಬದುಕಲಿಲ್ಲ. ಮೂರನೆಯ ಮಗು ಹುಟ್ಟಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ಮಾರಣ್ಣಶೇಖ ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟರು. ಅದೂ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ವಾರದೊಳಗೇ ಸತ್ತಿತು. ಮಹಾಪ್ರಭು! ಹೀಗೆ ಹದಿನೇಳು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದುವು. ಹದಿನೇಳು ಹೆಸರಿಟ್ಟರು. ಹದಿನೇಳೂ ಹೆಸರಳಿದು ಹೋದವು. ಒಂದೂ ಬಾಳಲಿಲ್ಲ. ಅರಸರೂ ಅಮ್ಮಣ್ಣಿಯವರೂ ಅತ್ತು ಕರೆದು ಗೋಳಾಡಿದರು. ಇದ್ದ

ದೈವದೇವರುಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಹರಕೆ ಹೊತ್ತರು.

ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ಕಳೆಯಲು ದೇವರು ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟ. ಈ ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಮಗು ಹುಟ್ಟಿತು. ಸಾಮ್ರಾಟರು ಈ ರತ್ನ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನೇರಿದ ಶುಭಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದರ ಜನನವಾಯಿತು. ಕನ್ನಡದ ಮಹಾಮಂಡಲೇಶ್ವರರು ಪಟ್ಟವೇರುವ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಮಗುವಿಗೆ ಯಾವ ದಿಟ್ಟಿಬಿಸವೂ ಸೋಂಕದೆಂದು ಅವರು ನಂಬಿದರು. ಮಗುವಿನ ರಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಮಹಾಪ್ರಭುಗಳ ಪುಣ್ಯನಾಮವನ್ನೇ ಇಡಬೇಕೆಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡರು. ಹಾಗೆಯೇ ಹೆಸರಿಡುವ ದಿನವೂ ಬಂತು. 'ಯಾವ ಹೆಸರಿಡುವ' ಎಂದು ರಾಣಿಯವರು ಅರಸರನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ನಾನು ಅಲ್ಲೆ ಬಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದೆ.

ನಮ್ಮ ಸಾಮ್ರಾಟರು ಪಟ್ಟವೇರಿ ಕನ್ನಡದ ನೆಲಕೆಲ್ಲ ದೊರೆಯೆನಿಸಿದ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲೇ ಈ ಮಗು ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿತ್ತಾದ ಕಾರಣ, ಇದಕ್ಕೆ ಅವರ ಪುಣ್ಯನಾಮವನ್ನೇ ಇಡೋಣ' ಎಂದು ಅರಸರು ಹೇಳಿದರು. ಹಾಗಾದರೆ 'ಚಿನ್ನದೇವರಾಯ' ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನಿಡುವುದಲ್ಲವೇ ಪ್ರಧಾನಿಗಳೇ ಎಂದು ಅರಸರು ಕೇಳಿದರು. 'ಹೌದೌದು. ದೇವರ ಹೆಸರೇ ಬಾಳುವ ಹೆಸರು' ಎಂದು ಕೈಮುಗಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಸಾಗುವ ಈ ಸ್ವಾರಸ್ಯಪೂರ್ಣವಾದ ಐತಿಹ್ಯವು ಚಿನ್ನದೇವರಾಯನ ಕಾಲದ ಚೌಟರಸರ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ರಾಜರುಗಳು ಬಲಿಷ್ಟ ರಾಜಮನೆತನಗಳಿಂದ ಬ್ರಿಟಿಷರಿಂದ ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಪಾಡು, ಆ ಕಾಲದ ಪ್ರಭುತ್ವ ಹಿಂಸೆ, ಆಡಂಬರ ಅಮಾನವೀಯತೆಗಳನ್ನು ಈ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ದಾಖಲಿಸುತ್ತವೆ. ತುಳುನಾಡಿನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಪುನರ್‌ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಮಹತ್ವದ ಆಕರಗಳಾಗಬಲ್ಲುವು. ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ತುಳುನಾಡಿನ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳು ಬಂದರುಗಳಾಗಿದ್ದ ಉಲ್ಲೇಖ ಐತಿಹ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತವೆ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿರುವ ತುಳುನಾಡಿನ ಆ ಕಾಲದ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಇಂತಹ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ದಾಖಲಿಸಿವೆ.

ಕುಂಬಳೆಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಇರುವ ಅಂತಹ ಒಂದು ಐತಿಹ್ಯ ಹೀಗಿದೆ. 'ಮೈಸೂರಿನ ಹುಲಿ'ಯೆನಿಸಿದ್ದ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನು ಪಟ್ಟವೇರಿ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಅರಸುತನವನ್ನು ಆಗತಾನೆ ಆರಂಭಿಸಿದ್ದನು. ಆಗ ಕುಂಬಳೆ ಪೇಟೆಯು ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಹೆಸರು ಪಡೆದಿತ್ತು. ಕುಂಬಳೆ ಮತ್ತು ಸಿರಿಯ ಹೊಳೆಗಳ ಅಳಿವೆಬಾಗಿಲು ಹಡಗುಗಳ ಎಡೆಯಾಟಕ್ಕೆ ಸದಾ ತೆರೆದಿತ್ತು. ವಿದೇಶಿಯರು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ವ್ಯಾಪಾರ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಕ್ಕಿ, ಅಡಿಕೆ, ಕರಿಮೆಣಸು, ಏಲಕ್ಕಿ, ದಾಲಚೀನಿ, ಗಂಧ ಮೊದಲಾದ ಸರಕುಗಳು ಇಲ್ಲಿಂದ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ರಫ್ತಾಗುತ್ತಿದ್ದುವು. ಫರಂಗಿ ಜನರನ್ನು ಹದ್ದಿನಲ್ಲಿಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಟಿಪ್ಪುಸುಲ್ತಾನನು ಕುಂಬಳೆ ಮತ್ತು ಸಿರಿಯ ಕೋಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಲವಾದ ಫೌಜನ್ನು ಇರಿಸಿದ್ದನು. ಸುಂಕ ವಸೂಲಿಗಾಗಿ ಕೊತ್ವಾಲ ಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ತೆರೆದಿದ್ದನು. ಕುಂಬಳೆ ಸೀಮೆಯ ಬಹುಭಾಗವನ್ನು ಕಬಳಿಸಿಕೊಂಡು ಅರಸನು ಕೊಡಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಶುಲ್ಕವನ್ನು ಏರಿಸಿದ್ದನು. ಅದರ ಮೇಲಿನ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ

ಅರಸನು ಆಗಾಗ ದಂಗೆಯೆಬ್ಬಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಘಟ್ಟದ ಮೇಲಿನಿಂದ ಕೊಡಗಿನ ಕಾಟಕಾಯಿ ಇಳಿದು ಬಂದು ವಿಟ್ಲ, ಕುಂಬಳೆ ಪೇಟೆಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳೆಯಿಟ್ಟು ಸೂರೆ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ತೆಂಕಲಲ್ಲಿ ನೀಲೇಶ್ವರ ಅರಸನು ನಾಯಿಮಾರರ ಗುಲ್ಲೆಬ್ಬಿಸಿ ಹಲ್ಲೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಸರಕಾರವಿನ್ನೂ ಬೇರುಗೊಳ್ಳದೆ ಎಳಕವಾಗಿಯೇ ಇತ್ತು. ಇಂಥ ಇರುಕಿನ ಎಡೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಎದೆಗಾರರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಗುರಿಗೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ, ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರಿಗೆ ಲಾಭ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ, ಅದೊಂದು ಅನುಕೂಲ ಸಂಧಿಯೇ ಆಗಿತ್ತು.

ಆಗ ಕುಂಬಳೆ ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ನರಸಯ್ಯ ನಾಯಕನು ದೊಡ್ಡ ಸಾಹುಕಾರ. ಹೊಳೆಯ ದಡದಲ್ಲಿ ಅವನ ಭಾರಿ ಭಂಡಸಾಲೆ. ಯಾವಾಗ ನೋಡಿದರೂ ವ್ಯಾಪಾರದ ತರಾತುರಿ. ಜತೆಗೆ ಅವನು ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಸರಬರಾಯಿ ಮಾಡುವಾತ. ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಸರಬರಾಯಿ ಮಾಡುವುದು ಬಹು ಲಾಭಕರವಾಗಿದ್ದರೂ ಸಾಧಾರಣದ ಜನರು ಅದಕ್ಕೆ ಕೈಯಿಕ್ಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಳ್ಳೆದೆಯವರಿಗೆ ಅದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಸಿಪಾಯಿಗಳೇ ಅಂಥ ಸಾಹುಕಾರರನ್ನು ಸುಲಿಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಾಹುಕಾರರನ್ನು ಹಿಡಿದು 'ಲಾಕ್ ರೂಪ್ಯಾ ದೇನಾ ನಹಿತರ್ ನರ್ಸಪ್ಪ ಬೋಲ್ನಾ' ಎಂಬುದೇ ಅವರ ಸುಲಿಗೆಯ ಧಾಟಿಯಾಗಿತ್ತು. ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲವೆ ನರಸಯ್ಯನಾಯಕನ ಹವಾಲೆ ಕೊಡಬೇಕು ನರಸಯ್ಯ ಹೇಗೋ ತನ್ನ ಯುಕ್ತಿ ಚಾತುರ್ಯಗಳಿಂದ ಆ ಒರಟು ಸಿಪಾಯಿಗಳೊಡನೆ ಒಗ್ಗಿಕೊಂಡು ಹರದನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕುಂಬಳೆ ಕೋಟೆಯ ಫೌಜಿನಲ್ಲಿ ಮಹಮ್ಮದ್ ಸೂಫಿ ಎಂಬವನು ಫೌಜುದಾರನಾಗಿದ್ದನು. ಕಂಡವರೊಡನೆ ಕಡಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಅವನ ಕಸುಬು. ಹಣ ಕೈಗೆ ಬಿದ್ದ ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟವನ ಗುರುತರಿಯನು. ಮೂಗಿನ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟು, ಕೊಟ್ಟವನೆಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಕೇಳಿಬಿಟ್ಟನೆಂದರೆ ಕೋಪದಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಪೂರೈಸಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದುದರಿಂದ ಯಾರೂ ಅವನ ಉಸಾಬರಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಜನರ ಸಾಲವನ್ನು ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ನರಸಯ್ಯನ ಹತ್ತಿರ ಮಾತ್ರ ಅವನ ಬೇಳೆ ಬೇಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಡಕೇಳಬೇಕು, ಕೇಳಬೇಕು ಅಂತ ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಅವನ ಬಳಿ ಹೋಗಿದ್ದರೂ ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಅವನಿಗೆ ಬಾಯೇ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬೇರಾವುದೋ ಮಾತೆತ್ತಿ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಆಸೆ ಬಿಡದು. ಚಟ ಕೇಳದು. ಒಂದು ದಿನ ಸಿಗ್ಗನ್ನೆಲ್ಲ ಬದಿಗಿಟ್ಟು ಹೇಗಾದರೂ ಭಂಡಸಾಲೆಗೆ ಹೋಗಿ ನರಸಯ್ಯನನ್ನು ಕಂಡನು.

– ನೋಡ್ರಿ, ಸಾಹುಕಾರ್ರೆ! ಈ ಸಿಪಾಯಿಗಳು ಎಂದರೆ ಬರೀ ಪೋಕ್ರಿ ಜನ. ಬಂದೋಬಸ್ತ್ ಇಲ್ಲದಿದ್ರೆ ಸಂಕಲೆ ಬಿಟ್ಟ ನಾಯಿಗಳ ಹಾಂಗೆ ಕಂಡವರ ಮೇಲೆ ಬೀಳ್ತವೆ. ನಿಮ್ಮ ತಂಟೆಗೆ ಯಾರೂ ಬಾರದ ಹಾಂಗೆ ನಾನು ಬಹಳ ನಿಗಾ ಇಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ; ನೋಡಿ. ನೀವು ನಮ್ಮ ದೋಸ್ತ್ ಎಂದಾದ ಮೇಲೆ ಸುಮ್ಮಗಿರೋಕೆ

ಆಗ್ತದೋ ಹೇಳಿ. ಈಗ – ನೋಡಿ ನಾಯಕ್ರೆ – ಒಂದು ಜರೂರು ಕೆಲ್ಸದ ಮೇಲೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ನಮ್ಮ ಮರ್ಯಾದೆ ಉಳಿಸೋದು ತಮ್ಮ ಕೈಲಿ ಐತೆ ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಏನಂತ ಜರೂರು ಎಂದು ಸರಸಯ್ಯ ಕೇಳಿದ.

ಅದಕ್ಕೆ ಸೂಫಿಯು ನೋಡೀಂದ್ರೆ – ನಾನು ನಗರ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಒಬ್ಬ ನವಾಯಿತನ ಹತ್ರ ನನ್ನ ಆಸ್ತಿ ಅಡವಿನ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಸಾವಿರ ವರಹ ಸಾಲ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಚವಲ ಬಡ್ಡಿ ಪ್ರಕಾರ ಬಡ್ಡಿ ಕೊಡುತ್ತಾ ಇದ್ದೆ. ಈಗ ಅವನು ಚಕ್ರ ಬಡ್ಡಿ ಸಿಗಬೇಕು; ಇಲ್ಲದಿದ್ರೆ ಕಡ ವಜಾವಟು ಮಾಡಬೇಕು ಅಂತ ವರಾತ ಮಾಡ್ತಾನೆ. ಏನು ಸಮಾಜಾಯಿಸಿ ಹೇಳಿದರೂ ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಚಕ್ರ ಬಡ್ಡಿ ಕೊಟ್ರೆ ಮನೆ ಉಳ್ದಾತಾ ಸಾಹುಕಾರ್ರೆ, ನೀವೇ ಹೇಳಿ. ಎಲ್ಲಾದ್ರೂ ಸುಲ್ತಾನರ ಕಿವಿಗೆ ಈ ಸಂಗ್ತಿ ಬಿತ್ತೂಂದ್ರೆ ನನ್ ಚಾಕ್ರಿನೇ ಬರಖಾಸ್ತು ಮಾಡ್ಬಿಟ್ಟಾರು. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಸಾಹುಕಾರ್ರೆ – ಎಷ್ಟೆಂದರೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಸಾಲ. ಇವತ್ತಲ್ಲದಿದ್ರೆ ನಾಳೆಯಾದ್ರು ತೀರಿಸಬೇಕಾದ್ದು, ಇನ್ನೊಬ್ರ ರುಣದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಸಾಯೋದು ನಮ್ಮಂಥವರ ಮರ್ಜಿಯಲ್ಲ. ಹೇಂಗಾದ್ರು ಅದನ್ನೊಮ್ಮೆ ಫೈಸಲ್ ಮಾಡಿಬಿಡಬೇಕು ಅಂತ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಅದೇ ಆಸ್ತಿ ನಿಮಗೆ ಅಡವು ಬರೀತೇನೆ. ಆದರೆ ಚವಲ ಬಡ್ಡಿಗೇ ನಿಂತು ಉಪಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು.

ನರಸಯ್ಯ ನೆಪ ಹೇಳಿ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ. ಫೌಜುದಾರನು ನಿರಾಶೆಗೊಂಡು, ಸಿಟ್ಟನ್ನು ನುಂಗಿಕೊಂಡು ನಡೆದೇ ಬಿಟ್ಟನು. ಮರುದಿನ ನರಸಯ್ಯನನ್ನು ಕೋಟೆಗೆ ಕರೆಸಿ ಜಬರದಸ್ತಿಗಿಳಿದನು. ಸಿಪಾಯಿಗಳ ಮೂಲಕ ನರಸಯ್ಯನನ್ನು ಮೂರ್ಛೆ ಹೋಗುವಂತೆ ಬಡಿಯಿಸಿದನು.

ಆಗ ನರಸಯ್ಯ ನಾಯಕನ ಮಗ ರಾಯಪ್ಪನಾಯಕ (ದೊಡ್ಡ ರಾಯಪ್ಪನಾಯಕ) ನಿಗೆ ತುಂಬು ಜವ್ವನ. ಉಕ್ಕುವ ಹುಮ್ಮಸ್ಸು. ಅವನು ಸೇನೆ ಸರಬರಾಯಿಗಾಗಿ ದೇಕಲ ಕೋಟೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದನು. ಆ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನು ಕೋಪದಿಂದ ಬೆಂಕಿಯಾದನು. ತನ್ನ ತಂದೆಗಾದ ಈ ಕರಾಳ ಹಿಂಸೆ, ಅನ್ಯಾಯ, ಅವಮಾನಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರತೀಕಾರ ಮಾಡದೆ ಊರಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂದು ಆಣೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡನು. ನೆಟ್ಟಗೆ ದೇಕಲ ಕೋಟೆಯ ಅಸೋಫ ನರಸಪ್ಪಯ್ಯನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ತನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ತೋಡಿಕೊಂಡನು.

ರಾಯಪ್ಪನೂ ನರಸಪ್ಪಯ್ಯನೂ ಎಳವೆಯ ಗೆಳೆಯರು. ನರಸಪ್ಪಯ್ಯನು ನ್ಯಾಯಪರವೂ ದಯಾಳುಗಳೂ ಆಗಿದ್ದನು. ಗೆಳೆಯನ ದುಃಖವನ್ನು ಕಂಡು ಮರುಗಿದನು. ಮಹಮ್ಮದ್ ಸೂಫಿಯ ನೀಚತನವನ್ನು ಅವನು ಮೊದಲೇ ತಿಳಿದಿದ್ದನು. ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿ ಎಚ್ಚರಿಸಿಯೂ ಇದ್ದನು. ಈಗ ನರಸಯ್ಯನ ಮೇಲೆ ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ನಡೆಸಿದ ಅತ್ಯಾಚಾರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಶಾಸ್ತಿ ಮಾಡಿಸುವುದೇ ಯೋಗ್ಯವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ರಾಯಪ್ಪನಿಗೆ ಸಾರಥಿಯಾಗಿ ನಿಂತನು.

ರಾಯಪ್ಪನೂ ನರಸಪ್ಪಯ್ಯನೂ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ದಿವಾನ ಪೂರ್ಣಯ್ಯನ

ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದರು. ರಾಯಪ್ಪನು, ಫೌಜುದಾರನು ತನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಡಿ ಚಿತ್ರಹಿಂಸೆಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸಿದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಮನಕರಗುವಂತೆ ಅರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ನರಸಪ್ಪಯ್ಯನೂ ಅವನ ನೀಚತ್ವವನ್ನೆಲ್ಲ ವಿವರಿಸಿದನು. ದಿವಾನರು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ಕೇಳಿ, ರಾಯಪ್ಪನಿಂದ ಹುಜೂರಿಗೆ ಫಿರ್ಯಾದಿ ಬರೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಸುಲ್ತಾನನ ಭೇಟಿಗೆ ಕಾದಿರುವಂತೆ ಹೇಳಿದನು.

ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನನ ಭೇಟಿಯು ಸುಲಭ ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ರಾಯಪ್ಪನು ಹಲವು ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ಕಾದು ಕಾದು ಬೇಸತ್ತು ಕೊನೆಗೊಂದು ಉಪಾಯ ಮಾಡಿದನು. ಸುಲ್ತಾನನು ದಿನಾಲೂ ಹೋಗಿ ಬರುವ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿ ಧರ್ಮ ಕೊಡಸಹತ್ತಿದನು. ಬಡಬಗ್ಗರು ಧರ್ಮವನ್ನು ಕೊಂಡು ಹಿಂಡು ಹಿಂಡಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದು ದಿನ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನರು ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಇಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಧರ್ಮ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವುದು ಯಾರೆಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದನು. ಆಗ ದಿವಾನನು 'ಕುಂಬಳೆಯ ರಾಯಪ್ಪ ನಾಯಕನು ಖಾವಿಂದರ ಭೇಟಿಗಾಗಿ ಅರ್ಜಿ ಬರೆದುಕೊಂಡು ಕಾದಿರುವನು. ಅವನೇ ಆ ಧರ್ಮ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವನಂತೆ' ಎಂದನು. 'ಓಹೋ! ನಾಳೆಯ ದರ್ಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾಗಲು ಹುಕುಮ್ ಕೊಡಿಸಿ' ಎಂದು ಸುಲ್ತಾನನು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಟ್ಟನು.

ದರಿಯಾ ದೌಲತ್ ಬಾಗಿನ ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರವಾದ ಮಹಲಿನಲ್ಲಿ ಟಿಪ್ಪುಸುಲ್ತಾನನ ವೈಭವ ಪೂರ್ಣವಾದ ದರ್ಬಾರು. ರಾಯಪ್ಪ ನಾಯಕನು ಮುಂದೆ ಬಂದು ಕೈಮುಗಿದು ನಿಂತನು. ಮುತ್ಸದ್ದಿಯ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಲು, ಮುತ್ಸದ್ದಿಯು ರಾಯಪ್ಪನ ಫಿರ್ಯಾದನ್ನು ಓದಿ ಹೇಳಿದನು. ನ್ಯಾಯ ತತ್ಪರನಾದ ಸುಲ್ತಾನನು ಫೌಜುದಾರನ ಹೇಯ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಕೆರಳಿ ಕೆಂಡವಾದನು. ರಾಯಪ್ಪನು ಅಚ್ಚಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮಹಮ್ಮದ್ ಸೂಫಿಯ ಅನ್ಯಾಯ ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳನ್ನು, ಒಕ್ಕಣಿಸಿ ಕಲ್ಲೆದೆಯೂ ಕರಗುವಂತೆ ಆ ಚಿತ್ರಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿದನು. ನರಸಪ್ಪಯ್ಯನು ತಾನು ಶೇಖರಿಸಿದ್ದ ದಾಖಲೆ ರುಜುವಾತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹಾಜರುಪಡಿಸಿದನು. ದಿವಾನನು ಅಂಥ ಪ್ರಜಾಕಂಟಕವನ್ನು ಕಠಿಣವಾಗಿ ದಂಡಿಸುವುದೇ ನ್ಯಾಯವೆಂದನು. ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಫೌಜುದಾರನ ಅಪರಾಧವು ಅಕ್ಷಮ್ಯವೆಂದು ಖಚಿತವಾಯಿತು. ಕೂಡಲೆ ಅವನ ಬದಲಿಗೆ ಒಬ್ಬ ದೇಶಸ್ಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಮೊಕ್ರೂರು ಮಾಡಿ, ಆ ಧೂರ್ತನನ್ನು ಬರ್ತರಫಂ ಮಾಡುವ ಹುಕುಮನ್ನು ಮುದ್ದಾಂ ರವಾನಿಸಿದನು.

ಎರಡೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಮ್ಮದ್ ಸೂಫಿಯು ಬಂದಿಖಾನೆಯನ್ನು ಸೇರಿದನು. ಅವನ ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಜಪ್ತಿ ಮಾಡಿಸಿ ಸರಕಾರದ ವಶಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಅವನು ದಾರುಣ ಸಂಕಟದಿಂದ ಕತ್ತಲೆ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಳೆಯು ಹತ್ತಿದನು. ರಾಯಪ್ಪನಾಯಕನು ಹೀಗೆ ತೊಟ್ಟ ಭಾಷೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಮರಳಿದನು. ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ತಂದೆಗೆ ನಡೆದ ಸಂಗತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಬೇಕಲ ರಾಮ ನಾಯಕರು ಸೊಗಸಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ ಈ ಐತಿಹ್ಯ ತುಳುನಾಡಿನ ಆ ಕಾಲದ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು

ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.

ಬಡತನದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಸಿಪಾಯಿಯಾಗಿ ಸೇರಿ ಬಿದನೂರ ದೊರೆಯಾದ ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿ ಹೈದರಾಲಿಯ ಕುರಿತ ಐತಿಹ್ಯವು ತನ್ನ ವಿವರಣೆಯೊಳಗಡೆ ಆ ಕಾಲದ ತುಳುನಾಡಿನ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿಟ್ಟಿದೆ. ಹೈದರನ ತಂದೆ ಪತ್ತೆ ಮಹಮ್ಮದನು ಕೋಲಾರದಲ್ಲಿ ಫೌಜುದಾರನಾಗಿದ್ದನು. ಬೂದಿಕೋಟೆ ಅವನ ಜಹಗೀರಾಗಿತ್ತು. ಈ ಜಹಗೀರಿನಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಶ. 1721ರಲ್ಲಿ ಹೈದರನು ಜನಿಸಿದನು. ಮಗುವಿಗೆ ಎಂಟು ವರ್ಷವಾಗುವಾಗ ತಂದೆಯು ತೀರಿಹೋದನು. ಮಕ್ಕಳ ರಕ್ಷಣೆಯ ಭಾರವು ತಾಯಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿತ್ತು. ಗಂಡನ ಸಾಲವನ್ನೂ ಅವಳೇ ತೀರಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ದೊಡ್ಡ ಬಳ್ಳಾಪುರದ ಜಹಗೀರುದಾರ ಅಬ್ಬಾಸ್ ಖಾನನು ತನಗೆ ಬರಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ತಗಾದೆ ಮಾಡಿದ. ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳಾದ ಹೈದರನನ್ನೂ ಅವನ ಅಣ್ಣನನ್ನೂ ಹಿಡಿದು ಒಂದು ನಗಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಮೇಲೆ ನಗಾರಿಯನ್ನು ಬಡಿಸಿದ. ಈ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ ಆ ಬಡವೆ ಮೈಸೂರು ರಾಯನಿಂದ ಹಣವನ್ನು ಪಡೆದು ಸಾಲವನ್ನು ತೀರಿಸಿದಳು. ಬಳಿಕ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತಳು. ಹೈದರನು ದೊಡ್ಡವನಾದಮೇಲೆ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸೈನಿಕವಾಗಿ ಸೇರಿದನು.

ಶೂರನಾದ ಹೈದರನು ಹಲವು ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತೋಳ್ಬಲವನ್ನು ತೋರಿಸಿ 50 ಕುದುರೆ, 200 ಕಾಲಾಳ ಸುಭೇದಾರನಾದನು. ಡಿಂಡಿಗಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಫೌಜುದಾರನಾದನು. ಮೈಸೂರು ದಂಗೆಯನ್ನು ಅಡಗಿಸಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಕೋಟೆಯ ಜಹಗೀರಿಯನ್ನು ಪಡೆದನು. ಮರಾಠರ ದಂಡನ್ನು ಹಿಂದೆಗೆಯಿಸಿ ಬಹದೂರ್ ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನೂ, ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ನವಪತ್ತು, ತಾಸಿಂ ಮರ್ಯಾದೆಗಳನ್ನೂ ಪಡೆದನು. ಬಳಿಕ ನವಾಬನಾಗಿ ಹೈದರಾಲಿ ಖಾನ್ ಬಹದೂರ್ ಎನಿಸಿದನು.

ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬಿದನೂರು ಸಂಸ್ಥಾನವನ್ನು ಬೂದಿ ಬಸವಪ್ಪ ನಾಯಕನ ರಾಣಿ ವೀರಮ್ಮಾಜಿಯು ಆಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಚನ್ನ ಬಸಪ್ಪನೆಂಬವನನ್ನು ದತ್ತಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಳು. ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಅವನ ಮೇಲೆ ವಿರೋಧವುಂಟಾಯಿತು. ಅವಳು ಅವನನ್ನು ಮೋಸದಿಂದ ಕೊಲ್ಲಿಸಿಬಿಟ್ಟಳು. ಆ ಮೇಲೆ ಸೋಮಶೇಖರನೆಂಬ ಇನ್ನೊಬ್ಬನನ್ನು ದತ್ತಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಳು. ಅವನಿಗೂ ಅವಳೊಡನೆ ಸರಿಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಚಿತ್ರದುರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಹೈದರಾಲಿಗೆ ದೂರುಕೊಟ್ಟನು. ರಾಜ್ಯ ಕಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಅವನಿಗೆ ಇದೊಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ನಿಮಿತ್ತವಾಯಿತು. ಆಗ ಹೈದರನು ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ರಾಯಸ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಆ ಧೀರ ತಾನು ಬಿದನೂರ ರಾಣಿ. ತಾನು ಯಾರ ಅಪ್ಪಣೆಯಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲ. ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದಳು. ಬಿದನೂರಿಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆಯಿಕ್ಕಲು ಹೈದರನಿಗೆ ಇದೇ ನೆವವಾಯಿತು.

ಬಿದನೂರನ್ನು ಹೊಕ್ಕುವುದು ಸುಲಭವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ನಗರದ ಸುತ್ತಲೂ

ಏಳು ಸುತ್ತಿನ ಕೋಟೆಯಿತ್ತು. ಕೋಟೆಯ ಸುತ್ತಲೂ ಕಡಿದಾದ ಬೆಟ್ಟಗಳೂ ದಟ್ಟವಾದ ಕಾಡುಗಳೂ ದಾರಿಕಟ್ಟಿದ್ದುವು. ಎಲ್ಲಿಯೂ ದಾರಿಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಬೆಟ್ಟಗಳ ಮೇಲೆಲ್ಲ ಬತ್ತೇರಿಗಳಿದ್ದುವು.

ಹೈದರನಿಗಾದರೂ ಬಿದನೂರನ್ನು ನುಗ್ಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ವೀರಮ್ಮಾಜಿಯ ವಿರೋಧಿಗಳು ಅವನಿಗೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು. ಕಳ್ಳದಾರಿಗಳಿಂದ ಒಳನುಗ್ಗಿ ಪಟ್ಟಣದ ಹೊರ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ದಂಡಿಳಿಸಿದನು. ವೀರಮ್ಮಾಜಿಯು ಅರಮನೆಯಿಂದ ತಲೆತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಓಡಿ ಹೋಗಿದ್ದಳು. ಹೈದರನು ಅವಳನ್ನು ಹಿಡಿಸಿ ಪಾಳಯಕ್ಕೆ ತರಿಸಿದನು. ಸೋಮಶೇಖರನಿಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನೊಪ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ವೀರಮ್ಮಾಜಿಯ ಪಕ್ಷ ಕಟ್ಟುವವರು ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೆ ಹೈದರನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳದೆ ಗತಿಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೈದರಾಲಿಯು ಸೋಮಶೇಖರನಿಗೆ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಪಟ್ಟ ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ವೀರಮ್ಮಾಜಿಗೆ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಖರ್ಚಿಗೆ ಹಣವನ್ನು ಕೊಡಿಸಿದನು. ಹೈದರಾಲಿಯ ಈ ಉಪಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸೋಮಶೇಖರ ನಾಯಕನು ಅವನಿಗೆ ಮಂಗಳೂರು ಬಂದರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಹೈದರಾಲಿಯು ಬಿದನೂರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸೈನ್ಯವನ್ನಿಟ್ಟು ಇನ್ನೊಂದು ಸೇನೆಯೊಡನೆ ಮಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದನು.

ಹೈದರನ ಮಾತಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದು ವೀರಮ್ಮಾಜಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವನ ಮೇಲೆ ದ್ವೇಷವನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಸೋಮಶೇಖರನನ್ನು ಹೈದರನನ್ನು ಸಿಡಿಮದ್ದಿನಿಂದ ಕೊಲ್ಲಿಸುವ ಸಂಚಿನಲ್ಲಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಹೈದರನಿಗೆ ಅದರ ಸುಳಿವು ಹತ್ತಿತು. ವೀರಮ್ಮಾಜಿಯನ್ನೂ ಸೋಮಶೇಖರ ನಾಯಕನನ್ನೂ ಹಿಡಿಸಿ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟನು. ಬಿದನೂರಿಗೆ ತಾನೇ ದೊರೆಯಾದನು. ಬಿದನೂರಿಗೆ ಹೈದರ ನಗರವೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟನು. ನೀಲೇಶ್ವರದಿಂದ ಭಟ್ಕಳದ ವರೆಗಿನ ಕರೆನಾಡನ್ನು ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿದನು. ನೀಲೇಶ್ವರದಿಂದ ಉಳ್ಳಾಲದ ವರೆಗಿನ ಪ್ರಾಂತಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ಅಸೋಫನನ್ನು ನೇಮಿಸಿದನು. ಬೇಕಲ ಕೋಟೆಯು ಹುಜೂರಾಗಿತ್ತು. ನಗರದಲ್ಲಿ ಟಂಕ ಸಾಲೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಇಕ್ಕೇರಿ ಹೊನ್ನು ವರಹಗಳ ಬದಲು $^1/_3$ರೂಪಾಯಿ ಬೆಲೆಯ 'ಹೈದರಿ' ಅಥವಾ 'ಬಹದ್ದರಿ' ಎಂಬ ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ರೂಢಿಗೆ ತಂದನು. 'ಶ್ಯಾಮಿಲು' ಎಂಬ ಹೊಸ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸಿದನು. ಅದು ಇಂಗ್ಲಿಷರ ಕಾಲದ ಭೂಕಂದಾಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ನ್ಯಾಯದಿಂದ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದನು.

ಮಂಗಳೂರು ತನ್ನ ವಶವಾದುದರಿಂದ ಹೈದರನಿಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಅದನ್ನು 'ಕೊಡಿಯಾಲ ಬಂದರ'ವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಪೋರ್ಚುಗೀಸರ ಉಪಟಳವನ್ನು ತಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಅನೇಕ ಕೋಟೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ತಕ್ಕ ಒಂದು ನೌಕಾ ಸೈನ್ಯವನ್ನೂ ಇಡಬೇಕೆಂದು ಆಲೋಚಿಸಿದ್ದನು. ಮಂಗಳೂರು ಸಿಕ್ಕಿದೊಡನೆ ಅವನ ಆ ಹಿರಿಯಾಸೆಯೂ ಕೈಗೂಡಿತು. ಮಂಗಳೂರಿನ ಬೋಳೂರ ಅಳಿವೆ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧದ ಹಡಗುಗಳು

ತಂಗುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ರೇವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು. ಅದರ ಒತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಿಡಿಮದ್ದನ್ನು ಇಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಬತ್ತೇರಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. 'ಸುಲ್ತಾನ್ ಬತ್ತೇರಿ'ಯೆಂಬ ಆ ಬತ್ತೇರಿಯು ಈಗಲೂ ಇದೆ.

ಆಗ ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಅರಬಿ ವೀರರು, ಮಾಪಿಳ್ಳೆಯರೂ ಸಮುದ್ರ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಮತೀಯನಾದ ಹೈದರಾಲಿಯು ಮಂಗಳೂರಿನ ಒಡೆಯನಾದನೆಂದು ಅವರೆಲ್ಲ ಹರ್ಷಗೊಂಡಿದ್ದರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಅರ್ಕಲಿನ ಸುಲ್ತಾನ್ ಆಲಿ ರಾಜನನ್ನು ಮುಂದಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೈದರಾಲಿಗೆ ಭೇಟಿಕೊಟ್ಟು ನಜರು ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನರ್ಪಿಸಿ ಮನ್ನಿಸಿದರು. ಹೈದರನು ನಜರು ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಸಂತಸಗೊಂಡನು. 'ಪೂರ್ಣ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನಡೆಸಿ ಕೊಂಡೇನು' ಎಂದು ಪ್ರೀತಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ ಅವರನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅವರ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಹೈದರನ ನೌಕಾ ಪಡೆಗೆ ತುಂಬ ಸಹಾಯವಾಯಿತು. ಹೈದರನ ನೌಕೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಹಾಯಿ ಹಡಗುಗಳು, ಎರಡೆರಡು ಕೂವೆ ಕಂಬಗಳ ಎರಡು ಬಂಗಲೆಗಳು, ಹತ್ತು ಹಡಗುಗಳು ಇದ್ದುವು. ಸಮರ್ಥರಾದ ನಾವಿಕರಿದ್ದರು.

ಮಳೆಗಾಲ ಮುಗಿಯುತ್ತಲೆ ಸುಲ್ತಾನ್ ಆಲಿ ರಾಜನು ಹಡಗುಗಳ ಮೇಲೆ ಹೈದರನ ಬಾವುಟವನ್ನೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾಲ್ದೀವಿಗೆ ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿಯ ರಾಜನನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸಿ ಅವನ ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನೂ ಕೀಳಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದು ತಂದು ಹೈದರನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದನು. ದಯಾಳುವಾದ ಹೈದರನು ಆಲಿ ರಾಜನ ಕ್ರೂರತನವನ್ನು ಕಂಡು ಕೆರಳಿದನು. ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ನೌಕಾಧಿಪತಿಯ ಹುದ್ದೆಯಿಂದ ತೆಗೆದುಹಾಕಿದನು. ಮಾಲ್ದೀವಿಯ ಅರಸನ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಮನನೊಂದು ಅವನನ್ನು ಆದರಿಸಿದನು. ಅವನಿಗೆ ನಿಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಅರಮನೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಖರ್ಚಿಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಹಣವನ್ನಿತ್ತನು. ಅವನು ಸುಖದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದನು.

ಇಂಗ್ಲಿಷರು ಮಂಗಳೂರನ್ನು ಮುತ್ತಿದಾಗ ಪೋರ್ಚುಗೀಸ ಸಾಹುಕಾರರೂ ಕ್ರೈಸ್ತ ಪಾದರಿಗಳೂ ಇಂಗ್ಲಿಷರ ಪಕ್ಷ ವಹಿಸಿದರು. ಅವರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಯುದ್ಧ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನೂ ದವಸಧಾನ್ಯಗಳನ್ನೂ ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಈ ವಿಚಾರವು ಹೈದರನಿಗೆ ತಿಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಅವನು ಆ ಪೋರ್ಚುಗೀಸ ಸಾಹುಕಾರರನ್ನೂ ಕ್ರೈಸ್ತ ಪಾದರಿಗಳನ್ನೂ ಕರೆಸಿ 'ನಿಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ರಾಜದ್ರೋಹ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಯಾವ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸುವರು? ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಅವರೆಲ್ಲ 'ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ರಾಜದ್ರೋಹಕ್ಕೆ ಮರಣವೇ ಶಿಕ್ಷೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆಗ ಹೈದರನು 'ನಾನೀಗ ನಿಮಗೆ ಮರಣ ದಂಡನೆಯುನ್ನು ವಿಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನನಗೂ ಇಂಗ್ಲಿಷರಿಗೂ ಒಪ್ಪಂದವಾಗುವವರೆಗೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸೆರೆಯಲ್ಲಿಡುವೆನು ಮತ್ತು ನಿಮ್ಮ ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಸರಕಾರದ ವಶಪಡಿಸಲಾಗುವುದು. ಅಷ್ಟೇ' ಎಂದನು.

ಇಂಗ್ಲಿಷು ಚರಿತ್ರೆಕಾರರ ಬರೆಹಗಳಿಂದ ತೋರುವಂತೆ ಹೈದರಾಲಿಯು ಪರಮತ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಿಂದೂಗಳನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಾಧು ಸನ್ಯಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ

ಅವನಿಗೆ ಬಹಳ ವಿಶ್ವಾಸ, ಮೈಸೂರಿನ ಚಾಮುಂಡೇಶ್ವರಿ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಅವನು ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ಅಮೂಲ್ಯ ರತ್ನ, ಆಭರಣ, ಅಂಬರಾದಿಗಳನ್ನೂ ಚಿನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನೂ ಉಚಿತವಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಶೃಂಗೇರಿ ಮಠದ ಜಗದ್ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ತುಂಬ ಭಕ್ತಿ ಗೌರವವಿತ್ತು. ಒಮ್ಮೆ ಅವರು ಕ್ಷೇತ್ರಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೊರಟಾಗ ಹೈದರನು ಒಂದು ಆನೆ, ಐದು ಕುದುರೆ, ಒಂದು ಪಾಲಕಿ, ಐದು ಒಂಟೆಗಳನ್ನೂ ಖರ್ಚಿಗಾಗಿ 10,500 ರೂಪಾಯಿಯನ್ನೂ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದನು. ಶಾರದಾದೇವಿಗೆ ಬಹು ಬೆಲೆಯ ಜರತಾರಿ ಸೀರೆ, ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಶಾಲು ಮುಂತಾದ ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದನು. ಅವನು ಬಿಟ್ಟ ಇನಾಮು ಭೂಮಿಗಳು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಿದ್ದುವು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಹಲವು ದಾಖಲೆಗಳು ದೊರೆತಿವೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ವಿವರಗಳು ಐತಿಹ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ದಾಖಲಾಗಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಹೈದರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಧಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಕೆಲವು ತೆರಿಗೆಗಳ ಕುರಿತು, ಅಮಾನವೀಯವಾದುದನ್ನು ಕಂಡು ಕೆರಳುವ ಆತನ ಗುಣ, ಅನ್ಯ ಧರ್ಮಗಳ ಕುರಿತ ಆತನ ನಿಲುವು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಈ ಐತಿಹ್ಯ ಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ.

ಸ್ಥಳೀಯ ದೊರೆಗಳು ಮತ್ತು ಬ್ರಿಟಿಷರ ನಡುವಿನ ಸಂಘರ್ಷದ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ತೆರೆದಿಡುವ ಹಲವು ಐತಿಹ್ಯಗಳು ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿದೆ. ತಿಮ್ಮ ನಾಯಕನ ಪಿತೂರಿಯೆನ್ನುವ ಐತಿಹ್ಯವು ಅಂತಹುದೇ ಸಂಘರ್ಷದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಬ್ರಿಟಿಷರು ಕೊಡಿಯಾಲವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಆ ರೇವಿನಲ್ಲಿ ಠಾಣ್ಯ ಹಾಕಿ ನೀಲೇಶ್ವರದಿಂದ ಭಟ್ಕಳದ ವರೆಗಿನ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಆಳುವುದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದ್ದರು. ಘಟ್ಟದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಜಮಾಲಗಡವು ಮಾತ್ರ ಅವರ ಕೈಸೇರಿರಲಿಲ್ಲ. ಕ್ರಿ.ಶ. 1799ನೇ ಅಕ್ಟೋಬರ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಿಲಿಟರಿ ಗವರ್ನರನಾಗಿದ್ದ ಕೇಪ್ಟನ್ ಮುನ್ರೋನು ಕೊಡಿಯಾಲದಿಂದ ಒಂದು ಫೌಜನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಗಡಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿ, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಕಿಲ್ಲೆದಾರನನ್ನು ಕೆಳಗಿಳಿಸಿ, ಕೌಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಗಡದ ಮೇಲೆ ಟಿಪ್ಪುಸುಲ್ತಾನನು ಫೌಜನ್ನು ಇರಗೊಡಿಸಿದನು. ಗಡದ ಕೆಳಗೆ ಕೆಲವು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರದಾರರು ಚಾವಣಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕಾವಲು ನಿಂತರು.

ಆಗ ದೇಕಲ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಒಂದು ಫೌಜು ಇತ್ತು. ಆ ಫೌಜಿನಲ್ಲಿ ತಿಮ್ಮ ನಾಯಕನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಜಮಾದಾರನಿದ್ದನು. ಅವನು ಕುಂಪಣಿಯ ಬೊಂಬಾಯಿ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಜನ ಕೂಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಕ್ಷತ್ರಿಯನು; ಹೊಡೆವಂಗಡದವನು; ಹೆಸರು ಪಡೆದ ಮನೆತನದವನು. ಗರಡಿ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ನುರಿತು, ಸುಲ್ತಾನರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಕಾಳಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಾದಾಡಿ ತನ್ನ ಬೆಳಕನ್ನು ಬೀರಿದ್ದನು. ಈ ಸಣ್ಣ ಜಮಾದಾರಿಕೆಯು ಅವನ ಯೋಗ್ಯತೆಗೆ ತಕ್ಕುದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಕುಂಪಣಿ ಸರಕಾರದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಹುದ್ದೆ ದೊರೆಯುವ ಹಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಸುಲ್ತಾನರ ಕೈಕೆಳಗಿದ್ದ ನೌಕರರಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ದೊಡ್ಡ ಹುದ್ದೆಗಾಗಿ ಸದಾ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಬೊಂಬಾಯಿ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆಂದು ಕೂಡಿಸಿದ್ದ ಇನ್ನೂರು ಮಂದಿ ಹೊಂತಗಾರರು

ಅವನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನು ಕಂಡಾಗಲೆಲ್ಲ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆಸೆಯ ಕಿರಣವು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ತಾನೊಬ್ಬ ದಂಡಿನ ದಳವಾಯಿ ಎಂದು ಹಿಗ್ಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಜನಮಸ್ತಿನಿಂದ ಅವನ ತಲೆ ತಿರುಗಿತು. ಯಾವ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಹಿಡಿಯಲಿ! ಯಾರನ್ನು ಸಿಗಿದು ತೋರಣ ಕಟ್ಟಲಿ! ಯಾರ ತಲೆ ತಂದು ತಲೆಬಾಗಿಲಲ್ಲಿಡಲಿ! ಏನು ಮಾಡಲಿ! ಎಂದು ಕತಕತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಎಂಥ ಗಂಡಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗುವುದಕ್ಕೂ ತಯಾರಾಗಿದ್ದನು.

ಆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಕಣ್ಣಾನೂರಿನಿಂದ ಫತ್ತೆ ಹೈದರನೆಂಬವನು ತಾನು ಟಿಪ್ಪುಸುಲ್ತಾನನ ಉಪಪತ್ನಿಯ ಮಗನೆಂದೂ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹಕ್ಕುದಾರನೆಂದೂ ಸಾರುತ್ತ ಎಡಬಲದ ಜನರನ್ನು ತಲಬು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ, ಸಂಬಳ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಮಾಪಿಳ್ಳೆ, ಮಲೆಯಾಳಿ ಮೊದಲಾದ ನೂರಾರು ಎಸಗೆ ಆಳುಗಳನ್ನು ಜಮಾಯಿಸಿಕೊಂಡು ಆದೂರ ಹತ್ತಿರ ಫಿತೂರಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೊಯಮುತ್ತೂರಲ್ಲಿ ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಶಿರಸ್ತೇದಾರನಾಗಿದ್ದ ಪತ್ತುಮುಡಿ ಸುಬ್ರಾಯನೆಂಬವನೂ ಅವನೊಡನೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಸಂಚು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಕುಂಪಣಿಯವರ ವಿರೋಧಿಗಳು ಇವರಿಗೆ ಒಳಗೊಳಗೆ ಸಹಾಯಕರಾಗಿದ್ದರು.

ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಫಿತೂರಿಗಾರರ ದಂಡು ಬೆಳೆಯಿತು. ಅವರು ಉಪ್ಪಿನಂಗಡಿ, ಪುತ್ತೂರುಗಳನ್ನು ಸುಲಿಗೆ ಮಾಡಿ ಜಮಾಲಗಡವನ್ನು ಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂದು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಟಿಪ್ಪುಸುಲ್ತಾನನ ಫೌಜಿನೊಂದಿಗೆ ಸಂಚು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಸಂಧಿಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ತಿಮ್ಮನಾಯಕನು ತನ್ನ ಇನ್ನೂರು ಮಂದಿ ಕಟ್ಟಾಳುಗಳೊಡನೆ ಸುಬ್ರಾಯನನ್ನು ಸೇರಿದನು. ತಕ್ಕ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬಂದ ತಿಮ್ಮ ನಾಯಕನನ್ನು ಕಂಡು ಸುಬ್ರಾಯನಿಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಸುಲ್ತಾನರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವನು ಮೆರೆದ ಸಾಹಸವನ್ನು ಸುಬ್ರಾಯನು ಸ್ವತಃ ತಿಳಿದಿದ್ದನು. ಸುಬ್ರಾಯನು ತಿಮ್ಮನಾಯಕನನ್ನು ಹೊಗಳಿ, ಹುರಿದುಂಬಿಸಿ, ತನ್ನ ಮಂದಿಯನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು ಜಮಾಲಗಡಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಲು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ತಿಮ್ಮ ನಾಯಕನು ದಂಡನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ದಂಡಿನ ದಳವಾಯಿಯೆಂಬ ಆ ಹೊಸ ಠೀವಿಯಿಂದ ಜಮಾಲಗಡದ ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದನು.

ನಡುರಾತ್ರೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ದಂಡು ಜಮಾಲಗಡವನ್ನು ತಲಪಿತು. ತಿಂಗಳ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಎತ್ತರವಾದ ಗಡಾಯಿಕಲ್ಲು ಮಸಕು ಮಸಕಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಕೋಟೆಯೊಳಗಿಂದ ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಒಂದು ಪಂಜು ಏನೋ ಸಂಕೇತ ಮಾಡಿತು. ಗಡದ ಕೆಳಗಿನ ಜಮಾಲಬಾದು ನಗರವೆಲ್ಲ ನಿದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಮೈಮರೆತಿತ್ತು. ಸುತ್ತಲೂ ಬೆಟ್ಟಗಳು ಕರ್ರಗಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ಕೆಳಗಿನ ಕೋಟೆಯ ಸುತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕುಂಪಣಿ ಸರದಾರರು ತಮ್ಮ ಚಾವಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದರು. ತಿಮ್ಮ ನಾಯಕನು ಆ ಸರದಾರರನ್ನೆಲ್ಲ ಮಲಗಿದ್ದಲ್ಲೆ ಕಡಿದು ಹಾಕಿ ತನ್ನ ದಂಡನ್ನು ಸುತ್ತಲೂ ಕಾವಲಿರಿಸಿ, ಸದ್ದಿಲ್ಲದೆ ಗಡವನ್ನೇರಿ ಸುಲ್ತಾನನ ಫೌಜನ್ನು ಸೇರಿದನು. ಆ ಫೌಜಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಕೆಲವು ಫಿರಂಗಿ ಕೋವಿಗಳನ್ನು

ಕಂಡು ಧೈರ್ಯಗೊಂಡನು. ಫೌಜಿನವರೊಡನೆ ವಿಶ್ವಾಸ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಯುದ್ಧದ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆದನು.

ಮರುದಿನವೇ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದು ಕೇಪ್ಟನ್ ಮುನ್ರೋನು ದೊಡ್ಡ ಸೇನೆಯೊಡನೆ ಬಂದು ಗಡಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದನು. ಕೆಳಗಿದ್ದ ತಿಮ್ಮ ನಾಯಕನ ದಂಡು ಅದನ್ನು ಎದುರಿಸಿತು. ಎರಡು ಪಡೆಗಳಿಗೂ ಕೈಗೆ ಕೈ ಹತ್ತಿತು. ಫಿರಂಗಿಗಳು ಸುಟ್ಟು ಸಿಡಿಯಲಾರಂಭಿಸಿದುವು. ಕೋವಿಗಳು ಹಾರಿದುವು. ಎರಡು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹಲವು ವೀರರು ಹತರಾದರು. ಹಲವರು ಗಾಯಗೊಂಡರು. ಕುಂಪಣಿಯವರ ಒಂದು ದಳವು ಗಡವನ್ನೇರಲು ನೋಡಿತು. ಆದರೆ ಗಡಕ್ಕೇರುವ ಕಡಿದಾದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಹೇರಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ದಸಿಗೂಟಗಳನ್ನು ನೆಟ್ಟು, ಮುಳುವೇಲಿಗಳನ್ನು ಹರವಿ, ಕಾಲಿಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಕುಂಪಣಿ ಸೇನೆಯು ಕೆಳಗೆ ಕಾದಾಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಒಂದು ದಳವು ಗಡಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಎತ್ತರವಾಗಿ ಮೂರ್ಜೆ ಕಟ್ಟ ಹತ್ತಿತ್ತು. ಗಡದ ಮೇಲಿಂದ ಒಂದೇ ಸವನೆ ಕಲ್ಲುಗಳು ಕೆಳಕ್ಕುರುಳಿ ಹಲವರನ್ನು ಜಜ್ಜಿದುವು. ಕಾದಂಬಲಿ, ಕಾದೆಣ್ಣೆ, ಸುರಿದು ಹಲವರನ್ನು ಸುಟ್ಟಿತು. ಮೂರು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಹೀಗೆ ಕಗ್ಗೊಲೆಯ ಕಾಳಗ ನಡೆದು ಎರಡು ಕಡೆಯವರೂ ಕಂಗೆಟ್ಟರು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕೆಳಗೆ ಕುಂಪಣಿಯವರು ಮಾರ್ಜೆ ಮೇಲಿನಿಂದ ಕೋವಿ ಗುಂಡುಗಳನ್ನು ಹಾರಿಸತೊಡಗಿದರು. ಗಡದ ಮೇಲೆ ಕೋವಿ ಮದ್ದು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿತ್ತು. ಕುಂಪಣಿಯ ಒಂದು ದಳವು ದಾರಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಗಡವನ್ನೇರಿ ಹತ್ತಿತು. ತಿಮ್ಮ ನಾಯಕನು ಫಿರಂಗಿ ಹಾರಿಸಿ ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ಸುಟ್ಟು ಲಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಕುಂಪಣಿಯವರು ಮೇಲಿದ್ದ ಸಿಡಿಮದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಮುಗಿಸಿ ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಕಾಳಗವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ತಿಮ್ಮನಾಯಕನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸಿಡಿಮದ್ದೆಲ್ಲ ನಿಜಕ್ಕೂ ಮುಗಿದುಹೋಯಿತು. ಅವನ ಫೌಜು ಅಂಜಿ ಹಿಂಜರಿಯಿತು. ಕುಂಪಣಿ ಸೇನೆಯು ಗಡವನ್ನೇರಿ, ನೆರೆಯ ನೀರು ನುಗ್ಗುವಂತೆ ತಿಳ್ಳಿ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಹೊಕ್ಕಿತು. ಆ ಮಹಾರಭಸವು ನಾಯಕನ ಪಡೆಯನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೋಯಿತು. ಎಷ್ಟೋ ಮಂದಿ ಗುಂಡಿನ ಬಾಯಿಗೆ ಬಿದ್ದರು. ತಿಮ್ಮ ನಾಯಕನು ಕೆಲವೇ ಮಂದಿ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಕೋವಿ ಹಾರಿಸುತ್ತ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ತಡೆದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿದ್ದ ಕುಂಪಣಿ ಫೌಜು ಫಿತೂರಿಗಾರರನ್ನೆಲ್ಲ ಸೋಲಿಸಿ ದೆಸೆಗೆಡಿಸಿತ್ತು. ಒಂದೊಂದೇ ದಳವು ಸಾಲುಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಸಜ್ಜಾಗಿ ಮೇಲಕ್ಕೇರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ತಿಮ್ಮ ನಾಯಕನ ತೋಟೆ ಮದ್ದು ಎಲ್ಲ ತೀರುತ್ತ ಬಂತು. ಅವನ ಕೈಯಾಟ ಉಡುಗಿತು. ಅವನ ಆಳುಗಳು ಕನ್ನಗಂಡಿಗಳಿಂದ ಹಾರಿಹೋದರು. ಗತಿಗಾಣದೆ ತಿಮ್ಮ ನಾಯಕನೂ ಹಾರಿ ಕನ್ನಗಂಡಿಯಿಂದ ತಲೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡನು. ಕೇಪ್ಟನ್ ಮುನ್ರೋನು ಜಮಾಲಗಡವನ್ನು ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ಕೈವಶ ಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು.

ಸ್ಥಳೀಯ ರಾಜರನ್ನು, ಪಾಳೇಗಾರರನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷರು ಹೇಗೆ ಸೋಲಿಸಿದರು. ಅವರ ವಿರುದ್ಧ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರತಿರೋಧಗಳು ಹೇಗಿದ್ದವು ಎಂಬೆಲ್ಲಾ ರಾಜಕೀಯ

ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕಿದ್ದರೆ ಐತಿಹ್ಯಗಳೇ ಮುಖ್ಯ ಆಕರಗಳು. ಅಂತಹ ಹಲವು ರಾಜಕೀಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಇವೆ. ಕುಂಬಳೆಯ ಜಯಸಿಂಹರಾಜನು ಪಾಂಡ್ಯ ರಾಜನನ್ನು ಗೆದ್ದು ಗೆಲ್ಗಂಬವನ್ನು ನೆಡಿಸಿದ ಕುರಿತ ಐತಿಹ್ಯ, ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಕಾವು ಮಠದಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ವಾದದಲ್ಲಿ ಜಯಿಸಿ ವಿಜಯ ಧ್ವಜವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಐತಿಹ್ಯ, ಇಕ್ಕೇರಿಯ ಸದಾಶಿವರಾಯ ನಾಯಕನು ಕಾಸರಗೋಡು ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ತೊಲಗದ ಕಂಬವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದರ ಕುರಿತ ಐತಿಹ್ಯ ಹೀಗೆ ಹಲವನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಬಹುದು.

ಕದಂಬ ವಂಶದ ಮಯೂರವರ್ಮನ ಮಗನಾದ ಚಂದ್ರಾಂಗದನು ಗೋವೆಯಿಂದ ಪಯಸ್ವಿನೀ ನದಿಯ ವರೆಗಿನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಧರ್ಮದಿಂದ ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಒಮ್ಮೆ ಅವನು ಕುಟುಂಬ ಸಹಿತನಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶದ ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸುತ್ತ ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿಯವರೆಗೆ ತೆರಳಿ ಹಿಂದೆ ಬರುತ್ತಾ ಕಣ್ವ ಋಷಿಯಿಂದ ಪಾವನವಾದ ಕಣ್ವಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದಿಳಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ಅವನ ಮಗಳು ಸುಶೀಲಾ ದೇವಿಯು ಕುಂಭಿನೀ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಗಂಧರ್ವ ಪೀಡಿತಳಾಗಿ ಮೂರ್ಛೆಗೊಂಡಳು. ಎಂಟು ದಿನಗಳಾದರೂ ಮೂರ್ಛೆಯಿಂದೇಳಲಿಲ್ಲ. ಏನೇನು ಮಾಡಿದರೂ ಗುಣವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಚಂದ್ರಾಂಗದನು ದುಃಖದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದನು. ಆಗ ಯಾತ್ರಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಅದೇ ನದಿಗೆ ಬಂದು ಸ್ನಾನಕ್ಕಿಳಿದನು. ರಾಜಕುಮಾರಿಯ ಸಂಕಟದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅರಸನ ಶಿಬಿರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಮಂತ್ರತಂತ್ರಗಳಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಗುಣಪಡಿಸಿದನು. ಚಂದ್ರಾಂಗದನು ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ತೇಜೋವಂತನಾದ ಆ ತರುಣನಿಗೆ ಅವಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸಿದನು. ಬಳಿಕ ಆ ಕುಂಭಿನೀ ನದಿಯ ಎಡ ದಡದಲ್ಲಿ ಭವ್ಯವಾದ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಸುತ್ತಲೂ ಕೋಟೆ ಕೊತ್ತಲಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ನೇತ್ರಾವತಿಯಿಂದ ಚಂದ್ರಗಿರಿ ನದಿಯವರೆಗಿನ ತುಳು ಸೀಮೆಯನ್ನು ಅಳಿಯನಿಗೆ ಉಂಬಳಿಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟನು. ಮಗಳಿಗೆ ಮುನ್ನೂರು ಆನೆ, ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ, ನೂರು ಮಂದಿ ದಾಸಿಯರನ್ನು ಬಳುವಳಿಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟನು. ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಬಳಿಕ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಮರಳಿದನು.

ಇತ್ತ ಸುಶೀಲಾ ರಾಣಿಯು ಮಂತ್ರಿಗಳೊಡನೆ ಕುಂಬಳೆ ಸೀಮೆಯನ್ನು ಧರ್ಮದಿಂದ ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡಿರಲು ಅವಳಿಗೆ ಒಂದು ಗಂಡು ಮಗು ಹುಟ್ಟಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ಜಯಸಿಂಹನೆಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿಸಿದಳು. ಉಪನಯನವಾದ ಮೇಲೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದಳು. ಬಿಲ್ಲುವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿಸಿದಳು. ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಜಯಸಿಂಹನು ದೇಶ ಸಂಚಾರ ಮಾಡಿ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಳಿದು ಅಲ್ಲಿಯ ಬಿಲದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಉಂಗುಷ್ಠದ ಮೇಲೆ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಒಂದು ವರ್ಷದ ವರೆಗೆ ಕಠಿಣ ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸಿ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಂಡನು. ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕಲಿತು ಕವಿಸಿಂಹನೆನ್ನಿಸಿದನು. ಬಳಿಕ ಅರಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಾ ಬೇಳ ಗ್ರಾಮದ ಕುಮಾರ ಮಂಗಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನಿತ್ಯಾರಾಧನೆಗಾಗಿ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗೊಳಿಸಿದನು. ತನ್ನ ನಿವಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಅರಮನೆಯನ್ನು

ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಬರುತ್ತಾ ಮಧೂರಿನಲ್ಲಿ ಮದನೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಊರ್ಜಿತಗೊಳಿಸಿದನು.

ಹೀಗಿರಲು ಒಮ್ಮೆ ಪಾಂಡ್ಯ ದೇಶದ ರಾಜನು ದೊಡ್ಡ ದಂಡಿನೊಡನೆ ಚಂದ್ರಗಿರಿಯ ಅಳಿವೆ ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ನುಗ್ಗಿ ದಾಳಿಯಿಟ್ಟನು. ಗಡಿಯ ಕಾವಲುಗಾರರಿಂದ ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಜಯಸಿಂಹನು ಮಹಾ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಬಿರುಗಾಳಿಯಂತೆ ಬಂದು ಚಂದ್ರಗಿರಿಯ ಬಯಲಲ್ಲಿ ಇಳಿದಿದ್ದ ಶತ್ರುಗಳ ಮೇಲೆರಗಿದನು. ಅತ್ಯಂತ ಭಯಂಕರ ಕಾಳಗವಾಯಿತು. ಹೆಣಗಳ ಅಟ್ಟೆ ಉರುಳಿತು. ಕುದುರೆಗಳು ಕೆಡೆದುವು. ಆನೆಗಳು ದಿಕ್ಕೆಟ್ಟುವು. ರಕ್ತದ ಕಾಲುವೆ ಹರಿಯಿತು. ನರಿನಾಯಿಗಳು ಹೆಣವನ್ನು ತಿಂದುವು. ಹತ್ತು ದಿನಗಳಾದರೂ ಎರಡು ಪಡೆಗಳೂ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಜಯಸಿಂಹನು ಉರಿದೆದ್ದು ಬಹು ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಕಾದಾಡುತ್ತ ಶತ್ರುಸೇನೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸವರುತ್ತ ನಡೆದನು. ಶತ್ರುಗಳ ದಂಡು ಚೆಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾಯಿತು. ಹಲವರು ಅಳಿದರು. ಉಳಿದವರು ಜಾರಿದರು. ಸಿಕ್ಕವರು ಶರಣಾದರು. ಜಯಸಿಂಹನು ಪಾಂಡ್ಯರಾಜನನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದು ತಂದು ತಾಯಿಯ ಕಾಲ ಮೇಲೆ ಕೆಡಹಿದನು. ಅವಳು ಅವನನ್ನು ಸೆರೆಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಆದರಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಳು. ಈ ಜಯದಿಂದ ಜಯಸಿಂಹನ ಹೆಸರು ಸಾರ್ಥಕವೆನಿಸಿತು. ಅವನ ಕೀರ್ತಿ ಹರಡಿತು.

ಒಂದು ದಿನ ಮಲೆನಾಡ ಪ್ರಜೆಗಳು ಕಾಡು ಮೃಗಗಳ ಪೀಡೆಯನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಕಂಗೆಟ್ಟು ರಾಣಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಮೊರೆಯಿಟ್ಟರು. ಆಗ ಜಯಸಿಂಹನು ಬೇಟೆಗಾರರ ಪಡೆಯೊಂದಿಗೆ ಅರಣ್ಯವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಬೇಟೆಯಾಡಿದನು. ಅವನ ಉರುಬೆಗೆ ತೋಳ ಚಿರತೆಗಳು ಬೆದರಿದುವು. ಕರಡಿಗಳು ಹುದುಗಿದುವು. ಕಾಡುಕೋಣಗಳು ಚೆದರಿದುವು. ಎರಳೆಗಳ ಎದೆಯೊಡೆಯಿತು. ಹಕ್ಕಿಗಳು ಹೌಹಾರಿತು. ಬೆಟ್ಟಗಳು ಬಿರಿದುವು. ಬೇಟೆಗಾರರು ಮೃಗಗಳ ತೊಗಲನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಎಲುಬನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿ ಗುಡುಗುತ್ತ ಜಿಗಿಯುತ್ತ ತರುಬಿದರು. ಹೀಗೆ ಮುಂದೊತ್ತಿ ಸಾಗಿ ಜಯಸಿಂಹನು ಪಯಸ್ವಿನಿಯ ಉಗಮ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ಏನೋ ಸದ್ದಾಗಲು ಮೃಗವೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ ಆ ಶಬ್ದವನ್ನೇ ಲಕ್ಷಿಸಿ ಮಿಂಚುವ ಕೂರಂಬನ್ನು ಹೆದೆಯೇರಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಆ ಬಾಣವು ಹೊಗೆಯನ್ನು ಕಾರುತ್ತ ಮಹಾವೇಗದಿಂದ ಹೋಗಿ ಧ್ಯಾನಮಗ್ನನಾಗಿದ್ದ ಉದ್ದಾಲಕನೆಂಬ ಋಷಿಯ ತಲೆಯನ್ನು ಹಾರಿಸಿತು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಅವನ ಪತ್ನಿಯು ದುಃಖಾಕ್ರಾಂತಳಾಗಿ ಕೋಪಗೊಂಡು ಶಾಪವನ್ನಿತ್ತಳು. ಜಯಸಿಂಹನು ತನ್ನ ಪ್ರಮಾದಕ್ಕಾಗಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಟ್ಟು ಋಷಿ ಪತ್ನಿಯ ಕಾಲಿಗೆರಗಿ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ಆದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಕರುಣೆ ಹುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ. ಬಳಿಕ ಜಯಸಿಂಹನು ಅಲ್ಲೇ ಧಾರಾನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ಚಿತೆಯನ್ನೇರ್ಪಡಿಸಿ ಋಷಿಯ ಉತ್ತರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದನು. ಪತಿವ್ರತೆಯಾದ ಆ ಋಷಿ ಪತ್ನಿಯು ಪತಿಯ ಚಿತೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಪ್ರಾಣಬಿಟ್ಟಳು. ಜಯಸಿಂಹನು ಬೇಟೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದು ನಡೆದ ಸಂಗತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ತಾಯಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ

ಹೆಣ್ಣು ಜಿಂಕೆಯಂತೆ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸಿದನು.

ಬಳಿಕ ಗುರುಹಿರಿಯರ ಸಲಹೆಯಂತೆ ಮುನಿಪತ್ನಿಯ ಶಾಪ ವಿಮೋಚನೆಗಾಗಿ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಹೋಗಲು ಸಿದ್ಧನಾದನು. ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಮೂರು ದಿನಗಳ ಹಾದಿ ನಡೆದು ಕಾವೇರಿ ನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ವ್ಯಾಘ್ರಪಾದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನಿಂದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾದ ಚಂದ್ರಮೌಳೀಶ್ವರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಅನ್ನಾಹಾರ ಬಿಟ್ಟು ತಪೋಮಗ್ನನಾದನು. ಈ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ನೋಡಿ ಮಂಜುಳಾಪುರದಲ್ಲಿ ಕಿರಾತ ಮುಖ್ಯನೂ ಕಡು ಕ್ರೂರನೂ ಆಗ ಮುಗರನೆಂಬವನು ತನ್ನ ಭಾವ ನೆಂಟನಾದ ಬಡಜನನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಪ್ರಬಲಿಸಿ ಕುಂಬಳೆ ಸೀಮೆಯನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೋಟೆಕೊತ್ತಲಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಕಿರಾತರ ಪಡೆಯನ್ನಿಟ್ಟನು. ಮಠ ಗೋಪುರಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಂಸಖಂಡಗಳನ್ನು ತೂಗಿ ಯಜ್ಞಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ರಕ್ತವನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿ ಹೊಲೆಗೈದನು. ಹೋಮನೇಮಗಳನ್ನು ಕೆಡಿಸಿದನು. ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಪೀಡಿಸಿದನು. ಸೀಮೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ಹಾಹಾಕಾರವೆದ್ದಿತು.

ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಜಯಸಿಂಹನು ಕುಂಬಳೆಗೆ ಬಂದು ದಂಡಿನೊಡನೆ ಮುಗರನನ್ನು ಇದಿರಿಸಿದನು. ಘೋರ ಯುದ್ಧವಾಯಿತು. ಜಯಸಿಂಹನ ಸೇನೆಯು ಕಿರಾತ ಸೇನೆಯನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿ ಕೆಡಹಿತು. ಕಿರಾತಮುಖ್ಯನು ಜಯಸಿಂಹನ ಕತ್ತಿಗೆ ತುತ್ತಾದನು. ಸೀಮೆಯು ನಿಷ್ಕಂಟಕವಾಯಿತು. ಆ ಮೇಲೆ ಸುಶೀಲಾ ರಾಣಿಯ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ ಜಯಸಿಂಹನಿಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವಾಯಿತು. ಜಯಸಿಂಹರಾಜನು ವೇಲಾಪುರ (ಐಲ, ಉಪ್ಪಳ) ದ ಅಂಬಾವನದಲ್ಲಿ ಮಹಿಷಮರ್ದಿನಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿ ಉಂಬಳಿಬಿಟ್ಟನು. ಸೀಮೆಯ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಗ್ರಾಮ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದನು. ಮಯೂರವರ್ಮನಂತೆ ಧರ್ಮದಿಂದ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡಿ ಕೀರ್ತಿ ಪಡೆದನು. ಮುಗರನ ಪಟ್ಟವಿದ್ದ ಸ್ಥಳವೇ ಪಟ್ಟದಮೊಗರು. ಬಡಜನಿದ್ದ ಊರೇ ಬಡಾಜೆ. ಇವೆರಡೂ ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಂಜೇಶ್ವರ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿದೆ.

ತುಳುನಾಡಿನ ಸ್ಥಳೀಯ ರಾಜರುಗಳ ನಡುವೆ ಇದ್ದ ರಾಜರ ವೈಷಮ್ಯದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಈ ಐತಿಹ್ಯ ದಾಖಲಿಸುತ್ತದೆ. ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗದ ಮುಗರರು ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆಳ್ವಿಕೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬ ಈ ಹಿಂದಿನ ಹೇಳಿಕೆಗೆ ಆಧಾರವೂ ಈ ಐತಿಹ್ಯದಲ್ಲಿ ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ದಾಖಲಾಗದ ಜಯಸಿಂಹನ ವಿವರಗಳೂ ಈ ಐತಿಹ್ಯದಲ್ಲಿ ದೊರಕುವುದು. ಐಲದ ಮಹಿಷಮರ್ಧಿನಿ ದೇವಸ್ಥಾನವು ಇವತ್ತಿಗೂ ಇದ್ದು ಅದರ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಗೂ ಈ ಐತಿಹ್ಯ ಬೆಳಕು ಬೀರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ತುಳುನಾಡಿನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಉಳ್ಳಾಲದ ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕನದು ಉಲ್ಲೇಖಾರ್ಹವಾದ ಸಾಧನೆ. ಕೆಲವು ವಿದೇಶಿ ಬರಹಗಾರರ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳಲ್ಲಿ, ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ, ಕೈಫಿಯತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಈಕೆಯ ಸಾಧನೆ, ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ದಾಖಲಾಗಿದ್ದರೂ ಬಹುತೇಕ ರೋಚಕ ವಿವರಗಳು ಸಿಗುವುದು ಐತಿಹ್ಯಗಳಲ್ಲೇ. ಬೇಕಲ ರಾಮ ನಾಯಕರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ

ಉಳ್ಳಾಲದ ರಾಣಿ ಎಂಬ ಐತಿಹ್ಯದ ಸೊಗಸಾದ ನಿರೂಪಣೆ ಹೀಗಿದೆ. ವಿಜಯನಗರದ ಕೀರ್ತಿಯು ಅನೇಕ ವಿದೇಶಿಯರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿತು. ಹದಿನಾರು ಮತ್ತು ಹದಿನೇಳನೇ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರು ಪಶ್ಚಿಮ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತ ತುಳುನಾಡ ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದರು. ಜೀ ಹಸಾದವೆಂದು ಬೇಡಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಅರಸುತ್ತ ಕಾಲಿಟ್ಟ ಜನರು ಸ್ಥಳೀಯ ರಾಯರ ನಡುವೆ ಕೈಯಿಕ್ಕಿ ತೊಡಕಾದರು.

ಅವರ ಬೇರುಗೊಲೆಗಾಗಿ ಹವಣಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಮಂಗಳೂರಿನ ಒಬ್ಬ ವರ್ತಕ ಶೆಟ್ಟಿಯು ಅಗ್ರಗಣ್ಯನು. ಕ್ರಿ.ಶ. 1530ರಷ್ಟು ಹಿಂದೆಯೇ ಆ ವೀರನು ಅವರನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಅಮರನಾದನು. ಹಿಂದಿನ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ಅವನು ಮಂಗಳೂರಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಪೋರ್ಚುಗೀಸರು ಅವನ ಮೇಲೆ ಸುಂಕವನ್ನು ಹೇರಿದರು. ಶೆಟ್ಟಿಯು ಅದನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಮುಂದೊತ್ತಿದನು. ಪೋರ್ಚುಗೀಸ್ ಗವರ್ನರನು ಅವನ ಅದಟನ್ನು ಕಂಡು ಕೋಪಾಟೋಪದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ತರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದುನೌಕಾಪಡೆಯನ್ನಟ್ಟಿದನು. ಆಗ ಮಂಗಳೂರಿನ ಹರದರೆಲ್ಲ ಒಗ್ಗಾಗಿ ಶತ್ರು ನೌಕೆಗಳು ಅಳಿವೆಯೊಳಗೆ ಸುಳಿಯದಂತೆ ತಳಿಗೋಂಟೆಯನ್ನೆಬ್ಬಿಸಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೂ ಸುಮಾರು 240 ಮಂದಿ ಯೋಧರು ಕೋವಿ ಗುಂಡುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಒಳ ನುಗ್ಗಿದರು. ವರ್ತಕ ಶ್ರೇಷ್ಠಿಯು ಬರಿಯ ಕತ್ತಿ ಭಲ್ಲೆಯಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದ ಧಡಿಗರ ಒಂದು ದಂಡನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಅವರ ಮೇಲೆರಗಿದನು. ಎರಡು ಸೈನ್ಯಗಳೂ ಕಡುಪಿನಿಂದ ಕಾದಾಡಿದುವು. ಆದರೆ ಈ ಅಸಮ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ವರ್ತಕರ ದಂಡು ಸೋತು ಹೋಯಿತು. ದುರ್ದೈವಿಯಾದ ಶೆಟ್ಟಿಯು ನದಿ ದಾಟುವ ಯತ್ನದಲ್ಲಿ ನೇತ್ರಾವತಿಗೆ ಆಹುತಿಯಾದನು.

ಹೆಸರು ದೆಸೆಯೊಂದೂ ಅರಿಯದ ಈ ವರ್ತಕ ಶೆಟ್ಟಿಯು ಅಂದಿನಿಂದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಮಡಿದನಾದರೂ ಅವನು ಹಿಡಿದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಧ್ವಜವನ್ನು ಅಭಿಮಾನ ಮೇರುವಾದ ಉಳ್ಳಾಲ ರಾಣಿ ಎರಡನೆ ಅಬ್ಬಕ್ಕ ದೇವಿಯು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದಳು. ಅವಳು ಪೋರ್ಚುಗೀಸರನ್ನು ತುಳುನಾಡಿನಿಂದ ಸಮೂಲ ಉಚ್ಚಾಟನೆಗೊಳಿಸಲು ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಹಗಲು ಹಸಿವಿಲ್ಲದೆ ರಾತ್ರೆ ನಿದ್ದೆಯಿಲ್ಲದೆ ಅವಿರತವಾಗಿ ಹೋರಾಡಿದಳು. ತನ್ನ ಪಕ್ಷವರ್ತಿಗಳಾದ ಕಲ್ಲಿಕೋಟೆ. ಸಾಮುದ್ರಿರಾಜ ಕಣ್ಣಾನೂರಿನ ಚರ್ಕಲ್ ರಾಜ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರ ದರ್ಪಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದಾಗ ಎದೆಗೊಟ್ಟು ನಿಂತವಳು ಅವಳೊಬ್ಬಳೇ. ಅಬ್ಬಕ್ಕ ದೇವಿಯು ಹರೆಯಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಸಿಡಿಲುರುಬೆಗೆ ಸೆಡೆಯದ ಸಿಂಹಿಣಿಯಂತಿದ್ದಳು. ಎಣ್ಣೆಗೆಂಪಿನ ಮೊಗದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಭಿಮಾನದ ಕೆಚ್ಚು ಸೂಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ರೇಶಿಮೆ ದಡಿ ಸೀರೆಯುಟ್ಟು, ಮೆರುಗಿನ ಕುಪ್ಪಸ ತೊಟ್ಟು, ವೀರ ತೊಡರನ್ನಿಟ್ಟ ಆ ಚೌಟ ರಾಣಿಯನ್ನು ಕಂಡರೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಬ್ಬ ಎನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಕ್ರಿ.ಶ. 1555 ರಲ್ಲಿ ಮಂಗಳೂರಿನ ಐಸಿರಿಯ ಅಂಗಡಿಗೇರಿ ಮಳಿಗೆಗಳೆಲ್ಲ ಕಿಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಸುಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಡೋಮ್ ಆಲ್ವರಿಸ್ ಡಿ ಸಿಲ್‌ವೇರಾ ಎಂಬ ನೌಕಾಧಿಕಾರಿಯು ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಹಡಗುಗಳೊಂದಿಗೆ ಮುನಿದೆತ್ತಿ ಬಂದು ಉಳ್ಳಾಲವನ್ನು ಮುತ್ತಿದನು. ಯುದ್ಧ ಸನ್ನಿಹಿತವಾಯಿತು. ಆಗ ಸಾಮುದ್ರಿಯು ನೌಕಾಧಿಕಾರಿಗೂ ರಾಣಿಗೂ ಒಂದು ಒಪ್ಪಂದವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಆ ಸಲಕ್ಕೆ ತಪ್ಪಿಸಿದನು.

ಇದಾದ ಮೂರೇ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರು ತಮ್ಮ ತಹಬಂದಿಗೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಚರ್ಕಲ್ ಅರಸನ ಒಂದು ಖಾಸಗಿ ಹಡಗನ್ನು ಹಿಡಿದರು. ಈ ಕೈದುಡುಕನ್ನು ಕಂಡು ಕೆರಳಿ ಕೆಂಡವಾಗಿ ರಾಣಿಯು ಚರ್ಕಲ್ ಅರಸನ ಪಕ್ಷವಹಿಸಿ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರ ವಿರೋಧವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಸುಂಕ ತೆರುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದಳು. ಆಗ ಲೂಯಿ ಡಿ ಮೆಲ್ಲೋ ಎಂಬ ನೌಕಾಧಿಪತಿಯು ಉರಿದು ಕೆಂಡವಾಗಿ ದಂಡಿನೊಡನೆ ಧಾವಿಸಿ ಬಂದನು. ಆ ಕಾಟಕರ ದಂಡು ಪಸರಿಸಿ ಹಬ್ಬಿ ಉಳ್ಳಾಲದ ಕಲಿ ಸಮೂಹವನ್ನು ಇದಿರಿಸಿ ಅತ್ಯಂತ ಭಯಂಕರ ಕಾಳಗವೆಸಗಿತು. ಈ ಇರುಕಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದ ಪಡೆವಳನು ಈದ ಹುಲಿಯನ್ನು ಕೆಣಕಿ ಕೆಟ್ಟೆನೆಂದು ಕಂಗಾಲಾಗಿ ತಳ್ಳಂಕಗೊಂಡು ನಗರಕ್ಕೆ ಕೊಳ್ಳಿಯಿಟ್ಟು ಸಿಕ್ಕ ಸಿಕ್ಕಿದವರನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಂದಿಕ್ಕಿದನು.

ಕ್ರಿ.ಶ. 1566ರಲ್ಲಿ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರು ಚರ್ಕಲ್ ಅರಸರೊಡನೆ ಕಾಲು ಕೆದರಿ ಹುಯ್ಲೆಬ್ಬಿಸಿದಾಗ ರಾಣಿಯು ಮುನಿದು ಮಾರಾಂತು ಕದನಕ್ಕಿಳಿದಳು. ಅವಳನ್ನು ಮರ್ದಿಸುವ ಹವಣಿಕೆಯಿಂದ ಪೋರ್ಚುಗಲ್ ಗವರ್ನರನು ಜೋವಾಪಿಯೆಕ್ಸೊಟೊ ಎಂಬ ಸಮರ್ಥ ಪಡೆವಳನನ್ನು ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಅವನು ಉರವಣೆಯಿಂದ ಬಂದು ರಾಣಿಯ ದಂಡನ್ನು ಇದಿರಿಸಿದನು. ಎರಡು ಸೇನೆಗಳೂ ಬಿನ್ನಣದಿಂದ ತೊಡರಿಕೊಂಡು ಉಬ್ಬಿನಿಂದ ಸೆಣಸಾಡಿದುವು. ಪುಂಡುಗಾರರನ್ನು ಹಣಿಯುತ್ತ ರಾಣಿಯು ಇಟ್ಟಣಿಸಿ ಬರುವ ರಿಪುದಳವನ್ನು ಪಡಲ್ವಡಿಸಿ ಪಡೆವಳನನ್ನು ಅಂತ್ಯಗೊಳಿಸಿದಳು. ಹೀಗೆ ಬಲಿತು ಮಲೆತು ಮಾರ್ಮಲೆವ ಆ ಉಚ್ಚಂಡ ಭೈರವಿಯನ್ನು ವಿಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಪೋರ್ಚುಗೀಸ್ ವೈಸರಾಯ್ ಡೋಮ್ ಅನ್ತಾವೊ ಡಿ ನರೋಞ ಎಂಬವನು ಗೋವೆಯಿಂದ ಏಳು ಹಡಗು ಇಪ್ಪತ್ತು ಬಂಗಲೆ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ಮಂಜುಗಳ ಸಹಿತ ಮೂರು ಸಾವಿರ ವೀರ ಯೋಧರ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ನೌಕಾ ಪಡೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಉಳ್ಳಾಲಕ್ಕೆ ಸ್ವತಃ ಬಂದಿಳಿದನು.

ಹನ್ನೆರಡು ಸಾವಿರ ಮಂದಿ ಪೋರ್ಚುಗೀಸು ಹೂಣಿಗರು ಅಸ್ತ್ರ ಶಸ್ತ್ರ ಸಜ್ಜಿತರಾಗಿ ನಗರವನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದರು. ನದಿಯಿಂದ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗೋಡೆ ನಿಂತಿತ್ತು. ಆರಿಸಿದ ಕೆಲವು ಮಂದಿ ವೀರರು ತುಪಾಕಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅಲ್ಲಿ ಕಾಪಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ವೈಸರಾಯ್ ಗೋಡೆಯನ್ನೊಡೆದು ನಗರವನ್ನು ಭೇದಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದನು. ಒಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ, ಡಾನ್ ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ಕೋ ಮಸ್ಕರೆಞ ಎಂಬ ಪಡೆವಳನು ಚಿಕ್ಕ ದಂಡಿನೊಡನೆ ಹೊಂಚು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದನು. ಸೈನಿಕರೆಲ್ಲ ಉಗ್ರಾಟೋಪದಿಂದ ಆರ್ಭಟಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕತ್ತಲಾದೊಡನೆ ಬೇಕಷ್ಟು ತಿಂದು ಕುಡಿದು

ಮದೋನ್ಮತ್ತರಾಗಿ ಮೈಮರೆತ್ತಿದ್ದರು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮೂರರು, ಮರಕಾರರು, ಮುಖಾರಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಉಳ್ಳಾಲ ರಾಣಿಯ ಐನೂರು ಮಂದಿ ಕಟ್ಟಾಳುಗಳು ಸೂಟೆಗಳನ್ನು ಬೀಸುತ್ತ ಹಠಾತ್ತನೆ ಮಸ್ಕರೆಞಾನ ಸೈನ್ಯದ ಮೇಲೆರಗಿದರು. ಅವರ ಹಿಂದೆಯೇ ಮತ್ತೆ ಸಾವಿರದೈನೂರು ಮಂದಿ ವೀರರು ಭರದಿಂದ ಮೇಲ್ವಾಯ್ದರು. ಸೂಟೆಯ ಅರೆ ಬೆಳಕಿನ ಮಸುಕಿನಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳು ಕುರುಡರಂತಾಗಿದ್ದರು. ಶತ್ರುಗಳು ಯಾರು ಮಿತ್ರರು ಯಾರೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಡಗಿನಿಂದ ಇಳಿಯುತ್ತಿದ್ದವರೆಲ್ಲ ನೀರಿಗೆ ಬಿದ್ದರು. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ತಾಗುಡಿಗಳಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರು ಯಾರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕೆಂದರಿಯದೆ ಗೊಂಬೆಗಳಂತೆ ತಟಸ್ಥರಾಗಿದ್ದರು. ಸುತ್ತಲೂ ರಾಣಿಯ ಸೈನಿಕರ ಖಡ್ಗಗಳು ಮಿಂಚುತ್ತಿದ್ದುವು. ಸಿಡಿಯುವ ಗುಂಡುಗಳು ಒಂದೇ ಸವನೆ ಗರ್ಜಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ಈ ಗಂಡಾಂತರದಲ್ಲಿ ಪೋರ್ಚುಗೀಸ್ ಪಡೆಯ ದಿಕ್ಕೆಟ್ಟೋಡಿತು.

ಇಂಥ ಭೀಕರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ವೈಸರಾಯ್ ಎದೆಗೆಡಲಿಲ್ಲ. ರಣೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ಕಹಳೆಯನ್ನೂದುತ್ತ ತನ್ನ ಬಳಿಯಿದ್ದ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಮಸ್ಕರೆಞಾನ ತಾವಿಗೆ ಸಾಗಿದನು. ಮಸ್ಕರೆಞಾನೊಡನೆ ಕೆಲವೇ ಮಂದಿ ಸೈನಿಕರಿದ್ದರು. ಅವನು ತೀವ್ರ ಗಾಯಗೊಂಡಿದ್ದನು. ಉರುಬಿ ತರುಬಿ ಕೈಗೈವ ಶತ್ರುಗಳೊಂದಿಗೆ ಜೀವದಾಸೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೆಣಗಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಕ್ರಿ.ಶ. 1568ನೇ ಜನವರಿ ಐದರ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ವೈಸರಾಯ್ ಗೋಡೆಯನ್ನೇರಿ ನಗರವನ್ನು ಎಂತಾದರೂ ಹೋಗಬೇಕೆಂದಿದ್ದನು. ಎಲ್ಲರೂ ಹುರುಪಿನಿಂದ ಗೋಡೆಯನ್ನೇರಲು ಅಣಿಯಾದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ವೈಸರಾಯ್ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಬದಲಾಯಿಸಿ ಯುದ್ಧವನ್ನು ನಾಳೆಗೆ ಮುಂದುವರಿಸಲಾಗಿದೆಯೆಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು.

ಊರವರ ಮೇಲೆ ಕೆರಳಿ ಕೆಂಡಕಾರುತ್ತಿದ್ದ ಇನ್ನೂರು ಮಂದಿ ಪೋರ್ಚುಗೀಸ್ ಯೋಧರು ವೈಸರಾಯ ಈ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕಿವಿಯ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳದೆ ಗೋಡೆಯನ್ನೇರಿ ಮದೋದ್ರೇಕದಿಂದ ಮುನಿದು ಮುಂಬರಿದು ಇದಿರಾಳಿಗಳನ್ನು ನುಗ್ಗು ನುಸಿ ಮಾಡಿ ರಣದಲ್ಲಿ ಮಗ್ಗಿಸಿದರು. ವೈಸರಾಯ್ ಯೇಸು ಕ್ರಿಸ್ತನ ಪಟವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕಡಲ ದಡಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಆಗ ಹಡಗಿನಲ್ಲಿ ಐನೂರು ಮಂದಿ ಪೋರ್ಚುಗೀಸು ವೀರರು ಬಂದಿಳಿದರು. ಮರುದಿನ ಎಪಿಫನಿ ಹಬ್ಬ. ಮಸ್ಕರೆಞಾನು ಸೈನಿಕರನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಇಮ್ಮಡಿ ಹುರುಪಿನಿಂದ ಕಡಂಗಿ ಕಾದಿದನು. ತಮ್ಮ ಸೇಡಿನ ಉಬ್ಬಿಗೆ ಉರಿಯಾದ ರಾಣಿಯ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಹತ್ತೊತ್ತಿ ಕೋವಿಯ ಮೊನೆಗಳಿಂದ ದಬ್ಬಿದರು. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಬಾಗಿಲುಗಳಿಂದ ನಗರವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಒಂದೆಡೆ ಕಲೆತರು. ನಗರವನ್ನು ಸೇರಿದ ಆರು ಸಾವಿರ ಮಂದಿ ರಾಣಿಯ ದಂಡಾಳುಗಳು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಕತ್ತಿ ಭಲ್ಲೆಯಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ರಕ್ತ ಪಿಪಾಸೆಯಿಂದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸದೆಬಡಿದರು. ಆದರೆ ಒತ್ತೊತ್ತಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ಮಾರ್ಬಲವನ್ನು ಇದಿರಿಸಲಾರದೆ ತಲ್ಲಣಿಸಿ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿ ಚೆದರಿ ಚೆಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾದರು. ರಾಣಿಯು ಉಚ್ಚಿಲ– ತಲಪಾಡಿ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಸೇರಿದಳು.

ರಾಣಿಯ ಕೆಚ್ಚಾಳುಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ವತ್ತು ಮಂದಿ ಮಾತ್ರ ಮಡಿದಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ಗಾಯಗೊಂಡಿದ್ದರು. ಪೋರ್ಚುಗೀಸರಲ್ಲಿ ಮುನ್ನೂರು ಮಂದಿ ಮಡಿದಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಆ ಧೂರ್ತರು ನಗರಕ್ಕೆ ಕಿಚ್ಚಿಟ್ಟು, ಫಲ ಮರಗಳನ್ನು ಕಡಿದಿಕ್ಕಿ ತಮ್ಮ ಮುಯ್ಯನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಬಳಿಕ ಅವರು ಮಂಗಳೂರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭದ್ರವಾದ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದರು. ಸಂತ ಸೆಬಸ್ಟಿಯನ್ ದಿನ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಸಂತ ಸೆಬಸ್ಟಿಯನ್ ಕೋಟೆಯೆಂದು ಕರೆದರು. ಅದಕ್ಕೆ ನೇರ ಇದಿರಾಗಿ ಉಳ್ಳಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಣಿಯು ತನ್ನದೊಂದು ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದಳು. ಪೋರ್ಚುಗೀಸರೊಡನೆ ಹೂಡಿದ ಹಲವು ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಜಯಿಸಲಾರದೆ ಹೋದರೂ ಪ್ರತಾಪಾನ್ವಯದ ಈ ಧೀರೆಯು ತನ್ನ ಅದಟನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ.

ಕ್ರಿ.ಶ. 1570ರಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಕಲ್ಲಿಕೋಟೆಯ ಸಾಮುದ್ರಿಯ ನೌಕಧೀಶ ಕುಟ್ಟಿ ಪೋಕ್ರೆ ಎಂಬವನು ರಾಣಿಯ ಒತ್ತಾಸೆಯಿಂದ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರ ಒಂದು ಕೋಟೆಯನ್ನು ಪಕ್ಕನೆ ಹಿಡಿದನು. ಆದರೆ ಶತ್ರುಗಳು ತೋರಿದ ಲಂಚದಾಸೆಯಿಂದ ಪೋಕ್ರೆಯ ಸೈನಿಕರು ಶತ್ರುಗಳ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ರಾಣಿಯು ತನ್ನ ಕೇಡುಗಾಲವನ್ನು ಕೋಪ ಸಂತಾಪಗಳಿಂದ ಬಿಸುಸುಯ್ದಳು.

ಇಂಥ ಎಂಟೆದೆಯ ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕ ದೇವಿ ತಿರುಮಲರಾಯ ಚೌಟನಿಗೆ ಅಳಿಯಂದಿರು ಇರಲಿಲ್ಲ. ರಾಯನ ಅನಂತರ ಆತನ ಪತ್ನಿಯು ಪಟ್ಟವೇರಿದಳು. ಅವಳಿಗೂ ಬಾಧ್ಯಸ್ಥರಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಅವಳ ಬಳಿಕ ಈ ಅಬ್ಬಕ್ಕ ದೇವಿಗೆ ಪಟ್ಟವಾಯಿತು. ಅವಳು ಪಟ್ಟವೇರುವ ಮುಂಚೆಯೇ ಜೈನರಾಜರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖನೆನಿಸಿದ್ದ ಲಕ್ಷ್ಮಪ್ಪರಸ ಬಂಗರಾಜನೊಡನೆ ವಿವಾಹವಾಗಿದ್ದಿತು. ಅಬ್ಬಕ್ಕ ದೇವಿ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಉಳ್ಳಾಲದ ಒಂಬತ್ಕೆರೆ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿದ್ದಳು. ಲಕ್ಷ್ಮಪ್ಪರಸನು ಮಂಗಳೂರ ಬೋಳೂರು ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿದ್ದನು. ವಿಜಯ ನಗರದ ಅರಸನು ಮಂಗಳೂರು ಹೋಬಳಿಗೆ ತನ್ನ ಒಬ್ಬ ಒಡೆಯನನ್ನು ನೇಮಿಸಿದ್ದರೂ ಮಂಗಳೂರಿನ ಅಧಿಕಾರವೆಲ್ಲ ಬಂಗರಾಯನ ಕೈಯಲ್ಲೇ ಇತ್ತು. ಅವನ ಅಧೀನ ದೊಡ್ಡ ಸೈನ್ಯವಿತ್ತು. ವಿಪುಲ ಸಂಪತ್ತೂ ಇತ್ತು.

ಬಂಗರ ಕೋಟೆ ಆಯತಾಕಾರವಾಗಿತ್ತು. ಕಲ್ಲಿನ ಪಂಚಾಂಗದ ಮೇಲೆ ಮೂವತ್ತೈದು ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ಗೋಡೆಗಳು ಆವರಿಸಿದ್ದುವು. ನಾಲ್ಕು ಸುತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಉನ್ನತವಾದ ಏಳು ಬತ್ತೇರಿಗಳಿದ್ದುವು. ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆಗಸೆ ಬಾಗಿಲಿತ್ತು. ಕೋಟೆಯ ಸುತ್ತ ಆಳವಾದ ಕಂದಕಗಳಿದ್ದುವು. ತೆಂಕು ದಿಕ್ಕಿನ ಒಂದು ಸುರಂಗದಿಂದ ಹೊಳೆಯ ನೀರು ಹರಿದು ಬಂದು ಅವನ್ನು ತುಂಬಿತ್ತು. ಅಂದಿನ ಅಳಿವೆಗೆ ಸಮೀಪವಾದ ಬೋಳೂರು ವ್ಯಾಪರಕ್ಕೆ ಹೆದ್ದಾರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಕೋಟೆಯ ನಡುವೆ ಭವ್ಯವಾದ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಂಗರಾಜನು ಐಸಿರಿ ವೈಭೋಗದಿಂದ ವಾಸವಾಗಿದ್ದನು.

ರಾಣಿಯು ಪೋರ್ಚುಗೀಸರನ್ನು ಹೊಡೆಗೆಡಿಸುವ ಹೆಣ್ಣು. ರಾಜನಾದರೋ

ಆ ಫರಂಗಿಯರನ್ನು ಕಂಡರೆ ಸಿಡಿಮಿಡಿಗೊಳ್ಳುವ ಗಂಡು. ಬಂಗರಾಜನನ್ನು ಆ ಚೌಟ ಕುಮಾರಿಯು ಕೇವಲ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಗೌರವಕ್ಕಾಗಿ ವರಿಸಿದ್ದಳು. ಗಂಡ ಹೆಂಡಿರಾಗಿ ಅವರೆಂದೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಬಾಳಲಿಲ್ಲ. ಹೃದಯ ಒಂದಾಗಿ ಬೆಸೆಯಲಿಲ್ಲ. ಸುಖದುಃಖವನ್ನು ಒಂದುಗೂಡಿ ಸವಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆಟಿಗೋ ಸೋಣೆಗೋ ಎಂದಾದರೊಮ್ಮೆ ಕಂಡರಾಯಿತು. ಕಾಗೆ ಮೆಟ್ಟಿದಂತೆ ಏನೋ ಎರಡು ಮಕ್ಕಳಾಗಿದ್ದುವು. ಇದೇ ಅವರ ದಾಂಪತ್ಯದ ಸೌಭಾಗ್ಯ. ಗೃಹ ಕಲಾಪದ ಈ ಕಾಲ್ತೊಡಕನ್ನು ಕಿತ್ತೊಗೆಯಬೇಕೆಂದೆನಿಸಿ ಅರಸನು ಮದುವೆಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ತಾಳಿ ಬಂದಿ ಒಡವೆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಳು.

ಒಂದು ದಿನ ಅಬ್ಬಕ್ಕ ದೇವಿಯು ನೇತ್ರಾವತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ದಿಗಂತದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತದ ಕೆಂಗದಿರು ಬಾನೆಲ್ಲ ತುಂಬಿ ಕುಂಕುಮದೋಕುಳಿಯಂತೆ ಹೊಳೆಯ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲಿತ್ತು. ತೆರೆಯ ತುಂತುರುಗಳಿಂದ ತೊಯ್ದ ತಂಗಾಳಿಯು ಸುಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ರಾಣಿಯು ಕುಳಿತ ಹಂಸಾಕಾರದ ನಾವೆಯು ನೀರನ್ನು ಸೀಳಿಕೊಂಡು ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳೊಂದಿಗೆ ನಾಲ್ಕಾರು ಮಂದಿ ಮೈಗಾವಲಿನವರು ಮಾತ್ರವಿದ್ದರು. ಚಾರಕನೊಬ್ಬನು ಅವನ ಮೇಲೊಂದು ಸತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದನು. ವೇಳೆ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ಬಂಗರಾಜನು ಇದೇ ತಕ್ಕ ಸಮಯವೆಂದು ಹಲವು ದೋಣಿಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಭಟರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಆ ಓಡಗಳೆಲ್ಲ ಭರದಿಂದ ನುಗ್ಗಿ ನಾವೆಯನ್ನು ಸುತ್ತುಗಟ್ಟಿದುವು. ರಾಣಿಯು ಸೆರೆಸಿಕ್ಕಿದಳು. ಭಟರು ಅವಳನ್ನು ಒಯ್ದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅರಸನ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು. ಅವನ ಕಣ್ಣು ಬೆಳ್ಳಿ ಕೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿತ್ತು. 'ಬೆಳ್ಳಿ ಸತ್ತಿಗೆಯ ಬಿರುದೇ ಈ ಕುಲಟೆಗೆ!' ಎಂದು ಗುಡುಗುತ್ತ ಚಾರನನ್ನು ತಿವಿದು ಸತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಮುರಿದು ನೆಲಕ್ಕೊಗೆದನು.

ಅಂಥ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರನ್ನು ಹಣ್ಣು ಹಣ್ಣು ಮಾಡಿದ ಆ ಧೀರೆಯು ಬಂಗ ರಾಜನ ಈ ಸೊಕ್ಕಿಗೆ ಬಗ್ಗುವಳೇ? ಗಂಡೆದೆಯ ಆಕೆಯು ಧೈರ್ಯಗೆಡಲಿಲ್ಲ. ಕಿಡಿಗೆದರುವ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಒಮ್ಮೆ ಅರಸನನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ಆ ತೀವ್ರ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಇದಿರಿಸಲಾರದೆ ಆ ಸಿಗ್ಗಾಳಿಯು ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡನು. ಗಂಭೀರವಾಗಿ ತನ್ನ ಹೂನಗೆಯನ್ನು ಸೂಸುತ್ತ ತನ್ನ ಇಂಪಾದ ದನಿಯಿಂದ ಬಿನ್ನಾಣದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ ಅವನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಂಡು ಅವನಿಂದ ಹೇಗೋ ಪಾರಾದಳು. ಆದರೆ ಈ ಅಪಮಾನದಿಂದ ಹೊತ್ತಿದ ಮುನಿಸು ಗಿಚ್ಚಿನ ಉಲ್ಬಣವು ಆರದಷ್ಟು ಉಜ್ವಲವಾಗಿತ್ತು. ತನ್ನ ಪ್ರಭುಲಾಂಚನವಾದ ಬಿರುದಿನ ಸತ್ತಿಗೆ ಮಣ್ಣು ಮುಕ್ಕಿದ ದುಃಖವು ಅವಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೊರೆಯುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು.

ಆಗ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರ ಹಾವಳಿಯು ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮಿಕ್ಕು ಮೀರಿತ್ತು. ಇಕ್ಕೇರಿಯ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ನಾಯಕನು ಅವರ ದರ್ಪವನ್ನು ಅಡಗಿಸಲು ಹವಣಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ಸಂಧಿಯನ್ನರಿತು ಅಬ್ಬಕ್ಕ ದೇವಿಯು ಅವನ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಸಾರಿದಳು. ದೋಃಖಂಡೆರಾಯ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ನಾಯಕನು ಪ್ರಬಲವಾದ ಸೈನ್ಯದೊಡನೆ

ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟನು. ಬಂಗರಾಜನು ಪೋರ್ಚುಗೀಸರ ಮೊರೆ ಹೊಕ್ಕನು. ಎರಡು ಮಹಾ ಸೈನ್ಯಗಳೂ ಬೋಳೂರು ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ದುರ್ಧರವಾದ ಕಾಳಗಗೊಟ್ಟುವು. ವೆಂಕಟಪ್ಪ ನಾಯಕನು ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಹೋರಾಡಿ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರನ್ನು ಮುರಿಬಡಿದು ಸೋಲಿಸಿ, ಕೋಟೆಯನ್ನು ಹಾಳುಗೆಡವಿ ಅರಮನೆಯನ್ನು ನೆಲಸಮ ಮಾಡಿದನು. ಅಬ್ಬಕ್ಕ ದೇವಿಯು ತನ್ನ ಬಿರುದಿನ ಸತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಮರಳಿ ಪಡೆದಳು. ವೆಂಕಟಪ್ಪ ನಾಯಕನು ನಗರಕ್ಕೆ ಮರಳುವಾಗ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ ನಿಶಾನೆಗಳನ್ನೂ ಹತರಾದವರ ತಲೆಗಳನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಕೋಟೆಯ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿಟ್ಟನು. ಈ ಯುದ್ಧದಿಂದಲಾದರೂ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರನ್ನು ಬಗ್ಗು ಬಡಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕ ದೇವಿಗೆ ತುಸು ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ಜೀವಮಾನವೆಲ್ಲ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರೊಡನೆ ಹೋರಾಡಿ ಬಳಲಿದ ಆಕೆಯು ಕ್ರಿ.ಶ. 1582ರಲ್ಲಿ ಚಿರ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಳು.

ಈ ಉಳ್ಳಾಲದ ರಾಣಿಯ ಹೆಸರು ತುಳುನಾಡಿಗೆಲ್ಲ ಸ್ವಾಭಿಮಾನದ ಪ್ರತೀಕವಾಯಿತು. ಉಳ್ಳಾಲದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸಾರುವ ಈ ಐತಿಹ್ಯವು ಉಳ್ಳಾಲದ ಕುರಿತು ದುವಾರ್ತೆ ಬಾರ್ಬೋಸಾ ಎಂಬ ಪೋರ್ಚುಗೀಸ್ ಚರಿತ್ರಕಾರನ ಬರವಣಿಗೆ, ರೋಮನ್ ಪ್ರವಾಸಿ ಪಿಯಾತ್ರೋಡೆಲಾವಲ್ಲೆಯ ಪ್ರವಾಸ ಕಥನ, ಕೆನರೀಸ್ ಮಿಶನ್‌ನ ಜೋಸೆಫ್ ವಾಸ್ ಎಂಬ ಧರ್ಮಗುರುವಿನ ಬರಹ, ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಪ್ರವಾಸಿ ಡಾ. ಬುಕಾನನ್ ಎಂಬಾತನ ದಾಖಲೆ ಹಾಗೂ ಪಿ ಗುರುರಾಜ ಭಟ್ಟರಂತಹ ತುಳುನಾಡಿನ ಸಂಶೋಧಕರು ಒದಗಿಸಿದ ವಿವರಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ಥಳೀಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಣಿಯ ಸಾಂಸಾರಿಕ ಬದುಕಿನ ಆತಂಕಗಳು, ಆಕೆಯ ಜಾಣ್ಮೆ, ಆ ಕಾಲದ ತುಂಡರಸರ ಪೈಪೋಟಿ ಎಲ್ಲವೂ ದಾಖಲಾಗಿ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಮಹತ್ವದ ಐತಿಹ್ಯವಾಗಿ ಇದು ನಮಗೆ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗುತ್ತದೆ.

4.3 ಸಾಮಾಜಿಕ

ತುಳುನಾಡಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದುಕು ಮೌಲ್ಯಗಳಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯ ಗಮನಾರ್ಹವಾದುದು. ತಾವು ನಂಬಿದ ನಂಬಿಕೆಗಳಿಗೆ ಅವರು ಪ್ರಾಣಾರ್ಪಣೆಗೂ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದರು. ಗಂಡನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋದಲ್ಲಿ ಅಸುನೀಗಿದಾಗ ಮಡದಿಯರು ಮಾಸ್ತಿಯಾದ ಅತಿರೇಕದ ವಿವರಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವ ಐತಿಹ್ಯಗಳೂ ನಮಗೆ ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಮಾಸ್ತಿ ಗಿರಿಯಮ್ಮ, ಸತಿ ಸಿದ್ದಮ್ಮ ಮೊದಲಾದ ಹಲವು ಐತಿಹ್ಯಗಳು ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಈ ಐತಿಹ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ವಿವರಗಳು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಮಹತ್ವವುಳ್ಳವುಗಳಾಗಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಮಾಸ್ತಿ ಗಿರಿಯಮ್ಮನ ಕುರಿತ ಐತಿಹ್ಯದಲ್ಲಿನ ವಿವರಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ; ಇಕ್ಕೇರಿಯ ಹಿರಿಯ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ನಾಯಕನು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತ ಮಂಗಳೂರು ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕಿಳಿದು, ದೇಕಲದ ವರೆಗಿನ ಹಲವು ಊರುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಲವಾದ ಕೋಟೆಕೊತ್ತಳಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ, ಅವುಗಳನ್ನು

ಕಾಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ವಿಜಯ ದುರ್ಗದ ವೀರಕ್ಷತ್ರಿಯ ಸೈನಿಕರನ್ನು ತಂದಿರಿಸಿದನು. ಬಲಿತು, ಮಲೆತು ನಿಂತ ತುಳುನಾಡಿನ ಜೈನರಾಯರೂ, ಇತರ ಪಾಳಯಗಾರರೂ, ತುಂಡರಸರೂ ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿ ಶರಣಾದರು. ಕುಂಬಳೆ ರಾಜನ ವಶವಿದ್ದ ಉಪ್ಪಳ ಹೊಳೆಯಿಂದ ಪಯಸ್ವಿನೀ ನದಿಯ ವರೆಗಿನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಹುಭಾಗವನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು, ಅಡೂರು, ಮಧೂರು, ಕಾವು, ಕಣಿಯೂರೆಂಬ ನಾಲ್ಕೂರುಗಳ ಗಡಿಯೊಳಗಿನ ಸೀಮೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅವನಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು, ಗಡುವಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕಪ್ಪವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾ ಬರಬೇಕೆಂದು ಕಟ್ಟು ಮಾಡಿ, ತೆಂಗು ಮುಂತಾದ ಫಲಮರಗಳ ಮೇಲೆ ತೆರಿಗೆ ಹೊರಿಸಿ, 'ಮಲೆಯಾಳದವರಿಂದ ಏನಾದರೂ ಕುರುಹುಗಳು ಬಂದರೂ ನಮ್ಮ ಅರಮನೆ, ಮುದ್ರೆ ಒಳಗಾಗಿ ಇದ್ದು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹಿತ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ತಪ್ಪಲಾಗದು' ಎಂತ ಪಟ್ಟೆ ಬರೆಸಿದನು.

ಆ ಮೇಲೆ ಕುಂಬಳೆ ಅರಸನು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ದಂಗೆಯೆಬ್ಬಿಸದಂತೆಯೂ, ವಿದೇಶೀಯರ ಉಪದ್ರವ ತಟ್ಟದಂತೆಯೂ ತೆಂಕುಂಬಳೆಯಲ್ಲಿ ಶೀರೆ ಮತ್ತು ಕುಂಬಳೆ ಹೊಳೆಗಳು ಅಳಿವಿಗೆ ಕೂಡುವಲ್ಲಿ ಬಲವಾದ ಒಂದು ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಅದರ ಎತ್ತರವಾದ ಆಳ್ವೇರಿಗಳು ಸುತ್ತಲೂ ನೀಡಿದ್ದುವು. ದಿಕ್ಕು ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದಂತೆ ಕೊತ್ತಳಗಳು ನಿಂತಿದ್ದುವು. ಮುಗಿಲು ಮುಟ್ಟುವ ತೆನೆಗಳೂ, ವೈರಿಗಳು ಬರುವ ಸುಳಿವನ್ನು ದೂರದಿಂದಲೇ ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅನುಗೊಳಿಸಿದ ಮುಗಿಲಟ್ಟಣೆಗಳೂ ಎಸೆಯುತ್ತಿದ್ದುವು. ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಬದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹುಲಿಗಳಂತೆ ನಿಂತಿದ್ದ ಎರಡು ಬತ್ತೇರಿಗಳ ನಡುವಿನ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲು ಬಹು ಭಾರವಾದ ಭದ್ರವಾದ ಕದಗಳಿಂದ ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ವೀರ ಮಾರುತಿಯ ಕಗ್ಗಲ್ಲಿನ ಗುಡಿಯೂ, ಅದರ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ ರಾಜದೈವದ ಚಾವಡಿಯೂ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ಇದಿರಿನಲ್ಲಿ ವಿಶಾಲವಾದ ರಣರಂಗವು ರಣಗುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಕೊತ್ತಳಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಡಿದಾಗಿ ನಿಂತ ಡೆಂಕಣಿಗಳು, ಮರುಳ್ಸೆಗಳು, ಧ್ವಜಪತಾಕೆಗಳು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ಕೋಟೆಯ ಸುತ್ತಲೂ ಆಳವಾದ ಅಗಳು, ಹೊಳೆಯ ನೀರು ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿತ್ತು. ಅಳಿವೆ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಹಾಯಿ ಇಳಿಸಿದ ಪತ್ತೆಮಾರಿಗಳು ಲಂಗರು ಹಾಕಿದ್ದುವು. ಹೀಗೆ ಭೀಕರವಾದ ಈ ಮಹಾದುರ್ಗವು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಎದೆಗೆಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ವೆಂಕಟಪ್ಪ ನಾಯಕನು ಈ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಗರ ದೊಡ್ಡ ದಂಡನ್ನಿಟ್ಟು, ತನ್ನ ನಂಬಿಕೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾದ ಶೇಷಗಿರಿ ನಾಯಕನನ್ನು ಕಿಲ್ಲೆದಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿ, ಸೀಮೆಯ ಪಾರುಪತ್ಯವನ್ನು ಅವನಿಗೇ ಒಪ್ಪಿಸಿದ್ದನು.

ಶೇಷಗಿರಿ ನಾಯಕನು ಕನ್ನಡಿಗನು. ಕಾಶ್ಯಪ ಗೋತ್ರದ ಮಕ್ಕೇರಿ ಮನೆತನದವನು. ಕಾಣಕೂನ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನೇ ಅವನ ಮನೆದೇವರು. ಅವನು ಹಲವು ಕಾಳಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಾದಾಡಿ, ಅತುಲವಾದ ಬೀರದೇಳ್ಗೆಯನ್ನು ಮೆರೆಸಿ, ಅರಸರಿಂದ ಪೊನ್ನ ತೊಡರು, ವೀರ ಸಂಕಲೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದ ಕಡುಗಲಿಯು, ಒಡೆಯನ ಉಪ್ಪುಂಡ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಮರೆಯದವನು. ಕುಂಬಳೆ ಕೋಟೆಯ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದ ಮೇಲೆ ಅವನ

ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯು ಹೆಚ್ಚಿತು. ಕೋಟೆಯ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿಯೂ, ಸೀಮೆಯ ನೆಮ್ಮದಿಗಾಗಿಯೂ ಅವನು ಹಗಲಿರುಳೆನ್ನದೆ ದುಡಿಯ ಹತ್ತಿದನು. ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದನು. ನಾಡು ಬೀಡು ರಾಜ್ಯದ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ವೀರಾಧಿವೀರನೆಂದು ಒಂದೇ ಕೊರಳಿನಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕುಂಬಳೆಯ ರಾಮಂತರಸನಿಗೆ ತನ್ನ ಸೀಮೆಯೊಳಗೆ ಎದ್ದ ಭಯಂಕರವಾದ ಈ ಇಕ್ಕೇರಿ ಕೋಟೆಯು ಎದೆಯಲ್ಲಿ ನಟ್ಟ ಶೂಲದಂತಾಯಿತು. ಅವನು ಹಗೆತನದ ಕನಸನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದ ದೊಡ್ಡ ಭಾಗವನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿ, ತನ್ನನ್ನು ಅಂಕೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ವೆಂಕಟಪ್ಪ ನಾಯಕನ ಮೇಲೆ ಹಣಿಯುವ ಸಂಚನ್ನು ಹೂಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಎಂತಾದರೂ ಕೈ ತಪ್ಪಿ ಹೋದ ಇಡೀ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮರಳಿ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಛಲಹಿಡಿದಿದ್ದನು. ತುಳು ಜನರನ್ನೆಲ್ಲ ಹುರಿದುಂಬಿಸಿ ತನ್ನ ಸೇನೆಗೆ ಸೇರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ತೆಂಕಲಿನ ಮಲೆಯಾಳಿ ಜನರನ್ನೂ ತನ್ನ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡನು. ಹೀಗೆ ಒಳಗೊಳಗೆ ದೊಡ್ಡ ದಂಡನ್ನು ಕೂಡಿಸುತ್ತ ಸಕಲ ಸಂವರಣಗಳಿಂದ ಸಜ್ಜಾಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಎಂದು ಗಡಿನಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಹುಯ್ಲೆಬ್ಬಿಸಲೂ ತೊಡಗಿದ್ದನು.

ಕುಂಬಳೆ ಅರಸನ ಈ ಪುಂಡಾಟವೆಲ್ಲ ಶೇಷಗಿರಿ ನಾಯಕನಿಗೆ ತಿಳಿಯದಿರಲಿಲ್ಲ. ಗೂಢಚಾರರು ಗಳಿಗೆ ಗಳಿಗೆಗೆ ಬಂದು ಎಲ್ಲ ಸುದ್ದಿಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವನು ರಾಮಂತರಸನ ಗುಟ್ಟನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಕೋಟೆಯ ಕಾವಲನ್ನು ಬಳಸಿ ಕಾಳಗಕ್ಕೆ ಸಮಯವನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದನು... ಹೀಗೆ ಸಾಗುವ ಈ ಐತಿಹ್ಯವು ರಾಮರಾಜ ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ಕರಾವಳಿಗೆ ಬಂದ ಕಾರಣವನ್ನು, ಕುಂಬಳೆ ಸೀಮೆಯ ಗಡಿಯನ್ನೂ, ವೆಂಕಟಪ್ಪನಾಯಕ ಆಡಳಿತಕ್ಕೊಳಗಾದ ತುಳುನಾಡಿನ ವಿವರಗಳನ್ನು ಜೊತೆಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸತಿ ಪದ್ಧತಿ ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿದ್ದುದರ ಕುರಿತು ವಿವರಗಳನ್ನು ಈ ಐತಿಹ್ಯ ಹೊಂದಿದೆ.

ಸಾಕುಪ್ರಾಣಿಗಳ ಜೊತೆಗಿನ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವ ನಾಯಿ ಬಸದಿ ಐತಿಹ್ಯವು ಸಂಚಾರಿ ಐತಿಹ್ಯವಾಗಿ ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹರಡಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ತುಳುನಾಡಿನ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ನಾಯಿ ಬಸದಿಯ ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ರೈಗಳು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳ ನಡುವಿನ ಸಾಮ್ಯತೆ ಹಾಗೂ ಭಿನ್ನತೆಗಳು ತುಳುನಾಡಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದುಕಿನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ.

ನಾಯಿ ಬಸದಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ನಮಗೆ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ನಾಲ್ಕು ಕಡೆ ಲಭ್ಯವಿದೆ. ಒಂದು ಕಾರ್ಕಳ ತಾಲೂಕಿನ ಮೂಡಬಿದರೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನುಳಿದ ಮೂರು: ಪುತ್ತೂರು ತಾಲೂಕಿನ ಮಣಿಮುಂಡ (ಕೊಂಬಾರು), ನರಿಮೊಗರು (ಪುರಸೆರೆಕಟ್ಟೆ) ಮತ್ತು ಸವಣೂರುಗಳಲ್ಲಿ.

1. ಮೂಡಬಿದಿರೆ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಒಬ್ಬಾತ ಬಡವನು ಧನಿಕನೊಬ್ಬನಿಂದ ಹಣವನ್ನು ಸಾಲವಾಗಿ ಪಡೆದಿದ್ದ. ಸಾಲ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ

ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒತ್ತೆಯಿಡಲು ತನ್ನ ಬಳಿ ಬೇರೇನೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದುದರಿಂದ ತನ್ನ ಸ್ವಾಮಿನಿಷ್ಠ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ, ಸೇವಾ ತತ್ಪರ ನಾಯಿಯನ್ನು ಧನಿಕನ ಬಳಿ ಒತ್ತೆಯಿರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗಿರಬೇಕಾದರೆ ಆತನ ಮನೆಗೆ ಕಳ್ಳರು ನುಗ್ಗಿ ಕನ್ನಮಿಕ್ಕುತ್ತಾರೆ. ಹಣ-ಹೊನ್ನು ತುಂಬಿದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಆ ನಾಯಿಯು ಕಳ್ಳರನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ, ಕಚ್ಚಿ ಗಾಯಗೊಳಿಸಿ ಅವರು ಚಿನ್ನಾಭರಣಗಳ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಬಸುಟು ಓಡಿಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಲಾಗಿ ಮದುವೆ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ವಾಪಸಾದ ಮನೆಯೊಡೆಯನಿಗೆ ಕಳ್ಳರ ಸೇರಿದ್ದ ತನ್ನ ಸಂಪತ್ತು ಮರಳಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಮನೆಗೆ ಬಂದವನೇ ತಾನಿಲ್ಲದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರಬಹುದಾದ ಘಟನಾವಳಿಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾಯಿಯ ಚರ್ಯೆಯಿಂದಲೂ. ಸ್ವತಃ ಊಹೆಯಿಂದಲೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ನಾಯಿಯ ಸೇವಾ ತತ್ಪರತೆ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯಿಂದಲೂ ಸ್ವತಃ ಊಹೆಯಿಂದಲೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ನಾಯಿಯ ಸೇವಾ ತತ್ಪರತೆ. ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಮೆಚ್ಚಿ ಅದರ ಒಡೆಯನ ಋಣವು ಇದರಿಂದ ತೀರಿದಂತೆಯೇ ಸರಿ ಎಂದು ಮನಗಂಡು, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ತಾನು ದುಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ತರವಲ್ಲವೆಂದು ನಿಶ್ಚೈಸಿ. ಅಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಘಟನಾವಳಿಗಳನ್ನೂ. ತನ್ನ ಮನದಭಿಮತವನ್ನೂ ಪತ್ರವೊಂದರಲ್ಲಿ ವಿವರವಾಗಿ ಬರೆದು ಅದನ್ನು ಆ ನಾಯಿಯ ಕೊರಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ. ಅದರ ಮೂಲ ಒಡೆಯನ ಬಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

ನಾಯಿಯು ತನ್ನತ್ತ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ದೂರಿದಿಂದಲೇ ಗಮನಿಸಿದ ಅದರ ಯಜಮಾನನು, ಅದು ಸಾಲ ತೀರಿಸುವುದರೊಳಗಾಗಿಯೇ ಸಾಹುಕಾರನ ಬಳಿಯಿಂದ ಓಡಿ ಬಂದಿರಬೇಕೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಇದರಿಂದಾಗಿ ತಾನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಮಾತಿಗೆ ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲದಂತಾಯಿತೆಂದು ಬಗೆದು, ಸಿಟ್ಟು-ಅವಮಾನಗಳಿಂದ ಕುದಿದು. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಬಡಪಾಯಿ ನಾಯಿಯನ್ನು ಹಿಂದು ಮುಂದು ನೋಡದೆ ಒದೆದು, ಹೊಡೆದು ಸಾಯಿಸಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತೆ ಅದರ ಕೊರಳಲ್ಲಿದ್ದ ಓಲೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ, ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತನಾಗಿ, ಅದನ್ನು ಬಲ್ಲವರಿಂದ ಓದಿಸುತ್ತಾನೆ. ಓಲೆಯಿಂದ ನೈಜ ಸಂಗತಿಯನ್ನರಿತು. ತನ್ನ ಅಚಾರ್ಯದ ಗೆಯ್ಮೆಗೆ ಮೇರೆಗೆ ಮಡಿದ ನಾಯಿಯ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ಬಸದಿಯೊಂದನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದರ ಉತ್ತರ ಕ್ರಿಯಾದಿಗಳಿಗೆ, ಅಡುಗೆ ಮಾಡಲೆಂದು (ಪಾಕಶಾಲೆಯಾಗಿ) ಸಮೀಪದಲ್ಲೇ ಬಸದಿಯಾಕಾರದ ಇನ್ನೊಂದು ಕಲ್ಲಚಪ್ಪರವನ್ನೂ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಯಿತು. ಅದಾದ ಬಳಿಕ ನಾಯಿಯ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ತಾನು ನೀಡಲಿರುವ ವಿಶೇಷ ಊಟಕ್ಕೆ ಬರಲು ಯಾರು ಸಿದ್ದರಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಧನಿಕನ ಸೂಚನೆಯಂತೆ ಆ ಬಡವನು ಒಂದು 'ಗುದಾರ್' (ತುತ್ತು) ಅನ್ನ (ಊಟ)ಕ್ಕೆ ಒಂದು 'ವರಾನ್' (1ವರಹ=4ರೂಪಾಯಿ) ದಕ್ಷಿಣೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗುವುದೆಂದು ಡಂಗುರ ಹೊಡೆಸಿದ ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಹಣದಾಸೆಯಿಂದ ಬೊಬ್ಬದೂಟಕ್ಕೆ ಜನ ಸೇರಿದರು. ಮೊದಲ ತುತ್ತುಣ್ಣುವ

ಮುನ ಜನ ಮತ್ತೆ ಹಣಕ್ಕೆ ಕೈಚಾಚಿದಾಗ ಹಣ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಹಸಿದ ಜನ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬ ಉಂಡು ಮರಳಿದರು. ಹಾಗೆ ಅಂದು ನಾಯಿಗೆ ಬೊಜ್ಜದೂಟವನ್ನುಂಡವರ ವಂಶಸ್ಥರೆಂದು ತಿಳಿಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಐತಿಹ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಆಶಯ ಮೊದಲ ಭಾಗದಲ್ಲಿದೆ. ನಾಯಿಯ ಸ್ವಾಮಿನಿಷ್ಠೆ ಸೇವಾ ತತ್ಪರತೆ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ, ಆಚಾತುರ್ಯದಿಂದಲಾಗಿ ಅದರ ಒಡೆಯನ ಕೈಯಿಂದಲೇ ಅದಕ್ಕೆ ಮರಣ ಸಂಭವಿಸುವುದು, ಒಡೆಯನ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ. ಅದರ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ಗೋರಿಯೊಂದನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವುದು–ಇವಿಷ್ಟು ಇಲ್ಲಿನ ಪ್ರಧಾನ ಆಶಯವಾಗಿದೆ. ಬೇರೆ ಕಡೆ ಲಭಿಸುವ ನಾಯಿ ಸಮಾಧಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಐತಿಹ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಆಶಯ ಹೇಗೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನೂ ಗಮನಿಸಬಹುದು.

2. ನರಿಮೊಗರು (ಪುರುಸೆರೆ ಕಟ್ಟೆ) ಎಂಬಲ್ಲಿ ದೊರಕುವ ನಾಯಿ ಬಸದಿ ಐತಿಹ್ಯ. ಹಿಂದೆ ಈ ಊರಲ್ಲಿದ್ದ ಬಡ ಜೈನನೊಬ್ಬ ಧನಿಕನೊಬ್ಬನಿಂದ ಹಣ ಸಾಲ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಒತ್ತೆಯಿಡಲು ತನ್ನ ಬಳಿ ಬೇರೆ ವಸ್ತುವೇನೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದುದರಿಂದ ತನ್ನ ಸ್ವಾಮಿನಿಷ್ಠ ನಾಯಿಯನ್ನೇ ಒತ್ತೆಯಾಗಿ ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗಿರಲೊಂದು ದಿನ ಆ ಧನಿಕನ ಮನೆಗೆ ಕಳ್ಳರು ನುಗ್ಗಿ ಚಿನ್ನಾಭರಣಗಳ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ದೋಚುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ನಾಯಿಯು ಕಳ್ಳರನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಓಡಿಸುತ್ತಾದೆ. ಹಾಗೆ ಓಡುವ ಭರದಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳರ ಕೈಯಿಂದ ಚಿನ್ನಾಭರಣಗಳ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯು ಬಿದ್ದುಹೋಗಿ ಮತ್ತೆ ಧನಿಕನ ಕೈ ಸೇರುತ್ತದೆ. ನಾಯಿಯ ಸ್ವಾಮಿನಿಷ್ಠೆ ಸೇವಾತತ್ಪರತೆಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಮೆಚ್ಚಿದ ಆ ಸಾಹುಕಾರನು ಅದು ಎಸಗಿದ ಉಪಕಾರದಿಂದಲಾಗಿ ಅದರ ಒಡೆಯನ ಬಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ನಾಯಿಯನ್ನು ದೂರದಿಂದಲೇ ಗಮನಿಸಿದ ಬಡ ಜೈನನು ದಂಗಾಗುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಸಾಲ ಸಂದಾಯವಾಗುವ ಮುನ್ನವೇ ನಾಯಿಯು ಧನಿಕನ ಬಳಿಯಿಂದ ಓಡಿ ಬಂದಿರಬೇಕೆಂದೂ, ಆ ಮೂಲಕ ತಾನೂ ಧನಿಕನಿಗಿತ್ತ ಮಾತನ್ನು ಮೀರಿದಂತಾಯಿತೆಂದೂ ಸಿಟ್ಟು, ಅವಮಾನಗಳು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು, ಅದರ ಭರದಲ್ಲಿ ಹಿಂದು–ಮುಂದು ನೋಡದೆ ನಾಯಿಯನ್ನು ಹೊಡೆದು ಸಾಯಿಸುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತೆ ನಾಯಿಯ ಕೊರಳನ್ನು ನೋಡಾಲಾಗಿ ಓಲೆಯೊಂದು ಆತನ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಓದಿ . ವಾಸ್ತವ ಸಂಗತಿಯೆಲ್ಲಾ ಮನವರಿಕೆಯಾಗಿ ಆತ ತನ್ನ ಆಚಾತುರ್ಯದ ನಡತೆಗಾಗಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಡುತ್ತಾನೆ. ನಾಯಿಯ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥ ದೂಪೆ (ಗುರಿ–ಸಮಾಧಿ) ಯೊಂದನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಶ್ರದ್ಧಾಂಜಲಿ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ತನಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ತನ್ನ ಬಂಧುಗಳಲ್ಲಿ ತಾನು ಸತ್ತಾಗ ತನ್ನ ಗೋರಿಯನ್ನೂ ಆ ನಾಯಿಯ ಗೋರಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸೇಡಿಯಾಪುರವರು ಇದೇ ಐತಿಹ್ಯಾಧಾರದಿಂದ 'ಶ್ವಮೇಧ' ಅಥವಾ 'ನಾಯ ನಡತೆ' ಎಂಬ

ಕಥನ ಕವನವೊಂದನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದು. ಅದರ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

3. ನರಿಮೊಗರಿನ ನಾಯಿ ಬಸದಿಯ ಬಗೆಗೆ ಇಂದು ದೊರೆಯುವ ಭಿನ್ನ ಪಠ್ಯವೊಂದು ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಹಿಂದೆ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರಿಯೊಬ್ಬ ತನ್ನ ನಾಯಿಯೊಂದಿಗೆ ಕುದುರೆಯೇರಿ ಈ ಊರನ್ನು ಹಾದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ತಲುಪುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಆಯಾಸಕೊಂಡ ಆತನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ತಂಗಿ ನಿದ್ದೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಆಯಾಸ ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಎದ್ದು ಹೊರಬೇಕಾದರೆ ಆತನ ಹಣದ ಗಂಟು ಅಲ್ಲೇ ಮರೆತುಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಆತನ ನಾಯಿಯು ಆತನನು ಹೋಗಗೊಡದೆ. ಅವರು ತಂಗಿದ ಜಾಗದತ್ತಲೇ ನೋಡಿ ಒಂದೇ ಸವನೆ ಬೊಗಳತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಕಿರುಕುಳಗೊಂಡಂತಾದ ಆ ಕುದುರೆ ಸವಾರನು ಸಿಟ್ಟಿನ ಭರದಿಂದ ಆ ನಾಯಿಯು ತನ್ನ ಒಡೆಯನು ಮರೆತು ಬಂದಿದ್ದ ಹಣದ ಗಂಟಿನ ಮೇಲೆ ಮೂತಿಯಿರಿಸಿ ಮಲಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಆತನ ನಾಯಿಯು ಆತನನ್ನು ಹೋಗಗೊಡದೆ. ಅವರು ತಂಗಿದ ಜಾಗದತ್ತಲೇ ನೋಡಿ ಒಂದೇ ಸವನೆ ಬೊಗಳತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಕಿರುಕುಳಗೊಂಡಂತಾದ ಆ ಕುದುರೆ ಸವಾರನು ಸಿಟ್ಟಿನ ಭರದಿಂದ ಆ ನಾಯಿಯನ್ನು ಗುಂಡಿಟ್ಟು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ಗುಂಡೇಟಿನಿಂದ ಸಾಯಬೇಕಾದರೆ ನಾಯಿಯು ತನ್ನ ಒಡೆಯನು ಮರೆತು ಬಂದಿದ್ದ ಹಣದ ಗಂಟಿನ ಮೇಲೆ ಮೂತಿಯಿರಿಸಿ ಮಲಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಆ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರಿಯು ನಾಯಿಯು ಹಿಂತಿರುಗಿ ನೋಡಿ ಬೊಗಳಿದುದರ ಮರ್ಮವನ್ನರಿತು. ನನ್ನ ಅಚಾತುರ್ಯದ ಕೃತ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಮರುಗಿ. ಆ ನಿಷ್ಠಾವಂತ ನಾಯಿಯ ಗೌರವಾರ್ಥವಾಗಿ ಗೋರಿಯೊಂದನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದಾದ ಬಳಿಕ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕರೆಸಿ ಅವರಿಗೆ ಭೂರಿ ಭೋಜನವನ್ನು ಕೊಡಿಸುತ್ತಾನೆ.

4. ಮಾರೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ನಾಯಿ ಬಸದಿಯ ಐತಿಹ್ಯ ಹೀಗಿದೆ; ಮಾರೂರಿನ ಬಳಿ ಒಬ್ಬ ಧನಿಕನಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯ ಸಾಕುನಾಯಿ ಇತ್ತು. ಅದು ತುಂಬಾ ಬುದ್ಧಿ ಇದ್ದ ನಾಯಿ. ಸಾಮಾನಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಚೀಟಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಅದೇ ಹೋಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಚೀಟಿ ಕೊಟ್ಟರೂ ಅದೇ ನಾಯಿ ಹೋಗಿ ಮದ್ದು ತರುತ್ತಿತ್ತು. ಒಂದು ಸಲ ಧನಿಗೆ ಸಾಲ ಆಯ್ತು. ಸಾಲ ಹಿಂತಿರುಗಿಸುವವರೆಗೆ ಆ ನಾಯಿಯನ್ನು ಸಾಲ ಕೊಟ್ಟವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಆ ನಾಯಿಯು ಬುದ್ಧಿ ನೋಡಿ ಸಾಲ ಕೊಟ್ಟವರು ನಾಯಿಯನ್ನು ಹಿಂದೆ ಕಳುಹಿಸಿದರು. ನಾಯಿ ಅದರ ಧನಿಯಲ್ಲಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಂದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ 'ನಾನು ಸಾಲ ಸಂದಾಯವಾಗಲು ನಿನ್ನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದು, ನೀನು ಅಲ್ಲಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದೆಯಾ? ಎಂದು ಮರದ ತುಂಡಿನಿಂದ ಹೊಡೆದು ಕೊಂದರು. ಕೊಂದು ನೋಡುವಾಗ ಒಂದು ಚೀಟಿ ಕಂಡಿತು, ನಿನ್ನ

ನಾಯಿ ಎಲ್ಲಾ ಸಾಲವನ್ನು ಸಂದಾಯಮಾಡಿದೆ ಎಂದು ಅದರಲ್ಲಿ ಬರೆದಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಅಷ್ಟು ಬುದ್ಧಿಯ ನಾಯಿಯನ್ನು ಕೊಂದೆ ಎಂದು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಆಯ್ತು ಅವನಿಗೆ. ಹಾಗಾಗಿ ನಾಯಿಯ ಬೊಜ್ಜ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಯಾರು ಮಾಡಿದ. ನಾಯಿಯ ಬೊಜ್ಜವನ್ನು ಯಾರೂ ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಎಂದು, ನಾಯಿಯ ಬೊಜ್ಜದ ಊಟವನ್ನು ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ನಾಲ್ಕು 'ಪನವು'(ಹಣ) ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿದ. ಎಲ್ಲರೂ ಬಂದು ಊಟ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸುವವರೆಗೆ ಹಣ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಊಟ ಮುಗಿಸಿದ ಮೇಲೂ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ನಾಯಿಯ ಬೊಜ್ಜವನ್ನು ಧನಿ ಮಾಡಿದ.

ತುಳುನಾಡಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರಿ ಐತಿಹ್ಯವೊಂದು ಪಡೆಯುತ್ತ ಬಂದ ರೂಪಾಂತರಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ತುಳುಸಮಾಜದ ನಂಬಿಕೆ, ಪ್ರೀತಿ, ವಿಶ್ವಾಸಗಳು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಈ ನಾಯಿ ಬಸದಿಗಳು ನ್ಯಾಯ ಬಸದಿಗಳಾಗಿ ಬದಲಾಗಿರುವುದೂ ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಬಸದಿ ಕಟ್ಟೆಯ ಮುಂದೆ ನ್ಯಾಯ ಕೇಳುವ, ಇದನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡುವ ಸತ್ಯ ಹೇಳುವ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿ ನ್ಯಾಯ ಬಸದಿಗಳು ಬೆಳೆದಿವೆ. ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿದರೆ ಅಂಥವರ ಕನಸಿನಲಿ ನಾಯಿ ಬಂದು ವಿಚಿತ್ರ ಹಿಂಸೆ ನೀಡುತ್ತೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯೂ ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿದೆ.

ಕರಣಿಕ ದೇವಪ್ಪಯ್ಯನ ಕುರಿತಿರುವ ಐತಿಹ್ಯವೊಂದು ಹಲವು ಮಗ್ಗುಲುಗಳಲ್ಲಿ ತುಳುನಾಡಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಅರ್ಥವಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಸುಮಾರು ಇನ್ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಮಂಗಳೂರಲ್ಲಿ ಕರಣಿಕ ದೇವಪ್ಪಯ್ಯನು ಒಬ್ಬ ಗಣ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಕ್ರಿ.ಶ. 1830ರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅವನು ಹಜೂರು ಶಿರಸ್ತೇದಾರನಾಗಿದ್ದನು. ಅಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹಜೂರು ಶಿರಸ್ತೇದಾರನೆಂದರೆ ಒಬ್ಬ ತುಂಡರಸು ಇದ್ದ ಹಾಗೆ. ಊರಿನ ಎಲ್ಲ ಮಾನ ಮರ್ಯಾದೆಗಳು ಮುಂದಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದುವು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ದೇವಪ್ಪಯ್ಯನು ತನ್ನ ಗುಣಾತಿಶಯಗಳಿಂದ ಇಡೀ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜನರ ಪ್ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿದ್ದನು.

ಅವನು ಕನ್ನಡ, ಮರಾಠಿ, ಪಾರಸಿ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದನು. ಹುದ್ದೆಗೆ ಸೇರಿದ ಮೇಲೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಒಡನಾಟದಿಂದ ಇಂಗ್ಲಿಷನ್ನೂ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಕಲಿತುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಬಹು ಪರಿಶ್ರಮಿಯಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಮೆಚ್ಚನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದನು. ಧೀರನೂ, ಗುಣವಂತನೂ ಆಗಿ ಊರಲ್ಲೆಲ್ಲ ತನ್ನ ವರ್ಚಸ್ಸನ್ನು ಬೀರಿದ್ದನು. ಅವನ ಶಿಸ್ತು, ಕ್ರಮ, ಓಜೆಗಳು ಆಗಿನ ಕಲಕ್ಟರಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಮಾತು ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಕಲೆಕ್ಟರನ ಬಲಗೈಯಾಗಿ ಹಜೂರಿನ ಪಾರುಪತ್ಯವೆಲ್ಲ ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲೇ ಇತ್ತು. ಆದರೂ ಅವನ ಅಧಿಕಾರದ ಕಾಲವು ಬಹು ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನದಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಹಲವು

ಗಂಡಾಂತರಗಳನ್ನು ಇದಿರಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಕ್ರಿ.ಶ. 1834 ರಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷರು ದೊಡ್ಡ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ, ಕೊಡಗಿನ ವೀರರಾಜೇಂದ್ರ ಒಡೆಯನನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದು, ಕೊಡಗು ಸೀಮೆಯನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸುಳ್ಯ, ಪಂಜ, ಬೆಳ್ಳಾರೆ ಮಾಗಣೆಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಕೊಡಗು ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಇಂಗ್ಲಿಷು ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿದರು. ಇದರಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಮಾಗಣೆಗಳ ಕೊಡಗರಿಗೆ ಬೇಸರ ಹುಟ್ಟಿತು. ಅದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಭೂಕಂದಾಯವನ್ನು ನಗದಿಯಿಂದ ತೆರಬೇಕೆಂದು ಸರಕಾರದ ಹುಕುಮ್ ಹೊರಟಿತು. ಇದರಿಂದ ರೈತರೆಲ್ಲ ಕಂಗಾಲಾದರು. ಅಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ರೈತರಿಗೆ ಹಣ ವಟಾಯಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣಕ್ಕೆ ತುಂಬ ಧಾನ್ಯ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅಷ್ಟು ಧಾನ್ಯವನ್ನು ಸಾಹುಕಾರರಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುವವರಿಲ್ಲ. ಸಾಹುಕಾರರು ಅತ್ಯಲ್ಪ ಬೆಲೆಗೆ ರಾಶಿ ಧಾನ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದು ಹೇರಳ ಲಾಭ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ರೈತರು ತಾವು ಬೆಳೆಸಿದ ಧಾನ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಾಹುಕಾರರಿಗೆ ಅಳತೆಕೊಟ್ಟು, ಸಿಕ್ಕಿದ ಹಣವನ್ನು ತೀರ್ವೆಗೆ ತುಂಬಿಸಿ, ಮಿಗತೆ ಧಾನ್ಯ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಸಾಲದೆ ಪೇಚಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಸರಕಾರದವರು ಉಪ್ಪಿನ ಮೇಲೆ ಕರಹೊರಿಸಿ ಉಪ್ಪಿನ ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ತೆರೆದರು. ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪು ಮಾರಾಟದ ಗುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದೆಲ್ಲ ಪ್ರಜೆಗಳು ಮನನೊಂದಿದ್ದರು.

ಹೀಗೆ ಮನನೊಂದ ಜನರ ಒಂದು ಪಂಗಡವು ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಬಂತು. ಎಂತಾದರೂ ಕೊಡಗನ್ನು ಹಿಂದೆ ಪಡೆದು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಆಳಬೇಕೆಂದು ಸಂಚು ಹೂಡಿತು. ಏಳು ಸಾವಿರ ಸೀಮೆಯ ಪುಟ್ಟಬಸಪ್ಪನೆಂಬ ಜಂಗಮನು, ಕಲ್ಯಾಣಸ್ವಾಮಿ ನಂಜುಂಡರಸು ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ತಾನು ಕೊಡಗಿನ ಅರಸು ಪೀಳಿಗೆಯವನೆಂದೂ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹಕ್ಕುದಾರನೆಂದೂ ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸಿದನು. ಸುಳ್ಯ, ಪಂಜ, ಬೆಳ್ಳಾರೆ ಮೊದಲಾದ ನಾಲ್ಕು ಮಾಗಣೆಗಳ ಜನರು ಅವನನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡರು. ಕಷ್ಟಕ್ಕೀಡಾಗಿದ್ದ ರೈತರೂ ಅವನ ಪಕ್ಷ ಹಿಡಿದರು.

ಕಲ್ಯಾಣ ಸ್ವಾಮಿಯು ಹೀಗೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ದಂಡನ್ನು ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬೆಳ್ಳಾರೆಗೆ ಹೋಗಿ ಸರಕಾರಿ ಖಜಾನೆಯನ್ನು ಒಡೆದನು. ಊರನ್ನೆಲ್ಲ ಸುಲಿಗೆ ಮಾಡಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಪುತ್ತೂರಿಗೆ ಹೊರಟನು. ಹೋದಲೆಲ್ಲ "ನಾವು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ ಭೂಕಂದಾಯವನ್ನು ಎತ್ತುವುದಿಲ್ಲ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಉಪ್ಪು ಮತ್ತು ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪು ಮಾರಾಟದ ಗುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸುವೆವು. ಬೇರೆ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರವು ಅಡಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಸದ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವಿಟ್ಟು, ಕೊಡ್ಗಿ ಅರಸುತನದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಟ್ಟು ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲ ನಮ್ಮನ್ನು ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಲೇಸು! ಲೇಸು!" ಎಂದು ಪ್ರಕಟಿಸಿದನು.

ಉಪ್ಪಿನಂಗಡಿಯ ತಹಸೀಲ್ದಾರನು ಈ ವರ್ತಮಾನ ಕೇಳಿ ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಕಲೆಕ್ಟರನಿಗೆ ವರದಿಕೊಟ್ಟನು. ಕಲೆಕ್ಟರನು ಗಾಬರಿಗೊಂಡು ಏನು ಮಾಡುವುದೆಂದು ಕರಣಿಕ ದೇವಪ್ಪಯ್ಯನೊಡನೆ ಆಲೋಚಿಸಿದನು. ಧೈರ್ಯಶಾಲಿಯಾದ ದೇವಪ್ಪಯ್ಯನು ಕಾಟಕಾಯಿಯನ್ನು ಇದಿರಿಸುವುದೇ ಸರಿಯೆಂದನು. ಕಲೆಕ್ಟರನಿಗೂ ಅದು ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಯಿತು. ದೇವಪ್ಪಯ್ಯನು ಕೂಡಲೇ ಕಚೇರಿಯ ಎಲ್ಲಾ ಜವಾನರನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ, ಅವರನ್ನು ಹುರಿದುಂಬಿಸಿ, ಬಡ್ತಿಯ ಆಸೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ, ಕಾಟಕಾಯಿಯನ್ನು ಅಡಗಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬೋಧಿಸಿದನು. ದೇವಪ್ಪಯ್ಯನ ಮಾತು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮ್ಮತವಾಯಿತು. ಕೂಡಲೇ ಕತ್ತಿ, ದೊಣ್ಣೆ, ಕೊಡಲಿ ಕಠಾರಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಕಚ್ಚೆ ಬಿಗಿದು ಅಣಿಯಾದರು. ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಕಲೆಕ್ಟರು ಮತ್ತು ದೇವಪ್ಪಯ್ಯ ತರಾತುರಿಯಿಂದ ಪುತ್ತೂರಿನ ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದರು. ಸೇರಿ ಕಚೇರಿ ನಡೆಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣಸ್ವಾಮಿಯು ದೊಡ್ಡ ದಂಡಿನೊಡನೆ ಪುತ್ತೂರನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿದನೆಂಬ ಸುದ್ದಿ ಬಂತು. ಆ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಲೆಕ್ಟರನು ದೇವಪ್ಪಯ್ಯನಿಗೆ ಪುತ್ತೂರಿನ ಜವಾಬುದಾರಿಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟು, ತಾನು ಹಜೂರು ಬಂದೋಬಸ್ತಿಗೆ ಹೋಗುವೆನೆಂದು ಕುದುರೆ ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ಹಿಂತೆರಳಿ ಬಿಟ್ಟನು.

ಪುತ್ತೂರಿನ ಜವಾಬುದಾರಿಯೆಲ್ಲ ದೇವಪ್ಪಯ್ಯನ ಮೇಲೆ ಬಿತ್ತು. ಪಾಪ ಅವನು ಹತ್ತಾರು ಪೇದೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಏನು ಮಾಡಬಲ್ಲನು? ಕಾಟಕಾಯಿಯ ಕುರಿತು ಹಲವು ಭಯಂಕರ ಸುದ್ದಿಗಳು ಬರುತ್ತಿದ್ದುವು. ಧೀರನಾದ ದೇವಪ್ಪಯ್ಯನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಹೆದರಲಿಲ್ಲ. ಖಜಾನೆಯ ಹಣವನ್ನೆಲ್ಲ ತೆಗೆದು, ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟು ಬರಿಯ ಖಜಾನೆಗೆ ಬೀಗ ಮುದ್ರೆ ಹಾಕಿದನು. ಮುಖ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಲೆಕ್ಕ ಪತ್ರಗಳ ದಫ್ತರುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸಾಗಿಸಿ, ಕರಡು ಕಾಗದಗಳು ಮಾತ್ರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುವಂತಿರಿಸಿ, ಇನಿತಾದರೂ ಸಂಶಯ ತಟ್ಟದಂತೆ ಕಚೇರಿಯನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸಿದನು. ತನ್ನ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದ ಪೇದೆಗಳ ಪಡೆಗೂ, ಪುತ್ತೂರಿನ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೂ, ತನ್ನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವಿಟ್ಟು ನೆರೆದಿದ್ದ ಊರ ಜನರಿಗೂ ಧೈರ್ಯ ಭರವಸೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದನು.

ನಡುಹರೆಯದ ದೇವಪ್ಪಯ್ಯನ ರಕ್ತಛಾಯೆ ತುಂಬಿದ ಬೆಳ್ಳಗಿನ ಮೈಬಣ್ಣ, ಲಕ್ಷಣವಾದ ದುಂಡುಮೊಗ, ಭವ್ಯವಾದ ಆಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಘನತೆ ಗಾಂಭೀರ್ಯಗಳು ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದುವು. ಉಟ್ಟ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಧೋತ್ರ, ತೊಟ್ಟ ಕರಿಯ ನಿಲುವಂಗಿ, ಇಟ್ಟ ಗರ್ಭಸುತ್ತಿನ ದೊಡ್ಡ ಮುಂಡಾಸು ಆ ಘನತೆ ಗಾಂಭೀರ್ಯಗಳಿಗೆ ಇಮ್ಮಡಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದುವು. ಎಂಥವನಾದರೂ ಅವನನ್ನು ಕಂಡಾಕ್ಷಣ ಅವನ ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಆ ಅಸಾಧಾರಣ ವರ್ಚಸ್ಸಿಗೆ ಮಣಿಯದಿರನು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕಾಟಕಾಯಿ ಬಂತೇ ಬಂತು. ದೂರದಿಂದಲೇ ಅದರ ಬೊಬ್ಬೆ ಅಟ್ಟಹಾಸ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ದಂಡಿನ ತುಳಿತದಿಂದ ಎದ್ದ ಧೂಳಿಯು ಮೋಡದಂತೆ ಕವಿದಿದ್ದಿತು. ಆ ಗುಲ್ಲು ಗಲಭೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಊರ ಜನರೆಲ್ಲ ಸಿಕ್ಕ ಸಿಕ್ಕಲ್ಲಿ ಅವಿತುಕೊಂಡರು. ಅಳುತ್ತಿದ್ದ ಮಕ್ಕಳು ಕೂಡ ಅಲ್ಲಲ್ಲೆ ಬಾಯಿಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡುವು. ಮಾರಿ ಹಿಂಡು ಮಸಣವನ್ನು ಹೋಗುವಂತೆ ಕಾಟಕಾಯಿ ಊರನ್ನು ಹೊಕ್ಕು

ಸೂರೆ ಸುಲಿಗೆ ಮಾಡುತ್ತ, ಕಂಡದ್ದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಕಿಚ್ಚಿಡುತ್ತ ಕಚೇರಿಯನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿತು. ಕಲ್ಯಾಣ ಸ್ವಾಮಿಯು ದರ್ಪದಿಂದ ಕಚೇರಿಯನ್ನು ನುಗ್ಗಿ, ಕಲೆಕ್ಟರು ಕಚೇರಿ ನಡೆಸುವ ಉಚ್ಚಾಸನವನ್ನೇರಿ, ಕಾಲಮೇಲೆ ಕಾಲು ಹಾಕಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು. ಕರ್ರಗಿನ ಕರಾಳ ರೂಪಿನ ಅವನನ್ನು ನೋಡುವಾಗ ಮೈ ಜುಮ್ಮೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನ ಕೆಂಗಣ್ಣುಗಳು ಕಿಡಿಕಾರುತ್ತಿದ್ದುವು. ಅವನು ಕೊಡಗರ ಉಡಿಗೆಯನ್ನು ತೊಟ್ಟಿದ್ದನು. ಚಲ್ಲಣ ಹಾಕಿ ಕರಿಯ ಕುಪ್ಪಸವನ್ನು ತೊಟ್ಟು ರೇಶಿಮೆಯ ಕೆಂಪು ದಟ್ಟಿಯನ್ನು ಬಿಗಿದಿದ್ದನು. ದಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ 'ಪೀಚೆ ಕತ್ತಿ'ಯ ಬೆಳ್ಳಿ ಹಿಡಿಯು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ತಲೆಗೆ ಜರಿ ಮುಂಡಾಸನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದನು. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಜೋಡು ಧಾರೆಯ ಬಿಚ್ಚುಗತ್ತಿಯು ಜಗಜಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಅವನ ಸುತ್ತಲೂ ಪೀಚೆ ಕತ್ತಿ, ಒಡಿಕತ್ತಿ, ಕೊಡಲಿ, ಕೋವಿ, ಕೊರಡೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಭೀಕರ ಸ್ವರೂಪದ ಪುಂಡರು ಸಾಲು ಸಾಲಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ಕೊತ್ತಳಿಗೆಯನ್ನೂ, ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಚಿಟ್‌ಬಿಲ್ಲು, ಕವಣೆ ಕಲ್ಲು, ತಿರಿಕಲ್ಲುಗಳನ್ನೂ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಿಂತಿದ್ದರು. ಕಲ್ಯಾಣ ಸ್ವಾಮಿಯು ಸುತ್ತಲೊಮ್ಮೆ ಕಣ್ಣು ಹೊರಳಿಸಿದನು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಮ್ಮೆ ಎದೆ ಹಾರಿತು. ದೇವಪ್ಪಯ್ಯನನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಲೇ ಅವನ ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕಿದಂತಾಯಿತು. ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಮುಂದೆ ಎಳೆದು ತರುವಂತೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ಪುಂಡರು ಅವನನ್ನು ದರದರನೆ ಎಳೆದು ತಂದು ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು. ಕಠೋರವಾದ ಕಂಠದಿಂದ 'ನೀನು ಯಾರೋ' ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ದೇ – ನಾನೇ ಕರಣಿಕ ದೇವಪ್ಪಯ್ಯ, ಮಂಗಳೂರಿನ ಶಿರಸ್ತೇದಾರ.

ಕ – ನೀನಿನ್ನು ನಮ್ಮ ಕರಣಿಕನಾಗಬೇಕು!

ದೇ – ನಿನ್ನ ಚಾಕರಿ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ನನಗೆ.

ಕ – ಎಲೋ! ಯಾರೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವೆ ನೀನು? ಗೊತ್ತುಂಟೋ? ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಣೆ ಮೀರಿದರೆ ನಿನ್ನ ತಲೆ ಹಾರಿಸಿಬಿಟ್ಟೇನು. ರಾಜ್ಯವೀಗ ನಮ್ಮದು. ನಿನ್ನ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರಕಾರ ಅಳಿಯಿತು. ಅದರೊಡನೆ ನೀನು ಸಾಯುವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವನ ಅಂಗಿ ಮುಂಡಾಸುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳಚಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಕಠಿಣವಾದ ಪಹರೆಯಲ್ಲಿಡುವಂತೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಟ್ಟನು.

ಕಲ್ಯಾಣ ಸ್ವಾಮಿಯ ಪರಿಚಾರಕರಲ್ಲಿ ಅನಂತು ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ಗೌಡ ಸಾರಸ್ವತನಿದ್ದನು. ದೇವಪ್ಪಯ್ಯನಿಗೆ ಅವನನ್ನು ಕಂಡ ಗುರುತಿತ್ತು. ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ಸಲುಗೆಯಿಂದ 'ತುಂ ಹಮ್‌ಗೆಲೆ ಅಂತೂಪೂತು ಅನಂತೂರೆ?' ಎಂದು ಕೊಂಕಣಿ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದನು. ಕೊಡ್ಗಿ ಅರಸನ ಆಳೆಂಬ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಆ ಊಳಿಗದವನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ಏನೆಂದೆ ನೀನು? ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಯವರೊಡನೆ ಹೇಳಿ ನಿನ್ನ ತಲೆ ಕೆಡಿಸಿ ಬಿಟ್ಟೇನು. ಗೊತ್ತುಂಟೋ? ಎಂದು ತಲೆ ಮೀರಿ ಮಾತಾಡಿದನು. ದೇವಪ್ಪಯ್ಯನು ಮುಗುಳು ನಗುತ್ತ ಸುಮ್ಮನಾದನು.

ಅವನು ಪುಂಡನ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ, ಬಂಧಿಯಾಗಿ ಬಹಳ ಕಷ್ಟಕ್ಕೀಡಾದನು. ಕಾಟಕಾಯಿ

ಹೋದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಇತರ ಬಂಧಿಗಳೊಡನೆ ಅವನನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ದೇವಪ್ಪಯ್ಯನು ಹೋದಲೆಲ್ಲ ಕಾಟಕಾಯಿ ನಡೆಸಿದ ಕ್ರೂರತನ, ಕೊಲೆ, ಸುಲಿಗೆ ಹಾವಳಿಗಳ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಕಾಟಕಾಯಿಗೆ ನೆರವು ಕೊಟ್ಟವರನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿದುಕೊಂಡನು. ಹೀಗೆ ಸೆರೆಯಾಳಾಗಿದ್ದರೂ ಸರಕಾರದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮರೆಯದೆ ಎಲ್ಲಾ ಸುಳುವುಗಳನ್ನೂ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೆಲವು ದಿನಗಳು ಕಳೆಯಲು ಅವನು ಅಂತುವಿನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಸೆರೆಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಒಂದು ದಿನ ಅಂತು ಒಬ್ಬನೆ ಇದ್ದ ಸಮಯ ನೋಡಿ ಅವನನ್ನು ಬಳಿಗೆ ಕರೆದು 'ಹೌದೋ ಅಂತು! ಊರ ಮೇಲೆ ಊರು ಬಿದ್ದರೆ ಶಾನಭಾಗರಿಗೆ ಬಂದದ್ದೇನು? ಹೇಳು. ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಶಾನಭಾಗರೆ. ನಾನು ನೀನು ಒಂದೆ. ನಮಗೆ ಕುಂಪಣಿ ಸರಕಾರವಾದರೇನು! ಕೊಡ್ಗಿ ಅರಸ್ತನವಾದರೇನು. ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಂಕಣದಿಂದ ಕರೆದು ತಂದ ಕೆಳದಿ ಅರಸುತನವೇ ಅಳಿಯಿತು. ಈಗ ಕೊಡಗು ಅರಸನೂ ಒಂದು ಕೈ ನೋಡಲಿ. ಯಾವ ರಾಯನ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಶಾನಭಾಗಿಕೆ ನಮಗೆ ಕಟ್ಟಿಟ್ಟದ್ದೇ. ಆದುದರಿಂದ ನಾನೊಂದು ಗುಟ್ಟನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುವೆನು. ಕೇಳುವೆಯಾ? ಎಂದನು.

ಆಗ ಅಂತುವು 'ಅದೇನು ಗುಟ್ಟಪ್ಪಾ! ಹೇಳಿ ನೋಡುವ. ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ' ಎಂದನು. 'ನೋಡು ಅಂತು, ಈ ಕಾಟಕಾಯಿಯಿಂದ ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೆ ಪರಿಣಾಮವಿಲ್ಲೆಂದು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಈಗೀಗ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಎಳತಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಎಷ್ಟೆಂದರೂ ಕೊಡಗರು ನಮ್ಮ ಜನರೇ ಅಲ್ಲವೇ? ಆ ಫರಂಗಿ ಜನರಿಗಿಂತ ಇವರೇ ವಾಸಿ. ಅದುದರಿಂದ ಕಾಟಕಾಯಿಗೆ ನನ್ನಿಂದಾದ ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿರುವೆನು. ನಂದಾವರದ ಲಕ್ಷ್ಮಪ್ಪರಸನು ಸರಕಾರದಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಮಲ್ಲಿಖಾನೆಯನ್ನು ನನ್ನ ಮುಖಾಂತರವೇ ಪಡೆಯಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವನು ನನ್ನ ಹಂಗಿನಲ್ಲಿರುವನು. ಅವನು ಜೈನ ಅರಸರಲ್ಲಿ ಬಹು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳವನು. ಬೇಕಾದ ಸೇನೆ ಸರಂಜಾಮುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬಲ್ಲನು. ನಾನು ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳಿದರೆ ಒಲ್ಲೆನೆನ್ನ. ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಹೀಗೆ ಕೈದಿಯಾಗಿ ಏನು ಮಾಡಲಿ ಹೇಳು. ನೀನು ನಿನ್ನ ಒಡೆಯನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಈ ಮಾತನ್ನು ಹಾಕಿ ನೋಡು. ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಕಾಟಕಾಯಿ ಗೆಲುವುದು. ಆದರೆ ಮಹಾರಾಯ! ಈ ಗುಟ್ಟೆಲ್ಲಿಯಾದರೂ ರಟ್ಟಾದರೆ ಕೆಲಸ ಕೆಟ್ಟೀತು ಕಂಡ್ಯಾ' ಎಂದನು.

ಅಂತುವಿಗೆ ಈ ಮಾತು ಮೆಚ್ಚಿತು. 'ನಾಳೆಯೇ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ' ಎಂದು ತನ್ನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಮರುದಿನ ಕಲ್ಯಾಣಸ್ವಾಮಿಯ ದೇವಪ್ಪಯ್ಯನನ್ನು ಗುಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕರೆಸಿ 'ನೀನು ನಮ್ಮ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ತಿರುಗುವೆಯಂತೆ. ಸಂತೋಷ. ನಿನ್ನನ್ನು ನಮ್ಮ ಕರಣಿಕನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನು. ಅದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಬಂಗ ರಾಜನು ನಮಗೆ

ನೆರವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವೆಯಾ? ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ದೇ – ಕೆಲವು ದಿನಗಳಿಂದ ಅದೇ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿರುವೆನು. ತಮ್ಮ ಸಾಹಸಗಳನ್ನು ಕಂಡಂತೆಲ್ಲ ತಮಗೆ ನನ್ನ ಅಳಿಲ ಸೇವೆಯನ್ನಾದರೂ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಶತಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿ ಬಂಗ ರಾಜನು ಕಾಟಕಾಯಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲಾ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವೆನು.

ಕ – ಸರಿ! ಹಾಗಾದರೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಈಗಲೇ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುವೆನು. ನಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲಾ ಸಹಾಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸು. ಆದರೆ ನೋಡು! ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಮೀರಿ ನಡೆದರೆ, ವಂಚನೆ ದ್ರೋಹ ಮಾಡಿದರೆ ಇದೇ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ನಿನ್ನ ರುಂಡವನ್ನು ಹಾರಿಸಿಯೇನು. ತಿಳಿಯಿತೇ? ಎಂದು ಕತ್ತಿಯನ್ನೊಮ್ಮೆ ಝಳಪಿಸಿದನು.

ದೇ – ಕೊಡಗು ರಾಯನನ್ನು ವಂಚಿಸಿ ಬದುಕುವುದುಂಟೆ! ನಾನು ಅಷ್ಟನ್ನು ತಿಳಿಯೆನೆ? ಕೊಡ್ಗಿ ರಾಜ್ಯ ಕಟ್ಟುವುದರಲ್ಲಿ ನನ್ನದೂ ಒಂದು ಅಳಿಲ ಭಕ್ತಿಯಿರಲಿ! ಅಷ್ಟೆ.

ಕ – ಹಾಗಾದರೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯಿರಿಸಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಪಡಿಸಿರುವೆವು ಎಂದು ಕಾವಲುಗಾರರ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಲು ಅವರೆಲ್ಲ ಹಿಂದೆ ಸರಿದರು. ದೇವಪ್ಪಯ್ಯನು ಕೈ ಮುಗಿದನು. 'ಸರಿ. ಈಗಲೇ ಹೊರಡು!'

ಹೀಗೆ ಉಪಾಯದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ದೇವಪ್ಪಯ್ಯನು ನೆಟ್ಟಗೆ ಮಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹಜೂರಲ್ಲಿ ಕಲೆಕ್ಟರನ್ನು ಕಂಡು ಸಂಗತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಬಣ್ಣಿಸಿದನು. ಕಲೆಕ್ಟರನು ಕುತೂಹಲಗೊಂಡು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೇಳಿ ತನ್ನ ಶಿರಸ್ತೆದಾರನ ಧೈರ್ಯ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ರಾಜಭಕ್ತಿಗಾಗಿ ಹೆಮ್ಮೆ ಪಟ್ಟನು.

ಅಂದಿನಿಂದ ಕಲೆಕ್ಟರನೂ ದೇವಪ್ಪಯ್ಯನೂ ಕಾಟಕಾಯಿಯನ್ನು ಅಡಗಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಣಗಾಡಿದರು. ಕಾಟಕಾಯಿ ಮಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದರೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಮೊದಲೇ ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಂಡರು. ತಲಚೇರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೂ ಬೆಂಗಳೂರು ಸೈನ್ಯಕ್ಕೂ ಸುದ್ದಿ ಹೋಯಿತು. ದೇವಪ್ಪಯ್ಯನು ಕಲ್ಯಾಣಸ್ವಾಮಿಯ ಕೂರ್‍ರತ್ವ, ಅನ್ಯಾಯ, ಅನೀತಿಗಳನ್ನು ಜನರಿಗೆ ಬೋಧಿಸಿ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಸರಕಾರದ ಕಡೆಗೆ ಒಲಿಸಿಕೊಂಡನು.

ಇತ್ತ ಕಲ್ಯಾಣಸ್ವಾಮಿಯು ಪುತ್ತೂರನ್ನು ಸುಲಿಗೆ ಮಾಡಿ ಪಾಣೆ ಮಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋದನು. ದೇವಪ್ಪಯ್ಯನು ನೆನೆಸಿದ್ದಂತೆ ನಂದಾವರದ ಬಂಗರಸನು ಕಾಟಕಾಯಿಗೆ ತುಂಬಾ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದನು. ಪುಂಡರ ಪಡೆಗೆ ಊಟ ಉಪಚಾರ ಮಾಡಿಸಿ ಉಡಿಗೆ ತೊಡಿಗೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಿಸಿದನು. ನೂರಾರು ಜನರನ್ನು ಕೂಡಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಕಲ್ಯಾಣಸ್ವಾಮಿಯು ಇದೆಲ್ಲವೂ ದೇವಪ್ಪಯ್ಯನಿಂದಲೇ ಆಯಿತೆಂದು ನಂಬಿದನು. ಹುರುಪುಗೊಂಡು ಸಾಗಿ ಬಂಟವಾಳಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿ ಸೂರೆ ಮಾಡಿದನು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮಂಗಳೂರಿನ ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದನು.

ಆಗ ಅವನ ದಂಡು ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದಾಗಿತ್ತು. ಪುಂಡರೆಲ್ಲ ಸೊಕ್ಕೇರಿ ಹುಚ್ಚರಾಗಿದ್ದರು. ಊರು ಕೇರಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಳ್ಳೆಯಿಡುತ್ತ ನಡೆದರು. ಕಾಟಕಾಯಿ

ಬರುತ್ತದೆಂದು ಊರೆಲ್ಲ ಭಯಗೊಂಡಿತು. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಬೊಬ್ಬೆಯೆದ್ದಿತು. ಇಂಗ್ಲಿಷು ಅಧಿಕಾರಿಗಳೆಲ್ಲ ಹೆದರಿ ಕಣ್ಣಾನೂರಿಗೆ ಹೋಗಲು ಅಳಿವೆ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಹಡಗನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಲ್ಯಾಣ ಸ್ವಾಮಿಯು ಸೆರೆಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಕೈದಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಡಿಸಿ ತನ್ನ ದಂಡಿಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡನು. ತಾಲೂಕು ಕಚೇರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಖಜಾನೆಯನ್ನು ದೋಚಿದನು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಬೆಂಕಿಕೊಟ್ಟನು. ಸಿಕ್ಕಿದ್ದನ್ನು ಸುಲಿಯುತ್ತ ಕಂಡದ್ದನ್ನು ಕೆಡಿಸುತ್ತ ಹಾವಳಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಈ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ತೆಂಕು ಕುಂಬಳೆಯ ಕೋಟೆಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸುಬ್ರಾಯ ಹೆಗ್ಗಡೆಯೆಂಬವನು ಕೆಲವು ಪೋಲಿಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು, ಕಲ್ಯಾಣಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಸೇರಿ, ಅವನ ಸೂಚನೆಯಂತೆ ಕುಂಬಳೆ ಕಡೆಯಿಂದ ದಂಗೆಯೆಬ್ಬಿಸಿ ಮಂಗಳೂರಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ದೇವಪ್ಪಯ್ಯನು ಈ ಸೋವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ತಕ್ಕ ಮುಂಜಾಗ್ರತೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿದ್ದನು.

ಸುಬ್ರಾಯನ ದಂಡು ಮಂಜೇಶ್ವರ ಮತ್ತು ಉಳ್ಳಾಲಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರು ಊಟ, ಉಪಚಾರ, ಉಡಿಗೆ, ಉಚಿತಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸಂತೈಸಿ ಕೊಳ್ಳೆಯಿಡದಂತೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡರು. ಸುಬ್ರಾಯನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊಳೆ ದಾಟಿ ಮಂಗಳೂರನ್ನು ಸೇರಬೇಕೆಂದಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಅವನ ಆಸೆಯು ಈಡೇರಲಿಲ್ಲ. ದೇವಪ್ಪಯ್ಯನಿಗೆ ಉಳ್ಳಾಲದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಸಾಹುಕಾರರ ಸ್ನೇಹವಿದ್ದಿತು. ದೇವಪ್ಪಯ್ಯನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ ಅವರು ಸುಬ್ರಾಯನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವಂತೆ ನಟಿಸಿ ದಂಡಿಗೆ ಹೊಳೆ ದಾಟಲು ಬೇಕಾದ ದೋಣಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟರು, ದೋಣಿಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ತೂತುಗಳನ್ನು ಕೊರೆಯಿಸಿ ಮೇಣ ಮೆತ್ತಿದ್ದರು. ಅರ್ಧಾಣೆಯ ಗಟ್ಟಿ ಮುಕ್ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಚೀಲಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಸಿ ತಮ್ಮ ಕಾಣಿಕೆಯೆಂದು ದೋಣಿಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಸಿದರು.

ದಂಡು ಗಡಿಬಿಡಿಯಿಂದ ದೋಣಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿತು. ಹಾಯಿ ಬಿಟ್ಟಿತು. ದೋಣಿಗಳು ಮುಂದೆ ಸರಿದು ನಡುಹೊಳೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದುವು. ದಂಡಿನವರು ಕೂತಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರದೆ ತಮ್ಮ ಹುಚ್ಚಾಟಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದರು. ದೋಣಿಗಳು ಅತ್ತಿತ್ತ ಮಾಲುತ್ತಿದ್ದುವು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮೆತ್ತಿದ್ದ ಮೇಣವೆಲ್ಲ ಎದ್ದು ಹೋಯಿತು. ತೂತುಗಳಿಂದ ನೀರು ಹೊಕ್ಕಿತು. ಗಟ್ಟಿಮುಕ್ಕಾಲುಗಳ ಭಾರದಿಂದ ದೋಣಿಗಳೆಲ್ಲ ನಡುಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ದಂಡಿನೊಂದಿಗೆ ಮುಳುಗಿದುವು. ಸುಬ್ರಾಯನೂ ಹಲವು ಪುಂಡರೂ ಮುಳುಗಿ ಸತ್ತರು. ಈಜಾಡಿ ದಡ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದವರನ್ನು ಸರಕಾರದ ಕೆಲವು ಸೈನಿಕರು ಗುಂಡು ಹಾರಿಸಿ ಕೊಂದರು. ದೇವಪ್ಪಯ್ಯನು ಸುಬ್ರಾಯನ ದಂಡನ್ನು ಹೀಗೆ ಉಪಾಯದಿಂದ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿ ಮಂಗಳೂರನ್ನು ಸೇರಿದನು.

ಆ ವೇಳೆಗೆ ತಲಚೇರಿ ಸೈನ್ಯವು ಪತ್ತೆಮಾರಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸೈನ್ಯವು ನೆಲದಾರಿಯಾಗಿಯೂ ಬಂದು ತಲುಪಿದುವು. ಸೈನ್ಯ ಬಂದ ಸುದ್ದಿ ಸಿಕ್ಕಿದೊಡನೆ ಕಲ್ಯಾಣ ಸ್ವಾಮಿಯ ದಂಡು ಚಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾಗಿ ಚದರಿತು. ಕಲ್ಯಾಣಸ್ವಾಮಿಯು ಸುಳ್ಯಕ್ಕೆ ಓಡಿ ಹೋದನು. ಕೊಡಗಿನ ಮಿಲಿಟರಿ ಗವರ್ನರನಾಗಿದ್ದ ಕೇಪ್ಟನ್ ಲೀ

ಹಾರ್ಡಿಯು ಕಲ್ಯಾಣಸ್ವಾಮಿಯನ್ನೂ, ನಂದಾವರದ ಬಂಗರಸನನ್ನೂ, ಇತರ ಮುಖಂಡರನ್ನೂ ಸೆರೆಹಿಡಿದು ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದನು. ದೇವಪ್ಪಯ್ಯನು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷಿಗಳನ್ನೂ, ರುಜುವಾತುಗಳನ್ನೂ ಹಾಜರುಪಡಿಸಿದನು. ಲೀಹಾರ್ಡಿಯು ಬಂಡುಗಾರನಾದ ಕಲ್ಯಾಣಸ್ವಾಮಿಗೂ, ಬಂಗರಸನಿಗೂ ಮರಣದಂಡನೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸಿ ಮಂಗಳೂರಿನ ಬಿಕರ್ನಕಟ್ಟೆ ಪದವಿನಲ್ಲಿ ಗಲ್ಲಿಗೇರಿಸಿದನು. ಕಾಟಕಾಯಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ ಹಲವರಿಗೆ ಏಳರಿಂದ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗಿನ ಕಠಿಣ ಸಜೆಯಾಯಿತು. ಹಲವರಿಗೆ ಸಿಂಗಾಪುರಕ್ಕೆ ದ್ವೀಪಾಂತರವಾಯಿತು. ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕರಾದ ಹಲವರಿಗೆ ದೇವಪ್ಪಯ್ಯನ ಸಿಫಾರಸಿನ ಮೇರೆಗೆ ಸರಕಾರದ ಬಹುಮಾನ ದೊರೆಯಿತು. ಬಂಟವಾಳದ ಜಮೀನುದಾರ ರಂಗಬಾಳಿಗನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಪಾಣೆಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ನದಿದಾಟುವುದಕ್ಕೆ ದೋಣಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಬಂಟವಾಳದಲ್ಲಿ ಧಾರಾಳ ಅಕ್ಕಿ ಸರಬರಾಯಿ ಮಾಡಿದುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಮೂರು ತಲಾಂತರಗಳವರೆಗೆ ತೀರ್ವೆಯನ್ನು ಮಾಫಿ ಬಿಟ್ಟು 'ಚಾವಲ್ ಕೀ ರಾಜ್' ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು.

ಹೀಗೆ ದೇವಪ್ಪಯ್ಯನ ಛಲ ಪರಿಶ್ರಮಗಳಿಂದ ಕಾಟಕಾಯಿಯು ಒಂದು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳ ಹೆಸರಿಲ್ಲದಂತೆ ಅಡಗಿ ಹೋಯಿತು. ಮಂಗಳೂರಿನ ಕಲೆಕ್ಟರನೂ ಕೊಡಗಿನ ಮಿಲಿಟರಿ ಗವರ್ನರನೂ ಕೊಡಗಿನ ಈ ಕಾಟಕಾಯಿಯ ಕೈಫಿಯತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅವನ ಜಾಣ್ಮೆ ಸಾಹಸಗಳನ್ನು ಮನವಾರೆ ಕೊಂಡಾಡಿರುವರು. ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಈಗ ಉಡುಪಿ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಭವನವಿರುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅವನ ಪುರಾತನದ ದೊಡ್ಡ ಮನೆಯಿತ್ತು. ಆ ಮನೆಯಿಂದಲೇ ಆ ಬೀದಿಗೆ 'ಕರಣಿಕ ರಸ್ತೆ' ಎಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು. ಸಾರಸ್ವತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಎಲ್ಲೋರಕರ ಕುಟುಂಬದ ಅವನ ಹಿರಿಯರು ಇಕ್ಕೇರಿ ನಾಯಕರ ಕಾಲದಿಂದ ಕರಣಿಕ ವೃತ್ತಿಯನ್ನವಲಂಬಿಸಿಕೊಂಡು ಕೊಂಕಣದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದ್ದರು. ಶರವು ಗಣಪತಿ ದೇವಾಲಯದ ಇದಿರಿಗಿರುವ 'ಕರಣಿಕ ಕಟ್ಟೆ' ಮುಂತಾದುವು ಕರಣಿಕ ದೇವಪ್ಪಯ್ಯನ ಹಲವಾರು ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳ ಕುರುಹಾಗಿ ಇಂದಿಗೂ ಉಳಿದಿವೆ.

ಕಲ್ಯಾಣಸ್ವಾಮಿಯ ಕಾಟಕಾಯಿ ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧದ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರತಿರೋಧದ ದಂಡಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಬಗೆಯನ್ನು ಈ ಐತಿಹ್ಯ ದಾಖಲಿಸುವುದು ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಎದ್ದಿದ್ದ ಅಸಮಾಧಾನ ಹೇಗೆ ಪ್ರತಿರೋಧ ಒಡ್ಡುವ ದಂಡೊಂದಕ್ಕೆ ಪ್ರಚೋದನೆಯನ್ನು ನೀಡಿತು ಎಂಬ ಈ ಮಾಹಿತಿ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಹತ್ವವುಳ್ಳದ್ದು.

4.4 ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ

ತುಳುನಾಡಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಹರೆಗಳನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವ ಹಲವು ಐತಿಹ್ಯಗಳು ನಮಗೆ ಲಭ್ಯವಿವೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇಂತಹ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯುಳ್ಳವು

ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ ಸಂಗತಿ. ಭೂತಾರಾಧನೆಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿ ಇರುವ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಬಹುತೇಕ ಪುರಾಣದ ನೆಲೆಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಈ ಪುರಾಣ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಶೋಷಣೆಯ ವಿರುದ್ಧ ದನಿಯೆತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು. ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನೊಬ್ಬ, ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿದ್ದು, ಬಡತನದ ಕರಾಳತೆಗೆ ಪಕ್ಕಾಗಿ, ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರ ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಪ್ರತಿರೋಧವನ್ನೊಡ್ಡುವ ಅದರಿಂದಲೇ ಅಕಾಲ ಮೃತ್ಯುವಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ಅಥವಾ ಮಾಯವಾಗಿ ಬಳಿಕ ಶೋಷಣೆ ಮಾಡಿದವರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆದ ದೈವಗಳ ಕತೆ ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಈ ಭೂತಗಳ ಕತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಪಾಡ್ದನಗಳ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಅಧ್ಯಯನವೇ ತುಳುನಾಡಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಆಕರಗಳಾಗಬಲ್ಲವು. ಈ ಕುರಿತು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಆಗಿದೆ. ಒಟ್ಟು ಭೂತಾರಾಧನೆಯ ಕುರಿತು, ಬಿಡಿ ಬಿಡಿಯಾಗಿ ಭೂತಗಳ ಕುರಿತು ಉದಾ ಕೋಟಿ ಚೆನ್ನಯ, ಕಲ್ಕುಡ ಕಲ್ಲುರ್ಟಿ, ಕಾಂತಾಬಾರೆ ಬುದಾಬಾರೆ, ಕೊರಗಜ್ಜ, ಉಳ್ಳಾಲ್ತಿ, ಪಂಜುರ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅಧ್ಯಯನಗಳೂ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಆಗಿವೆ. ಅದನ್ನು ಹೊರತು ಪಡಿಸಿ ಸಿಗುವ ಇನ್ನಿತರ ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಕದಿರೆಯ ಲಕ್ಷದೀಪದ ಕುರಿತ ಐತಿಹ್ಯವೊಂದು ಹೀಗಿದೆ. ಮಂಗಳೂರು ಕೆಳದಿ ನಾಯಕರ ಒಡೆತನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದ ಕಾಲ. ಒಂದು ದಿನ ಕದರೆಯ ಜೋಗಿ ಅರಸನು ನಿತ್ಯದಂತೆ ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದನು. ಅವನ ಶಿಷ್ಯನು ಮಠದಲ್ಲಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಅಂದಿನ ಕೆಳದಿ ನಾಯಕನು ಕದರೆಗೆ ಬಂದನು. ಕದರೆ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಹೆಚ್ಚಳವನ್ನು ಕಂಡು ಅಬ್ಬಾ! ಎಂದು ಮೂಗಿನ ಮೇಲೆ ಬೆರಳಿಟ್ಟನು. ದೇವರ ಮುತ್ತು, ಮಾಣಿಕ್ಯ, ಚಿನ್ನಾಭರಣಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಮನಸೋತನು. ಮನಸ್ಸು ಬಗೆದಂತೆ ಕೈದುಡುಕಿತು. ದೇವರ ಅಮೂಲ್ಯ ರತ್ನಾಭರಣಗಳನ್ನು ದೋಚಿಕೊಂಡನು. ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸದೆಬಡಿದು ಹಾಳುಗೆಡವಿ ಕೆಳದಿಗೆ ನಡೆದನು. ನಾಯಕನ ದರ್ಪವನ್ನು ಕಂಡು ಜನರೆಲ್ಲ ಬೆದರಿ ಥರ ಥರ ನಡುಗಿದರು.

ಹೊತ್ತು ನೆತ್ತಿಗೇರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಜೋಗಿ ಅರಸನು ಮಠಕ್ಕೆ ಮರಳಿದನು. ಅವನು ಬರುವಾಗ ಕದರೆ ದೇವಸ್ಥಾನವು ನೆಲಸಮವಾಗಿತ್ತು. ದೇವರ ರತ್ನಾಭರಣವು ಸೂರೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿದ ಜೋಗಿ ಅರಸನ ಕರುಳು ಕತ್ತರಿಸಿದಂತಾಯಿತು. ಕಳವಳವನ್ನು ಸಹಿಸದಾದನು. ಜೈ! ನಿರಂಜನ್ ಎನ್ನುತ್ತ ಆ ಯೋಗಿವರ್ಯನು ಅದೇ ಭಿಕ್ಷೆಯ ಉಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟಗೆ ಕೆಳದಿಯ ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದನು. ಸಮೀಪದ ಒಂದು ದಟ್ಟವಾದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕಠಿಣವಾದ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ತೊಡಗಿದನು. ಆ ತಪೋಶಕ್ತಿಯ ತಾಪದಿಂದ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಕೆಡಹಿದ ಕೆಳದಿ ನಾಯಕನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿ ಎದ್ದು ಒಡಲನ್ನು ಸುಡಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಏನೇನು ಮದ್ದು ಮಾಯ ಮಾಡಿದರೂ ಉರಿ ಬೇನೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆ ರೋಗದಿಂದ ಕೊರಗುತ್ತ ನರಳುತ್ತ ಅವನು ಜೀವ ಬಿಟ್ಟನು. ಅವನ ಮಗನು ತಂದೆಯ ತಪ್ಪಿಗಾಗಿ

ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಟ್ಟನು. ಕದರೆಗೆ ಬಂದು ಶಿಲೆ ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಸುಂದರವಾದ ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಪೂಜಾವಿನಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಧಾರಾಳ ಉಂಬಳಿಬಿಟ್ಟನು.

ದೇವಸ್ಥಾನವು ಹೊಸತಾಗಿ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಜೋಗಿ ಅರಸನು ಅಲ್ಲಿಯ ಅರ್ಚನೆಗೆ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ನೇಮಿಸಿದನು. ಇದರಿಂದ ನಾಥ ಪಂಥದವರಿಗೇ ಮೀಸಲಾಗಿದ್ದ ದೇವಾಲಯವು ಸಕಲ ಪಂಥದವರನ್ನೂ ತನ್ನೆಡೆಗೆ ಸೆಳೆಯಿತು. ಹರಕೆ ಕಾಣಿಕೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಿದುವು. ದೇಗುಲದ ಪೌಳಿ, ಗುಂಡ, ಗೋಪುರ, ಗುಹೆ, ಕೆರೆಕಟ್ಟೆಗಳೆಲ್ಲ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡುವು. ಇದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿವಾಲಯದ ಮುಂದಿರುವ ದೊಡ್ಡ ಲಕ್ಷ ದೀಪಸ್ತಂಭವೂ ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡಿತು. ಈ ದೀಪಸ್ತಂಭವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದಾಕೆಯು ಸಾಮಾನ್ಯ ಒಬ್ಬ ಬಡ ಹೆಂಗಸು.

ಬಡ ಬಿಲ್ಲವರ ಹೆಂಗುಸೊಬ್ಬಳು ಮಂಜುನಾಥನಲ್ಲಿ ಅಚಲವಾದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನಿರಿಸಿದ್ದಳು. ವ್ರತ, ಉಪವಾಸ, ನಿಷ್ಠೆಗಳಿಂದ ಅವಳ ದೇಹವು ಬೆಂಡಾಗಿದ್ದರೂ ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯಶಾಂತಿಯು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಹಣೆಯ ವಿಭೂತಿಯು ಅವಳ ವಿರಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಾರುತ್ತಿತ್ತು. ಪ್ರತಿದಿನವೂ ದೇವಾಂಗಣದ ಮುಂದಿನ ನಡೆಗೆ ಬಂದು ದೇವರನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುವಳು. ಅಲ್ಲೇ ಕೈಮುಗಿದು ಅಡ್ಡಬಿದ್ದು ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವಳು.

ಅವಳ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಕೆ ಹತ್ತು. ಹತ್ತಕ್ಕೆ ಹದಿನಾರು ಲಾಭ ಪಡೆದಳು. ಅವಳು ಮುಟ್ಟಿದ್ದೆಲ್ಲ ಹೊನ್ನಾಯಿತು. ಐಸಿರಿಯಲ್ಲಿ ಓಲಾಡಿದಳು. ಭಾಗ್ಯ ಬಂದರೂ ಆ ತಾಯಿ ದೇವರನ್ನು ಮರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಶಿವ ಕೊಟ್ಟ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಶಿವ ಸೇವೆಯಲ್ಲೇ ವ್ಯಯಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಒಂದು ದಿನ ನಿತ್ಯದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಅಲ್ಲೊಂದು ದೀಪಸ್ತಂಭವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರೆ ಆದೀತೆಂದು ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹೊಳೆಯಿತು. ಹಾಗೆಯೇ ಹರಕೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತಳು. ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಖರ್ಚಿನಿಂದ ಕಂಚಿನೆರಕದ ಭಾರಿ ಲಕ್ಷ ದೀಪವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅಮರಳಾದಳು. ಹೆಸರು ದೆಸೆ ಒಂದೂ ಅರಿಯದ ಆ ಮಹಾ ತಾಯಿಯು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಆ ಲಕ್ಷ ದೀಪಸ್ತಂಭವು ಸ್ವಯಂ ಜ್ಯೋತಿಯಾದ ಆ ಪರಮೇಶ್ವರನ ದಿವ್ಯಜ್ಯೋತಿಯ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ಪ್ರತಿ ಧನುರ್ಮಾಸದ ಉತ್ಸವದ ರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ದೇವಾಂಗಣವನ್ನೆಲ್ಲ ಬೆಳಗುತ್ತ ಇಂದಿಗೂ ನಿಂತಿದೆ.

ಆ ಸಾಧ್ವಿಯ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ ಉತ್ಸವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಪೂಜಾರಿಯು ಆ ಲಕ್ಷದೀಪವನ್ನು ಹೊತ್ತಿಸುತ್ತಾ ಬರುವನು. ಈ ಹಕ್ಕು ಅವನ ಕುಟುಂಬ ಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ನಡೆದು ಬರುತ್ತಿದೆ. ಒಮ್ಮೆ ಒಬ್ಬ ಪೂಜಾರಿ ಕಟ್ಟಳೆಯಂತೆ ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಲು ಮಿಂದು ಮಡಿಯಾಗಿ ಬಂದ. ನಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ದೇವರಿಗೆ ಕೈಮುಗಿದ. ಮಂಜುನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಯು ದಿವ್ಯಾಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಗೋಪುರದಲ್ಲಿ ನಗಾರಿ, ಡೋಲು ಬಡಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಕೊಂಬು ವಾದ್ಯ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಗುಡ್ಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕದನೆಮದ್ದು ಸಿಡಲಂತೆ ಗರ್ಜಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರಲ್ಲಿ

ಮಹೋತ್ಸವದ ಸಂಭ್ರಮ, ಕೋಲಾಹಲ. ಈ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿ ಆ ಮುಗ್ಧ ಪೂಜಾರಿ ಮೈಮರೆತ. ತಾನು ಎಲ್ಲಿದ್ದೇನೆ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯದಾದ. ಕೆಳಗಿನ ಹಂತಿಯಿಂದ ದೀಪಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚುತ್ತ ಮೇಲೆ ಮೇಲೇರಿ ಮುಗುಳಿಗೆ ಬಂದ. ಎಲ್ಲ ದೀಪ ಹಚ್ಚಿ ಕೆಳಗಿಳಿಯಲು ನೋಡಿದ. ಆದರೆ ಇಳಿಯುವುದೆಲ್ಲಿ? ಸುತ್ತಲೂ ಲಕ್ಷದೀಪಗಳು ಧಗಧಗಿಸಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ಸೊಡರುಗಳ ಆ ಉರಿ ನಾಲಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಡಲು ದಾರಿಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಏನು ಮಾಡುವುದೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದ. ಅಗ್ನಿಜ್ವಾಲೆಯು ಅವನನ್ನು ಬಳಸಿತು. ಅವ ಎದೆಯ ಜ್ಯೋತಿಯೊಮ್ಮೆ ಬೆಳಗಿತು. ಶಿವ ಶಿವಾ! ಎಂದು ಮುಗುಳಿಯ ಮೇಲಿನಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಹಾರಿದ. ರಕ್ತದ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಳಾಡುತ್ತ ಅಸುನೀಗಿದ. ಅವನು ಬಿದ್ದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅವನ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಒಂದು ಕೆರೆಯು ಇಂದಿಗೂ ಇದೆ.

ಮುಗ್ಧ ಭಕ್ತಿಯ ಆ ಪೂಜಾರಿಯ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಇಂದು ಯಾರೂ ನೆನೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನ ಮುಗ್ಧತನವು ಮಾತ್ರ ಎಲ್ಲರ ಬಾಯಲ್ಲಿಯೂ ಇದೆ. ಯಾರಾದರೊಬ್ಬನು ಒಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಹಿಂದು ಮುಂದಾಗಿ ಮಾಡಿದರೆ 'ಪೂಜಾರಿ ದೀಪ ಹಚ್ಚಿದ ಹಾಗೆ' ಎಂಬ ಗಾದೆಯ ಮಾತು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಐತಿಹ್ಯವು ನಾಥಪಂಥದ ಪ್ರಭಾವ ಹಾಗೂ ಬಳಿಕ ಕದ್ರಿ ಎಲ್ಲ ಸಮುದಾಯದ ಶ್ರದ್ಧಾಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಬಗೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಕೆಳದಿ ನಾಯಕನಂತಹ ದೊರೆಯೂ ಹಿಂದೂ ದೇವಾಲಯಗಳಿಗೆ ಹಾನಿಯುಂಟು ಮಾಡಿದ ವಿವರಗಳೂ ಇಲ್ಲ ದಾಖಲಾಗಿದ್ದು ವಿಶೇಷ. ಶ್ರೀಮಂತ ಆರಾಧನಾ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಮೇಲೆ ಆ ಕಾಲದ ಎಲ್ಲ ರಾಜರುಗಳಿಗೂ ಕಣ್ಣಿದ್ದುದನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ದೇವಾಲಯದ ಮೇಲಿನ ಆಕ್ರಮಣಗಳಿಗೆ ಅಲ್ಲಿನ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯೂ ಕೂಡ ಒಂದು ಕಾರಣ ಎಂಬುದನ್ನು ಇದರಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ತುಳುನಾಡಿನ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಐತಿಹ್ಯ ಮಧ್ವ ವಿಜಯ ಧ್ವಜ. ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದ ದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಇಂದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಚಿಂತನೆಗೊಳಗಾಗಿದೆ. ಈ ದ್ವೈತ ಮತ ಸ್ಥಾಪಕರಾದ ತುಳುವ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶದ ದಿಗ್ವಿಜಯ ಮಾಡುತ್ತ ಪಾವನವಾದ ಕಣ್ವತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕೆಲ ಕಾಲ ಉಳಿದರು. ಅವರಿಗೆ ಕಣ್ವತೀರ್ಥವು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯವಾದ ಸ್ಥಳವಾಗಿತ್ತೆಂದು ಅವರ ಶಿಷ್ಯರ ಬರೆಹಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುವುದು. ಅವರು ಒಂದು ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯವನ್ನು ಅಲ್ಲೇ ನಡೆಸಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಸರಳ ಸುಲಭ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಪ್ರಾಂತದ ಜನರಿಗೆ ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅನೇಕ ಜನರನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಬಳಿಯ ಸಮುದ್ರ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಸ್ನಾನಕ್ಕಿಳಿಯುವವರೆಗೆ ಐತ್ತರೇಯ ಉಪನಿಷತ್ತನ್ನು ಮನದಟ್ಟಾಗುವಂತೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ತೀರ್ಥದ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಅರಳಿಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸಹೋದರರಿಗೆ ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮ ಕೊಟ್ಟು ವಿಷ್ಣು ತೀರ್ಥಾಚಾರ್ಯರೆಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದರು. ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಎಂಟು

ಮಂದಿ ಬಾಲಸನ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೆ ದ್ವಂದ್ವಾಶ್ರಮವನ್ನು ವಿಧಿಸಿದರು. ಗುರುಗಳ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಕಟ್ಟೆಯ ನಾಲ್ಕು ಬದಿಯ ನಾಲ್ಕು ಮುಖಗಳಿಂದ ಇಬ್ಬರಿಬ್ಬರಾಗಿ ಕೆಳಗಿಳಿದ ಆ ಇಬ್ಬರಿಬ್ಬರು ದ್ವಂದ್ವ ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳಾದರು.

ಆಚಾರ್ಯರು ಹೀಗೆ ಪ್ರವಚನ ನಡೆಸಿಕೊಂಡಿರುವಾಗ ಕುಂಬಳೆಯ ಅರಸನಾದ ಜಯಸಿಂಹನಿಗೆ ಈ ಸುದ್ದಿ ಮುಟ್ಟಿತು. ಅವನು ಸ್ವತಃ ಕವಿಯಾಗಿ ಕವಿಸಿಂಹನೆನಿಸಿದ್ದನು. ಸಕಲ ಶಾಸ್ತ್ರಸಾರವನ್ನು ಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದನು. ಗುರು ದೇವರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಗುರುಮುಖದಿಂದ ದ್ವೈತ ತತ್ವವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಮನಸ್ಸಾಯಿತು. ಅಂತೆಯೇ ಅವನು ಆಚಾರ್ಯರನ್ನು ಪರಮ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕಂಡು ತನ್ನ ಸೀಮೆಗೆ ಚಿತ್ತೈಸಿ ಸೀಮೆಯನ್ನೂ ತನ್ನನ್ನೂ ಉದ್ಧರಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡನು. ಆಚಾರ್ಯರು ಕುಂಬಳೆಗೆ ವಿಜಯ ಮಾಡಿ ಕುಮಾರ ಮಂಗಲ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಇಳಿದರು.

ಆಗ ಕಾವು ಮಠದಲ್ಲಿ ಪೆಜತ್ತಾಯ ಮನೆತನದ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಪಂಡಿತನ ಮಗ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ಪಂಡಿತನೆಂಬವನು ಮಹಾ ವಿದ್ವಾಂಸನೆನಿಸಿದ್ದನು. ಅವನ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಅಪಾರವಾಗಿತ್ತು. ಸ್ವತಃ ಕವಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಅದ್ವೈತ ತತ್ವವನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯನೆಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದನು. ಎಲ್ಲರೂ ಅವನನ್ನು ಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯ ಎಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೆಸರು ಹಿಡಿದು ಯಾರೂ ಕರೆಯುವ ಕ್ರಮವಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅವನಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಗೌರವ, ಅಂದಿನ ಮಾಂಡಲಿಕ ಅದ್ವೈತ ಸಂಘಕ್ಕೆ ಅವನೇ ಪ್ರಮುಖನಾಗಿದ್ದನು.

ಅವನಿಗೆ ಆಚಾರ್ಯರೊಡನೆ ವಾದಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲಬೇಕೆಂಬ ಲವಲವಿಕೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಅರಸನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು. ಅರಸನು ವಾದ ಬೇಡವೆಂದನು. ಆದರೆ ಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಕಂಡು ವಾದಕ್ಕೆ ಆಮಂತ್ರಿಸಿದನು. ಇಬ್ಬರು ಆಚಾರ್ಯರೂ ಕಾವು ಮಠದ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕಿರುವ ಅರಳಿ ಮರದ ನೆರಳಲ್ಲಿ ವಾದಕ್ಕೆ ಅಣಿಯಾದರು. (ಅವರಿಬ್ಬರೂ ವಾದಕ್ಕೆ ಕೂಡಿದ ಆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಮುಂದೆ 'ಕೂಡಲು' ಎಂಬ ಹೆಸರಾಯಿತು) ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥ ಸಮರ್ಥನಾದ ಕವಿಸಿಂಹ ರಾಜನೇ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿದನು. ವಾದವು ಆರಂಭಿಸಿತು. ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಅಖಂಡವಾಗಿ ವಾಗ್ವಾದವು ನಡೆಯಿತು. ಬಳಿಕ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ತರ್ಕ ಸರಣಿಯ ಮುಂದೆ ಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯನು ಮಣಿಯ ಬೇಕಾಯಿತು. ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರೇ ಜಯಿಸಿದರೆಂದು ಕವಿಸಿಂಹನು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದನು. ಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯನು ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಕಾಲಿಗೆರಗಿ ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು ಸ್ವಾಮಿ! ಅಪರಾಧಿಯಾದೆ. ನನಗೆ ದ್ವೈತ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕರುಣಿಸಿ ಕಾಪಾಡಬೇಕು' ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು.

ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಅವನಿಗೆ ದ್ವೈತ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕರುಣಿಸಿ ತಾವು ಪೂಜಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ

ಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯನೂ ಅವನ ಮಗ ನಾರಾಯಣ ಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯನೂ ಸನ್ಯಾಸವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಕಾವು ಮಠದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾರಾಯಣ ಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯನು ಮಧ್ವ ವಿಜಯವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವನು. ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಕಣ್ವತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿರುವನು. ಈ ಯತಿಗಳಿಬ್ಬರ ವೃಂದಾವನಗಳು ಮಠದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಒಂದು ಮಠದಿಂದ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿಗಿದೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಆಗ್ನೇಯ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಕೆರೆಯ ದಂಡಿನ ಮೇಲಿದೆ. ಉಡುಪಿಯ ಪರ್ಯಾಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಪರ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಈ ವೃಂದಾವನಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸುವ ಕ್ರಮವು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಈ ವಿಜಯದ ಸ್ಮಾರಕವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ವಿಜಯ ಧ್ವಜವು ವಾದ ನಡೆದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ನಿಂತಿದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಕಾವುಗೋಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಡಲ ಕರೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಷ್ಣು ದೇವಾಲಯವನ್ನೂ ಕೂಡಲಿನಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುಮಂಗಲ ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನೂ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ವಿಷ್ಣುಮಂಗಲದಲ್ಲಿ ಚಕ್ರ ತೀರ್ಥವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ಈ ತೀರ್ಥಕುಂಡದಲ್ಲಿ ನೀರು ಸದಾ ಚಕ್ರಾಕಾರವಾಗಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವುದು.

ಅದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮತ್ತು ದ್ವೈತಿಗಳ ನಡುವಿನ ವಾಗ್ವಾದ, ದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪ್ರಸಾರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ಐತಿಹ್ಯ ಅಧ್ಯಯನಯೋಗ್ಯವಾದುದು. ತುಳುನಾಡಿನಾದ್ಯಂತ ದ್ವೈತ ಚಿಂತನೆಗಳು ವ್ಯಾಪಿಸಿದ ಬಗೆಯನ್ನು ಈ ಐತಿಹ್ಯ ತಿಳಿಯಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರ ಹಾಗೆ ಸ್ವತ: ಮಧ್ವರೂ ಸಿದ್ಧಾಂತ ವಿಸ್ತರಣೆಗೆ ಸಂಚಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದರು ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನೂ ಈ ಐತಿಹ್ಯ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಇಕ್ಕೇರಿಯ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ನಾಯಕನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಜೈನ ಧರ್ಮಿಯರ ಮೇಲಾದ ಆಕ್ರಮಣದ ವಿವರಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವ ಐತಿಹ್ಯ ಇಕ್ಕೇರಿ ಮಕ್ಕಳ ಹಿಡ್ಕೊಂಡು ಹೋಗೋ. ಬೇಕಲ ರಾಮ ನಾಯಕರ ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಐತಿಹ್ಯವು ಹೀಗಿದೆ. ಈ ಐತಿಹ್ಯವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೊಬ್ಬ ರಾಜಕೀಯದ ಪದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ವಿವರವನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಜೈನ ಗುಡಿ ಗೋಪುರಗಳೆಲ್ಲ ಕಿಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಕರಿಕುವರಿಯುತ್ತಿದ್ದುವು. ಊರು ಕೇರಿಯೆಲ್ಲ ರಣ ಗುಟ್ಟುತ್ತಿತ್ತು. ತುಳುನಾಡಿನ ಹಾದಿ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪಾಲೋ ತಿಪ್ಪಾಲೋ/ ಬಟ್ಟಂಗೋಣಿ/ ಬಡಬಡ ಗೋಣಿ/ ಗುಡುಗುಡು ಗುಮ್ಮ/ ಹೆಡೆಗೆ ತಾರೋ/ ಇಕ್ಕೇರಿ ಮಕ್ಕಳ/ ಹಿಡ್ಕೊಂಡು ಹೋಗೋ ಎಂಬ ಜನರ ಕಟ್ಟುಲುಹು ಕಿವಿಯನ್ನು ಭೇದಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಇಕ್ಕೇರಿಯ ಹಿರಿಯ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ನಾಯಕನು ವೈಭವದ ಬಾರಕೂರನ್ನು ಮುತ್ತಿ ಜಿನ ಮಂದಿರಗಳನ್ನು ಹಾಳುಗೆಡವಿ ಜೈನರ ಹುಟ್ಟಡಗಿಸಿದ್ದನು. ಈ ಕರಾಳ ಕ್ರೂರತನದಿಂದ ಕುಬ್ಧರಾದ ಜೈನರಲ್ಲಿ ಹಾಹಾಕಾರವೆದ್ದಿತ್ತು. ಗಟ್ಟದಿಂದ ಇಳಿದು ಬಂದ ಇಕ್ಕೇರಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಊರಿನಿಂದ ಹೇಗೆ ನಿವಾಳಿಸುವುದೆಂಬ ಒಂದೇ ಯೋಚನೆಯು ಎಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕಟೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಕ್ರೋಡ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಕೋಟ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿದ್ದನು. ಅವನು ತಂದೆಯಿಂದ ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡಿ ಆಗಮ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಣಾತನೆನಿಸಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಪರಂಪೆರಯ ವೈದಿಕ ವೃತ್ತಿಯು ಅವನಿಗೊಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಎದೆಗಾರನಾದ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರದತ್ತ ಹೊರಳಿತು. ಪ್ರಜೆಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ಒಂದು ನೂತನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕೆಂದು ಕನಸು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ. ಊರ ಹೆಗ್ಗಡೆ, ಬಲ್ಲಾಳರ ಒಡನಾಟವೂ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಕವಾಯಿತು. ಗೆಳೆಯರೊಡನೆ ಬಸರೂರಿನ ಪಂಜುರ್ಲಿ ಗರಡಿ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಗರಡಿಯಾಡುವನು. ಕುದುರೆ ವೈಹಾಳಿ ಮಾಡುವನು. ಕತ್ತಿವರಸೆಯಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಮೈಯೆನಿಸಿದ್ದನು. ಜಟ್ಟಿಗಾಳಗದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಸರಿಗಟ್ಟುವವರು ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ತೆರಪಾದ ನೊಸಲು, ತೆರಪಾದ ಎದೆ, ಹುರಿಗೊಂಡ ಮೈಕೈಗಳನ್ನು ಕಂಡವರೆಲ್ಲ ಅವನೊಬ್ಬ ಗಡಿಹಿಡಿಯುವ ಗುರಿಕಾರನಾಗುವನೆಂದೆಣಿಸಿದ್ದರು.

ಆಗ ಹೊಸಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೊನ್ನಯ ಕಂಬಳಿಯು ಪ್ರಬಲಿಸಿ ಅರುನಾಡು, ಮುಂಗಿನಾಡು, ಕಬ್ಬುನಾಡು, ಪಟ್ಟಗುಪ್ಪೆ, ಗಟ್ಟದ ಮೇಲಿನ ಚಿನ್ನ ಬಿದರೂರು ಮೊದಲಾದ ಸೀಮೆ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಆಳಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಹೊಸಂಗಡಿಯು ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿದ್ದಿತು. ಕೊಲ್ಲೂರು ದೇವಾಲಯವೂ ಈ ಸೀಮೆಗೆ ಸೇರಿದ್ದಿತು.

ಹೊನ್ನಯ ಕಂಬಳಿಯು ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟನಲ್ಲಿ ಬಲು ಸ್ನೇಹ ಸಲುವಳಿಯಿಂದಿದ್ದನು. ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತದ ಎಂಥ ಜಟಿಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನಾದರೂ ಭಟ್ಟನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಬಗೆಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಒಂದು ದಿನ ಹೊನ್ನಯ ಕಂಬಳಿಯು ಆ ಮಾತು ಈ ಮಾತು ಆಡುತ್ತ 'ಭಟ್ಟರೇ! ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ ನಿಮ್ಮಿಂದ ರಾಜತಂತ್ರಕ್ಕೆ ಸಹಾಯವಾದೀತು. ನೀವು ಇಚ್ಛಿಸುವಿರಾದರೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನು. ವಿಚಾರಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ಮನೋಗತವನ್ನು ತಿಳಿಸಿರಿ' ಎಂದನು.

ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟನು ಹೊಸಂಗಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅರಸನನ್ನು ಕಂಡು ಪ್ರಧಾನಿಯಾಗಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡನು. ಅರಸನು ಸಂತಸದಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಧಾನಿಯ ಪಟ್ಟಕಟ್ಟಿದನು. ಬಳಿಕ ಅವನ ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆಯಂತೆ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯಭಾರ ವಿಚಾರಾದಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ದಿನ ದಿನಕ್ಕೆ ಭಟ್ಟನು ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾಗಿ ಹೊನ್ನಯ ಕಂಬಳಿಯನ್ನು ಬಗೆಗೊಳ್ಳದೆ ಚಿನ್ನ ಬಿದರೂರಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿ ಅವನ ಸೀಮೆಗಳ ಸಮಗ್ರ ಆಡಳಿತವನ್ನು ತಾನೇ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಹತ್ತಿದನು. ಕಟ್ಟು ಕಡಿದ ಅವನ ಈ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಹೊನ್ನಯ ಕಂಬಳಿಯು ಎದೆಗುಂದಿಗೊಂಡನು. ಬೇರೇನೂ ದಾರಿಗಾಣದೆ ಅವನು ಇಕ್ಕೇರಿಯ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ನಾಯಕನ ಮೊರೆ ಸಾರಿದನು.

ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟನು ಹೀಗೆ ಉಕ್ಕಲಿಸಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ವೆಂಕಟಪ್ಪನಾಯಕನು ಉರಿದೆದ್ದು ದಳವಾಯಿ ಲಿಂಗಣ್ಣ ನಾಯಕನೊಡನೆ ದೊಡ್ಡ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು

ದಾಳಿವರಿಯುತ್ತ ಚಿನ್ನ ಬಿದರೂರನ್ನು ಒಳನುಗ್ಗಿ, ಕದುಬಿ, ಜೇರು ಮುತ್ತಿಗೆಯಿಕ್ಕಿದನು. ವೀರ ಶಂಕರನಾರಾಯಣನು ಹೇರಳ ಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೆರಹಿ ಮಾರ್ಮಲೆತು ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕಲಿಯೇರಿಸಿ ನಾಲ್ಕಾರು ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ಹೊಯ್ಕುಯ್ಯಾಗಿ ಹೋರಾಡಿದರು. ಇಕ್ಕೇರಿಯ ನಾಯಕನು ಕೋಟೆಯ ನಾಲ್ಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಬುರುಜುಗಳನ್ನೆಬ್ಬಿಸಿ, ಶತಘ್ನಿಗಳನ್ನು ಹೂಡಿಸಿ, ಮೈತುಂಬಿದ ರಣಾವೇಶದಿಂದ ಕಾದಾಡಿ ಕೋಟೆಯುನ್ನು ಕೆಡವಿದನು. ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟನು ಸೆರೆಯಿಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟನು. ಹೊನ್ನಯ ಕಂಬಳಿಯ ತನ್ನ ಸೀಮೆಯನ್ನು ಮರಳಿ ಪಡೆದನು.

ಬಳಿಕ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ನಾಯಕನು ಸುರಾಲ ತೊಳಹರ ಸೀಮೆಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದು, ಬೈಂದೂರು, ಶಂಕರನಾರಾಯಣ, ಶಿರಾಲೆ. ಬಸರೂರು ಮೊದಲಾದ ತೆಂಕನಾಡ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದನು. ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಗೆರ್ಸಪ್ಪೆಯ ಭೈರಾರಾಣಿಯು ಏಕ ಲಕ್ಷ ದೇಶದ ದೊರೆ ಮನ್ನೆಯಳೆನಿಸಿ ಅತಿ ಛಲದಿಂದ ಕೈ ಮೀರಿ ಉಲ್ಬಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳು ತನ್ನ ಧೀನವಿದ್ದ ಬಸರೂರು ನಗರವನ್ನು ಬಿಜಾಪುರದ ಸುಲ್ತಾನ ಅದಿಲ್ ಶಹನಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಇದರಿಂದ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ನಾಯಕನು ಕೋಪೋದ್ರಿಕ್ತನಾಗಿ ಅವಳ ಗರುವಿಕೆಯನ್ನು ಮುರಿದು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೈವಶ ಮಾಡಿದನು. ಗೆರ್ಸಪ್ಪೆಯನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿ ಮಾಡಿ ಅವನಾಳುತ್ತಿದ್ದ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸ್ವಾಧೀನ ಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ತೃಪ್ತನಾಗದೆ ಅವಳ ಮೇಲಿನ ಕಡು ವೈರದಿಂದ ಉಜ್ವಲ ದೀಪದೆಡೆಗೆ ನುಗ್ಗುವ ಪತಂಗ ಪ್ರಸರದಂತೆ ಅವಳಾಳುತ್ತಿದ್ದ ಬಾರಕೂರು ಸಂಸ್ಥಾನವನ್ನು ಬಲು ದಂಡಿನೊಡನೆ ಮುತ್ತಿ ಅದನ್ನು ಸಹ ಸುಟ್ಟು ಸೂರೆ ಮಾಡಿದನು. ಶಿಲ್ಪ ಸೌಂದರ್ಯದ ಬೀಡಾದ ಬಾರಕೂರಿನ ಹಲವು ಸುಂದರವಾದ ಬಸದಿಗಳನ್ನು ಭಗ್ನಗೊಳಿಸಿದನು. ಮನೋಹರವಾದ ಜಿನ ಬಿಂಬ, ಮಾನಸ್ತಂಭ, ಗೋಪುರಗಳನ್ನು ಧ್ವಂಸ ಮಾಡಿದನು. ಅವುಗಳ ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಶಿವಾಲಯ, ಮಹಂತಿಮಠ, ಅಗ್ರಹಾರಾದಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಜೈನರನ್ನು ಹೇಳ ಹೆಸರಿಲ್ಲದಂತೆ ನಿರ್ಮೂಲಗೊಳಿಸಿದನು.

ವೆಂಕಟಪ್ಪ ನಾಯಕನ ಈ ಅತ್ಯಾಚಾರದಿಂದ ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೊಳಗಾದ ಜೈನರೆಲ್ಲ ಮನೆಮಾರು ಬಿಟ್ಟು ಕಾರ್ಕಳ, ಮೂಡುಬಿದರೆ, ವೇಣೂರುಗಳಿಗೆ ಓಡಿ ಹೋದರು. ಆ ಬಳಿಕ ಅವನು ಬಾರಕೂರನ್ನು ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲೇ ಕೆಲಕಾಲ ನೆಲಸಿ ದರ್ಪದಿಂದ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತ ಪಡುಗಡಲೊಡೆಯನೆನಿಸಿಕೊಂಡನು. ಕ್ಷೋಭೆಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಇಕ್ಕೇರಿಯರಸನ ಈ ಜೈನಮತ ದ್ವೇಷವು ಅದೆಂತೋ ನಂದಿ ತಣ್ಣಗಾಯಿತಾದರೂ ಅವನ ಈ ಅಮಾನುಷ ಕ್ರೂರತನವು ಅಳಿಸಲಾಗದ ಒಂದು ಕಲೆಯಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಅಂಟಿಕೊಂಡಿತು. ಅದರಿಂದಲೇ ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲೆಲ್ಲ 'ಇಕ್ಕೇರಿ ಮಕ್ಕಳ ಹಿಡ್ಕೊಂಡು ಹೋಗೋ' ಎಂದು ಅವಗಡಿಸುವ ಭೀಕರ ಘೋಷಣೆಯು ಎದ್ದಿತ್ತು.

ಸೆರೆಸಿಕ್ಕ ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟನು ರಾಜದೂತರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮಣ್ಣೆರಚಿ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು, ತನ್ನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಸೆರೆಹಿಡಿದ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ನಾಯಕನ ಮೇಲಿನ

ಸೇಡಿಗಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಕೌಲಿ ಗ್ರಾಮದ ವೀರ ಸೋದರರಿಬ್ಬರ ನೆನಪಾಯಿತು. ತೋಲೆ ತಮ್ಮ ಮುಂಡಿಗೆ ತಮ್ಮ ಎಂಬಿಬ್ಬರು ಸಹೋದರರು ಕೌಲಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸ್ವೇಚ್ಛಾಚಾರಿಗಳಾಗಿ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ದಿಟ್ಟ ಗೆಳೆಯರಿಂದ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯ ಕೈಗೂಡಬಹುದೆಂದೆಣಿಸಿ ನೆಟ್ಟಗೆ ಕೌಲಿ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿ ಗೆಳೆಯರಿಬ್ಬರನ್ನು ಕಂಡು ವೆಂಕಟಪ್ಪ ನಾಯಕನ ಪರಮತ ದ್ವೇಷ, ದರ್ಪ, ಹಿಂಸೆ, ಕಡು ಕ್ರೂರ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬಣ್ಣಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಕಾಳಗಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿದನು.

ಎಡಬಲದ ಸೀಮೆ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಾಡಿ ಜನರನ್ನೂ ಅವರ ಅನುಸಾರಿಗಳನ್ನೂ ಮೋಹರಿಸಿ ಬಂದು ಕಲೆವಂತೆ ಹುರಿದುಂಬಿಸಿದನು. ನಿಕರ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಅಣಿಯಾಯಿತು. ವೆಂಕಟಪ್ಪ ನಾಯಕನು ಈ ಸುಳಿವನ್ನೆಲ್ಲ ಗೂಢಚಾರರಿಂದ ತಿಳಿದು ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟನನ್ನು ಪುನಃ ಹಿಡಿಯಲು ತಾನೇ ಹೊರಟು ಕೌಲಿ ಗ್ರಾಮದ ಮೇಲೆರಗಿದನು. ಕೌಲಿ ಗ್ರಾಮದ ಆ ಸೋದರರಿಬ್ಬರು ಶತ್ರುಗಳೊಡನೆ ಭುಜಬಲದಿಂದ ಕಾದಾಡಿ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಹಲವು ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ಕಾದರು. ಬಳಿಕ ಸಂಪಿಗೆಯ ದಂಡೆಗೆರಗಿದ ದುರುದುಂಬಿಗಳಂತೆ ಶತ್ರು ಸೈನ್ಯ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಮೆಚ್ಚಿ ಮಡಿದರು.

ಗೆಳೆಯರು ಮಡಿದುದನ್ನು ಕಂಡು ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟನು ದುಃಖ ಸಂತಾಪಗಳಿಂದ, ಮಾರ್ಮಲೆ ತುರುಬುವ ಶತ್ರುಗಳ ಸೆಡವನ್ನು ಮುರಿದು ಅತ್ಯುಗ್ರವಾಗಿ ಸೆಣಸಿದನು. ಯುದ್ಧವು ಅತ್ಯಂತ ಭಯಂಕರವೆನಿಸಿತು. ಆಗ ಇಕ್ಕೇರಿ ಸೈನ್ಯದ ರಾಹುತರ ಒಂದು ವ್ಯೂಹವು ಹವ್ವನೆ ಹಾರಿ ಬಂದು ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟನನ್ನು ಸುತ್ತುಗಟ್ಟಿ ಚೊಕ್ಕೆಯದಿಂದ ಸೆರೆಹಿಡಿದು ಬಿಟ್ಟಿತು. ಪಡೆವಳರಿಲ್ಲದ ಕೌಲಿ ಸೇನೆಯು ಕಂಗೆಟ್ಟು ಚೆದರಿ ಚೆಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾಯಿತು.

ಹೀಗೆ ಕೌಲಿ ದುರ್ಗವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ವೆಂಕಟಪ್ಪ ನಾಯಕನು ಅದಕ್ಕೆ ಭುವನಗಿರಿ ದುರ್ಗವೆಂದು ಹೊಸ ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿ ಅರಮನೆ, ಅಗ್ರಹಾರ, ಮಹತ್ತಿನ ಮಠ, ಪೇಟೆ, ತಲವಾರ ಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿ, ಉಕ್ಕುಡ, ಒಡ್ಡುಗಳನ್ನು ಬಲಿಯಿಸಿ, ಹೆಗ್ಗಡೆ, ಬಲ್ಲಾಳರ ಮೊಗ್ಗಳವನ್ನು ಮುರಿದನು. ದುರ್ಗದಲ್ಲಿ ಶಿಲಾಮಯವಾಗಿ ಭವ್ಯವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಶಿವಾಲಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಜನಕ ದೊಡ್ಡ ಸಂಕಣ್ಣ ನಾಯಕನು ಕಾಶೀ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ತಂದಿದ್ದ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡಿಸುವ ಸನ್ನಾಹದಲ್ಲಿದ್ದನು. ಆದರೆ ತಕ್ಕ ಆಗಮಜ್ಞರು ಯಾರೆಂದರಿಯದೆ ನಾಲ್ಕೂರಿನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕರೆಸಿ ಆಗಮ ವಿಧಿಯಲ್ಲಿ ತಜ್ಞರು ಯಾರೆಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದನು. ಆಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನರು 'ಮಹಾಪ್ರಭು! ಆಗಮ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಢ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟರಿಗೆ ಸರಿಯಾದವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಅವರು ಕರೆದರೆ ಗಣ ದೇವತೆಗಳು ಓಗೊಡುವುವು. ಅವರು ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಜೀವ ತುಂಬಿಸುವರು. ಅದೇ ತಾಂತ್ರಿಕ ಬಲದಿಂದ ಅವರೀಗ ಪ್ರಜೆಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಆದರ್ಶ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಹಾರೈಕೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಹೋರಾಡುತ್ತಿರುವರಂತೆ. ಆದರೆ ಈಚೆಗೆ ಅವರನ್ನು ಕಂಡವರಾರೂ ಇಲ್ಲ' ಎಂದರು.

ಅವರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ನಾಯಕನು ಅವನು ತನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವನೆಂದು ಹರ್ಷಿತನಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಕರೆತರುವಂತೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ರಾಜಭಟರು ಅವನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು. ಅವನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯ ತೇಜಸ್ಸು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನಿರಾಳ ಶಾಂತಿಯು ಸೂಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ವೀರ ಪ್ರಸನ್ನಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಬೆರಗಾಗಿ ನೋಡುತ್ತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು. ವೆಂಕಟಪ್ಪ ನಾಯಕನು ಗೌರವಾದರಗಳಿಂದ 'ಭಟ್ಟರೇ! ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಪರಾಕ್ರಮ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಮನಸಾರೆ ಮೆಚ್ಚಿರುವೆವು. ಪ್ರತಾಪಶಾಲಿಗಳಾದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಈಗಲೇ ಸೆರೆಯಿಂದ ಬಿಡಿಸುವೆವು. ಸೆರೆಮನೆಯ ತೊಡರುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮರೆತು ಸುಖವಾಗಿರಿ! ಧನುರ್ವಿದ್ಯೆಯಂತೆ ಆಗಮ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿಯೂ ನಿಮಗೆ ಸರಿಸಾಟಿಯೆನಿಸಿದವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವಂತೆ. ಈ ದುರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ತೀರ್ಥರೂಪರು ಕಾಶಿಯಿಂದ ತಂದ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಆಗಮ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತರಾದ ನೀವು ಅದನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸುವ ಕೃಪೆ ಮಾಡಬೇಕು' ಎಂದು ದೈನ್ಯದಿಂದ ಕೇಳಿಕೊಂಡನು.

ಆಗ ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟನು 'ಮಹಾರಾಜ! ಎರಡು ಸಲ ಸೆರೆ ಸಿಕ್ಕರೂ ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನು ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡಲೆಂತ ಕೈಯೆತ್ತಿ ನಿಂತ. ಆ ಅನಂತ ಮಹಿಮನ ದಯೆಯನ್ನು ಏನೆನ್ನಲಿ? ಅವನಲ್ಲದೆ ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಪ್ರಜೆಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಜಾಗೃತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ಆಶಯದಿಂದ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆಳಸಿದೆ. ಆದರೆ ಅದರಿಂದ ಕೃತಾರ್ಥನಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸಾಂತ್ವನ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಅಧಿಕಾರ, ದರ್ಪ, ದ್ವೇಷಗಳಿಂದ ಬಾಳು ಬರಡಾಯಿತು.

ಈಗ ಹಮ್ಮು ಅಳಿದಿದೆ. ನಿಜ ಉಳಿದಿದೆ. ಆತ್ಮ ಹಸಿದಿದೆ. ಹೃದಯ ತುಡಿಯುತ್ತಿದೆ. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದೊಂದೇ ದಾರಿಯಿನ್ನು ಆಳುವ ಅರಸನು ರಾಜ್ಯಲಾಲಸೆಯಿಂದ ಕ್ರೂರಿಯಾಗಿ, ಮತ್ತನಾಗಿ, ದರ್ಪದಿಂದ ದೈತ್ಯನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಸತ್ಪಥದಲ್ಲಿ ನಡೆದು ದೇವನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅಸುರೀ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಶಾಂತಿಯೆಂದಿಗೂ ಲಭಿಸದು. ತನು ಕೇದಗೆಯಾಗಿ ಮನ ಮಲ್ಲಿಗೆಯಾಗಿ ಜನುಮ ಮಡಿಯಾದರೆ ಮಾತ್ರ ಶಾಶ್ವತ ಶಾಂತಿ. ಅದೇ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನ ಅನುಗ್ರಹ. ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಪಾವನವಾದ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸುವೆನು' ಎಂದನು.

ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟನ ತಾಂತ್ರಿಕತ್ವದಲ್ಲಿ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ನಾಯಕನು ಅತ್ಯಂತ ವೈಭವದಿಂದ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದನು. ಆ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿಯ ನಿತ್ಯದ ಪೂಜೆ ಪುನಸ್ಕಾರಗಳಿಗೂ ಅವನನ್ನೇ ನೇಮಿಸಿ ಸಮೃದ್ಧವಾದ ಸ್ಥಳವೃತ್ತಿಯನ್ನು ದಾನವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟನು. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನನ್ನು ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆರಾಧಿಸುತ್ತ ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟನು ಬಾಳಿ ಬೆಳಗಿದನು. ಇಂದಿಗೂ ಅವನ ಪೀಳಿಗೆಯವರೇ ಆ ಶಿವಾಲಯದ ಅರ್ಚಕರಾಗಿರುವರೆಂದು ಜನರು ಹೇಳುತ್ತಿರುವರು.

ತುಳುನಾಡಿನ ಜೀವನ ಪದ್ಧತಿ, ಆಹಾರ, ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆಗಳ ಕುರಿತೂ

ಐತಿಹ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ತುಳುನಾಡಿನ ಆಹಾರ ಸಂಬಂಧಿ ವಿವರವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಒಂದು ಐತಿಹ್ಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ತುಳುವರಿಗೆ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಕಣಿಲೆಯ ಪಲ್ಲೆಯೆಂದರೆ ಬಹಳ ಮೆಚ್ಚು. ಒಮ್ಮೆ ಒಬ್ಬ ಹೊಸ ಅಳಿಯ ದೀಪಾವಳಿ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಮಾವನ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದ. ಹಬ್ಬದ ಕಟ್ಟುಕಟ್ಟಳೆ ಆರತಿ ಉಡುಗೊರೆಯೆಲ್ಲ ಕಳೆಯಿತು. ಊಟಕ್ಕೆ ಎಡೆಯಾಯಿತು. ಹೊಸ ಅಳಿಯ ಭಾವ, ಮೈದುನರೊಂದಿಗೆ ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ. ಹೆಂಗುಸರು ಒಂದೊಂದೇ ಪಲ್ಲೆಯನ್ನು ಬಡಿಸುತ್ತಾ ಬಂದರು. ಕಣಿಲೆಯ ಪಲ್ಲೆಯನ್ನು ಬಡಿಸಲು ಹೊಸ ಹೆಂಡತಿಯೇ ಬಂದಳು. ಅಳಿಯನಿಗೆ ಕಣಿಲೆ ಪಲ್ಲೆಯ ರುಚಿ ತಿಳಿಯದು. ಅವಳು ಅದನ್ನು ಇಕ್ಕಲು ಬಂದಾಗ ಬೇಡ ಬೇಡವೆಂದು ಕೈ ಅಡ್ಡ ಹಿಡಿದ. ಆದರ ಸುಟ್ಟುಗದಿಂದ ಒಂದೆರಡು ಚೂರು ಕಣಿಲೆ ಫಕ್ಕನೆ ಸಿಡಿದು ಅವನ ಕೈ ಮೇಲೆ ಬಿತ್ತು. ಆತ ಅದನ್ನು ನೆಕ್ಕಿದ. ಹೂಂ! ಏನು ರುಚಿ! ಎಂಥ ಮಸಾಲೆ! ತುಪ್ಪ ಜಿನುಗುತ್ತಿತ್ತು. ಒಗ್ಗರಣೆ ಗಮಗಮಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಕೈಗೆ ಬಿದ್ದುದು ಬಾಯಿಗೆ ಬಾರದೆ ಹೋಯಿತಲ್ಲಾ! ಅಯ್ಯೋ! ಎಂದು ಬಾಯಿ ಚಪ್ಪರಿಸಿಕೊಂಡ ಹೊಸ ಅಳಿಯ. ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹೆಂಡತಿ ಬಂದಾಗ 'ಆಗ ನೀನು ಬಡಿಸಿದ್ದು ಎಂಥ ಪಲ್ಲೆ? ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಅವಳು ಹೊಸ ಮದುವಳ್ತಿ. ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಗಂಡುಸರ ಮುಂದೆ ಮಾತಾಡುವಳೆ? ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬಿದಿರಿನ ಎಳೆ ಕೊಂಬಿನ ಪಲ್ಲೆಯೆಂದು ಸೂಚಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಒಂದು ಬಿದಿರ ತಟ್ಟಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದಳು. ಆದರೆ ಆ ಅಳಿಯ ಬರೇ ಪೆದ್ದ. ಅವಳ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಮರುದಿನ ನಸುಕಿಗೆ ಎದ್ದು ಆ ತಟ್ಟಿಯನ್ನೇ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋದನಂತೆ.

ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರವಾದ ಇಂತಹ ಹಲವು ಐತಿಹ್ಯಗಳು ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿದೆ. ಮೊಲೆ ಹಾಲಿನ ಸಂಗ್ರಹ: ಗಡಾಯಿ ಕಲ್ಲನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನ್ ಶೇಖ್ ಆಲಿಯನ್ನು ನೇಮಿಸಿದ್ದನು. ನರಸಳ್ಳಿ ಮಾಗಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಮಕ್ಕಳ ತಾಯಂದಿರು ಯಾರಾದರು ಇದ್ದರೆ ಅವರ ಮೊಲೆಹಾಲನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಅದನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ. ಅದರಲ್ಲಿ ಕಾಮೋತ್ತೇಜಕವಿದೆ ಎಂದು ಆ ರೀತಿ ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ. ಇದು ಟಿಪ್ಪುಸುಲ್ತಾನನ ಆಜ್ಞೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ. ಹೀಗೆ ಅವನು ಇದ್ದಷ್ಟು ದಿನ ಈ ಕಾಮುಕತೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದ್ದ.

ನಾಯಿಕಣನೀರ್ : ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಊರಿನವರೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗುವವರೊಂದಿಗೆ ನಾಯಿಗಳೂ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಒಂದು ನಾಯಿ ಹೀಗೆ ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಜನರಿಂದ ಕಣ್ಣುತಪ್ಪಿಸಿ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದುಹೋಯಿತು. ನಾಯಿಗೆ ಜನಗಳು ಯಾರೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಈ ನಾಯಿ ಜನರನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ 'ತಿರುವೆದ ಕಟ್ಟೆ'ಸಮೀಪ ಅತ್ತು ಅತ್ತು ನಾಯಿಯ ಕಣ್ಣಿನ ನೀರೇ ಒಂದು ಹಳ್ಳವಾಗಿ ಹೋಯಿತು

ಕಣಕ್ಕೂರು ಗಡಿ : ಇದು ಕೇರಳ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದ ಗಡಿ ಪ್ರದೇಶ. ಈ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಕೇರಳದವರು ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದರು. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಊರಿನ ಗೌಡರೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ಗಡಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈ ಕಡೆ ಜಾಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಕೇರಳದವರು ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳ ಒಳಗೆ ನಮ್ಮ ಜಾಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಗುರುತು ಹಾಕಿ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಅದು ನಮ್ಮ ಜಾಗ, ನಾವು ಅದನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಪಂಥ ಆಯಿತು. ಈ ಊರಿನವರೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ಗಡಿಯಿಂದ ಒಂದು ಸಂಕೋಲೆ ಈಚೆಗೆ ಅಗಳು ತೆಗೆದರು. ಅಗಳಿನ ಈಚೆಗೆ ಒಂದು ಒಲೆ ಹಾಕಿ, ರಾಗಿಯ ಹುಡಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಗಂಜಿ ತಿಳಿ ಮಾಡಿ ಇಟ್ಟರು. ಕೇರಳದವರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದರು. ನಿಮ್ಮ ಜಾಗವನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸುವುದಿದ್ದರೆ ಮಾಡಿ ಎಂದು. ಅವರು ಬರುವಾಗ ಈ ಕುದಿಯುವ ರಾಗಿಯ ಗಂಜಿ ತಿಳಿಗೆ ಹುಲ್ಲು ಕಟ್ಟಿದ ಕೋಲನ್ನು ಮುಳುಗಿಸಿ ಅವರ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಮುಖಕ್ಕೆ ಚೆಲ್ಲಿದರು. ಆಗ ಅವರೆಲ್ಲಾ ಓಡಿ ಹೋದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಈ ಜಾಗ ಕರ್ನಾಟಕದವರಿಗೇ ಖಾಯಂ ಆಯಿತು. ಹೀಗೆ ಬಿಡಿ ಬಿಡಿಯಾಗಿ ಇರುವ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ತುಳುನಾಡಿನ ಗಡಿ, ಬದುಕು, ಇತಿಹಾಸ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.

ತುಳುನಾಡು ವಿದ್ಯೆಗೆ ಮತ್ತು ವೀರತೆಗೆ ಹೆಸರಾದ ನಾಡು. ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಐತಿಹ್ಯವೊಂದನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಮಲಯಾಳಿ ಐತಿಹ್ಯಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ವೆಂಕಟರಾಜ ಪುಣಿಂಚತ್ತಾಯರು ತಮ್ಮ ಲೇಖನವೊಂದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪುತ್ತೂರು ಕಣ್ಣಪ್ಪನ್ ಚೇಗವರ್ ತನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಸಲು 'ತುಳುನಾಡಿಗೆ ನಾನೊಮ್ಮೆ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತೇನೆ. ದೊಡ್ಡ ಗುರುಗಳನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ಬರುತ್ತೇನೆ' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ.

ಇನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಪತಿ ನಾಡಿನ ಕುರುಂಗಾಟ್ಟಡದ ಕೀಯೂರಿನಲ್ಲಿರುವ ವಾಳುನ್ನೋರು ತನ್ನ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಪುತ್ತೂರಿನ ಆರೋಮಲ್ ಚೇಗವರನ್ನು ಆಮಂತ್ರಿಸಲು ಹೋಗುವ ಸಂದರ್ಭವಿದೆ. ಅಲ್ಲೇ ಈ ಚೇಗವರು ತುಳುನಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಗರಡಿ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿತು ಬಂದವರೆಂದು ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರ ಪ್ರಕಾರ ಪುತ್ತೂರಿನಿಂದ ಬಡಗು ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ತುಳುನಾಡು ಇತ್ತೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆ ನಮಗೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ತಚ್ಚೋಳಿ ಚಂದುವಿನ ಕುರಿತ ವೀರ ಗೀತಾತ್ಮಕ ಐತಿಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುಂಞಕೊಂಕಿ ಎಂಬಾಕೆಯ ಗಂಡನ ಹೆಸರು ಓಲತ್ತುಳುನಾಡನ್ ಕಣ್ಣನ್. ತುಳುನಾಡನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಈ ಹೆಸರು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು ಎಂಬುದು ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ ಚೆರಿಯ ಆರೋಮುಣ್ಣಿ ಎಂಬ ಜನಪದ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣಿಯಾರ್ಚ ಎಂಬಾಕೆ ತನ್ನ ಮಗನ ಬಳಿ ' ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಂಬಲಿಸಿ ಹುಟ್ಟಿದವ ನೀನು. ಮೂರನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಕ್ಷೌರಕರ್ಮ ಮಾಡಿಸಿದೆ.. ಐದರಲ್ಲಿ

ಕಿವಿತೂತು ಬಿಡಿಸಿದೆ. ಏಳರಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಸಿದೆ. ಮಲ್ಲಯುದ್ಧದ ಮರ್ಮ ಕಲಿಸಿದೆ. ಅದೂ ಸಾಲದೆಂಬಂತೆ ತುಳುನಾಡಿನ ಉತ್ತಮ ಗುರುಗಳ ತರಿಸಿ ಮೂರು ವರ್ಷ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಸಿದೆ ಎಂದಿದೆ.

ಹಿಂದೆ ತುಳುನಾಡಿನ ಉತ್ತಮ ಗುರುಗಳನ್ನು ಆಮಂತ್ರಿಸಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮಲ್ಲ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಮಲ್ಲವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ತುಳುನಾಡನ್ ವಿದ್ಯೆಯೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದುದಲ್ಲದೇ ಅದನ್ನು ಕಲಿಯಲು ಮೂರು ವರ್ಷ ಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತೆಂದು ಈ ಐತಿಹ್ಯ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಕಪ್ಪುಳ್ಳಿ ಪಾಲಾಟ್ಟು ಕೋಮನ ತೋಟ್ಟಂ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲೂ ಯೋಧರು ತಮ್ಮ ಬಾಲ್ಯ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಬಳಿಕ ತುಳುನಾಡಿನ ಗರಡಿಗೆ ಬಂದು ಹೆಚ್ಚಿನ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬ ಉಲ್ಲೇಖ ಸಿಗುತ್ತದೆ.

ಅಗೋಳಿ ಮಂಜಣ್ಣ : ಕಟ್ಲದ ನಾರಾಯಣ ಶೆಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಚೇಳ್ಯಾರಿನ ದುಗ್ಗು ಶೆಟ್ಟಿ, ಅಗೋಳಿ ಮಂಜಣ್ಣನ ತಂದೆ ತಾಯಿ. ಮಕ್ಕಳು ಇಲ್ಲದ ಇವರು ಊರಿನವರ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಬೇಜಾರು ಆಗಿ ಬಪ್ಪನಾಡಿಗೆ ಹರಕೆ ಹೇಳಿದರು. ಹರಕೆ ಹೇಳಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗು ಮಂಜಣ್ಣ. ತನ್ನ ತಂಗಿಯ ಮಗನನ್ನು ಚೌಟರು ಅವರ ಮನೆಯ ಕೋಣ ಸಾಕಲು ಕರೆದರು. ತಾಯಿ ಮಗನನ್ನು ಕಳುಹಿಸದಿದ್ದರೂ ಮಂಜಣ್ಣನೇ ಚೌಟರ ಕೋಣ ಸಾಕಲು ಹೋದ. ಹಾಗೆ ಮಂಜಣ್ಣ ಕೋಣ ಸಾಕುವುದಲ್ಲಿ, ಕಂಬಳದಲ್ಲಿ ಕೋಣ ಬಿಡುವುದರಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ನಿಪುಣನಾದ.

ಒಂದು ದಿನ ಚೌಟರು ಪಂಜದ ಮಲ್ಲಿವಾಲೆ ಗುತ್ತಿಗೆ ಬೈಹುಲ್ಲು ಕೇಳಲು ಮಂಜಣ್ಣನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಗುತ್ತಿನ ಯಜಮಾನ ಇವರು ಹೋಗುವಾಗ ಊಟಮಾಡಿ ಕೈ ತೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರನ್ನು ಊಟಮಾಡು ಎಂದು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಮಂಜಣ್ಣನಿಗೆ ಕೋಪ ಬಂತು. ಬೈಹುಲ್ಲು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಬೈಹುಲ್ಲಿನ ರಾಶಿಯಿಂದ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಕೊಂಡುಹೋಗು ಎಂದರು. ಮಂಜಣ್ಣ ಕೋಪದಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಬೈಹುಲ್ಲಿನ ರಾಶಿಯನ್ನೇ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಬಂದ. ಬರುವಾಗ 'ಕಂಗ್' (ಅಡಿಕೆ ಮರ)ನ್ನು ಮುರಿದು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಂದರು. ನಂದಿನಿ ನದಿಗೆ ಕಂಗಿನ ' ಪಾಪು' ಹಾಕಿ ದಾಟಿದರು. ಬೈಹುಲ್ಲಿನ ರಾಶಿಯನ್ನು ಒಬ್ಬನೇ ಹೆಗಲಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬಂದರು.

ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕಂಬಳ ವಿಶೇಷ. ಆಗ ಅರಸು ಕಂಬಳ ಪಣಂಬೂರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಮುಲ್ಕಿಯ ಅರಸರಲ್ಲಿ ಕಂಬಳ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಪುಳ್ಕೂರು ಬಾಚನಂತೆಯೇ ಅಸಾಮನ್ಯ ಬಲಿಶಾಲಿಯಾಗಿದ್ದ ಮಂಜಣ್ಣನ ಕಾರ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರ ಈಗಣ ಮಂಗಳೂರು ತಾಲೂಕಿನ ಚೇಳ್ಯಾರು, ಎರ್ಮಾಳು ಬಪ್ಪನಾಡು ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ. ಸೊಪ್ಪು ತರಲೆಂದು ಕಾಡಿಗೆ ಹೋದ ಮಂಜಣನು ದೈತ್ಯ ಗಾತ್ರದ ಸೊಪ್ಪಿನ ಹೊರೆಯೊಂದನ್ನು ಮಾಡಿ, ಕಾಯುತ್ತಿರಲು ಮೂಲ್ಕಿ ಸೀಮೆಯ ಕೆಲಮಂದಿ ಯುವಕರು ಕಂಬಳಕ್ಕೆಂದು ಪಣಂಬೂರಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಮಂಜಣ್ಣನು ಸೊಪ್ಪಿನ ಕಟ್ಟನ್ನು ತನ್ನ

ತಲೆಗೇರಿಸಲು ಸಹಕರಿಸುವಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ಆದರೆ ಎಷ್ಟೇ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಆ ಹೊರೆಯನ್ನು ಅಲುಗಾಡಿಸುವುದೇ ಅವರಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. (ಅಗೋಳಿ ಮಂಜಣನು ಆ ಸೊಪ್ಪಿನ ಹೊರೆಯ ಒಳಗಡೆ ಕಾಡ ಹಂದಿ ಮರಿಯೊಂದನ್ನು ಕೊಂದು ಇರಿಸಿದ್ದ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ) ಕೊನೆಗೆ ಸ್ವತಃ ತಾನೇ ಹೊರೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ತನ್ನ ತಲೆಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಮನೆಯತ್ತ ಬಂದು ಹಟ್ಟಿಯ ಸಮೀಪ ಹೊರೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ಹಾಕುತ್ತಾನೆ, ಆದ ಅದಷ್ಟು ಭಾಗದ ನೆಲವು ಅದುರಿ, ಸುಮಾರು 20 ಕೋಲು ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಡೆಯುವ ಕಲ್ಲೊಂದು ಭೂಮಿಯೊಳಗೆ (ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ) ಹೂತುಹೋಯಿತು.

ಮಂಜಣ್ಣ ಒಂದು 'ಕಳಸೆ'ಅಕ್ಕಿಯ ರೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗಿ ಮಾಂಸ ಏನಾದರೂ ತಂದರೆ ಅದು ಕೂಡಾ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವಂತೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು ಹೇಳುವುದಂತೆ ಕಾಲ್‌ದ ಬಾಕ್ಯಾರ್ ಕಂಗನ ಆವೊಡು: ಕೊಡಮ್ಜದ ಕಲ್ಲ್ ಉಡಾರ್ಗೆ ಆವೊಡು:ಗುಜ್ಜರ ಕೆರೆ ಪೇರಾವೊಡು:ಎನ್ನಪ್ಪೆ ದುಗ್ಗು ಬಲಸೊಡು: ಯಾನ್ ಮಂಜಣ್ಣೆ ತಿನೊಡು.

ಮಂಜಣನು ಮಗುವಾಗಿದ್ದಾಗ ಆತನಿಗೆ ಏನೋ ಅಸೌಖ್ಯವಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಆತನನ್ನು ಬಪ್ಪನಾಡಿನ ದೇವಿ ಸನ್ನಿದಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದ ಆತನ ತಾಯಿಯು ಆತನ ಕಾಯಿಲೆ ವಾಸಿಯಾದರೆ ಆತನಿಂದ ಸನ್ನಿದಿಗೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ಹರಕೆ ಹೊತ್ತಿದ್ದಳು. ಆತನು ಆರೋಗ್ಯವಂತನಾಗಿ ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡವನಾದನು. ಆದರೆ ಹಿಂದೆ ಹೊತ್ತಿದ್ದ ಹರಕೆಯ ವಿಷಯ ಮರೆತುಹೋದುದರಿಂದ ಮತ್ತೆ ಅಸೌಖ್ಯ ತಲೆದೋರಿತು. ಆಗ ದೇವೀ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಹೋಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು ದೇಗುಲದ ಉಡುಪರು–ಹಿಂದಣ ರಾತ್ರಿ ತನಗೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಕನಸೊಂದನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿ–ದೇವಿಯ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ ಮಾಂಜಣನು ಎರ್ಮಾಳಿನಿಂದ ದಂಬೆ ಕಲ್ಲೊಂದನ್ನು ತಂದನೆಂದಾದರೆ ಆತನ ಕಾಯಿಲೆ ವಾಸಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದರು. ಅದರಂತೆ ಎರ್ಮಾಳಿಗೆ ಹೋದ ಮಂಜಣ್ಣ. ಅಲ್ಲಿನ ಹುರಿಯಾಳುಗಳು ಕಬ್ಬಿನ ಕಟ್ಟಿನೊಳಗೆ ಕಬ್ಬಿಣ ಲೋಹದ ಸರಳನ್ನು ಇವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದಂತೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರಂತೆ. ಈ ಪಂಥದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು ನೀನು ಸೋಲಿಸಿದರೆ ಇಲ್ಲಿಂದ ಏನು ಬೇಕಾದರೂ ಕೊಂಡುಹೋಗು ಎಂದರು. ಮಂಜಣ್ಣ ಒಂದೇ ಏಟಿನಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿನ ಕಟ್ಟನ್ನು ಅದರ ಒಳಗಿದ್ದ ಕಬ್ಬಿಣ ಲೋಹದ ಸರಳನ್ನೂ ತುಂಡು ಮಾಡಿ ಹಾಕಿದರಂತೆ. ಮತ್ತೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ದಂಬೆ ಕಲ್ಲನ್ನೂ ಜೊತೆಗೆ ಹಾಸುಗಲ್ಲನ್ನೂ ಒಪ್ಪನಾಡಿಗೆ ತಂದು ತನ್ನ ತಾಯಿ ಹೊತ್ತಿದ್ದ ಹರಕೆಯನ್ನು ತೀರಿಸಿದನು. ಅವನು ತಂದುದೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಗಾತ್ರದ ಭಾರವಾದ ಕಲ್ಲುಗಳೆರಡೂ ಈಗಲೂ ದೇವಾಲಯದ ಅಂಗಣದಲ್ಲಿವೆ.

ಕುಂಜಾಳ್ವನ ಗೋರಿಯ ಕುರಿತ ಐತಿಹ್ಯವೊಂದು ಹೀಗಿದೆ. ಮಂಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುರಿಯಡಿತ್ತಾಯನ ದೈವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಬಂಗರಸರು ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ

ಮಂಚಿಯ ಭೂಮಿಯೆಲ್ಲಾ ಅವರಿಗೇ ಇದ್ದಿತಂತೆ. ಒಂದು ಸಲ ತೆಂಕು ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾಗ ಅವರಿಗೆ ದೈವದ ಸ್ವಪ್ನ ಬಂತಂತೆ. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದು ಬರುತ್ತೇನೆ. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗು ನನಗೆ ಸಹಾಯ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ, ಆ ಜಗದಲ್ಲಿ 'ತಜಂಕ್' (ತಗಚೆ ಗಿಡ)ನ ಕೋಲನ್ನು ಗುರುತಿಗೆಂದು ಇಟ್ಟು ಹೋದರಂತೆ. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದು ಬರುವಾಗ ಇದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ದೈವಸ್ಥಾನ' ಕಟ್ಟಿಸಿದರಂತೆ. ಆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬಂಗರಸರ ಮಂತ್ರಿ ಆಗಿದ್ದ ಕುಂಜಾಳ್ವನ ಕೈ ತುಂಡಾಯಿತಂತೆ. ಇನ್ನು ನಿನಗೆ ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮಾಡಲು ಆಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಕುಂಜಾ, ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೀನೇ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಹೋದರು. ಅದೇ ಕುಂಜಾಳ್ವರು ಇಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಬೇಸಾಯಗಾರನಾದರು. ಅವರು ಸತ್ತಾಗ ಅವರ ಭಾರೀ ದೊಡ್ಡ ಗೋರಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದರು. ಒಬ್ಬನಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಿದೆ ಅದು ಗೋರಿ. ಈಗಲೂ ಮಂಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುರಿಯಡಿತ್ತಾಯನ ನೇಮ ಆಗುವಾಗ ' ಗಡಿ' ಹಿಡಿದು ನಿಲ್ಲುವವನ್ನು ಕುಂಜಾಳ್ವ ಎಂದೇ ಹೆಸರು, ಭೂತವೂ ಕೂಡ ; ಕುಂಜಾಳ್ವ ಎಂದೇ ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನೊಬ್ಬ ಭೂತದ ನೆಲೆಗೆ ಏರುವ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಹೇಳುವ ಐತಿಹ್ಯ ಬೀರಣ್ಣಾಳ್ವನ ಕುರಿತದ್ದು. ನೆಕ್ರಾಜೆಯಲ್ಲಿ ಪೆರಿಕೊಳ್ಳಿ ಎಂಬ ಕಮ್ಮಾರನಿಗೆ ಒಂದು ಕಬ್ಬಿಣದ ತುಂಡು ಬಿದ್ದು ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅದರಿಂದ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಕತ್ತಿಯೊಂದನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಆತ ಯೋಚಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಕಾಸಿ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾ ಹೋದಂತೆ ಅದು ಕತ್ತಿಯಾಗದೆ ' ಭೂತದ ಚೆರಿಯೆ'(ಖಡ್ಗ)ಯ ಆಕಾರ ಹೊಂದಿತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಭಯಗೊಂಡ ಕಮ್ಮಾರನು ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಕಮ್ಮಾರಸಾಲೆಯ ಒಂದು ಬದಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಹೂ ನೀರು ಹಾಕಿ ಕೈಮುಗಿದನು. ಅದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನೆಕ್ರಾಜೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬೀರಣ್ಣಾಳ್ವ ಎಂಬ ಭಟನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಇದೆಂಥ ವಿಚಿತ್ರದ ಕತ್ತಿಯಪ್ಪಾ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅದನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡನು. ಕೂಡಲೇ ಅವನಿಗೆ ದರ್ಶನ ಬಂತು. ಆತ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಝಳಪಿಸುತ್ತಾ, ಆರ್ಭಟಿಸುತ್ತಾ ಕುಂಬಳೆ ರಾಮನಾಥ ಅರಸರ ಬಳಿಗೆ ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿ "ಅರಸರೇ, ತಮಗೆ ಬಂದಿರುವ ವ್ಯಸನ ಯಾವುದು? ಅದನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುತ್ತೇನೆ" ಎಂದು ಕೇಳಲು, "ನಮ್ಮ ದಂಡಿಗೆ ಇಡುವ ಹಲಸಿನ ಮರದ ಎರಡು ಕೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಯಾರೋ ಕಡಿದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ನೀನು ಅಂಥ ಕಾರಣಿಕದ ದೈವವಾದರೆ ಸದ್ರಿ ಮರಕಡಿದವರ ಮೂಗನ್ನು ಕೊಯ್ದು ತಂದು ನನಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದರೆ ನಿನಗೆ ನಮ್ಮ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟದ ದೈವ ಎಂಬ ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ" ಎಂದರು. ಕೂಡಲೇ ಅರಸನಿಂದ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದ ಬೀರಣ್ಣಾಳ್ವ ದೈವವು ಮಾಯಾರೂಪದಿಂದ ಪಡುಮಲೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ತಂದಿರುವ ಕೊಡ್ಯಮೆ ಬಲ್ಲಾಳರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅವರ ಮೂಗು ಕೊಯ್ದು ತರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಉಳ್ಳಾಕ್ಲು ದೈವಗಳು ಬೀರಣ್ಣಾಳ್ವನನ್ನು ತಡೆದರು. ಬೀರಣ್ಣಾಳ್ವ ದೈವವು ತಾನು ಬಂದ ಸತ್ಯಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ತನಗೆ ಹೋಗಲು ಅನುಮತಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಮುಂದೆ ಕುಂಬಳೆ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಾನಮಾನ,

ಸೇವೆಗಳು ಲಭಿಸುವಂತೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿಯೇನು ಎಂದಿತು. ಕೂಡಲೇ ಉಳ್ಳಾಕುಳು ದೈವದ ಭಟರು ಬೀರಣ್ಣಾಳ್ವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟರು. ಅವನು ಕುಂಬಳೆಗೆ ಬಂದು ತಾನು ತಂದ ಮೂಗನ್ನು ಅರಸರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದಾಗ ಅವರಿಗಾದ ಸಂತೋಷ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ.

ಅರಸರು 'ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನೀವು ನಮ್ಮ ಪಟ್ಟದ ದೈವ'ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅರಮನೆಯಲ್ಲೇ ಭಂಡಾರವಿರಿಸಿ ನಿತ್ಯದೀಪ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದರು. ಬಳಿಕ ಉಳ್ಳಾಕುಳು ದೈವಗಳನ್ನು ನೋಡಲೆಂದು ಬೀರಣ್ಣಾಳ್ವ ದೈವವು ಹೊರಟಿತು. ಬೀರಣಾಳ್ವ ದೈವಗಳನ್ನು ನೋಡಲೆಂದು ಉಳ್ಳಾಕುಳು ದೈವಗಳು ಹೊರಟಿದ್ದರು. ಇಕ್ಕಡೆಯವರೂ ನೆಲ್ಲಿಕೋಡಿ ಚಾವಡಿ, ಕದಿಕೆ ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಅರುಣೋದಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಆರ್ಲಪದವಿಗೆ ತಲುಪಿದರು. ಬೆಳಗಾಗುವ ವೇಳೆ ಬೊಳಿಂಜಕ್ಕೆ ತಲುಪಿದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಸಾಗಿ ನಾರಂಪಾಡಿಯ ಪದವಿಗೆ ತಲಪಿ ನೋಡಿದಾಗ ಪಶ್ಚಿಮಸಮುದ್ರ ಕಂಡಿತು.

ಅಲ್ಲಿಂದ ನೇರ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಅಲಂಕೂಡಲಿಗೆ ತಲುಪಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇವನನ್ನು ನೋಡಿ ಪಾದಮುಟ್ಟಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಅವರ ವರಪ್ರಸಾದ ಪಡಕೊಂಡರು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದ 'ಪಳಂತುಳುವ'ರಾದ ಶ್ರೀ ನೂರಿತ್ತಾಯರಿಗೆ ದೈವಗಳು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಮೆಯ್ದೋರಿ, ತಾವು ನೆಲೆಸಿರುವ ಸ್ಥಳದ ಕುರುಹನ್ನು ತೋರಿಸಿದರು. ಮರುದಿನ ಅವರು ಎರಡು ಪಾತ್ರೆಗಳ ತುಂಬ ಹಾಲು ಹಿಡಕೊಂಡು ಬಂದು ದೈವಗಳಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದರು. ಕೂಡಲೇ ದರ್ಶನ ಪಾತ್ರಿಯೊಬ್ಬರಿಗೆ ಆವೇಶಗೊಂಡು ದೈವಗಳು ಹೀಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿದರು: "ನಾವು ಈ ಕುಂಬಳೆ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ದುಷ್ಟಸಂಹಾರ ಶಿಷ್ಟಪರಿಪಾಲನೆ ಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪುಂಡೂರು ಪುಣಿಂಚಿತ್ತಾಯರ ಆಸ್ತಿಯ ಈ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದೇವೆ. ನಮಗೆ ಸ್ಥಾನ–ನೇಮ–ಉತ್ಸವವೇ ವಗೈರೆ ವಿನಿಯೋಗಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಟ್ಟರೆ ಈ ಸೀಮೆಯನ್ನು ಸುಭಿಕ್ಷವಾಗಿ ಪರಿಪಾಲಿಸಿಯೇವು" ಎಂದರು.

ಕೂಡಲೇ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಪುಂಡೂರು ಪುಣಿಂಚಿತ್ತಾಯರು, ಮಿತ್ತೊಡಿ–ಶಿತ್ತೊಡಿ ಬಲ್ಲಾಳರು, ನೆಕ್ರಾಜೆ ಗ್ರಾಮದ ಹವ್ಯಕ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು, ಮಧ್ವನ ಸುಬ್ಬಯ್ಯ, ನೆಲ್ಲಿತ್ತಲ, ಪುಟ್ಟಪ್ಪಲ, ಪೈಕ, ಜಾತಪ್ಪಾಡಿ ಈ ನಾಲ್ಕು ಮನೆಯ ಕೋಲಯರು, ತುಳು ಬಿಲ್ಲವರು, ಪೈಕದ ಹತ್ತೊಕ್ಕಲು ಕುಂಬಾರ ಮನೆಯವರು– ಹೀಗೆ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಬಂದು ಸೇರಿದರು. ಆದರೆ ಆ ಕಾಲದ ದೊಡ್ಡ ಗೊಂಡಾರಣ್ಯವೆನಿಸಿದ ಆಲಂಕೂಡ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಭೂತಸ್ಥಾನ ನಿರ್ಮಿಸಲು ಸೂಕ್ತ ಸ್ಥಳವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ, ಭೂತಗಳ ಅನುಮತಿ ಮೇರೆಗೆ ಪೈಕದ ಪ್ರಕೃತಿ ಮನೋಹರವಾದ ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಯಿತು. ಉಳ್ಳಾಕುಳು ದೈವಗಳ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬೀರಣಾಳ್ವ ಗುಡಿಯನ್ನೂ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಯಿತು. ಬಳಿಕ ಉಳಿಯ ತಂತ್ರಿಗಳ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಮೀನ ಮಾಸ ಹತ್ತರಂದು ಧ್ವಜಾರೋಹಣವಾಗಿ ಐದು ದಿನಗಳ ಜಾತ್ರೆಯೂ ನಡೆಯಿತು. ಬೀರಣ್ಣಾಳ್ವ ಭೂತದ ಭಂಡಾರವು ಹಿಂದೆ ನೆಕ್ರಾಜೆಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಸೌಕರ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈಗ

ಅದನ್ನು ಪೈಕದಲ್ಲೇ ಇಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಪೈಕ ಜಾತ್ರೆಯ ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಿನ ನೆಕ್ರಾಜೆಯಿಂದ ಪೈಕಕ್ಕೆ ಬೀರಣ್ಣಾಳ್ವ ಭಂಡಾರವು ಬರುವ ದೃಶ್ಯವಂತೂ ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾದುವು. ಭಂಡಾರವು ಸದ್ಯ ಪೈಕದಲ್ಲೇ ಇದ್ದರೂ ಭಂಡಾರ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಅದನ್ನು ತರುವ ಆ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಹಾಗೆಯೇ ಜರಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ನೆಕ್ರಾಜೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಉಳ್ಳಾಕುಳು ಭೂತಗಳಿಗೆ ಮೊತ್ತಮೊದಲ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದವರು ನೂರಿತ್ತಾಯರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಮನೆದೇವರೆಂಬಂತೆ ಉಳ್ಳಾಕುಳು ದೈವವನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನಿತ್ಯವೂ ನೈವೇದ್ಯಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಅನಂತರ ಆ ವಿಗ್ರಹವು ನೆಕ್ರಾಜೆಯ ' ಷಡಂಗರ ಮೂಲೆ' ಎಂಬಲ್ಲಿದ್ದ ಷಡಂಗರ ಮನೆಗೆ ಬಂತು. ಅವರು ಈಗಲೂ ಅದನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಪೈಕದಲ್ಲಿರುವ ಬೀರಣ್ಣಾಳ್ವ ಭೂತವು ಮೇಲಿನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದೆ. ಹೆಸರು ಬೀರಣ್ಣಾಳ್ವ ಎಂದಿದ್ದರೂ ಅದು ಹೆಣ್ಣು ಭೂತ. ವಾರಾಹೀ ಅಂಶವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಪಂಜುರ್ಲಿ ಭೂತವಿದು. ಹಂದಿಯ ಮುಖ ಮತ್ತು ಹಂದಿಯ ವಾಹನಗಳೇ ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿದೆ.

ಹಾಗಾದರೆ ಬೀರಣ್ಣಾಳ್ವ ಎಂಬ ಗಂಡು ಹೆಸರು ಬರಲು ಕಾರಣವೇನು?ಅದೇ ಇಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತ್ವ! ಬೀರಣ್ಣಾಳ್ವನು ವಾರಾಹೀದೇವಿಯ ಅನನ್ಯಭಕ್ತನು. ತಾನೊಬ್ಬ ಭೂತಪಾತ್ರಿಯಾಗಿ ಸೀಮೆಯುದ್ಧಕ್ಕೂ ನಡೆಸಿದ ಪವಾಡ ಮತ್ತು ಪ್ರತಾಪಗಳಿಂದಾಗಿ ಅವನ ಹೆಸರು ಭೂತದೊಂದಿಗೆ ಚಿರಸ್ಥಾಯಿಯಾಯಿತು. ಉಳ್ಳಾಕುಳು ಭೂತದ ಚರಿತ್ರೆ ಇನ್ನೂ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದುದು. ಕೃತಯುಗೊಟು ನರನಾರಾಯಣೆರಾದ್ ಪುಟ್ಯೊ/ ತ್ರೇತಾಯುಗೊಟು ರಾಮಲಕ್ಷಣೆರಾದ್ ಪುದರ್ ಪಡೆಯೊ/ ದ್ವಾಪರಯುಗೊಟು ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನೆರಾದ್ ಲೋಕೊನು ಕಾತೊ/ ಈ ಕಲಿಯುಗೊಟು ಪೂಮಾಣಿ ಕಿನ್ನಿಮಾಣಿಯಾದ್ ಅವತಾರೊ ಬೈದೊ. ಪೂಮಾಣಿ ಕಿನ್ನಿಮಾಣಿ ದೈವದ ಸಂಚಾರವೂ ತುಳುನಾಡಿನ ಚರಿತ್ರೆಯ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದುದು.

ಪಾಪೆ ಬಂಡಿಯ ಕತೆ : ಪುಂಡೂರು ಪುಣಿಂಚತ್ತಾಯರ ಆಲಂಕೂಡಲಿನ ಆಸ್ತಿಯಂತೆ ಪಟ್ಲವೆಂಬ ಸ್ಥಳವೂ ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಕಗ್ಗಾಡು ಆಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ದೈತ್ಯಗಾತ್ರದ ಎರಡು ಮರಗಳನ್ನು ಕಡಿದು ಉಳ್ಳಾಕುಳು ಮತ್ತು ಬೀರ್ಣಾಳ್ವ ಭೂತಗಳಿಗೆ ಎರಡು ಪಾಪೆ ಬಂಡಿ, ಒಂದು ಭಂಡಾರಿ ಬಂಡಿ, ಚಿಕ್ಕ ರಥ, ಉಳ್ಳಾಕುಳು ಭೂತಗಳಿಗೆ ಕುಳಿತು ಸಂಚಾರ ಮಾಡಲು ಒಂದು ಮರದ ಕುದುರೆ, ಬೀರಣ್ಣಾಳ್ವ ಭೂತಕ್ಕೆ ಸಂಚರಿಸಲು ಒಂದು ಹಂದಿಯ ಪ್ರತಿರೂಪ – ಹೀಗೆ ಅಗತ್ಯವುಳ್ಳ ಎಲ್ಲ ಶಿಲ್ಪಾಕೃತಿಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಿ ಊರವರೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ಅವನ್ನು ಪೈಕಕ್ಕೆ ಕೊಂಡುಹೋಗಲು ಸಿದ್ಧರಾದರು. ಜಯಘೋಷದೊಂದಿಗೆ ಹೊರಟ ಬಂಡಿಗಳು ಪುಂಡೂರು ಮನೆಯ ಬಡಗು ಭಾಗದ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ತಲುಪಿದೊಡನೆ ಉಳ್ಳಾಕುಳು

ದೈವಗಳು ಬಂಡಿಯು ಒಂದು ಹೊಂಡದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದು ಎಲ್ಲವೂ ಸ್ತಬ್ಧವಾಯಿತು. ಎಷ್ಟು ಎಳೆದರೂ ಬಂಡಿ ಅಲುಗಾಡದು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರಿಯೊಬ್ಬನಿಗೆ ದರ್ಶನ ಬಂದು "ನಾವು ಊರಿಗೆ ಬಂದು ಮೊತ್ತಮೊದಲು ಕಾಲಿರಿಸಿದುದು ಪುಂಡೂರು ಪುಣಿಂಚತ್ತಾಯರ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ. ಈ ಬಂಡಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಮರಗಳನ್ನು ಅವರಿಂದಲೇ ಪಡಕೊಂಡು ಈಗ ಬಂಡಿ ಸಿದ್ಧವಾದೊಡನೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾತು ಸಹ ಹೇಳದೆ ಬಂಡಿಯನ್ನು ಒಯ್ಯುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಮೊದಲು ಪುಣಿಂಚತ್ತಾಯರು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಾಗಬೇಕು. ಅವರೂ ಈ ಬಂಡಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲಬೇಕು" ಎಂದು ದೈವಗಳ ನಿರೂಪವಾಯಿತು. ದೈವಗಳ ನಿರೂಪದಂತೆ ಪುಣಿಂಚತ್ತಾಯರು ಬಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿ ಬಂಡಿಯೇರಿ ನಿಂತೊಡನೆ ರಥ ಸಾಗಿತು. ಪೈಕದಿಂದ ತುಸು ಈಚೆಗೆ ಹತ್ತೊಕ್ಕಲಿನ ಕುಂಬಾರರ ಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಬಂಡಿಗಳನ್ನು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ದೊಡ್ಡ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯೊಂದನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು.

ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಂ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಬೆಸೆದ ಐತಿಹ್ಯಗಳೂ ಬೇಕಾದಷ್ಟಿವೆ. ಆಲಿ ಚಾಮುಂಡಿಯ ಕುರಿತ ಐತಿಹ್ಯವಿರಬಹುದು, ಬಪ್ಪಬ್ಯಾರಿಯ ಕುರಿತ ಐತಿಹ್ಯವಿರಬಹುದು ಹೀಗೆ ಹಲವು ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮತಸೌಹಾರ್ದದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅಂತಹುದೇ ಒಂದು ಐತಿಹ್ಯ ಪೈಕದ ಮಣವಾಟ್ಟಿ ಐತಿಹ್ಯ.

ಮತಸೌಹಾರ್ದದ ಭಾವನೆ ಹೊಂದಿರುವ ಪೈಕದ ಶ್ರೀ ಮಣವಾಟ್ಟಿ ದೈವವನ್ನು ಹಿಂದುಗಳೂ ಮುಸ್ಲಿಮರೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. 'ಮಣವಾಟ್ಟಿ' ಯನ್ನು ಉಳ್ಳಾಕುಳು ದೈವಗಳ ಸಹೋದರಿಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಪೂಜಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮಣವಾಟ್ಟಿಗೆ ವೀಳ್ಯದೆಲೆ ಮತ್ತು ಅಡಕೆ ಹರಕೆಯನ್ನೊಪ್ಪಿಸುವುದು ಸಂಪ್ರದಾಯ. ಪೈಕದ ಬಂಡಿಯು, ಬಂಡಿಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ಭೂತಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾಗ ನಡುವೆ ಮಣವಾಟ್ಟಿಯ ಜಾರ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತದೆ, ಬಂಡಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ತಲುಪಿದೊಡನೆ ಬಂಡಿಯನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಒಂದು ಸೂಡಿ ವೀಳ್ಯದೆಲೆ, ಐವತ್ತು ಅಡಕೆ, ಉರಿಸಲು ಒಂದು ಕುತ್ತಿಯೆಣ್ಣೆ ಇವಿಷ್ಟನ್ನು ಮಣವಾಟ್ಟಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿಯೇ ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಂಡಿ ಮುಂದೆ ಸಾಗುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ಹೀಗೆ ಹಿಂದು ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಮತೀಯ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಒಂದುಕೂಡಿಸಿ ಅವರು ಸೌಹಾರ್ದಭಾವದಿಂದ ಜೀವಿಸುವಂತೆ ಹರಸುವ ಮಣವಾಟ್ಟಿಯ ಅನುಗ್ರಹ ಶಕ್ತಿ ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾದುದು.

ಈಗಾಗಲೇ ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಿದ ಹಾಗೇ ತುಳುನಾಡಿನ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ವೀರರು, ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಕುರಿತ ಐತಿಹ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತುಳುನಾಡಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿವರಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ತುಳುನಾಡಿನ ಚರಿತ್ರೆಯ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ವ್ಯಕ್ತಿ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳು ಮಹತ್ವದ್ದಾಗುತ್ತವೆ. ಅಂತಹ ಕೆಲವು ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ರೈಗಳು ದ.ಕ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ

ಐತಿಹ್ಯಗಳು ತುಳುನಾಡಿನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಆಕರಗಳಾಗುತ್ತವೆ ಎಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಸಾಹಸಿ ಅವಳಿ ವೀರರು - ಕೋಟಿ-ಚೆನ್ನಯರು: ಈಗಿನ ಪುತ್ತೂರು ತಾಲೂಕಿನ ಪರಮಲೆ (ಪಡುಮಲೆ)ಯಲ್ಲಿ ದೇಯಿ ಬೈದ್ಯೆತಿಯ ಮಕ್ಕಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಕೋಟಿ ಚೆನ್ನಯರು ಪೆರುಮಳ ಬಲ್ಲಾಳ ಮತ್ತು ಮಾವನಾದ ಸಾಯನ ಬೈದ್ಯರ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅಸಾಮಾನ್ಯ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಇವರನ್ನು ಕಂಡು ಕರುಬಿದ ಬೂಡು ಬುದ್ಯಂತನು ಅವರ ಎಲ್ಲಾ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ಅವರಿಗೆ ಅಡಚಣೆ-ಅಡ್ಡಿಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಉಪಟಳ, ಹಂಗಿಸುವಿಕೆಗಳು ಮಿತಿ ಮೀರಲು ಅವನನ್ನು ಕೊಂದು ಕೋಟಿ ಚೆನ್ನಯರು ಬಲ್ಲಾಳನ ದ್ವೇಷ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕೊನೆಗೆ ಪರಮಾಲೆಯಿಂದ ಅವರು ಹೊರಟು ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಅವರು ಪಂಜದ ಸೀಮೆಗೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕೇಮರ ಬಲ್ಲಾಳನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿರಲು ಅವರನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದು ಕಳುಹಿಸುವಂತೆ ಪೆರುಮಳ ಬಲ್ಲಾಳನಿಂದ ಓಲೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಅದರಂತೆ ಕೇಮರ ಬಲ್ಲಾಳನ ದಳಪತಿ ಚಂದಗಿಡಿಯು ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಕತ್ತಕೆ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಹಾಕುತ್ತಾನೆ.

ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ (ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ) ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಎಣ್ಮೂರು ಸೇರಿದ ಕೋಟಿ- ಚೆನ್ನಯರಿಗೆ ಅಲ್ಲಿನ ಮಂಜ-ಎಣ್ಮೂರು ಗಡಿಯನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿ ಗಡಿಕಲ್ಲನ್ನು ಎಣ್ಮೂರು ಸೀಮೆಯೊಳಗೇ ಹಾಕಿಸಿದ್ದ. ಅದನ್ನು ಕಿತ್ತಂತಹ ಕೋಟಿ-ಚೆನ್ನಯರು ಹಿಂದಿದ್ದ ಸರಿಯಾದ ಜಾಗದಲ್ಲೇ ಅದನ್ನು ಮತ್ತೆ ನೆಟ್ಟರು. ಒಂದು ಬಾರಿ ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಾ ನಡೆದ ಕೋಟಿ-ಚೆನ್ನಯರು ಪಂಜ ಸೀಮೆಯ ಕಾಡಿಗೂ ಮುಂದುವರಿಯಬೇಕಾದ ಅನಿರ್ವಾಯತೆಯೊದಗಿತು. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಸಿಟ್ಟಗೊಂಡು ಪಂಜದ ಬಲ್ಲಾಳನು ಎಣ್ಮೂರಿನ ಮೇಲೆ ಯುದ್ಧ ಸಾರಿದನು. ಕೋಟಿ-ಚೆನ್ನಯರು ಎಣ್ಮೂರು ಸೇವೆಯ ಮುಖಂಡರಾಗಿ ಕಾದಿದರು. ಪಂಜದ ಬಲ್ಲಾಳನ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಪರಮಲೆಯ ಬಲ್ಲಾಳನೂ ಇದ್ದನು. ವೀರಾವೇಶದಿಂದ ಹೋರಾಡಿದ ಕೋಟಿ-ಚೆನ್ನಯರು ಎಣ್ಮೂರು ಮಂಜದ ಬಲ್ಲಾಳನ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಪರಮಾಲೆಯ ಬಲ್ಲಾಳನು ಇದ್ದನು. ವೀರಾವೇಶದಿಂದ ಹೋರಾಡಿದ ಕೋಟಿ-ಚೆನ್ನಯರುಮ ಪಂಜದ ಸೇನಾಧಿಪತಿ ಚಂದು ಗಿಡಿಯನ್ನು ಕೊಂದರು. ಎಣ್ಮೂರಿಗೆ ಸೇನೆಗೆ ಗೆಲುವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಹಂತದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಹಾರಿ ಬಂದ ಪೆರುಮಳ ಬಲ್ಲಾಳನು ಕೋಟಿಯ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಇರಿದನು (ಭಾಣ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು?) ಕೋಟಿಯು ಬಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು, ಅವನಿಗೆ ಈ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡಿದ ಪೆರಮಳ ಬಲ್ಲಾಳನ ಮೇಲೆ ರೋಷಗೊಂಡಂತಹ ಎಣ್ಮೂರಿನ ಮಂಜು ಪೆರ್ಗಡೆಯು ಆತನನ್ನೆದುರಿಸಲು ಮುಂದೊತ್ತಿದನು. ಆದರೆ ಕೋಟಿಯು ಬಿದ್ದಲ್ಲಿಂದಲೇ ಆತನನ್ನು ತಡೆದನು. ದೂರದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ತುಕುಡಿ ಶತ್ರು ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಚೆನ್ನಯನು ಅಣ್ಣನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಮರುಗಿದನು. ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ

ಬಂಡೆ ಕಲ್ಲಿಗೆ ತಲೆತಾಗಿಸಿ ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದನು. ಕೋಟಿಯ ಕೊನೆಗಾಲದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ ಮೂರು ಮಂದಿ ಅರಸರೂ ಮುಂದೆ ದ್ವೇಷವನ್ನು ಮರೆತು ಬಾಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರೆಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ಜೀವಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೋಟಿ-ಚೆನ್ನಯರು ಇನ್ನೂ ಹಲವು ಸಾಹಸ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೆಸಗಿದುದಾಗಿಯೂ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. (ಮೂಲತಃ ಬಾಯ್ದೆರೆಯ ಗದ್ಯಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿದ್ದಿರಬಹುದಾದ ಕೋಟಿ ಚೆನ್ನಯರ ಚರಿತ್ರೆಯು ಈಗ ಪಾಡ್ದನ ರೂಪದ ಪದ್ಯ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿಯುತ್ತದೆ.

ಹೆಡ್ಡ ವ್ಯಕ್ತಿ-ಹೈದ್ರೂಸ್ : ಪಾಣೆಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಹೈದ್ರೂಸ್ ಎಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ತಾಲೀಮಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ನುರಿತವನಾಗಿದ್ದ. ಒಂದು ಬಾರಿ ಆ ಊರಿಗೆ ಪಕ್ಕದ ಕಾಡಿನಿಂದ ಹುಲಿಯೊಂದು ಬಂದು ಸುತ್ತಾಡಿ ಸುತ್ತಾಡಿ ಬೆಳಗಾದುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಬಂಡೆಯೊಂದರ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿತು. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದ ಜನರು ಕತ್ತಿ, ದೊಣ್ಣೆ, ಕೋವಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ಹುಲಿಯ ಸುತ್ತ ನೆರೆದರು. ಆಗ ಮಾಪಿಳ್ಳೆಯವರು ಹೈದ್ರೂಸನು ಈ ಹುಲಿಯನ್ನು ತನ್ನ ತಾಲೀಮಿನ ಚಾಕಚಕ್ಯತೆಯಿಂದ ಕೊಲ್ಲಬಲ್ಲನೆಂದು ಸೂಚಿಸಿದರು. ಆತನಿಗೆ ಕರೆ ಕಳುಹಿಸಲಾಯಿತು. ಹೈದ್ರೂಸನು ತನ್ನ ಕೈಮೈಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ತಗಡಿನ ಚೂರುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ತಾಲೀಮಿನ ತಲ್ವಾರಿನೊಂದಿಗೆ ಹುಲಿಯೆಡೆಗೆ ಬಂದ . ಹುಲಿ ಬಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತೇ ಇತ್ತು. ಹೈದ್ರೂಸನು ತನ್ನ ಕತ್ತಿವರಸೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾ ನಾನಾ ಸನ್ನೆಗಳಿಂದ ಹುಲಿಯನ್ನು ಕಾಳಗಕ್ಕೆ ಕರೆದ. ಚೀನಿಯಂತಹ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಊದಿದರು.ಹುಲಿ ಅಲುಗಾಡಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಯಾರೋ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಹೋಗಿ ಉದ್ದನೆಯ ಗಳವೊಂದರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಹುಲಿಯನ್ನು ನೂಕಿದರು. ರೋಷಗೊಂಡ ಹುಲಿಯು ಒಂದೇ ನೆಗೆತಕ್ಕೆ ಎದುರಿಗಿದ್ದ ಹೈದ್ರೂಸನ ಮೇಲೆರಗಿತು. ಹುಲಿಯ ಈ ಅಕ್ರಮಣದೆದುರು ಆತನ ತಾಲೀಮಿನ ಆಟವೇನೂ ಫಲ ಕೊಡದೆಹೋಯಿತು. ಹುಲಿಯ ಆತನನ್ನು ಕೆಡವಿ, ಕಾಡಿನತ್ತ ಓಡಿಹೋಯಿತು. ಕೆಲ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲೇ ಹೈದ್ರೂಸನ ಪ್ರಾಣಪಕ್ಷಿ ಹಾರಿಹೋಯಿತು. 'ಹೈದ್ರೂಸ ಹುಲಿ ಹೊಡೆದಂತೆ' ಎಂಬುದು ಸುತ್ತು ಮುತ್ತಣ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಗಾದೆ ಮಾತಾಗಿ ಇಂದಿಗೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. (ಈ ಹಿಂದೆ ಸ್ಥಳೈತಿಹ್ಯಗಳಡಿಯಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಿದ 'ಎಣ್ಣೆ ಹೊಳೆ'ಯ ಐತಿಹ್ಯವೂ ಹೆಡ್ಡ ವ್ಯಕ್ತಿ ವರ್ಗ ಸೂಚಿಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಗಾದೆಯ ಹಿಂದಿರುವ 'ಎಂಕು ಪಣಿಂಬೂರಿಗೆ ಹೋದ' 'ಕುಟ್ಟಿ' ಕುಂದಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೋದ ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ಈ ಸಾಲಿನ ಸೇರಿಸಬಹುದು)

ಸಮಾಜ ಸೇವಕ - ಪರಪ್ಪಳಿ ನಾಯಕ : ಪರಪ್ಪಳಿ ನಾಯಕ ಅಥವಾ ಪಲಿಪಟ್ಟ ನಾಯಕರು ಉಡುಪಿ ತಾಲೂಕಿನ ಬನ್ನಂಜೆಯವನು. ಉಡುಪಿ ಮತ್ತು ಕುಂದಾಪುರ ತಾಲೀಕುಗಳ ಹಲವೆಡೆ ಈತನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಈಗ ಉಡುಪಿ ತಾಲೂಕಿನ ಪಾಂಗಾಳ ಹೆಚ್ಚೆ ಮಠ ಮನೆಯವರು ಬಳಸುತ್ತಿರುವ ಬಾವಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದವನು ಪಲಿಪ್ಪಟ್ಟ ನಾಯಕನೆಂಬ ಪ್ರತೀತಿಯಿದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಕೋಟೇಶ್ವ ರ ಪಟೇಲರ ಮನೆಯವರ ನಿತ್ಯ ಬಳಕೆಯ ಬಾವಿಯನ್ನು ಈತನೇ ನಿರ್ಮಿಸಿದನೆಂಬ ಹೇಳಿಕೆಯಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಈತನು ಇದೇ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ

ಇನ್ನೂ ಮೂರು ಬಾವಿಗಳನ್ನು ತೋಡಿಸಿರುವನೆಂದು ವಕ್ತೃಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಪರಿಪ್ಪಳಿ ನಾಯಕನ ಸಮಾಜ ಸೇವಾ ಕಾರ್ಯವು ಉಡುಪಿ ತಾಲೂಕಿನ ಬಾರ್ಕೂರು, ಹಿರಿಯಡ್ಕ ಹಾಗೂ ಕುಂದಾಪುರ ತಾಲೂಕಿನ ಬಸ್ರೂರು ತನಕವೂ ವಿಸ್ತರಿಸಿದೆ. ಉಡುಪಿಯ ಹಿರಿಯಡ್ಕ ಪಾಂಗಳಗಳಲ್ಲಿ ಆತ ದಾ ಬಿಟ್ಟುದೆಂದು ಪ್ರತೀತಿಯಿರುವ ಭೂಮಿ ಗೋವಮಾಳಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಹಂದಾಡಿ (ಬ್ರಹ್ಮಾವರ ಬಾರ್ಕೂರು)ಯಲ್ಲಿ ಆತ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದೆಂದು ತಿಳಿಯಲಾಗುವ ಮಠವೊಂದಿದ್ದು ಈಗಲೂ ಅದಕ್ಕೆ 'ನಾಯಕರ ಮಠ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಬಸರೂರಲ್ಲಿ ಆತ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಅದನ್ನು ಗೋಚರಕ್ಕೆಂದು ಬಿಟ್ಟದರ ಕುರಿತು 'ಬಸರೂರು ಪಂಚಾಯ್ತಿಗೆ ಎಂಬ ಪಡೆನುಡಿಯು ಇಂದಿಗೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಒಂದು ಸಲ ಕಾರಣಾಂತರಗಳಿಂದ ಕಂಡುಬಾರದೆ ಗೋವುಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಮರುಕ ಉಕ್ಕಿ ಬಂತು. ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಅದನ್ನು ಗೋಮಾಳವಾಗಿ ಬಿಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಊರ ಪಂಚರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ನೆಲವನ್ನು ಕೇಳಿದ. ಸಾಮಾನ್ಯನಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಪಲಿಪ್ಪಟ್ಟ ನಾಯಕನ ಮಾತನ್ನು ಲಘುವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿದ ಊರವರು ಪಂಚಾಯ್ತಿಗೆ ಸೇರಿ ಒಂದು ಕಲ್ಲು ಮರಿಗೆಯಷ್ಟು ಹೊನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಆ ಮರಿಗೆಯಷ್ಟು ಜಾಗ ಕೊಡಬಹುದೆಂದರು. ನಾಯಕನು ದೊಡ್ಡ ಕಲ್ಲು ಮರಿಗೆಯೊಂದನ್ನು ಚಾತುರ್ಯದಿಂದ ಕಡಿಸಿದ. ಅದರ ಬಾಯಿ ಕಿರಿದಾಗಿ ಒಡಲು ನಿಡಿದಾಗಿತ್ತು. ಹೊರಬದಿಯಲ್ಲಿ ಉಬ್ಬಿಕೊಂಡು ಹೆಚ್ಚು ಜಾಗವನ್ನು ಅಕ್ರಮಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆತನು ಮಾತಿನಂತೆ ಮರಿಗೆ ತುಂಬ ಹೊನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅದು ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಊರವರು ಒಡ್ಡಿದ ಜಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರೇ ಸಿಕ್ಕಿ ಬೀಳಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೊದಗಿತು. ಅಂದಿನಿಂತ ಈ ಬಸರೂರು ಪಂಚಾಯ್ತಿಗೆಯೆಂಬ ಮಾತು-ಕಥೆಗಳು ಹಬ್ಬಿ, ಮುಂದೆ ಹೀಗೆ ಯುಕ್ತಿ ಯುಕ್ತವಾಗಿ ತೀರಿಸುವ ಪಂಚಾಯತಿಕೆಯನ್ನು ಇದೇ 'ಬಸೂರೂರು' ಪಂಚಾಯತಿಗೆ' ಎಂದು ಕರೆಯುವ ರೂಢಿಯಾಯಿತು.

ಕೃಷಿ-ಬೇಸಾಯ ನಿರತರು-ಸಣ್ಮಗು: ಹಂದಾಡಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಸಣ್ಮಗು ಎಂಬ ಕೃಷಿಕನಿದ್ದ. ಅವನ ಗದ್ದೆಯಿದ್ದುದ್ದು ಸೀತಾ ನದಿಯ ಆಚೆ ದಡದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಸಣ್ಣ ದೋಣಿಯಲ್ಲಿ ಗೊಬ್ಬರ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ತಿರುಗಿ ಬರುವಾಗ ದೋಣಿಯನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕವಚಿ ಹಾಕಿ ಕಾಲ್ನಡಿಗೆಯಿಂದಲೇ ಬೇರೆ ದಾರಿಯ ಮೂಲಕ ಮನೆ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದನು. ಗದ್ದೆಯ ಕೊಯಿಲಾದ ಮೇಲೆ ಹಲವು ಮಂದಿ ಹೊರುತ್ತಿದ್ದನು. ಗದ್ದೆಯ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನಷ್ಟು ಆಳದ ಹೊಂಡವೊಂದನ್ನು ತೋಡಿ. ಅದಕ್ಕೆ ಮೆಟ್ಟಲುಗಳನ್ನೂ ನಿರ್ಮಿಸಿ, ತಾನು ಕೆಳಗೆ ಹೊಂಡದೊಳಗೆ ನಿಂತು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯೊಡನೆ ಮೇಲ್ಗಡೆಯ ಹೊರೆಯನ್ನು ತಲೆ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಸರಿಸುವಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಹೊಲದ ಪೈರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಣ್ಮಗು ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಹೊರುತ್ತಿದ್ದ.

ಹತ್ತು ಪಾವು ಅಕ್ಕಿಯ ಅನ್ನವನ್ನು ಅವನೊಬ್ಬನೇ ಉಣ್ಣುತ್ತಿದ್ದನು. ಚೀನಿ ಕ್ಕಾ (ಸಿಹಿ ಕುಂಬಳ) ಒಳಗಿನ ಬೀಜಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತೆಗೆದು ಅದರೊಳಗೆ ಅಕ್ಕಿ ಸುರುವಿ

ಅದನ್ನು ಸುಡು ಮಣ್ಣಲ್ಲಿ ಬೇಯಿಸಿ ಉಣ್ಣುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಳಿವೆ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಗಾಳ ಹಾಕಲು ಹೋಗಿ ಸಿಕ್ಕ ಅಸಖ್ಯ ಬೇಡೆ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಹೊಳೆ ಬದಿಯಲ್ಲೇ ದೊರೆಯುವ ಕಸಕಡ್ಡಗಳಿಂದ ಬೆಂಕಿ ಉರಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಬೇಯಿಸಿ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದನು. ಆತನ ವೈಯ ರೋಮಗಳು ಇತರರಿಗೆ ತಾಗಿದರೆ ತುಂಬ ನೋವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುವು. ಕೊನೆಕೊನೆಗೆ ಆತ ಕುಟ್ಟಿಚ್ಚಾತನ ದರ್ಶನ ತನ್ನ ಮೈಮೇಲೆ ಬರುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಶರಿರದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಭೂತ ಹಿಡಿದರೆ ಅದನ್ನು ಬಿಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲೂ ನಿರತನಾಗಿದ್ದ. ಕೊಟ್ಟಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಯಬೇಕಾದರೆ ಆತ ಹೆಬ್ರಿ-ಸಂತೆ ಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಇದ್ದನು.

ಕುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಳ್ಳರು (ದರೋಡೆಕೋರರು) -ಸುರಗೋಳಿ ಅಂತು: ಗಾಣಿಗ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಸೂರಗೋಳಿ ಅಂತವು ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾದ ಕಳ್ಳನೆನಿಸಿದ್ದನು ಆತ ಶ್ರೀಮಂತರಾದವರಿಂದ ಕದ್ದು ಬಡಬಗ್ಗರಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಮಂದರ್ತಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಆತ ದಾನ ಕೊಟ್ಟಿರುವನೆಂದೂ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಇತ್ತಿಚೆಗೆ ರಚನೆಯಾದ ಮಂದರ್ತಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮಹಾತ್ಮೆ ಎಂಬ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲೂ ಆತನ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಇಂತಹ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಇಂತಿಂಥ ಸಮಯದಲ್ಲೆ ತಾನು ಕಳ್ಳತನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತೇನೆಂದು ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟೇ ಎಲ್ಲರೂ ನೋಡು-ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಈತನು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತೊಡಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಯಕ್ಷಗಾನ ತಾಳಮದ್ದಳೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಈತನು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತೊಡಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಯಕ್ಷಗಾನ ತಾಳಮದ್ದಳೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಬಂದು ಜನರು ಮಧ್ಯದಿಂದ ಕಾಲುದೀಪವನ್ನು ಎಗರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ. ತನ್ನನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಯಾರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿರಲೆಂದು ತನ್ನ ಮೈಗೆಲ್ಲಾ ಹರಳೆಣ್ಣೆ ಸವರುತ್ತಿದ್ದನು. ಲಂಗೋಟಿ ಬಿಗಿಯಲು ಬಾಳೆ ಗಿಡದ ಕೈಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಲಂಗೋಟಿ ಬಿಗಿಯಲು ಬಾಳೆ ಗಿಡದ ಕೈಯನ್ನು ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳತ್ತಿದ್ದನು. (ಹರಳೆಣ್ಣೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಜಾರುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳದ್ದು . ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಬಾಳೆ ಕೈಯನ್ನು ಬಾಳೆ ಕೈಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಬಿಗಿದ ಲಂಗೋಟಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದರೂ ಬಾಳೆದಾರ ಬೇಗನೆ ತುಂಡಾಗಿ ಹೋಗಿ ಲಂಗೋಟಿಯಷ್ಟೆ ಎಳೆದವರ ಕೈಯಲ್ಲುಳಿಯಬಹುದು.) ಕೊನೆಗೆ ಆತನನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಜನರು ಉಪಾಯವನ್ನು ಹೂಡಿದರು. ಇಂಥ ಕಡೆಯಿಂದ ತಾನಿಂದ (ಅಥವಾ ನಾಳೆ ......) ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡಲಿರುವುದಾಗಿ ಆತ ಪೂರ್ವ ಸೂಚನೆ ಕೊಟ್ಟದ್ದರಿಂದ ಆತ ಬರುವ ಮುನ್ನವೇ ದಾರಿಯಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಹೊನ್ನೆಕಾಯಿ ಹರಡಿ ಜನರು ಕಾದುಕುಳಿತರು. ಹರಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಹೊನ್ನೆಕಾಯಿಯ ಮೇಲಿಂದಲೇ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬರಬೇಕಾದ ಅಂತುವು ಆ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಆಯತಪ್ಪಿ ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟನು. ಬಿದ್ದ ಆತನನ್ನು ಜನರು ಹಿಡಿದು ಕಲ್ಲಮರಿಗೆಯನ್ನು ಆತನ ಮೇಲೆ ಕವಚಿ ಹಾಕಿ ಸಾಯಿಸಿಬಿಟ್ಟರು.

ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಸ್ತ್ರೀ - ತುಳುನಾಡು ಸಿರಿ: ಸತ್ಯನಾಪುರದರಮನೆಯಲ್ಲಿ

ಬಿರುಮಾಳ್ವರಿಗೆ ಬೆರ್ಮೆರ ವರ ಪ್ರಸಾದ ರೂಪವಾಗಿ ಸಿಂಗಾರದ ಪುರ್ಪದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಸಿರಿಯು ಮುಂದೆ ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡವಳಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳಿಗೆ ಬಸೂರೂರು ಬೀಡಿಗೆ ಶಂಕರಿ ಪೂಂಜೆದಿಯ ಮಗ ಕಾಂತಣ ಪೂಂಜನೊಂದಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮದುವೆಗೆ ಮುನ್ನವೇ ಕಾಂತಣನಿಗೆ ಸೂಳೆ ಸಿದ್ದುವಿನ ಸಂಗವಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಸಿರಿ–ಕಾಂತಣರ ದಾಂಪತ್ಯ ಜೀವನ ಸುಖಮಯವಾಗಿ ಸಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸತ್ಯನಾಪುರದ ಅಜ್ಜರ (ಬಿರುಮಾಳ್ವ) ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಸಿರಿಯು ಪುತ್ರ–ಕುಮಾರನನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಕುಮಾರನ ದರ್ಶನ–ಸ್ಪರ್ಶ ಕಾರಣದಿಂದ ಬಿರುಮಾಳ್ವರು ಸಾವನ್ನಪ್ಪುತ್ತಾರೆ. ಗಮಡನೊಂದಿಗೆ ಮನಸ್ತಾಪವಾಗಿ ಆತನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಡಿದೊಗೆದು ಸಖಿ_ದಾರು ಮತ್ತು ಕುಮಾರನೊಂದಿಗೆ ಸಿರಿಯು ಸತ್ಯನಾಪುರದರಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಬೀಳುತ್ತಾಳೆ. ದಾರಿಯುದ್ಧಕ್ಕೂ ಎದುರಾದ ಅಡ್ಡಿ–ವಿಡ್ಡೂರಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಮಾಯಾ ಶಕ್ತಿ (ದೈವಿಕ ಶಕ್ತಿ)ಯಿಂದ ಕಳೆದೊಗೆದು, ತನಗೆ ಗಳಿತುಂಟು ಮಾಡಿದವರನ್ನು ಹರಸಿ, ಕೆಡಕು ಬಗೆದವರನ್ನು ಶಪಿಸಿ, ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತ ಅಬ್ಬನಡ್ಕದ ಗುಡ್ಡ ಮುಟ್ಟಿದರು. ಸಿರಿಯು ಅಲ್ಲಿನ ಗೋಳಿಮರದ ರೆಂಬೆಯೊಂದಕ್ಕೆ ಕುಮಾರನ ತೊಟ್ಟಿಲನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ರಾಮರಾಗ ಹಾಡಲು ತೊಡಗಿದಳು.

ಪಕ್ಕದ ಕಾಡಿಗೆ ಬೇಟೆಗೆಂದು ಬಂದಿದ್ದ ಬೋಳದರಮನೆಯ ಅರಸು ಸಹೋದರರಾದ ಬಿಳಿಯ ದೇಸಿಂಗ ಮತ್ತು ಕರಿಯ ದೇಸಿಂಗರು ಸಿರಿಯ ಹಾಡಿಗೆ ಮನಸೋತು ಅವಳನ್ನು ತಮ್ಮವಳನ್ನಾಗಿಸುವ ಆಸೆಯಿಂದ ನಾಮುಂದು ತಾಮುಂದೆಂದು, ಮೊದಲು ಆಕೆಯೆಡೆಗೆ ತಲುಪಿದವರೇ ಆಕೆಯನ್ನು ವರಿಸುವುದುದೆಂದೂ–ಸ್ಪರ್ಧೆಯಿಂದ ಓಡಿಬರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಸಿರಿಯ ವರ್ತನೆ 'ಅಣ್ಣಂದರೆ' ಎಂದು ಆಕೆ ಅವರನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸಿದ ರೀತಿ – ಇವುಗಳಿಂದ ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆಕೆಯನ್ನು ತಂಗಿಯಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ತಮ್ಮರಮನೆಗೆ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಒಪ್ಪಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿದ ಆಕೆಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಸನ್ನಾಹಕ್ಕಾಗಿ ಸಹೋದರಬ್ಬರು ಅರಮನೆಗೆ ಹೋದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಿರಿಯು ಬೋಳದ ಬಯಲಿಗಿಳಿದು ಅಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲವೆಡೆ ತನ್ನ ಮಾಯಾ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಬೋಳದರಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಮುಂದೆ ಆ ಸಹೋದರರಿಬ್ಬರು ಸಿರಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಾಡಿಗುತ್ತು ಕೊಡ್ಸರಾಳ್ವನಿಗೆ ಮರುಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮುವೆಂಬಾಕೆಯನ್ನು ಮೊದಲೇ ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದ ಆಳ್ವನಿಗೂ ಇದು ಎರಡನೆಯ ಸಂಬಂಧವಾಗಿತ್ತು.ಹೀಗಾಗಿ ಕೆಲವೊಂದು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅವರೊಳಗೆ (ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಾಮುವಿಗೆ) ಸವತಿ ಮತ್ಸರ ತಲೆದೋರಿತಾದರೂ ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಅವೆಲ್ಲಾ ಮಾಯಾವಾಗಿ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಅನ್ಯೋನ್ಯತೆಯಿಂದ ಕೊಡ್ಸರಾಳಾಳ್ವನ ಜೊತೆ ಬಾಳುತ್ತಾರೆ. ಹೋಗಿರಲು ಸಿರಿ ಬಸುರಿ ಸೊನ್ನೆಯೆಂಬ ಬೆಣ್ಣ ಮಗುವನ್ನು ಹೆತ್ತು ತಾನು ಮಾಯವಾಗುತ್ತಾಳೆ

(ಇದು ಪಾಡ್ದನ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ಸಿರಿ ಚರಿತ್ರೆಯ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಸಾರ ಆಕೆಯಯು ತನ್ನ ಮಾಯಾ ಶಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ಪವಾಡಗಳ ವರ್ಣನೆಯಿಂದಲೂ ಪಾಡ್ದನ

ಇಡಿಕಿರಿದಿದೆ. ಪಾಡ್ದನ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಬಿರುಮಾಳ್ವರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿರದಿದ್ದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯೂ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ. ಸಿರಿಯ ಮಾಯನಂತರ ಸೊನ್ನೆ, ಗಿಂಡಿ ಅಬ್ಬಗ ದಾರಗರ ವೃತ್ತಾಂತವೂ ಪಾಡ್ದನದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದೆ. ಸಿರಿಯ ಬಗೆಗೆ ಬಾಯ್ದೆರೆಯಾಗಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿದ್ದ ಹತ್ತು ಹಲವು ಐತಿಹ್ಯಗಳೇ ಒಂದು ಸೇರಿ ಪದ್ಯ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತು. ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ.)

ಶೋಷಿತ ಸ್ತ್ರೀ – ಪರತಿ ಮಂಜಣಿ: ಭೂತ ಕಟ್ಟುವ ಪರವನ ಮಡದಿಯಾದ ಪರತಿಯ ರೂಪಲಾವಣ್ಯಕ್ಕೆ ಮನಸೋತ ಅರಸ (ಬಲ್ಲಾಳ)ನೊಬ್ಬನು ಆಕೆಯನ್ನು ತನ್ನವಳನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಚು ಹೂಡುತ್ತಾನೆ. ಪರವನನ್ನು ಭೂತಕಟ್ಟಿರುವಾಗಲೇ ಕೊಲ್ಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದಾದ ಬಳಿಕ ಪರತಿಯ ಮನವೊಲಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಬಲ್ಲಾಳನ ಆಮಿಷಕ್ಕೆ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸದ ಪರತಿಯ ಉಪಾಯದಿಂದ ತಾನಾತನಿಗೆ ಒಲಿದಂತೆ ನಟಿಸಿ, ಆತನ ಸಂಪತ್ತನ್ನೆಲ್ಲಾ ಚಿತೆಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ತಾನೂ ಚಿತೆಗೆ ಬಿದ್ದು ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಇವಳೇ ಮುಂದೆ ಕೊರತಿ ಭೂತವಾಗುತ್ತಾಳೆ.

ಶೋಷಿತ ಸಾಮಾನ್ಯ – ಕಲ್ಕುಡ: ತನ್ನ ಕಾರಣದಿಂದಲಾಗಿಯೇ ತಂದೆ ಶಂಭುವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಬೀರ ಕಲ್ಕುಡನು ಕಾರ್ಕಳದಲ್ಲಿ ಭವ್ಯವಾದ ಗೊಮ್ಮಟ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಕೆತ್ತಿ ನಿಲ್ಲಿಸುವನು. ಕೆಲಸವೆಲ್ಲಾ ಪೂರ್ತಿಯಾದ ಬಳಿಕ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕಲಾಪ್ರೌಢಿಮೆಯಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಇಂತಹ ಗೊಮ್ಮಟ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಈತನು ಬೇರೆಲ್ಲೂ ನಿರ್ಮಿಸಬಾರದು ಎಂಬ ಸ್ವಾರ್ಥ ದುರುದ್ದೇಶಗಳಿಂದ ಶಿಲ್ಪಿಯ ಎಡಗೈ ಮತ್ತು ಬಲಗಾಲನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕೈಕಾಲು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಬೀರ ಕಲ್ಕುಡನಿಗೆ ವೇಣೂರಿಗೆ ಅಜಿಲರ ಆಶ್ರಯ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಅವರ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಉಳಿದಿರುವ ಒಮದು ಕೈಯಿಂದಲೇ ಅಪ್ರತಿಮ ಮಾದರಿಯ ಗೊಮ್ಮಟ ವಿಗ್ರಹವೊಂದನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಕಾರ್ಕಳದರಸನ ಸವಾಲಿಗೆ ಪ್ರತಿ ಸವಾಲೆಸೆಯುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ವೇಳೆಗೆ ಆತನ ತಂಗಿಯೂ (ಕಲ್ಲುರ್ಟಿ) ಅಣ್ಣನನ್ನರಿಸಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುತ್ತಾಳೆ. ಅಣ್ಣನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಮಮ್ಮಲ ಮರುಗುತ್ತಾಳೆ. ಕೊನೆಗೆ ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ಮಾಯಾವಾಗುತ್ತರೆ. ಮುಂದೆ ಅವರೇ ಭೂತಗಳಾಗಿ ಕಾರ್ಕಳದರಸನನ್ನೂ ಸಂತತಿಯವರನ್ನೂ ಕಾಡುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮನ್ನು ನಂಬಿಕೊಂಡು ಬರುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. (ಇದು ಕೂಡ ಇಂದು ಪಾಡ್ದನ ಇಲ್ಲವೆ ಸಂಧಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ)

ಪೌರಾಣಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು–ಭೀಮ (ಪಾಂಡವರು): ಭೀಮನ ಪ್ರಯತ್ನದ ಫಲವಾಗಿ, ಅರಗಿರಮನೆಯಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಬಂದ ಪಾಂಡವರು ಹಿಡಿಂಬ ವನವನ್ನು ಕಳೆದು ಏಕ ಚಕ್ರನಗರದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗಿದ್ದ ಊರಿಗೆ ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲಿನ ಬಕಾಸುರ ನಿಂದಲಾಗಿ ಅಪರಿಹಾರ್ಯವಾದ ವಿಪತ್ತೊಂದು ಎದುರಾಗಿತ್ತು. ಊರವರೇ ಮಾಡೊಕೊಂಡಿದ್ದ ಒಪ್ಪಂದದ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆಯಿಂದ ಸರದಿಯಂತೆ ಒಂದು ಬಂಡಿ ಅನ್ನ, ಅದಕ್ಕೆ ಸಹ ಭಕ್ಷ್ಯ–ಭೋಜ್ಯಗಳು. ಒಂದು ಜತೆ ಎತ್ತು. ಒಬ್ಬ ಆಳು –ಇಷ್ಟನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಆಹಾರವಾಗಿ

ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಬೇಕಿತ್ತು. ಪಾಂಡವರು ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮನೆಯ ಸರದಿ ಬಂದಾಗ ಅವರ ಮನೆಯಿಂದ ಬಕಾಸುರನಿಗೆ ಆಹಾರವಾಗಿ ಯಾರು ಹೋವುದೆಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯಿತು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡ ಕುಂತಿಯು ತನನ್ ಹೊಟ್ಟೆ ಬಾಕ ಮಗನಾದ ಭೀಮನನ್ನು ಕಳುಹಿಸುವುದಾಗಿ ಮನೆಯೊಂದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದಳು . ಅದರಂತೆ ಅನ್ನದ ಬಂಡಿಯನ್ನು ಬಕಾಸುರನ ಗುಡ್ಡದತ್ತ ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋದ ಭೀಮನು ಅದರಲ್ಲಿದ್ದ ಅನ್ನ-ಭಕ್ಷ್ಯ-ಭೋಜ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಾನೂ ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಉಣ್ಣುತ್ತಾ ಸಾಗಿದರು. ಊಟದ ಮಧ್ಯೆ ಆತನ ನಿಣ್ಣಿಗೆ '(ಬಾಯೊಳಗಿನ ಒಂದು ಭಾಗ) ಕಲ್ಲೊಂದು ಸಿಲುಕಿಕೊಂಡತು. ಅದನ್ನಾತ ತೆಗೆದು ಬಿಸಾಡಿದನು. ಅದುವೇ ಈಗ 'ನಿಣ್ಣಿ ಕಲ್ಲು' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ (ಪುತ್ತೂರು ತಾಲೂಕು ಕಬಕ ಸಮೀಪದ ಅಳಿಕೆಮಜಲು ಎಂಬಲ್ಲಿ) ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಈ ಸ್ಥಳ ಐತಿಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾಭಾರತದ ಭೀಮ ಪಾತ್ರವಾಗಿದ್ದರೂ ತೀರಾ ಸಹಜವಾದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪುರಾಣದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಮ್ಮೂರಿಗೆ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಜನಪದರ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಗಮನಾರ್ಹ. ಇಂತಹ ಪೌರಾಣಿಕ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾಗಿರುವುದೂ ತುಳುವರ ಪುರಾಣಪ್ರೀತಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ.

ತುಳುನಾಡಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಇಲ್ಲಿನ ಹಲವು ಐತಿಹ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಚರಿತ್ರಪೂರ್ವ ಅಂಶಗಳು ಪುರಾಣದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ದಾಖಲುಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪುರಾಣ, ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತಗಳ ಜತೆಗೆ ಜೋಡಿಕೆಗೊಂಡಿರುವ ಹಲವು ಸ್ಥಳ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿವೆ.

ಕದ್ರಿ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಬಳಿ ಪಾಂಡವರ ಗುಹೆ ಇದೆ. ಇದು ಪಾಂಡವರು ವನವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಇದ್ದ ಗುಹೆ ಎಂಬ ಪ್ರತೀತಿ ಇದೆ. ಬಂಟ್ವಾಳ ತಾಲೂಕಿನ ಕಾರಿಂಜದ ಸಮೀಪದ ಮಡಂತ್ಯಾರಿನಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರ ಕಲ್ಲು ಇದೆ. ಒಂದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಸಿಟ್ಟ ಹಾಸುಕಲ್ಲುಗಳು ಇಲ್ಲಿವೆ. ಇದು ಪಾಂಡವರು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವಾಗ ವಾಸಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಕಲ್ಲುಗಳು ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಉಪ್ಪಿನಂಗಡಿಯಿಂದ ಸುಮಾರು ಹತ್ತು ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ದೂರದ ಆಲಂಗಾರು ಮತ್ತು ರಾಮಕುಂಜದ ನಡುವೆ ಪಾಂಡವರ ಅಗಳು ಎಂಬ ಪ್ರದೇಶವಿದೆ. ಉದ್ದಕ್ಕೆ ಮಣ್ಣನ್ನು ಅಗೆದು ಮಾಡಿರುವ ಈ ಅಗಳನ್ನು ಪಾಂಡವರು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆಗಳಿವೆ. ವಿಟ್ಲ ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಾಂಡವರು ಕಟ್ಟಿದ್ದು ಎಂಬ ಐತಿಹ್ಯವೂ ಇದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ಐದು

ಸಂಶೋಧನೆಯ ಫಲಿತಗಳು

ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಮೌಖಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯ ಕುರಿತ ಎಚ್ಚರ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಧ್ಯಯನ, ಸ್ಥಳೀಯ ಚರಿತ್ರೆ ಕಟ್ಟುವ ಬಗೆಗಿನ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿತು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿ ಮಹತ್ವದ ಜನಪದ ಪ್ರಕಾರವಾದ ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಚಲಿತವಾಯಿತು. ಜನಪದ ಬದುಕಿನ ಭಾಗವಾಗಿ, ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕುರುಹಾಗಿ, ಮೌಖಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯ ಆಕರವಾಗಿ, ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಬಹುವಿನ್ಯಾಸದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಯಿತು.

ಐತಿಹ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸ್ಥಾನ ನಿರ್ದೇಶನ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿನಿರ್ದೇಶನದ ಕಾರಣದಿಂದ ಚರಿತ್ರೆಯ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಪುರಾಣಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹವೆನಿಸಿತು. ಅರಸಕೇಂದ್ರಿತವಾದ ಸಿದ್ಧಚರಿತ್ರೆಗಿಂತ ಜನಕೇಂದ್ರಿತ ಚರಿತ್ರೆ ಬರೆಯಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲ ನವಚಾರಿತ್ರಿಕವಾದದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಲೆಗೆ ಬಂದು ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಅಧ್ಯಯನದ ಆಕರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆಂದು ಮಾನ್ಯವಾಯಿತು.

ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಜನಪದರ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಿಜ ಚರಿತ್ರೆಗಳೇ. ಅದರ ಪ್ರಸಾರಕರಲ್ಲಿ ನಿಜವಾಗಿ ನಡೆದದ್ದೇ ಎಂಬ ವಿಶ್ವಾಸದ ಮೌಖಿಕ ಚರಿತ್ರೆಗಳಿವು. ತುಳುನಾಡಿನ ಪರಿಸರದ, ಭೌಗೋಳಿಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು, ವೈಚಿತ್ರ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ವಿವರಣೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು. ತುಳುನಾಡಿನ ಜನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಪರಿಭಾವಿಸುವ ನೆಲೆಯೇ ವಿಭಿನ್ನವಾದುದು. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಮಾದರಿಯಂತೆ ಸಾಕ್ಷ್ಯಾಧಾರಗಳಿರುವುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ ಎಂಬ ನಿಲುವು ಇಲ್ಲಿನದಲ್ಲ. ಕಲ್ಪನೆ, ಭಾವುಕತೆ, ವಾಸ್ತವಗಳು ಮಿಳಿತಗೊಂಡ ನಿರೂಪಣೆಗಳನ್ನು ಅವರು ಚರಿತ್ರೆಯೆಂದೇ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡವರು.

ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಹೇರಳವಾದ ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಮುಖ್ಯ ವಿಶೇಷತೆಯೆಂದರೆ ಅವು ಶೋಷಿತರ ಪರವಾದ ಧ್ವನಿಯಾಗಿರುವುದು. ತುಳುನಾಡಿನ ಮೂಲ ರಾಜರು ಕೊರಗರೇ ಆಗಿದ್ದರು ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಥಿರೀಕರಿಸುವ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಸಿಗುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಧಾರ್ಮಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಒಳಗುಪಡಿಸಿದರೆ ಕ್ಷೇತ್ರಮಹಾತ್ಮೆಗಳ ಕಥಾನಕಗಳು ದೇವರು ಮೊದಲು ದಲಿತರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಇವು ಅಪವಾದ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಆಗದೇ ಸಂಚಾರಿ ಐತಿಹ್ಯದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ ಸಂಗತಿ. ಇನ್ನು ಪಾಡ್ದನಗಳಾಗಿ ರೂಪಾಂತರಗೊಂಡಿರುವ ಭೂತಗಳ ಐತಿಹ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ದಲಿತ

ಸಾಮಾನ್ಯನೊಬ್ಬ ಅಸಾಮಾನ್ಯ, ದೈವಾಂಶ ಸಂಭೂತ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಕಾರ್ಣಿಕದ ಶಕ್ತಿಯಾಗುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ದಲಿತ ಮನಸ್ಸಿನ ಪ್ರತಿರೋಧದ ಧ್ವನಿಯಾಗಿ, ಅಸ್ಮಿತೆಯ ರೂಪಕವಾಗಿ, ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಅಂಶವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಬದುಕಿನ ಕಥನವಾಗಿ ತುಳುನಾಡಿನ ಬಹುತೇಕ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ರೂಪುಗೊಂಡಿವೆ.

ರಾಜಕೀಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ತುಳುನಾಡಿನ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪ್ರವೇಶ, ಅದರೊಂದಿಗಿನ ಸ್ಥಳೀಯ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸಂಘರ್ಷ, ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಧಿಪತ್ಯದ ವಿರುದ್ಧದ ಸ್ಥಳೀಯ ವಿರೋಧ, ಹೋರಾಟ, ಸೋಲು, ಸ್ವಾಭಿಮಾನದ ಕತೆಗಳನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯರು ಕಂಡಂತೆ ರಾಜ ಮಹಾರಾಜರ ಕಥನವನ್ನು ಮಂಡಿಸುವ ಈ ಕಥಾನಕಗಳು ಒಂದು ಶತಮಾನದ ರಾಜಕೀಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಕಚ್ಚಾವಸ್ತುವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇಕ್ಕೇರಿ ನಾಯಕ, ಹೈದರಾಲಿ, ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನ್, ಬಂಗರಸ, ಮಾಯಿಪ್ಪಾಡಿ, ಕುಂಬಳೆ, ಕೊಡಗು ಸಂಸ್ಥಾನಗಳ ಚರಿತ್ರೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಪುಲ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದು ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಕಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಹೊಸ ಅಂಶಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ.

ಇಂದಿನ ಉಡುಪಿ ಕಾಸರಗೋಡು ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಉದ್ದಗಲಕ್ಕೂ ಸಿಗುವ ತುಳುನಾಡಿನ ಐತಿಹ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ಇನ್ನೊಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೆಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸಾಧಕರ ಕುರಿತಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿರುವ ಐತಿಹ್ಯಗಳು. ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಉಪಕಾರವಾಗುವ ಕೃತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ, ತಮ್ಮ ಸಾಹಸ ಪ್ರದರ್ಶನದಿಂದ ಸಮಾಜವನ್ನು ಬೆರಗುಗೊಳಿಸಿದ, ಕುಕೃತ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ ಕುಖ್ಯಾತರಾದ, ತ್ಯಾಗದ ಮೂಲಕ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಮನಸಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾದ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಗಳ ಕುರಿತ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗಮನಸೆಳೆಯುತ್ತವೆ. ಇವು ತುಳುನಾಡಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದುಕಿನ ಕಥನಗಳಾಗಿಯೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಲಿಖಿತಪರಂಪರೆ ವಿಪುಲವಾಗಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ಮಾದರಿಯ ಚರಿತ್ರ ಲೇಖನ ಶಾಸ್ತ್ರ ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೆನ್ನುವ ಕಾರಣದಿಂದ ತುಳುವರಿಗೆ ಇತಿಹಾಸಪ್ರಜ್ಞೆ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಐತಿಹ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕಾಲದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟಿರುವ ಜನಪದರು ತುಳುವರ ಮನಸಲ್ಲೇ ಚರಿತ್ರೆಯ ಬೇರುಗಳನ್ನು ನೆಟ್ಟಿರುವುದು ಕಥನ ಮಾದರಿಯ ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುತ್ವಕೇಂದ್ರಿತ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕಿಂತ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಚರಿತ್ರೆಯೇ ಹೆಚ್ಚು ಶಕ್ತಿಶಾಲಿಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಸದಾ ಜನರ ಬದುಕಿನ ನಡುವೆಯೇ ಇದ್ದು ಅದು ಸದಾ ಜೀವಂತ ಚರಿತ್ರೆಯಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ.

ಗ್ರಂಥಋಣ

* ಅಭಯಕುಮಾರ್ ಪ್ರೊ. (ಸಂ) ತುಳು ಐತಿಹ್ಯಗಳು (ಅಪ್ರಕಟಿತ), ಶ್ರೀಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ತುಳುಪೀಠ, ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ
* ಅಮೃತ ಸೋಮೇಶ್ವರ, ತುಳುನಾಡ ಕಲ್ಕುಡೆ, ಪ್ರಕೃತಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಕೋಟೆಕಾರ್, 1989
* ಕಿಲ್ಲೆ ಎನ್. ಎಸ್, ಪ್ರಾಚೀನ ತುಳುನಾಡು, ಇಂದಿರಾ ಕಿಲ್ಲೆ, ಮಂಗಳೂರು, 1954
* ಕುಶಾಲಪ್ಪ ಗೌಡ.ಕೆ ಮತ್ತು ಚಿನ್ನಪ್ಪ ಗೌಡ.ಕೆ (ಸಂ), ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೃಷಿಯತುಗಳು, ಶ್ರೀಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಾಶನ ಮಾಲೆ, ಉಜಿರೆ, 1983
* ಗಣಪತಿರಾವ್ ಐಗಳು, ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸ, ಗಣಪತಿರಾವ್ ಐಗಳು, ಬಂಟ್ವಾಳ, 1922
* ಗುರುರಾಜ ಭಟ್ಟ ಪಿ ತುಳುನಾಡು, ಭವ್ಯವಾಣಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಉಡುಪಿ, 1963
* ಜವರೇಗೌಡ ದೇ, ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ, ಡಿ.ವಿ.ಕೆ ಮೂರ್ತಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು, 1976
* ದಾಸೇಗೌಡ (ಸಂ), ಕನ್ನಡ ಐತಿಹ್ಯಗಳು, ತೇಜಸ್ವಿನಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮಡಿಕೇರಿ, 1970
* ನರಸಿಂಹ ಭಟ್.ಎ (ಸಂ), ಬೇಕಲ ರಾಮನಾಯಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪುಟ, ಬೇಕಲ ರಾಮನಾಯಕ ಜನ್ಮ ಶತಮಾನೋತ್ಸವ ಸಮಿತಿ, ಕಾಸರಗೋಡು, 2002
* ನಾವಡ ಎ.ವಿ, ತುಳು ಪಾಡ್ದನ ಬಂಧ ಮತ್ತು ವಿನ್ಯಾಸ, ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕರ, ಪಂಪ ಮಹಾಕವಿ ರಸ್ತೆ, ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2003
* ಪುರುಷೋತಮ ಬಿಳಿಮಲೆ, ಕರಾವಳಿ ಜಾನಪದ, ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಬಿಳಿಮಲೆ, ಮಂಗಳೂರು, 1990
* ರಾಮ ನಾಯಕ ಬೇಕಲ, ತೆಂಕನಾಡ ಐತಿಹ್ಯಗಳು, ಗೀತಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಕಾಸರಗೋಡು, 1976
* ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿ ಎಲ್, ಅವಿಭಜಿತ ಕೋಲಾರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಐತಿಹ್ಯಗಳು, ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪದ, ಹರ್ತಿಕೋಟೆ, 2011
* ವಸಂತ ಕುಮಾರ ತಾಳ್ತಜೆ, ಸಾರಸ, ಚಿರಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, 1985
* ವಸು.ಎಂ.ವಿ, ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸ, ಅಂಕಿತ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2004
* ಶಿವರಾಮ ಶೆಟ್ಟಿ, ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಅಧ್ಯಯನ, ದೂರ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೇಂದ್ರ, ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, 2014
* ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗಡೆ ಎನ್.ಎ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಭೂತಾಳ ಪಾಂಡ್ಯರಾಯನ ಕಟ್ಟು, ಕುಶಲ ಮಂದಿರ, ಶ್ರೀರಾಜರಾಜೇಶ್ವರಿ ದೇವಸ್ಥಾನ, ಪೊಳಲಿ, 1915
* ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ರೈ. ಎ, ದ.ಕ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಐತಿಹ್ಯಗಳು, ಮಾಣಿ ಜೂನಿಯರ್ ಛೇಂಬರ್, ಮಾಣಿ, 1994

ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ

ತುಳು ಭವನ, ಉರ್ವಸ್ಟೋರ್, ಮಂಗಳೂರು – 6

ಅಧ್ಯಕ್ಷೆರ್

ಎಮ್. ಜಾನಕಿ ಬ್ರಹ್ಮಾವರ

ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್

ಚಂದ್ರಹಾಸ ರೈ. ಬಿ.

ಅರ್ಥಸದಸ್ಯೆರ್

ಡಿ. ಎಮ್. ರವಿ ಕುಮಾರ್

ಅಕಾಡೆಮಿದ ಸದಸ್ಯೆರ್

ಪ್ರೊ. ಡಿ. ವೇದಾವತಿ
ಶ್ರೀ ಡಿ. ಎಂ. ಕುಲಾಲ್
ಶ್ರೀ ಸುಭಾಶ್ಚಂದ್ರ ಪಡಿವಾಳ್
ಶ್ರೀ ದುರ್ಗಾಪ್ರಸಾದ್ ರೈ ಕುಂಬ್ರ
ಶ್ರೀಮತಿ ಜಯಶೀಲ
ಶ್ರೀ ವಸಂತ ಶೆಟ್ಟಿ ಬೆಳ್ಳಾರೆ
ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ ಉಪ್ಪೂರು
ಶ್ರೀ ರಘು ಇಡ್ಕಿದು
ಶ್ರೀ ಮೋಹನ್ ಕೊಪ್ಪಲ ಕದ್ರಿ
ಶ್ರೀಮತಿ ರೂಪಕಲಾ ಆಳ್ವ
ಶ್ರೀ ನವೀನ್ ಡಿ. ಪಡೀಲ್
ಶ್ರೀ ಕೆ. ಟಿ. ವಿಶ್ವನಾಥ
ಡಾ. ದಿವಾ ಕೊಕ್ಕಡ

‘ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ತುಳುನಾಡಿನ ಚರಿತ್ರೆ’ ಎಂಬ ಈ ಕೃತಿಯು ಡಾ. ಧನಂಜಯ ಕುಂಬ್ಳೆಯವರು ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ವಾರ್ಷಿಕ ಫೆಲೋಶಿಪ್‌ನ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡ ಅಧ್ಯಯನದ ಬರಹರೂಪ. ಲಿಖಿತ ಪರಂಪರೆಯ ಕೊರತೆಯಿರುವ ತುಳುನಾಡಿನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ನೆಲೆಯಿಂದ ಕಟ್ಟುವ ಈ ಪ್ರಯತ್ನ ಪ್ರಶಂಸಾರ್ಹವಾದುದು. ತುಳುನಾಡಿನ ತುಂಬ ಹರಡಿರುವ ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಸಂಗ್ರಹ, ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಳು ದೊಡ್ಡಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಆಗಬೇಕಿದ್ದು ಆ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ಕೃತಿಯೊಂದು ಪ್ರವೇಶಿಕೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಎಮ್. ಜಾನಕಿ. ಬ್ರಹ್ಮಾವರ
ಅಧ್ಯಕ್ಷರು
ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ
ಮಂಗಳೂರು.